

רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון

רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

דוח הממונה לשנת 2024

תוכן העניינים

3	פרק 1 דבר הממונה ועל אודות הרשות
9	פרק 2 סקירת פעילות הרשות
23	פרק 3 מגמות וסיכונים בשוק
44	פרק 4 נתונים כמותיים בתחום החיסכון הפנסיוני
65	פרק 5 נתונים כמותיים בתחום הביטוח
86	פרק 6 סוכנים ויועצים
99	פרק 7 שירותים פיננסיים מוסדרים
106	פרק 8 פניות הציבור

רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון

פרק 1 דבר הממונה ועל אודות הרשות

1.1 דבר הממונה

הדוח השנתי של רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון לשנת 2024 סוקר את פעילותה של הרשות במהלך שנה שהתנהלה בצל אירועים ביטחוניים חריגים שהשפיעו על השווקים הפיננסיים ועל המשק הישראלי כולו. מאז מתקפת הטרור הקשה ב-7 באוקטובר 2023 והמשך מלחמת חרבות ברזל, החברה והמשק הישראלי מתמודדים עם אתגרים ביטחוניים, חברתיים וכלכליים חסרי תקדים שיצרו לחצים משמעותיים על הכלכלה הישראלית ושהתבטאו, בין היתר, בגידול הוצאות הממשלה, בצמצום היקף ההשקעות הקבועות במשק ובירידה בשיעור השתתפות בכוח העבודה.

למרות הקשיים שמרה הכלכלה הישראלית על רמות תפקוד גבוהות, והשווקים הפיננסיים הפגינו עמידות מרשימה מאוד והתאוששות מהירה. מגמות אלו מדגישות את חשיבותם של מוסדות פיננסיים איתנים ומתפקדים, לא רק כחלק מהמערכת הפיננסית, אלא גם כרכיב יסודי בחוסן הלאומי-האזרחי התורם ליציבות המשק. מרכיב מרכזי ביציבות זו הוא תפקודם התקין של שוקי ההון והמערכת הפיננסית שחוזקם נשען בין היתר על שמירה עקבית על סטנדרטים בין-לאומיים. בכך הם מהווים נדבך מרכזי ביכולתה של ישראל להתמודד עם האתגרים הניצבים לפתחה.

לנוכח גידול השפעתם בפעילות הכלכלית ומרכזיותם בשווקים הפיננסיים – תוצאה של הרפורמות שבוצעו בכלכלה הישראלית בשני העשורים האחרונים – במהלך השנה הזו פעלו הגופים המוסדיים בכלל וחברות הביטוח בפרט לא רק כספקי הגנה ביטוחית, אלא גם כשחקני מפתח בשוק ההון, במימון הכלכלה הריאלית ובהזרמת נזילות לשווקים. באמצעות ניהול נכסי החיסכון לטווח ארוך של הציבור – שהיקפם הולך וגדל – תורמים הגופים המוסדיים ליציבות ולצמיחה גם בתקופות של חוסר ודאות גובר. הרכב ההשקעות והגישה ארוכת הטווח מאפשרים להם לאזן זעזועים ולפעול כגופים מווסתים, תוך שמירה על יציבות השווקים והמשך מימון הפעילות העסקית והציבורית לטובת המשק הישראלי והציבור.

נוסף על תרומתם לשווקים, הגופים המוסדיים ממלאים גם תפקיד חברתי חשוב: הם מספקים רשת ביטחון משלימה לאזרחי ישראל, בין היתר בתחומים: בריאות, רכוש, אובדן כושר עבודה ופנסיה. דווקא בעיתות משבר מתחדדת חשיבותם של השירותים האלה, הניתנים על ידי הגופים המוסדיים בכלל וחברות הביטוח בפרט, והציפייה הציבורית ברורה: שגם בעיצומה של מלחמה ינתן שירות זמין, רגיש ומהיר. לצד התוצאות הפיננסיות המרשימות והאיתנות הגבוהה של חברות הביטוח, חיוני לשמור על ראייה ארוכת טווח המאזנת בין רווחיות ובין אחריות ציבורית. האתגר העיקרי הוא להמשיך ולשלב בין תכליות של יציבות כלכלית ויעילות שוק ובין הבטחת שירותי ביטוח זמינים, נגישים והוגנים לכלל האוכלוסייה.

בשנה האחרונה פעלה הרשות במגוון תחומים: ייצוב הביטוח הסיעודי בקופות החולים, ליווי פעילות המנהל המורשה בחברת סלייס גמל, פרסום מרכז חדש לקרנות פנסיה נבחרות, מאבק בגורמים שהביאו לעלייה במחירי ביטוח הרכב, שיפור רמת השירות, בחינת החשיפה של הגופים המוסדיים לפעילות בנגזרים, יישום תקן IFRS17, מתן רישיון לשתי חברות ביטוח חדשות, עידוד התחרות באשראי הקמעונאי, קידום התשתית של מערכת פיננסית פתוחה וגיבוש האסדרה של תחום המטבעות הווירטואליים.

הצורך בבחינה מתמדת של המשק בין הגופים הפיננסיים לציבור ופיתוח מודלים עדכניים של אחריות מוסדית, שירות הוגן ושקיפות מוגברת נעשה חשוב במיוחד בתנאי שוק המאופיינים באי-ודאות, פערי מידע ושונות גבוהה ביכולת הצרכנית. בשוק שבו קצב

ההתפתחות הטכנולוגי מהיר מאוד, עלינו להבטיח שהתפתחות זו מחזקת את מעמדו של הצרכן הפיננסי בלי לחשוף אותו לתופעות שליליות, כגון הונאות, גביית שכר טרחה מופרז ויעוץ שאינו מיטבי. בד בבד הרשות נדרשת לעקוב גם אחרי מגמות דמוגרפיות וכלכליות ולהתאים את האסדרה כך שהשוק ימשיך להיות רלוונטי ויעיל, תוך מתן מענה לסוגיות ליבה, ביניהן הביטוח הסיעודי ומתן כיסוי פנסיוני יציב וארוך טווח לנוכח הזדקנות האוכלוסייה. פעילות הרשות חשובה מאוד גם לנוכח הגידול בהיקף פעילותם של הגופים המוסדיים, תפקידם במערכת הפיננסית והרחבת הפעילויות של הקבוצות הפיננסיות. אלה תורמים לשינויים רצויים, כגון הגברת התחרות באשראי למשקי הבית והרחבת אפשרויות ההשקעה של הציבור, ומחייבים הקפדה על כללי ממשל תאגידי ראוי, הן ברמת הגופים עצמם הן לגבי נושאי המשרה ובעלי השליטה, וזאת מתוך הבנה שהכלכלה הישראלית היא כלכלה פתוחה המשולבת במערכת גלובלית ותלויה בה במידה רבה. בסיום דבריי אבקש להביע הוקרה רבה למסירותם של כוחות הביטחון הפועלים לילות כימים להגנה על אזרחי ישראל. הם מאפשרים את המשך התפקוד של המשק והמערכות האזרחיות גם תחת איום מתמשך. נייחל לשובם המהיר של כל החטופים לחיק יקיריהם ולחיק האומה כולה.

עמית גל

הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון

1.2. על אודות הרשות

רקע

רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון היא מאסדר (רגולטור) פיננסי שהוקם בחודש נובמבר 2016 כרשות עצמאית מכוח סעיף 1א' לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. באחריות הרשות להגן ולשמור על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים; להבטיח את היציבות של הגופים המפוקחים ואת ניהולם התקין; לקדם תחרות במערכת הפיננסית, ובעיקר בשוק ההון, הביטוח והחסכון; ולעודד חדשנות טכנולוגית ועסקית בפעילותם של הגופים המפוקחים. הרשות מפקחת על פעילותם של הגופים המוסדיים (חברות ביטוח וחברות המנהלות קופות גמל וקרנות פנסיה) ועל פעילותם של גורמי תיווך בעלי רישיון הפועלים בשוקי הביטוח והחסכון הפנסיוני (סוכנויות וסוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים ומשווקים פנסיוניים). משנת 2016 הרשות מפקחת על נותני שירותים פיננסיים מוסדרים, ומשנת 2022 התרחב הפיקוח שלה גם על מוסדות לגמילות חסדים.

חזון הרשות ויעדיה

חזון הרשות לשמור ולהגן על עניינם של צרכני השירותים הפיננסיים המפוקחים על ידי הרשות, ובעיקר בשוקי הביטוח והחסכון הפנסיוני, תוך קידום הגנות, שקיפות ורמה נאותה של ביטחון פיננסי לצרכנים.

חזון זה נובע מתפקידיה של הרשות, כפי שהם מוגדרים בחוקי הפיקוח שמתווים את תחומי אחריותה של הרשות ואת סמכותה, ולאורו נקבעות תוכניות העבודה שלה ויעדיה:

- להבטיח הגנות ושקיפות לציבור;
- לשמור על יציבות הגופים המפוקחים ולהבטיח את יכולתם לעמוד בהתחייבויותיהם;
- להגביר את התחרות בשוקי החיסכון הפנסיוני, הביטוח, האשראי והשירותים הפיננסיים החוץ בנקאיים;
- לפתח ולשכלל את שוק ההון;
- לקדם ולעודד חדשנות טכנולוגית.

חוקי הפיקוח

החוקים שמכוחם פועלת הרשות ומפעילה את סמכויותיה:

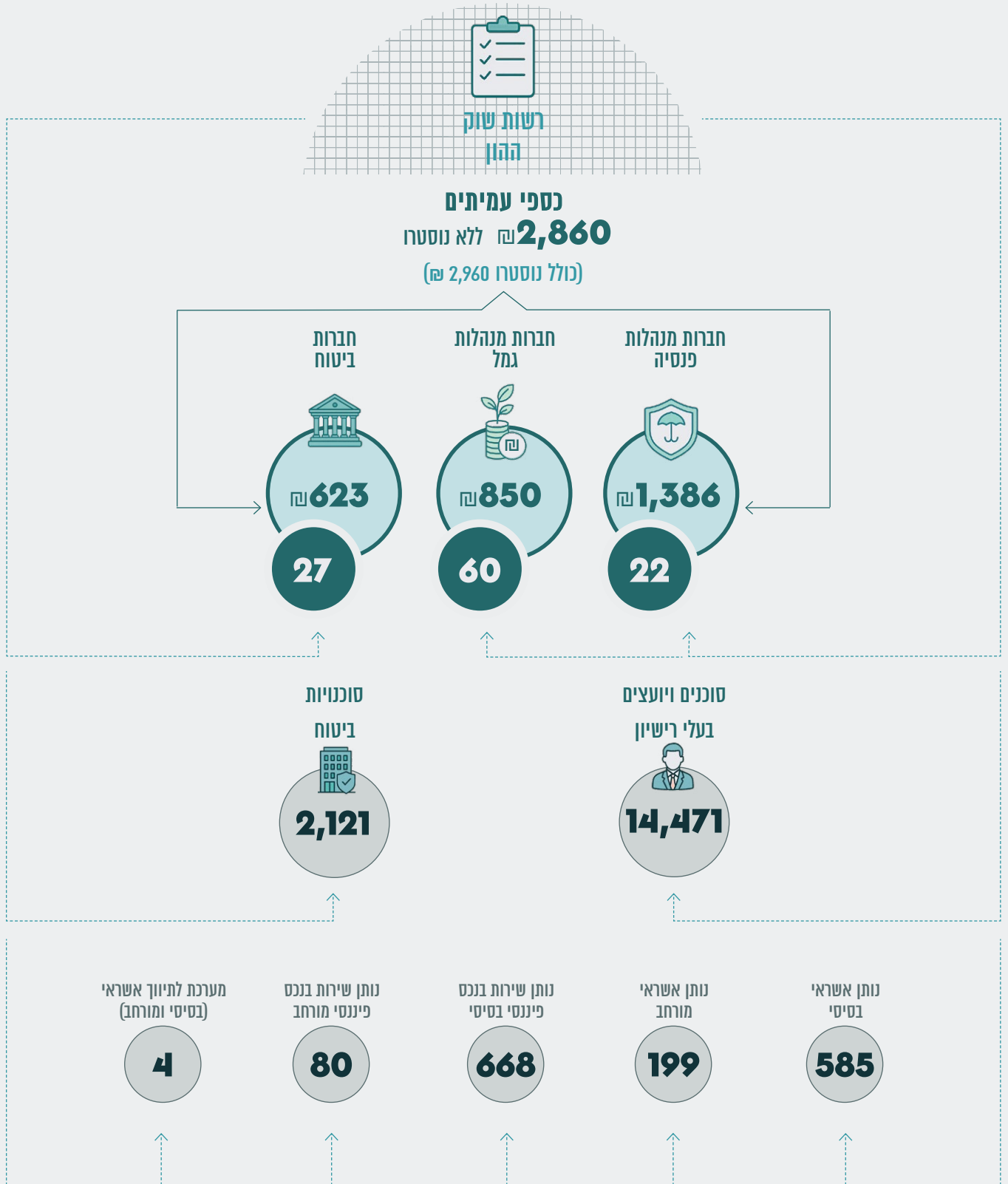
- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981
- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005
- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005
- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
- חוק להסדרת מתן שירותי פיקודן ואשראי בלא ריבית על ידי מוסדות לגמילות חסדים, התשע"ט-2019

מבנה הרשות ותחומי פעילותה

להלן תיאור המבנה הארגוני העדכני של הרשות:

- **חטיבת חיסכון ארוך טווח** – החטיבה אחראית לאסדרה ולביקורת של כל הגופים המנהלים מוצרי חיסכון ארוך טווח, ובכללם ביטוחי חיים, קרנות פנסיה, קופות גמל וקרנות השתלמות. כמו כן, החטיבה מפקחת על תחום התיווך בחיסכון ארוך הטווח (כולל ייעוץ ושיווק פנסיוניים) ועל פעילות המסלקה הפנסיונית.
- **חטיבת ביטוח כללי** – החטיבה אחראית לאסדרה ולביקורת של כל הגופים המציעים לציבור מוצרי ביטוח כללי (אלמנטרי), ובכללם מוצרי ביטוח קצרי טווח באופיים, ביטוחי חבויות וביטוחי רכוש (רכב, דירה ואחריות מקצועית). כמו כן, החטיבה אחראית לאסדרה של בעלי רישיון לתיווך בביטוח ולפיקוח עליהם ומרכזת את הטיפול בפניות הציבור המגיעות לרשות שוק ההון.
- **חטיבת ביטוח בריאות וסיעוד** – החטיבה אחראית לאסדרה ולביקורת בתחום ביטוחי בריאות (כולל ביטוח נסיעות לחו"ל) וביטוחים סיעודיים.
- **חטיבה פיננסית** – חטיבה זו אחראית על פיקוח ואסדרה בתחומי החשבונאות, ניהול סיכונים, סולבנסי, ביטוח משנה ואקטואריה. החטיבה אחראית על גיבוש מדיניות וניתוח היבטים הפיננסיים בפעילות הגופים המפוקחים, בדגש על היבטים המשפיעים על יציבותם.
- **חטיבת שירותים פיננסיים מוסדרים** – החטיבה אחראית לאסדרה, רישוי, ביקורת ופיקוח בתחום השירותים הפיננסיים המוסדרים, לרבות נותני אשראי חוץ בנקאי, שירות בנכס פיננסי, מערכות לתיווך באשראי ועוד. משנת 2022 החטיבה מפקחת גם על הפעילות של המוסדות לגמילות חסדים (גמ"חים).
- **חטיבת השקעות, רישוי וממשל תאגידי** – החטיבה אחראית לאסדרה ולפיקוח של תהליכי ניהול ההשקעות בגופים המוסדיים ושל הנכסים המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים עבור החוסכים ועוסקת גם בקידום פיתוח שוק ההון הישראלי ושכלולו. כמו כן, החטיבה עוסקת ברישוי גופים מוסדיים ובכללי הממשל התאגידי החלים עליהם.
- **דיווח והערכה מוסדית** – החטיבה אחראית על היבטי ההתנהלות והממשל התקין בגופים המוסדיים, לרבות דיווחים כספיים וחשבונאיים, בקרה על הנתונים המדווחים לרשות וניתוח שלהם. נוסף על כך, חטיבה זו אמונה על הפיקוח והקשר השוטפים מול הגופים המוסדיים ועל ביצוע הערכה תקופתית בנושא התנהלותם של הגופים ותפקודם.
- **חטיבת ביקורת, אכיפה ומודיעין** – החטיבה אחראית על ריכוז תהליכי הביקורת המתבצעים ברשות מול הגופים המפוקחים, על איסוף מידע מודיעיני וניתוחו ועל ביצוע פעולות אכיפה שונות בגופים המוסדיים, לרבות חקירות מנהליות.
- **חטיבת תכנון ואסטרטגיה** – החטיבה אחראית על גיבוש וביצוע תוכניות ארוכות טווח, תכלול פרויקטים רוחביים, יישום חובות הרשות לפי חוק עקרונות האסדרה וקידום תחום החינוך הפיננסי.
- **יחידת דוברות והסברה**
- **הלשכה המשפטית**
- **חטיבת מינהל והון אנושי**
- **חטיבת טכנולוגיות מידע**

1.3 היקף הנכסים והגופים שבפיקוח רשות שוק ההון (במיליארדים ש"ח) נכון ל-31.12.2024

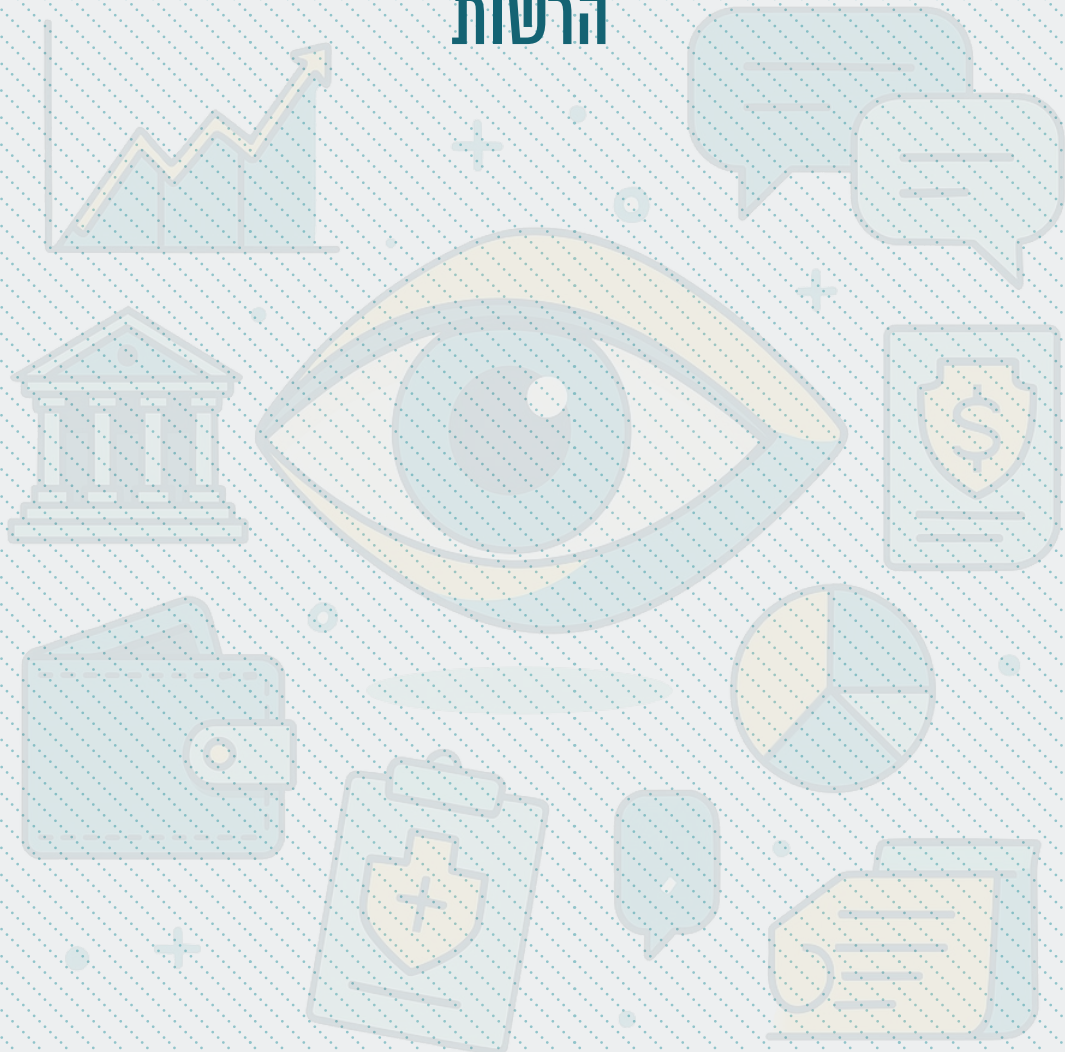

היקף נכסים (●) מספר חברות גמל / פנסיה / ביטוח (●) מספר גופים (○)

רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון

פרק 2 סקירת פעילות הרשות

החיסכון הפנסיוני

רפורמת מסלולי השקעה

בחודש יוני 2024 נכנסה ליישום מלא רפורמת מסלולי ההשקעה המחייבת את הגופים המוסדיים לנהל מסלולי השקעה מתוך רשימת מוגדרת. עוד קודם כן, בתחילת שנת 2024, פרסמה הרשות את רשימת המסלולים, תוך הוספת מסלולים חדשים, הסרת מסלולים קיימים ועדכון מדיניות ההשקעה התקנונית של מסלולים קיימים. מטרת הרפורמה לחזק את השקיפות ואת האחידות, להבטיח גיוון בין המדדים המנוהלים במסלולים השונים ולאפשר לציבור החוסכים השוואה אפקטיבית בין המסלולים.

חיסכון לכל ילד - ניוו מהבנקים לקופות הגמל

במהלך שנת 2024 קידמה הרשות, בשיתוף משרד האוצר, המוסד לביטוח לאומי וועדת הכספים של הכנסת, תיקון לחוק הביטוח הלאומי כך שהורה שבחר לנהל את החיסכון עבור ילדו בפקדון בנקאי, יוכל להמשיך את אותו החיסכון בקופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד (ללא הכספים שכבר נצברו בבנק). מטרת התיקון להרחיב את אפשרויות החיסכון, לאפשר מעבר למסלול עם פוטנציאל תשואה גבוה יותר בטווח הארוך ולהנגיש לציבור הרחב את יתרונות החיסכון בקופות גמל, תוך גמישות בבחירת מסלול ההשקעה והגוף המוסדי שבו ינוהל החיסכון.

ההליך הרביעי לקביעת קרנות פנסיה נבחרות

בחודש אוגוסט 2024 השלימה הרשות את ההליך הרביעי לקביעת קרנות פנסיה נבחרות, שנכנס לתוקף ביום 1 בנובמבר 2024. נקבעו ארבע קרנות פנסיה לתקופה של ארבע שנים: אינפיניטי, אלטשולר שחם, מור ומיטב. דמי הניהול שנקבעו עומדים על 1% מההפקדה ועל 0.22% מהצבירה ומובטחים לעמיתים למשך עשר שנים. לעמיתים בקרנות הנבחרות ניתנה אפשרות להמיר חלק מדמי הניהול מצבירה לדמי ניהול מהפקדה, בהתאם לחלופות המתפרסמות באתרי הקרנות.

נקבע כי החל מיום 1 ביוני 2025 יחויבו מעסיקים לצרף עובדים שלא בחרו קרן פנסיה באופן עצמאי לאחת מהקרנות הנבחרות, לפי מנגנון חלוקה אוטומטי. מעסיקים שמעסיקים פחות מ-50 עובדים רשאים להמשיך לצרף עובדים לאחת מהקרנות הנבחרות לפי שיקול דעתם. הרשות בחנה את היערכות הקרנות לקליטה של המצטרפים החדשים, כולל היבטים של מערכי תפעול ושירות. הליך זה ממשיך את המגמה לשיפור תנאי החיסכון, בעיקר עבור חוסכים צעירים וחוסכים בעלי שכר נמוך.

ביקורת רחב בנושא שיוך כספים

בשנת 2024 המשיכה הרשות לבצע ביקורת רחב בגופים המוסדיים בנושא שיוך כספים פנסיוניים. במסגרת זו בחנה הרשות את איכותם ואת אחידותם של הדיווחים החודשיים המתקבלים מהגופים, ובתוכם פירוט אופן קליטת כספי הפקדות המעסיקים ושיוך הזכויות לעובדים.

חוזר "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל"

בחודש יוני 2024, בצל הימשכות מלחמת חרבות ברזל ולנוכח גיוסם למילואים של מעסיקים רבים, דחתה הרשות את מועד תחולת חובת הדיווח הממוכן של מעסיקים לפברואר 2025 ופרסמה קובץ שאלות ותשובות להקלת היישום של הדיווח עבור מעסיקים קטנים. בחודש אוקטובר 2024 פרסמה הרשות טיוטת חוזר "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל" במטרה לייעל ולפשט את דיווחי המעסיקים לגופים המוסדיים על הפקדות לחיסכון הפנסיוני, להסדיר את ניהול המידע וההתחשבות בין המעסיקים לעובדים ולצמצם עיכובים בהחזר כספים למעסיקים.

חוזר "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני"

בחודש מאי 2024 עודכן חוזר "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני" ונקבעה רשומה אחידה להעברת מידע בין כל הגורמים הפועלים בשוק החיסכון הפנסיוני – גופים מוסדיים, חוסכים, בעלי רישיון, מעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני. העדכון נועד להתאים את הממשקים הקיימים להוראות האסדרה החדשות, לקצר זמני מענה ולייעל את ממשק הניוד וממשק המעסיקים תוך שמירה על זכויות העמיתים.

ביקורת על זכויות עמיתים

בשנת 2024 ערכה הרשות מספר ביקורות והשלימה ביקורות שנפתחו בשנים קודמות. ביקורות אלו התמקדו במשיכות כספים, בהעברות כספים בין מסלולי השקעה בקופות הגמל ובניהול קופות גמל בניהול אישי. במסגרת הביקורות הרשות בחנה את עמידת הגופים המבוקרים בהוראות הדין ואת השמירה על זכויות העמיתים. במקרים שבהם התגלו עיכובים נבדק מתן פיצוי, והגופים נדרשו לתקן את הליקויים שהתגלו.

ליזוי הפעילות של המנהל המורשה של חברת סלייס גמל בע"מ

בתחילת שנת 2023 פתחה הרשות בביקורת בחברת סלייס גמל בע"מ, בין היתר בעקבות פניות של הציבור נגד החברה. בסוף חודש בדצמבר 2023 מונה לחברה מנהל מורשה מטעם הרשות ולצידו מונתה ועדת הנהלה, במטרה לשמור על זכויות העמיתים. בהמשך מונו בעלי תפקידים חדשים, אנשי מקצוע ומומחים, והחברה הקפידה זמנית את התחייבויותיה. בית המשפט אישר את ההקפאה בינואר 2024, ובחודש יולי 2024 האריך אותה תוך מתן הקלות לעמיתים מבוגרים (בני 70 ומעלה). אחרי טיוב נתוני קופות הגמל המסלוליות (קופות גמל שאינן בניהול אישי) אישר בית המשפט בחודש אוקטובר 2024 את מכירתן לחברת הפניקס פנסיה וגמל בע"מ, הליך שהושלם בחודש מרץ 2025. בחודש נובמבר 2024 הגיש המנהל המורשה לבית המשפט בקשה לאישור עקרונות תוכנית הסדר. אחרי השלמת המכירה ומיזוג הקופות להפניקס, הסתיימה ההקפאה בקופות אלה וניתן לנייד את הכספים או למשוך אותם בהתאם להוראות הדין. בחודש מאי 2025 אישר בית המשפט את עקרונות התוכנית בכפוף למספר שינויים והורה למנהל המורשה להגיש תוכנית הסדר מתוקנת בתוך 90 יום. בד בבד המנהל המורשה פועל להבטחת זכויות העמיתים, לאיתור נכסיהם ולניהול הליכים משפטיים לשמירה על זכויותיהם.

פרסום מדד הפנדינג לשנת 2024 וצינוי יעד לחברות

בתחילת שנת 2024 פרסמה הרשות את ציוני מדד הפנדינג (Pending) של הגופים המוסדיים לשנת 2023. במהלך השנה עקבה הרשות אחרי עמידת הגופים המוסדיים ביעדי שנת 2024, וגופים שלא עמדו ביעדים נדרשו להגיש תחקיר ותוכנית פעולה לשיפור. גופים מוסדיים שעמדו בצינוי היעד התבקשו להעלות את רף היעד לשנת 2025.

ביטוח בריאות וסיעוד

יישום חוק התוכנית הכלכלית 2023–2024

כחלק מיישום חוק התוכנית הכלכלית לשנים 2023–2024 ביום 11 במרץ 2024 פורסם חוזר שבו נקבעו הוראות הנוגעות לאופן העברת מבוטחים מפוליסת ביטוח ניתוחים "השקל הראשון" לפוליסת ביטוח ניתוחים "משלים שב"ן" ופורסם תיקון ל"הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3" שנועד לעדכן את ההוראות ואת ההנחיות בעניין שיפוי מבוטח בשל ניתוח פרטי או ניתוח שמומן באמצעות תוכנית שב"ן. ביום 20 באוגוסט 2024 פורסם חוזר "השגה על הודעת תשלום בגין ניתוחים שקל ראשון". בחוזר זה נקבעו הוראות מפורטות לגבי האופן שבו חברות הביטוח רשאיות להשיג על הודעות תשלום שקיבלו מקופות החולים מכוח חוק התוכנית הכלכלית. במהלך שנת 2024 הקימה הרשות ממשק שבאמצעותו חברות הביטוח שולחות את השגותיהן לרשות.

עבודת מטה לגיבוש פתרון לבעיית הסיעוד

בשנת 2024 הוסיפה הרשות לפעול במטרה לגבש חלופות לפתרון ארוך טווח ובר-קיימה לסוגיית הסיעוד בישראל, וזאת בשיתוף משרד האוצר וגורמים ממשלתיים נוספים. במסגרת זו פורסם "קול קורא" לציבור, התקיימו "שולחנות עגולים" עם מומחים בתחום והתקיים שיח בין הגורמים הרלוונטיים. כמו כן, פורסם דוח ביניים המפרט את העקרונות לפתרון עתידי של הסוגיה.

תיקון הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), התשע"ו-2015

במהלך השנה חלק מתוכניות הביטוח נתקלו בקושי בחידושן בשל סוגיות הנוגעות ליציבות. כדי להגדיל את סיכוי קופות החולים להתקשר עם חברת ביטוח בהסכם לעריכת ביטוח סיעודי קבוצתי לחבריה ולהימנע ממעבר לפוליסה המשכית, בדצמבר 2024 הוחלט לתקן את ההוראות באופן שיגביר את הוודאות בענף ביטוחי הסיעוד ואת יציבות קרנות המבוטחים באמצעים שפגיעתם הרחבתית בכלל הציבור היא הפחותה ביותר.

ביטוח כללי

פרסום הרפורמה בענף רכב רכוש

בחודש מאי 2024 פרסמה רשות שוק ההון רפורמה מקיפה בתחום ביטוח רכב רכוש. הרפורמה פורסמה לאחר שיח, שהחל בשנת 2016, והסכמות בין משרד התחבורה, רשות התחרות, משרד האוצר, רשות שוק ההון וועדת הכלכלה. אחת מהמטרות המרכזיות של הרפורמה הייתה לתת מענה לכשל השוק בענף החלפים לרכב ולהביא להוזלת עלויות תיקון הרכב במוסך, ובכך להביא גם להפחתה בעלות ביטוח הרכב. בבסיס כשל השוק במחיר החלפים עומדת הגדרת מחיר החלפים בשומת הרכב שנקבעת כיום, לפי הוראות משרד התחבורה, על בסיס מחירון יבואני החלפים. במסגרת יישום הרפורמה הכוללת הוסכם כי יש לשנות את אופן קביעת מחיר החלפים בשומת הרכב כך שהיא תיקבע לפי מחירם בשוק החופשי. החלטה זו קיבלה ביטוי גם בהחלטת ממשלה מחודש פברואר 2023. הרפורמה הכוללת (שהייתה אמורה לייצר איזון בין האינטרסים של הגורמים השונים המעורבים בטיפול בתביעת רכב, בניהם, בעלי מוסכים, שמאי רכב וחברות ביטוח), הייתה אמורה להיכנס לתוקף ב-1 במאי 2025, בכפוף לכך שמשרד התחבורה יפרסם תקנות לקביעת מחירי החלפים לפי מחיר שוק. בחודש מרץ 2025 הודיע משרד התחבורה שאין בכוונתו לפרסם תקנות לקביעת מחירי החלפים לפי מחיר שוק, על כן הרפורמה שעליה הוסכם לא נכנסה לתוקף. יצוין כי הרפורמה הרחבה, שכניסתה לתוקף נדחתה, הייתה אמורה להגביר את התחרות בענף, לשפר ולייעל את תהליך הטיפול בתביעות, להרחיב את רשימת המוסכים שבהסכם עם חברות הביטוח, לחזק את מעמד השמאי ועצמאותו ולהביא להוזלת מחירי הביטוח לכלל הציבור.

פרסום מדד השירות של חברות הביטוח לשנת 2023

ביום 7 ביולי 2024 פרסמה הרשות את מדד השירות של חברות הביטוח לשנת 2023. זו השנה התשיעית ברציפות שהרשות מפרסמת מדד זה המשקף את רמת השירות בחברות הביטוח. מדד השירות הוא כלי חשוב עבור הלקוחות בבואם לבחור גוף מוסדי לרכישת מוצר ביטוח, והוא נועד להגביר את השקיפות ולעודד תחרות לטובת המבוטחים.

פרסום דוחות מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה לשנים 2022–2023

בחודשים יוני ודצמבר 2024 פרסם מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה דוחות סופיים על עלויות ביטוח רכב חובה בישראל והמלצות לתעריפי סיכון לשנים 2022 ו-2023. הדוח הוא כלי עזר חשוב לממונה בקביעת מדיניות אישור תעריפי ביטוח רכב חובה לחברות הביטוח ובקביעת תעריפי ביטוח החובה בפול. מהדוחות עולה מגמת ירידה בתביעות בענף, בעיקר ירידה במספרן של תביעות קטנות (עד 100,000 ש"ח), לצד עלייה בתביעות הגדולות (יותר מ-100,000 ש"ח) ובחומרתן, ועל כן חלה עלייה בעלות הסיכון הכוללת.

פרסום חוזר סופי - עדכון דמי ביטוח רכב חובה בפול

בנובמבר 2024 עודכנו דמי ביטוח רכב חובה בפול, והם נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2025. דמי הביטוח נקבעו בהתאם לסיכון המבוטח, בהתבסס על המלצותיו של מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי לשנת 2022 ולתקרות הסבסוד של כלי הרכב המבוטחים בפול, כפי שנקבעו בחוק. העדכון כלל גם שינוי של דמי הביטוח בפול כדי להתאים את גובה הסבסוד שמושת על המבוטחים שמחוץ לפול ועדכון של דמי הביטוח נטו בפול בעקבות שינוי שיעור ההתחשבנות עם המוסד לביטוח לאומי.

המשך ביקורת רחב בנושא איסוף מידע סטטיסטי

במהלך שנת 2024 ערכה הרשות ביקורת רחבת בקרב 15 חברות ביטוח לבחינת יישום הוראות הדיווח הסטטיסטי על טיפול בתביעות ובבקשות למשיכת כספים. ממצאי הביקורת משמשים את הרשות לצורך פרסום מדד השירות השנתי של חברות הביטוח.

יישום תוכנית הביקורת בתחום ביטוחי רכוש

במהלך שנת 2024 ערכה הרשות ביקורת מקיפות בתחום כפל הביטוח בענפי רכב רכוש ודירות ותכולתן ובחנה את יישום הוראות הצירוף לביטוח ואת כתבי השירות לבירור תביעות, כחלק ממעקב שוטף אחר עמידת הגופים המפוקחים והחברות בהוראות האסדרה. תוצאות הביקורת נמצאות בבחינה ובהתאם להשלמתה ייקבעו הוראות לתיקון הליקויים, השבת כספים לפי הנדרש ופעולות נוספות ככל שיימצא לנכון.

ביקורות בנושא התנהלות מול שמאי הרכב וניהול תביעות

במהלך שנת 2024 נמשכה ביקורת שהחלה בשנים קודמות אצל מספר חברות ביטוח בנושא אופן התנהלותן מול שמאי רכב וניהול תביעות בענף ביטוח רכב רכוש. יצוין כי בגין ביקורת באותו נושא שהושלמה בשנת 2023 באחת מחברות הביטוח, הוטל בשנת 2024 עיצום כספי על החברה תוך דרישת לתיקון ליקויים שעלו בביקורת

השקעות ושוק ההון

בחירת החשיפה לחוזים עתידיים בתיקי הגופים המוסדיים

במהלך שנת 2024 בחנה הרשות את היקף החשיפה לחוזים עתידיים בתיקי ההשקעות של הגופים המוסדיים וקיימה שיח מקצועי עם נציגיהם לצורך בחינת מאפייני ניהול ההשקעות האלו והסיכונים הנלווים. במסגרת זו נבדקה מוכנות הגופים המוסדיים לעמידה בדרישות הביטחונות בתקופות עם תנודתיות בשווקים.

השתתפות הרשות בצוות בין-משרדי לבחינת ארביטראז' רגולטורי במכשירי חיסכון לטווח קצר ובינוני

בשנת 2024 הרשות השתתפה בצוות בין-משרדי לבחינת הפערים הרגולטוריים בין מוצרי חיסכון וולונטריים לטווח קצר ולטווח בינוני. הצוות נקרא להתמודד עם פערי ההסדרה הקיימים כיום על מגוון מכשירים פיננסיים ולבחון באופן מערכתי את ההשלכות של הפערים האלה על שוק ההון הישראלי ועל מבנה החיסכון של הציבור. במהלך עבודת הצוות הציגה הרשות עמדות מקצועיות שעסקו בהשפעות הרחוביות על שוק ההון, על התחרות בענף ועל ההגנה על החוסכים וגיבשה נייר עמדה עצמאי שצורף כעמדת מיעוט לטיוטת הדוח של הוועדה שפורסמה להערות הציבור. עמדה זו משקפת את תפיסת הרשות לגבי ההשפעות הפוטנציאליות השליליות והאתגרים הגלומים בהצעות שעלו במסגרת עבודת הצוות, במיוחד בהיבטים הנוגעים למבנה שוק ההון, לרמת התחרות ולהגנה על החוסכים.

בחירת ספק חדש לשיערוך נכסי חוב לא סחירים

בראשית שנת 2025 בחרה ועדת המרכזים של הרשות בחברת נס פייר ווליו בע"מ בתור ספק ציטוטי מחירים לנכסי חוב לא סחירים המוחזקים על ידי הגופים המוסדיים. לפי תנאי המכרז החדש, חברת נס פייר ווליו בע"מ תספק ציטוטי מחירים לכל סוגי הנכסי החוב, הן הפשוטים הן המורכבים, בין שהונפקו בישראל ובין שהונפקו בחוץ לארץ, בהתאם להוראות החוזר המאוחד בעניין מדידת שווי נכסים של גופים מוסדיים.

ביקורות בתחום הדיווח וניהול האשראי בגופים המוסדיים

במהלך שנת 2024 ערכה הרשות ביקורות בגופים המוסדיים בתחום האשראי הלא סחיר ובחנה תהליכי ייזום, ניהול ובקרה של אשראי לא סחיר, בעיקר בתחום ההלוואות המותאמות, הלוואות לעמיתים והשתתפות במתן אשראי במסגרת קונסורציום או סינדיקציה. הביקורות בחנו את עמידת הגופים המוסדיים בהוראות הדין, את קיומם של מנגנוני תיעוד, בקרה ומעקב אפקטיביים, את האופן שבו נמנעים מצבים של ניגודי עניינים ואת תקינות הדיווחים ואמינותם. הביקורות הצביעו על פערים תפעוליים ופערים בעמידה בהוראות. בעקבות ממצאי הביקורת, חויבו הגופים המוסדיים לתקן את הדיווחים השגויים שבע שנים לאחור. נוסף על כך, מבקר הפנים של כל גוף נדרש להגיש דוח ביקורת מפורט לגבי הגורמים שהביאו להיווצרות הפערים, ואילו דירקטוריון הגוף המוסדי חויב לקיים דיון ייעודי שבו ייבחנו דוח הביקורת ודוח מבקר הפנים ותקבלנה החלטות שיבטיחו מניעת הישנות כשלים דומים בעתיד. צעדים אלו תרמו לחיזוק מערך הבקרה והפיקוח של הרשות על פעילות הגופים המוסדיים בתחום זה, ובעקבותיהם הרשות מתכוונת לבצע ביקורות חוזרות כדי לוודא שהגופים המוסדיים אכן מיישמים את דרישות הפיקוח במלואן. צעדים אלו תרמו ויתרמו לחיזוק מערך הבקרה והפיקוח של הרשות על פעילות הגופים המוסדיים בתחום זה.

השתתפות הרשות בצוות בין-משרדי לקידום חוק האיגוח

הרשות השתתפה בצוות בין-משרדי שכלל את משרד המשפטים, את רשות ניירות ערך ואת בנק ישראל, לצורך קידום הצעת החוק להסדרת עסקאות איגוח בישראל. הצוות פעל לעדכון נוסח החוק ולהסרת חסמים רגולטוריים ועסקיים הקשורים למשקיעים ולמנפיקי העסקאות. חוק האיגוח צפוי לחזק את שוק ההון המקומי, להגביר את הוודאות המשפטית והכלכלית בתחום ולהרחיב את מקורות המימון במשק. יישום החוק צפוי להגדיל גם את היצע ההשקעות, לשפר את הנזילות המשקית ולהפחית את עלויות האשראי לציבור ולעסקים קטנים ובינוניים.

השתתפות הרשות בצוות בין-משרדי לקידום תיקון פקודה 9 (2) לפקודת מס הכנסה

הרשות פעלה עם משרד האוצר, רשות המסים וגורמים רלוונטיים נוספים לקידום תיקון חקיקה להשוואת תנאי המיסוי בין חברות ביטוח לחברות מנהלות, במטרה להסיר עיוותים קיימים, לתמוך בשוק ההון ולשפר את מגוון ההשקעות האפשריות לעמיתים קרנות הפנסיה ומוצרי הגמל.

פיקוח על גופים מוסדיים

ביקורת בנושא איסור הלבנת הון בגופים מוסדיים

בשנת 2024 השלימה הרשות הליכי ביקורת בנושא הלבנת הון בשתי חברות ביטוח ובשתי סוכנויות ביטוח גדולות. במהלך הביקורת הללו נמצאו הפרות חוק איסור הלבנת הון ומימון טרור והצווים שהותקנו מכוחו. בשל ההפרות שנמצאו, ובמסגרת פעילות האכיפה המנהלית, הוטל עיצום כספי על אחת החברות המבוקרות.

ביקורת ופיקוח בתחום ממשל תאגידי וניהול תקין בגופים המוסדיים

בשנת 2024 המשיכה הרשות לבצע ביקורת בנושא ממשל תאגידי, כחלק מפעולותיה להבטחת הניהול התקין של הגופים המוסדיים, לשמירה על יציבותם הפיננסית ולהבטחת הטיפול ההולם בכספי המבוטחים והחוסכים.

מודל RBS (Risk Based Supervision) - מודל פנימי לביחנת הסיכונים, מערכי הבקרה וההון בגופים המוסדיים

בשנים 2023-2024 טייבה הרשות את מודל RBS להערכת סיכונים מוסדית ועדכנה אותו. המודל מהווה כלי לפיקוח וניטור שוטפים של פעילות הגופים המוסדיים במגוון תחומים. במהלך שנת 2025 החלה הרשות ליישם את המודל על חברות הביטוח בגין שנת 2024.

מתן רישיונות והיתרי שליטה

בשנת 2024 העניקה הרשות רישיונות לשתי חברות ביטוח חדשות, אנקור וסקוריטס, לעסוק בביטוחי רכב ודירה. עם כניסתן לשוק אושרו להן תוכניות ביטוח חדשות. החברות הצטרפו ל-14 חברות הפועלות בענפים אלה, כחלק מהרחבת היצע המוצרים והגברת התחרות בשוק. נוסף על כך, הרשות העניקה או עדכנה חמישה היתרי שליטה, החזקת אמצעי שליטה או החזקת אמצעי שליטה כערובה לחיוב בגופים המוסדיים, אישרה מתווה להפיכת חברת הפניקס לחברה ללא בעל שליטה, העניקה לחברת ביטוח רישיון לפעול בשני ענפי ביטוח חדשים ונתנה לשלוש חברות חדשות רישיונות כמורשות חתמי לוידיס.

היערכות ליישום תקן דיווח נספי IFRS17

במהלך שנת 2024 השלימה הרשות את ליווי חברות הביטוח בהיערכות ליישום תקן דיווח נספי בין-לאומי מספר 17 (IFRS 17) שנכנס לתוקף בדוחות הכספיים של חברות הביטוח בישראל החל משנת 2025. הרשות עדכנה את ההוראות הרגולטוריות, פרסמה הנחיות מקצועיות, כגון מפת דרכים מעודכנת ליישום התקן, דוח נספי ביניים לדוגמה ועדכונים בנוגע לסוגיות הנוגעות ליישום התקן, וכן נתנה מענה לסוגיות שעלו במהלך ההיערכות. בד בבד התכוננה הרשות ליישום בפועל של התקן בשנת 2025 וביצעה עבודת מטה רחבה שכללה בדיקה של נתונים כמותיים שהוגשו לה על ידי החברות במסגרת סקרי הערכה כמותיים שנקבעו מראש במפת הדרכים, ניתוח נתונים, גיבוש מדדי ביצוע (KPI) וטיוב של תהליכי הדיווח. פעילות זו נעשתה אל מול גורמי המקצוע בחברות הביטוח ובמשרדי רואי החשבון, במטרה לאפשר יישום אחיד, איכותי ויעיל של התקן. פעולות אלו מבטאות את מחויבות הרשות להבטיח שקיפות, אחידות ויישום מיטבי של התקן החדש בחברות הביטוח ישראל.

ביצוע סקר ממשל מודלים אקטואריים בחברות הביטוח

בשנת 2024 ערכה הרשות סקר בחברות הביטוח בנושא ממשל מודלים אקטואריים, כדי להעריך את רמת התיקוף והתיעוד של השימוש במודלים האקטואריים וכדי לבחון את מידת המעורבות של ההנהלה בקביעת המדיניות בתחום זה. תוצאות הסקר ישמשו לביחנת הצורך בעדכון ההוראות הקיימות בתחום זה.

ביצוע ביקורת על העתודות האקטואריות בדוחות של חברות הביטוח וקרנות הפנסיה

בשנת 2024 ביצעה הרשות ביקורת אקטואריות במספר חברות ביטוח וקרנות פנסיה בענפי ביטוח חיים, בריאות, ביטוח כללי ופנסיה. במהלך הביקורת נבחנו ההתחייבויות הביטוחיות והפנסיוניות. הביקורת התייחסה גם למתודולוגיית המחקר האקטוארי ולתהליכי העבודה של החברות בביצוע מחקרים ולהטמעת מודלים סטוכסטיים בחברות, בהלימה לתקנים הבין-לאומיים המקובלים.

עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוחי החיים

בשנים 2023–2024 ערכה הרשות מחקר אקטוארי על נתונים דמוגרפיים שהתקבלו מחברות הביטוח ומקרנות הפנסיה, כדי לקבוע את ההנחות האקטואריות בעניין לוחות התמורה, שיעורי התחלואה והנחות נוספות. בשנת 2024 פרסמה הרשות חוזרים עם הנחות ברירת מחדל לחישוב התחייבויות אקטואריות ועלויות ביטוח בקרב חברות הביטוח וקרנות הפנסיה.

פרסום עדכון להוראות החוזר המאוחד – דוח אקטואר ראשי

בחודש אפריל 2024 פרסמה הרשות תיקון לחוזר המאוחד הקובע את מבנה דוח האקטואר הראשי ואת הצהרות האקטואר הראשי והאקטוארים הממונים שלצידו. דוח זה הוא דיווח איכותי המשלים את הדיווחים הכמותיים הקיימים כיום והמוגשים על ידי חברות הביטוח במסגרת משטר כושר פירעון כלכלי. בהוראות החוזר מפורטים מבנה הדוח האקטוארי ותוכנו, לפי הנחיות EIOPA, עם התאמות למבנה הדיווח והשוק בישראל.

הקמה של כלי בקרה וניתוח עבור רשימת נכסי החיסכון הפנסיוני והנוסטרו

בשנת 2024 החלה הרשות לקבל את דיווחי רשימות הנכסים של הציבור מהגופים המוסדיים בתבנית עדכנית ומקיפה. באופן הזה הגופים המוסדיים יכולים לדווח בשיטתיות ובהרחבה לרשות ולציבור על אודות מידע כמותי ואיכותי בנוגע לנכסים שבניהולם. נוסף על כך, הורחב מגוון הנתונים המדווח לרשות בגין כל אפיק השקעה, ובעיקר מידע בדבר הנכסים הלא סחירים, לדוגמה נכסי נדל"ן והלוואות שניתקם מתוך סך הנכסים הולך וגדל. הרשות הקימה כלי בקרה וניתוח של נכסים אלו, והיא מבצעת ביקורות שתכליתן לוודא שהגופים המוסדיים מנהלים מידע זה ומדווחים עליו באופן נאות.

הקמת מערכת ניהול דיווחים ומידע

בשנת 2024 המשיכה הרשות לאפיין ולפתח את מערכת ניהול המידע המרכזית. בכל שנה מתקבלות במערכת מאות אלפי טבלאות דיווח על פעילויות הגופים המוסדיים והגופים הפיננסיים המפוקחים. הרחבת המערכת צפויה להמשיך ולתת מענה עבור הגידול בהיקף הדיווחים והבקורות, לרבות דיווחים חדשים ומורכבים דוגמת דיווח מכוח התקן החשבונאי החדש (IFRS17) ודיווחי רשימת הנכסים ברמת הנכס הבודד.

הסדרת השימוש בכלי בינה מלאכותית - פרסום דוח ביניים של ועדה בין-משרדית להערות ציבור

בחודש נובמבר 2024 פרסמה הוועדה הבין-משרדית להסדרת השימוש בכלי בינה מלאכותית במגזר הפיננסי, שחברים בה נציגים מהרשות, מהפיקוח על הבנקים, מרשות ניירות ערך, מרשות התחרות, ממשד האוצר וממשרד המשפטים, טיוטת דוח להערות הציבור. בטיוטה נבחנו השימושים, האתגרים והסיכונים הנובעים מהטמעתם של כלי בינה מלאכותית בפעילות הגופים הפיננסיים, כחלק מהיערכות מערכתית להשפעות האפשריות של כלים אלה ובמטרה להתמודד באופן ראשוני עם שילובם בפעילות הגופים הפיננסיים, על בסיס תפיסה שנדרש מאמץ מיוחד ומערכתי לצורך לימוד הנושא והיערכות להשפעותיו האפשריות.

השתתפות הרשות בוועדה לקידום הנגשת נתונים פיננסיים

בשנת 2024, כחלק מהמאמץ הממשלתי הכולל לשיפור יכולת קבלת ההחלטות בתחום הכלכלי-פיננסי, הוחלט על הקמת ועדה בין-משרדית ייעודית לבחינת הדרכים להנגשת נתונים פיננסיים. מטרת הוועדה לתמוך במחקרים תומכי מדיניות, לגבש מדיניות כלכלית מבוססת נתונים ולהפיק סטטיסטיקה רשמית בהתאם לסטנדרטים בין-לאומיים. נציגי הרשות חברים בוועדה והם הציגו בה את עמדת הרשות והשתתפו בדיוניה.

פיקוח על ניהול סיכונים סייבר

במהלך שנת 2024 ביצעה הרשות ביקורות בגופים מוסדיים ובקרב נותני שירותים פיננסיים בתחום ניהול סיכונים סייבר והתמקדה בגופים העוסקים בשירותים פיננסיים עם רגישות למערכת הפיננסית בכללותה, כגון גופים המחברים למערכות התשלומים. הרשות שותפה בפיתוח התחרות בשווקים הפיננסיים בישראל באמצעות פתיחת השווקים לשחקנים חדשים, והיא עושה זאת תוך יצירת סביבה אמינה, בטוחה ויציבה למתן השירותים האלה.

טיפול בפניות הציבור ופרסום דוח לשנת 2023

בשנת 2024 התקבלו ברשות 17,586 פניות ציבור, עלייה של כ-10% בהשוואה לשנה הקודמת. בעקבות הטיפול של הרשות בפניות אלה, ניתנו לפונים סעדים כספיים מהגופים המוסדיים בסכום כולל של כ-19 מיליון ש"ח. הרשות פרסמה דוח שנתי המסכם את פעילותה בתחום הטיפול בפניות הציבור לשנת 2023 והוצגו בו נושאים עיקריים שבגינם התקבלו פניות בנושאים ביטוח וחסכון. הדוח מנגיש

מידע מהותי על פניות הציבור המוגשות לרשות נגד הגופים המפוקחים ומשקף את איכות השירות שהגופים האלו מעניקים ללקוחותיהם במסגרת הטיפול בפניות הציבור.

סוכנים ויועצים

פרסום טיוטת חוזר דיווח שנתי בגין עמלות ופרטי תאגיד

בחודש נובמבר 2024 פרסמה הרשות טיוטת תיקון חוזר סוכנים ויועצים: "דיווח שנתי בגין עמלות ופרטי תאגיד". בטיוטה זו עודכנו קובצי הדיווח והורחבו הדרישות, כך שיכללו דיווחים נוספים על ניגודי עניינים, תשלומים ישירים מלקוחות והסכמי מיקור-חוץ שעניינם פעילות מהותית של הגופים המפוקחים הרלוונטיים. כמו כן, נוספה דרישה לצירוף תצהיר המאשר את אמינות הנתונים שדווחו, הן על ידי בעלי רישיון תאגיד הן על ידי בעל רישיון תאגיד בנקאי.

הארכה והרחבה של עמדת אי אכיפה בנוגע ליעוץ פנסיוני מחוץ לסניפי הבנק בעקבות מלחמת חרבות ברזל

בחודש פברואר 2024 הארכה והרחיבה הרשות את עמדת אי האכיפה, המאפשרת לתאגידים בנקאיים להמשיך לתת שירות בתחום ייעוץ פנסיוני ללקוחותיהם הקיימים שלא בסניפי הבנק, לנוכח מצב החירום הביטחוני. ההארכה חלה גם על לקוחות שהם משרתי מילואים פעילים, חיילים בשירות חובה או בשירות קבע בצה"ל וכן על זכאים לדחיית מועדים, לפי חוק דחיית מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות), התשפ"ד-2023.

הצוות הבין-משרדי לבחינת השפעות ההחזקה של גופים מוסדיים בסוכנויות הביטוח

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 203 מיום 24 בפברואר 2023 בנושא "צמצום עיוותים בענף התיווך לביטוח וחיסכון", בשנת 2024 בחן צוות בין-משרדי את החששות המרכזיים הנובעים ממבנה השוק הקיים, ובראשם החשש לפגיעה בתחרות. הצוות בדק בין היתר האם סוכנויות ביטוח שבבעלות גופים מוסדיים נוטות לשווק את מוצרי חברת האם בלבד וכך מצמצמות את היצע הזמין לצרכנים ומקשות עליהם להשוות בין החלופות הקיימות, והאם מידע עסקי המצוי בידי סוכנויות אלו עלול לפגוע בשוויון ההזדמנויות התחרותי ואף להוביל לתיאום אסור בין חברות הביטוח. הצוות גיבש המלצות לצמצום ניגודי העניינים, לחיזוק השקיפות והאמון בענף ולקידום הטלת מגבלות על היקף האחזקות של גוף מוסדי וסוכנויות ביטוח, כדי לצמצם את הסיכון להטיות ולהעברת מידע עסקי.

אכיפה בנושא העברת מניות שליטה בסוכנויות תאגיד

במהלך שנת 2024 המשיכה הרשות לנקוט צעדי אכיפה נגד בעלי שליטה שהעבירו מניות שליטה בסוכנויות תאגיד ללא היתר מראש ובכתב, כפי שנדרש, והפרו את הוראות הדין.

ביצוע ביקורת אצל בעלי רישיון

בשנת 2024 נערכו מספר ביקורות על סוכנויות תאגיד ועל סוכני ביטוח בין היתר בתחומים האלה: גילוי נאות, שיווק פוליסות לביטוח משכנתה, תיווך וצירוף לביטוח, פעילות ללא רישיון, הליך השיווק הפנסיוני ושידול לפדיון חסכוניות פנסיוניים. כמו כן, נבדקו נושאים הקשורים למינוי מנהלי עסקים, לפעילותם ולהתמחויות שונות. בעקבות חלק מהביקורות שנערכו נפתחו הליכי אכיפה מול הסוכנים, לרבות פעילות לשלילת רישיון ולהטלת עיצומים כספיים. גם במסגרת הטיפול בפניות ציבור נגד סוכנים הושבו ללקוחות כספים שנגבו שלא כדין בגין ליקויים שנמצאו בפעילות סוכני הביטוח וסוכנויות הביטוח.

הקלות ברישוי לעולים חדשים

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 2104 מיום 4 באוגוסט 2024 הוקם צוות בין-משרדי, בראשות משרד העלייה והקליטה, שמטרתו להמליץ על הקלות לעולים חדשים המבקשים לעסוק בתיווך בביטוח ובייעוץ פנסיוני. ההקלות שאושרו כוללות בין היתר הגשה מקוונת של מסמכים רלוונטיים, גישה מיידית למערכת המקוונת, קיצור זמני טיפול בבקשות של המועמדים, עדכון מאגר בעלי הרישיון באתר הרשות, מינוי גורם ייעודי מטעם הרשות שיטפל בבקשות של מועמדים עולים, התחלת התמחות לפני מעבר הבחינות וקיצור תקופת ההתמחות.

מערכת הרישוי המקוונת

במהלך שנת 2024 השלימה הרשות את תהליך הפיתוח וההטמעה של כל הליכי הרישוי במערכת הרישוי המקוונת והמתקדמת – מערכת CRM – לניהול לקוחות באמצעות טכנולוגיית ענן. המערכת מאפשרת להגיש את כל הטפסים ובקשות הרישוי באופן מקוון, מהיר ומאוטוט. המערכת פועלת גם כשרת תשלומים שבו ניתן לשלם את אגרות הרישוי השונות. באמצעות המערכת שודרג מערך הפיקוח והבקרה על בעלי הרישיון ושופר השירות הניתן לבעלי הרישיון.

רישוי תאגידים

בשנת 2024 העניק הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון 160 רישיונות של סוכנויות ביטוח. הרשות ממשיכה לפעול להרחבת ערוצי ההפצה ולקדם תחרות וחדשנות בשוק הביטוח הישראלי, תוך הבטחת טובת הצרכנים והגברת נגישות השירותים בעולמות הביטוח לציבור הרחב.

שירותים פיננסיים מוסדרים

פעולות רישוי ודחיה של נותני שירותים פיננסיים

בשנת 2024 ניתנו 171 רישיונות לנותני שירותים פיננסיים חדשים: 75 רישיונות למתן אשראי, מתוכם 60 רישיונות בהיקף פעילות בסיסי ו-15 בהיקף פעילות מורחב; 96 רישיונות למתן שירות בנכס פיננסי, מתוכם 87 בהיקף פעילות בסיסי ו-9 בהיקף פעילות מורחב, כולל רישיון אחד לנותן שירותים פיננסיים בתחום הנכסים הווירטואליים. 81 בקשות חדשות לרישיון נדחו. במהלך שנת 2024 התקבלו ברשות 213 בקשות לחידוש רישיונות שתוקפם פג ביום 31 בדצמבר 2024. מתוך כלל הבקשות, 169 רישיונות חודשו לנותני שירותים פיננסיים שעמדו בתנאי החידוש (134 במהלך שנת 2024 ו-35 במהלך שנת 2025) ו-7 בקשות לחידוש נדחו. בשנת 2024 בוטל רישיון נותן שירותים פיננסיים בשל מעורבות לכאורה בביצוע עבירות פליליות.

עדכון חוזר ניהול סיכונים הלבנת הון אצל נותני שירותים פיננסיים מוסדרים

בחודש ספטמבר 2024 עדכנה הרשות את החוזר לניהול סיכונים הלבנת הון אצל נותני שירותים פיננסיים, בהתאם להמלצות ארגון FATF (Financial Action Task Force). העדכון כולל בין היתר הרחבת סמכות הפיקוח והאכיפה של הממונה, איסור על מתן שירות לגוף שפעילותו מחייבת רישיון מתאים, סירוב למתן שירות, אם מתעורר חשש סביר לקשר בין הפעולה ובין הלבנת הון או מימון טרוו, והוראה חדשה המחייבת העברה מיידית ובטוחה של מידע הנדרש לפי צו הלבנת הון על אודות מטבעות וירטואליים (Travel Rule).

ניהול סיכונים אצל נותני אשראי ויזם תשלומים

בפברואר 2024 פרסמה הרשות עדכון לחוזר "ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים". החוזר מנחה את נותן השירותים הפיננסיים לאמץ הליכי ניהול סיכונים שיסייעו לו להתמודד באפקטיביות עם הסיכונים השונים שלהם הוא חשוף או עשוי להיות חשוף. במסגרת העדכון לחוזר הורחבה תחולת הוראות החוזר כך שיחול גם על בעלי רישיון מורחב למתן אשראי, וזאת בעקבות אירועים שהתרחשו בקרב בעלי רישיון למתן אשראי והעלו ממצאים בלתי מספקים לגבי מערך ניהול הסיכונים. כמו כן, הורחבה תחולת החוזר כך שיחול גם על יזם תשלומים, וזאת במסגרת התחברות למערכת הבנקאות הפתוחה ובמסגרת הוראות דין שנכנסו לתוקפן ביוני 2024, שלפיה ניתן אישור לנותן שירותים פיננסיים לפעול כיוזם תשלומים בסיסי, ובעקבות הסיכונים התפעוליים שיוזם התשלומים הבסיסי חשוף אליהם בפעילות זו.

הרחבת מקורות מימון ונזילות של מפעיל מערכת לתיווך באשראי

בחודש פברואר 2024 פרסמה הרשות חוזר המתיר למפעיל מערכת לתיווך באשראי או לגורם הקשור אליו להשקיע כספים ממקורות המימון שלו במערכת, ובכך לתמוך ביצירת קו אשראי יציב וקבוע שיאזן בין הביקוש להיצע האשראי ולנזילות התיק. פתיחת אפשרות זו יוצרת תמריץ לטיוב תהליכי החיתום ותפעול ההלוואות מצד מפעיל המערכת, תורמת להגברת היעילות ומקדמת את התחרות בתחום האשראי. מהלך זה צפוי להקל על שיתופי פעולה עם גופים פיננסיים נוספים המעוניינים לתת אשראי ולהלוות כספים באמצעות המערכת.

הוראות דיווח להפעלה של מערכת לתיווך באשראי

בחודש ספטמבר 2024 פרסמה הרשות טיוטת חוזר המחילה על מפעילי מערכות לתיווך באשראי חובת דיווח שוטפת למפקח, לצורך פיקוח על פעילותם הפיננסית, שמירה על שקיפות עבודתם והגנה על ציבור הלקוחות והמלווים.

נוהל מימון לדירות במסגרת תוכניות "דירה בהנחה"

בחודש מרץ 2024 פרסמה הרשות נוהל חדש, תוצר של שיתוף פעולה עם אגף החשב הכללי במשרד האוצר, שמטרתו להרחיב את התחרות בשוק המשכנתאות ולאפשר לחברות אשראי חוץ-בנקאיות להשתתף במימון של רכישת דירות בתוכניות "דירה בהנחה" (מחיר למשתכן, מחיר מופחת ומחיר מטר), בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו. הנוהל מאפשר לגופי אשראי חוץ-בנקאיים לקבל פטור מהמגבלה הקבועה לגבי רישום הערת אזהרה על הדירה לצורך מימוש הבטוחה, וזאת במסגרת תוכנית חלוץ (פיילוט) מפוקחת.

ביקורת בקרב נותני שירותים פיננסיים

בשנת 2024 ביצעה הרשות פעולות פיקוח וביקורת לבחינת עמידתם של הגופים המפוקחים בהוראות דין שונות, תוך דגש על עמידה בתנאי הרישיון, וכן לבחינת עמידתם בהוראות חוק אשראי הוגן ובחוזרי המפקח בנוגע לפעילותם בתחום האשראי הצרכני. כמו כן, בוצעה ביקורת בנותן שירותים פיננסיים המפעיל מערכת לתיווך באשראי, לצורך בחינת השמירה על האינטרסים של המלווים והלווים, יישום עקרונות הממשל התאגידי ועמידה בהוראות המפקח בכל הקשור לניהול סיכונים במסגרת פעילות זו. כחלק ממערך הביקורת המבוססת על אופן ניהול סיכונים, פעלה הרשות גם בתחום הלבנת הון ונקטה צעדים נגד גורמים שהפרו את הוראות החוק והצו הרלוונטיים.

פיקוח באמצעות דיווחי אשראי

בשנת 2024 החלו להתקבל ברשות דיווחי אשראי שוטפים מבעלי רישיון למתן אשראי, בעקבות כניסתו לתוקף של חוזר דיווחי אשראי במרץ 2024. הדיווחים השוטפים כוללים נתונים כספיים ומדדים תפעוליים על היקפי פעילות האשראי, והם נמסרים לרשות בתבנית אחודה, במטרה ליצור כלי פיקוח מהותי ומהימן המבוסס על נתונים שיטתיים ועדכניים. נתונים אלה עשויים לשמש את הרשות בגיבוש מדיניות אסדרה מבוססת נתונים, לזיהוי מגמות רוחביות והתנהלות ענפית ולחיזוק יכולות הפיקוח והאכיפה כלפי השחקנים הפועלים בשוק האשראי החוץ-בנקאי. בשנת 2024 החלו מרבית הגופים המפוקחים לדווח באופן סדיר במערכת. במספר מקרים זוהתה אי עמידה בדרישות ובהוראות, והמפקח נקט צעדי אכיפה נגד גופים אלה והורה בין היתר על תיקון הליקויים. הרשות רואה ביישום הוראות החוזר צעד חשוב לחיזוק הפיקוח והאסדרה בענף ופיתוח שוק אמין והוגן.

תקנות הפחתה

בחודש אפריל 2024 פורסמה טיוטת תקנות הפחתה העיצומים הכספיים להערות הציבור. התקנות נועדו להסדיר את אופן הפחתת העיצומים הכספיים שמטילה הרשות, בהתאם לסמכותה מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016. תקנות הפחתה נועדו לאפשר הפעלת שיקול דעת גמיש ומובנה לצורך התאמת העיצום הכספי לחומרת ההפרה ולהוות כלי בידי המפקח לקידום אכיפה מדויקת והוגנת.

חיבור למערכות התשלומים

במהלך שנת 2024 נתנה הרשות אישור למספר חברות פינטק, בעלות רישיון למתן שירות בנקס פיננסי ופעילות בתחום התשלומים, להתחבר למערכות התשלומים והסליקה בישראל. האישור ניתן אחרי תהליך בדיקות מקיף ומעמיק, שהתמקד, בין היתר, בניהול סיכונים סייבר, בניהול סיכונים תפעוליים וטכנולוגיים, ביציבות פיננסית ובהמשכיות עסקית. תהליך זה התאפשר בעקבות פרסום ראשון מסוגו של הרשות בחודש ינואר 2023 בנושא נוהל והוראות המסדירים את התנאים לחיבור חברות פינטק וגופים מפוקחים למערכות התשלומים בישראל. הנוהל וההוראות האלה הם צעדים משלימים להסדרה הרגולטורית שנקבעה במסגרת מזכר הבנות בין הרשות למחלקת מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל, ומטרתם להניח תשתית מעשית לקבלת קוד זיהוי ולחיבור גופי פינטק חוץ-בנקאיים למערכות התשלומים. הגופים המחוברים למערכות אלו כפופים לפיקוח הדוק של הרשות, כולל עמידה בהוראות הדין, דיווחים שוטפים ובדיקות תקופתיות.

חוזר ייזום תשלומים

בחודש פברואר 2024 פרסמה הרשות חוזר המגדיר את התנאים לפעילותם של נותני שירותים פיננסיים המבקשים לפעול כיוזמי תשלומים בסיסיים, לפי חוק הסדרת העיסוק שנכנס לתוקפו בחודש יוני 2024. החוזר כולל הוראות בדבר אופן הגשת הבקשה לקבלת אישור מהממונה, ונותן השירות נדרש בו להציג מסמכים המעידים, בין היתר, על עמידתו בהוראות ניהול סיכונים, בעיקר סיכונים סייבר, החלים על פעילות ייזום תשלומים בסיסי. נוסף על כך, החוזר מפרט הוראות החלות על נותני השירותים הפועלים בייזום תשלומים בסיסי, ובהן דרישות לשימוש בתעודה חתומה דיגיטלית, הוראות גילוי ללקוח והוראות לתייעוד מסמכים ושמירתם. בהמשך לחוזר פורסמה טיוטת נוהל להגשת בקשה לקבלת אישור לפעילות ייזום תשלומים בסיסי באמצעות מערכת מקוונת ייעודית.

ניהול סיכונים סייבר בעת מתן שירות ייזום תשלומים

בפברואר 2024 פרסמה הרשות עדכון לחוזר ניהול סיכונים סייבר הכרוכים בפעילותם של נותן שירותים פיננסיים מוסדרים. מטרת העדכון לקבוע עקרונות להגנה מפני סיכונים סייבר בקרב נותני שירותים אלה, למען הבטחת קיום התהליכים העסקיים והפעילות התקינה של נותן השירותים הפיננסיים וכן כדי להבטיח את שמירת הסודיות, השלמות והזמינות של מערכות המידע ונכסי המידע של נותני השירותים הללו. במסגרת עדכון החוזר הורחבה תחולת הוראותיו כך שהן יחולו גם על שירות ייזום תשלומים בסיסי, וזאת במסגרת ההתחברות למערכת הבנקאות הפתוחה ובמסגרת הוראות הדין שנכנסו לתוקפן ביוני 2024 שבהן ניתן אישור לנותן שירותים פיננסיים לפעול כיוזם תשלומים בסיסי, ובצל סיכונים סייבר שיוזם התשלומים הבסיסי חשוף אליהם.

הוראות למקורות מידע פיננסי עבור נותני שירותים פיננסיים

בחודש יולי 2024 פרסמה הרשות חוזר הקובע הוראות למקורות מידע פיננסי עבור בעלי רישיון למתן אשראי או בעלי רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי. בחוזר פורטו הכללים שעל מקורות המידע ליישם כדי להחזין מידע והובהרו אופן הגישה למערכת הממשק הפיננסי, סוגי השירותים שיינתנו באמצעותה, ניהול הרשאות הגישה על ידי מקור המידע, אופן מתן השירות לנותני שירותי המידע, ניהול סיכוני אבטחת מידע והגנת סייבר וכללי דיווח.

דחיית היישום לעניין מקור מידע

בחודש דצמבר 2024 פורסם צו שירות מידע פיננסי המודיע על דחיית מועד תחולתם של הוראות החוק לעניין מקורות מידע שהם בעלי רישיון למתן אשראי או בעלי רישיון להפעלת מערכת לתיווך באשראי. על פי הצו, נדחתה תחולת החוק לתקופה אחת של שישה חודשים. ההודעה על צו הדחייה התקבלה אחרי פניות מאת הגופים נותני השירותים הפיננסיים לגבי הערכתם להחצנת המידע הפיננסי.

החרגת גופים הנדרשים בהחצנת מידע, לפי חוק שירות מידע פיננסי

בחודש דצמבר 2024 פרסמה הרשות טיוטת תקנות וטיוטת צו שירות מידע פיננסי. מטרת התקנות והצו, שפורסמו כהוראות סופיות ברשומות בינואר 2025, לקבוע סייגים להחרגת נותני שירותים פיננסיים קטנים מחובת מתן גישה למידע פיננסי, כדי למנוע עלויות עודפות ובלתי סבירות או לפגוע בתחרות במערכת הפיננסית.

נוהל הגשת בקשה לקבלת אישור למתן שירות מידע פיננסי

בחודש מרץ 2024 השיקה הרשות מערכת מקוונת ייעודית להגשת בקשות לקבלת אישור למתן שירות מידע פיננסי ולהפקת תעודה חתומה דיגיטלית (Certificate). השקת המערכת והשלמת אפיונה נועדו לשפר את המעקב אחר הבקשות, לייעל את הטיפול בהן וליצור ממשקים ישירים בין מערכות הרשות ומערכות מערך הדיגיטל הלאומי. לפיכך עודכן נוהל הגשת הבקשות לקבלת אישור כנותן שירות מידע פיננסי, והוא הותאם למערכת המקוונת החדשה.

מקורות מידע שהם גופים מוסדיים

במהלך חודש מאי 2024 נדרשו מקורות מידע פיננסי שהם גופים מוסדיים להחזין מידע פיננסי, לפי חוק שירות מידע פיננסי, התשפ"ב-2021. לצורך כך נערכו הגופים המוסדיים לקליטת בקשות באמצעות מערכת הממשק למידע פיננסי (API). עם זאת, מדיווחי הגופים המוסדיים עולה כי נכון לסוף שנת 2024 טרם התקבלו פניות מנותני שירות מידע פיננסי לצורך קבלת מידע בהתאם לחוק.

קידום אסדרה בתחום המטבעות הווירטואליים

הרשות המשיכה לפקח על נותני שירותים פיננסיים בתחום המטבעות הווירטואליים הנסחרים, לרבות בחינת בקשות רישוי חדשות ומדיניות לרישום מטבעות חדשים. בדיקות הרשות התמקדו בסיכונים הרגולטוריים, התפעוליים, העסקיים והפליליים (הלבנת הון ומימון טרור). בנוסף, הרשות פרסמה הוראות מאסדר שנועדו להגן על הצרכנים.

הליכי פיקוח על פעילות בתחום מטבעות יציבים

בהתאם להחלטת הממשלה מספר 204 מחודש פברואר 2024, שעניינה קידום האסדרה של הפעילות בנכסים דיגיטליים, החלה הרשות לגבש מדיניות בנושא פיקוח על גופים העוסקים בהנפקה ובהוצאה של מטבעות דיגיטליים יציבים. במסגרת זו נבחנו היבטי אסדרה, שימושים, סיכונים והתפתחויות בין-לאומיות, בעיקר באיחוד האירופי, ובחינה של השפעת הפעילות הזו על נותני השירותים הפיננסיים בישראל. במהלך עבודתה בתחום זה מקיימת הרשות שיתופי פעולה שוטפים עם מאסדרים רלוונטיים ועם גורמים נוספים במגזר הפרטי ופועלת לגבש תזכיר חוק שיסדיר את התחום, תוך שמירה על יציבות השוק הפיננסי וחדשנותו.

הסדרת תחום איסור הלבנת הון ומימון טרור אצל מוסדות לגמילות חסדים

בחודש מרץ 2024 פורסמה להערות הציבור טיוטת צו איסור הלבנת הון ומימון טרור שיחול על מוסדות גמילות חסדים פיננסיים (נותני שירותי פיקודן ואשראי ללא ריבית). הצו מסדיר את החובות החלות על מוסדות אלה מכוח חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, ומטרתו לצמצם סיכוני הלבנת הון ומימון טרור וליצור תשתית פעולה העולה בקנה אחד עם עקרונות האסדרות הקיימות בגופים הפיננסיים האחרים, הכפופים להוראות חוק איסור הלבנת הון ולצווים שהותקנו מכוחו, ועם המלצות ארגון FATF (Financial Action Task Force) שמדינת ישראל חברה בו. הסדרת תחום זה הכרחית וחיונית לפעילותם של מוסדות לגמילות חסדים פיננסיים שהם חלק מהמערכת הפיננסית. ההוראות בטיטה משקפות את הנורמות הבין-לאומיות המקובלות במאבק בהלבנת הון ומימון טרור, והן הותאמו למאפיינים הייחודיים של מוסדות גמילות חסדים פיננסיים.

ביקורת, אכיפה ומודיעין

ביקורות בגופים מפוקחים ובעלי רישיון ופיתוח מערכת מיכון דיגיטלית

בשנת 2024 פתחה הרשות ב-77 תהליכי ביקורת חדשים בגופים שבפיקוחה – גידול של כ-48% לעומת מספר הביקורות שנעשו בשנת 2023. הביקורות התמקדו במגוון נושאים המצויים בתחום אחריות הפיקוח של הרשות. לצד פתיחת הביקורות החדשות, בשנת 2024 הושלמו 38 תהליכי ביקורת.

ברשות נמשך פיתוחה של המערכת הממוכנת לניהול תהליכי ביקורת, והוטמעו בה יכולות ומאפיינים נוספים המאפשרים בחינה מדויקת של פעילות הביקורת, ניתוחה ומעקב שוטף אחריה. המערכת משפרת את תהליכי קבלת ההחלטות ברשות, את בניית תוכניות הביקורת ואת תכנון הביקורות.

אכיפה ומודיעין

בשנת 2024 בוצעו ברשות פעולות איסוף, ניתוח והערכה של מידע בנוגע לפעילותם של גורמים מפוקחים ובלתי מפוקחים שעלה חשד כי הם פועלים ללא רישיון מתאים. המידע המודיעיני שנאסף ונותח שימש בסיס לפעולות פיקוח ואכיפה, במטרה להגן על כספי החוסכים ולשמור על יציבותם של השווקים הפיננסיים המפוקחים ועל הגינותם. בעקבות פעילות זו פתחה הרשות בהליכי אכיפה מנהליים נגד ארבעה גורמים החשודים בפעילות תיווך ללא רישיון – שלושה מהם יחידים ואחד תאגיד.

הקו החם

בשנת 2024 המשיכה הרשות להפעיל "קו חם" לקבלת פניות מהציבור בנוגע לחשדות לפעילות בלתי חוקית או לא תקינה בגופים המפוקחים. במהלך השנה התקבלו 171 פניות חדשות. עבור כל פנייה שהתקבלה בוצע ניתוח והערכת מידע, תוך שמירה קפדנית על סודיות המידע ופרטיו.

פעילות האכיפה המנהלית במסגרת דיווחי מעילות והונאות

בשנת 2024 חיזקה הרשות את מערך האכיפה באמצעות הגדלת משאבים והכשרות ייעודיות לצוותים. במהלך השנה התקבלו ברשות אינדיקציות ממקורות שונים לחשדות לביצוע מעשי הונאה או מעילה מצד גורמים מפוקחים או כלפי גורמים מפוקחים, ובעקבות כך נפתחו הליכי אכיפה מנהליים.

מערכות מידע

פריקט הענן

בהמשך להחלטת הממשלה לעידוד מעבר מערכות ממשלתיות לענן (החלטת ממשלה מספר 231 מיום 1 באוגוסט 2021), החלה הרשות, בשיתוף משרד האוצר, להעביר מערכות מידע של הרשות לסביבת הענן AWS. המעבר כולל הקמה של תשתיות, התאמה של המערכות הקיימות ומודרניזציה שלהן. הפריקט מתבצע בשלבים, לפי תוכנית סדורה, ונכון למועד כתיבת הדוח הועברו כ-65% מהמערכות של הרשות לאזור הנחיתה בענן AWS.

מרכז BI ותחילת העבודה על פריקט מחסן הנתונים והקמת אתר פנסיה נט אחוד

בשנת 2024 החלה הרשות בהקמה של מחסן נתונים וכלי תחקור. המערכת החדשה צפויה להחליף את כלי הפיקוח הקיימים ולאפשר להפיק דוחות ולוחות מחוונים בכלים מתקדמים בענן, כולל ניתוח של נתונים חוצי דיווחים. הפריקט כולל גם הקמה של שני אתרים חדשים: אתר פנסיה נט אחוד שיחליף את שלושת האתרים הישנים: ביטוח נט, גמל נט ופנסיה נט, ואתר מידע לציבור שינגיש את נתוני הדיווחים לציבור הרחב באופן ידידותי ויחליף את האתר הישן. בשנת 2024 בוצעו שלבים מקדימים בפריקט, ובהם תכנון מבנה הנתונים ועיצוב עסקי-טכנולוגי של חוויית המשתמש באתרים החדשים. כמו כן, בוצע הליך מרכזי שבסימו נבחר ספק להקמת המערכת, וברבעון האחרון של השנה החל הספק בביצוע עבודות הפיתוח.

שדרוג מערכת הר הביטוח

במערכת הר הביטוח עודכן דוח העבר הביטוחי כך שיקלול מידע על סוג הנזק, תוך הצגת תביעות בסכום העולה על 5,000 ש"ח בלבד. נוסף על כך, נוספה אפשרות לסוכני ביטוח להעניק הרשאה לנציגים מטעמם לגשת למערכת הר הביטוח, בהתאם לכללים שקבעה הרשות. פתרון זה ניתן כמענה למצבי היעדרות זמנית של סוכנים עקב שירות מילואים, פציעה וכדומה.

יישום חוק ההסדרים – שב"ן

בהתאם לחוק ההסדרים לשנת 2023 נבנו ממשקים בין חברות הביטוח וקופות החולים לצורך איתור כפל ביטוחי, הופעל ממשק אוטומטי המתעדכן כל רבעון ומאפשר התחשבות בין חברות הביטוח וקופות החולים בגין מבוטחים שנתחחו באמצעות שב"ן והייתה להם פוליסת ביטוח פרטית של "שקל ראשון", הוקמה מערכת לתמיכה בתהליך הגשת השגות מצד חברות הביטוח על תשלומים שהן העבירו לקופות החולים וקבלת תגובות מקופות החולים והכרעות הרשות בעניין.

מיכון וייעול תהליכים מול נותני שירותים פיננסיים

ברשות בוצע מיכון של תהליכי ביטול והתליה של רישיונות לנותני שירותים פיננסיים, והוקם ממשק אוטומטי להעברת מידע מודיעיני מהמשטרה, במטרה לשפר את אבטחת המידע ולקצר את זמני התגובה.

אבטחת מידע ומאגרי מידע

הרשות החלה בתהליך הסמכה לתקן אבטחת מידע ISO27001:2022, בשיתוף משרד האוצר, במטרה לעמוד בכל דרישות התקינה, התקנות והאסדרה עד לסוף שנת 2025. במהלך שנת 2024 נבחנה מחדש תשתית מאגרי המידע של הרשות, לצורך ניהול, עדכון ורישום, והרשות החלה להיערך ליישום תיקון 13 לחוק הגנת הפרטיות, התשפ"ד-2024.

עיצומים

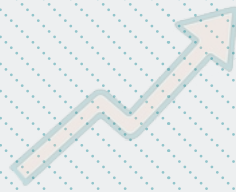
עיצומים כספיים

בשנת 2024 הטילה ועדת העיצומים של הרשות עיצומים כספיים מכוח חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, ומכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. בתחום איסור הלבנת הון הוטלו עיצומים על שני נותני שירותים פיננסיים ועל חברת ביטוח, בסכום כולל של 864,000 ש"ח, בשל הפרת הוראות שונות של חוק איסור הלבנת הון, לרבות ליקויים בעמידה בחובת הדיווח על עסקאות, ליקויים בביצוע הליך הכר את הלכות וליקויים נוספים בבקורות הנדרשות. נוסף על כך, הוטלו עיצומים כספיים על שלושה נותני שירותים פיננסיים ושני בעלי שליטה בנותני שירותים פיננסיים, בסכום כולל של 1,025,000 ש"ח, בגין הפרת הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, ובהן העברת והגדלת זכויות שליטה ללא קבלת אישור מהממונה, מינוי נושא משרה או רואה חשבון מבקר בלי לעדכן את הממונה ועוד. כמו כן, הוטלו עיצומים כספיים על חברת ביטוח ועל בעל שליטה בסוכנות ביטוח, בסכום כולל של 1,180,500 ש"ח, בגין הפרת הוראות חוק הפיקוח על הביטוח, ובהן אי דיווח לממונה במועד על גילוי אירוע הונאה או מעילה והעברת זכויות שליטה בסוכנות ביטוח ללא קבלת אישור מהממונה וכן הפרות בנושא אופן ההתנהלות מול שמאי הרכב. סך הכול העיצומים הכספיים שהוטלו היו 3,069,500 ש"ח.

שם הגוף	סכום העיצום בש"ח	סעיפי ההפרה
אקסטרה קרדיט ופקטורינג	200,000 ₪	סעיף 31(5) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
מ.ל.ר.ן. פרוייקטים ומסחר בע"מ	300,000 ₪	סעיף 34(א1) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
ערך פיננסיים כהלכה בע"מ	200,000 ₪	סעיף 31(5) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
שלמה אייזיק	25,000 ₪	סעיף 26(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
שלמה אייזיק	138,000 ₪	סעיף 32(ב) וסעיף 33 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981
הפניקס אחזקות בע"מ	300,000 ₪	סעיף 26(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016
מגדל חברה לביטוח בע"מ	242,500 ₪	סעיף 4(א) לפרק 1, חלק 3 בשער 5 לחוזר המאוחד
ששלט השקעות בע"מ	20,000 ₪	סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000
עלאא נעאמנה	594,000 ₪	סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000
מגדל חברה לביטוח בע"מ	250,000 ₪	סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000
איילון חברה לביטוח בע"מ	800,000 ₪	סעיפים 5.3.1(ה) ו-5.3.1(ט) חלק 2 שער 6 לחוזר המאוחד

רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון

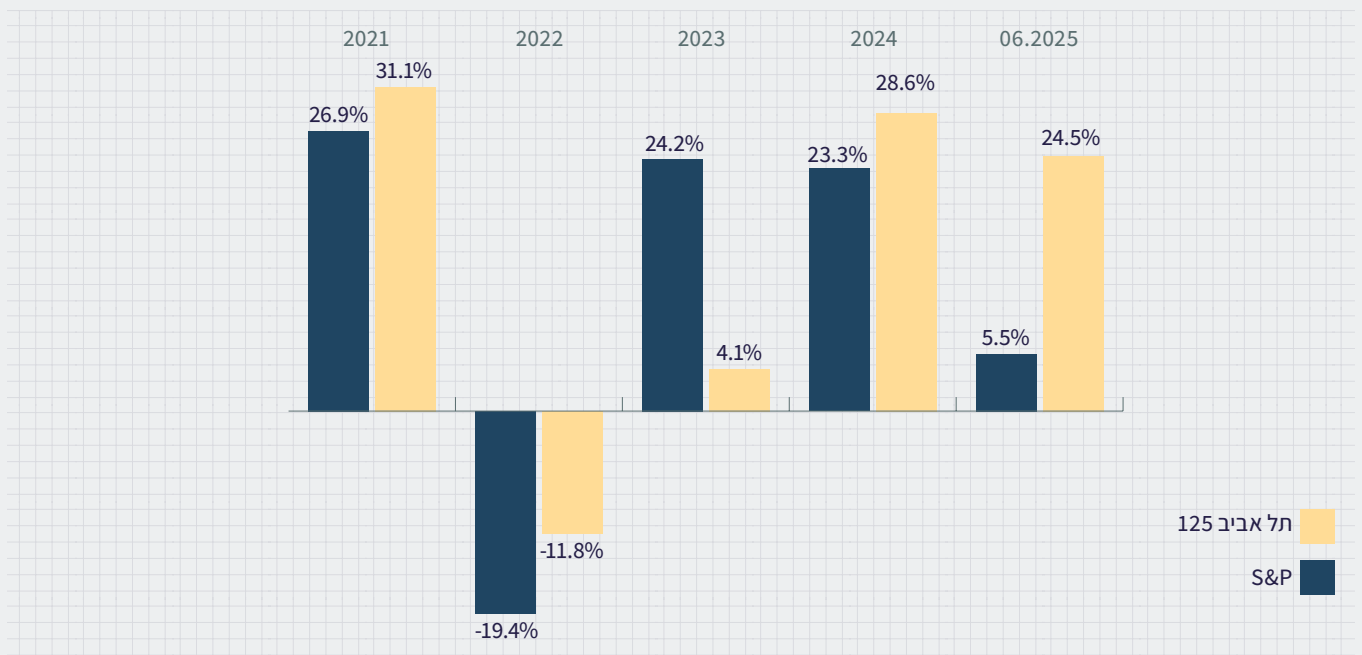

פרק 3 מגמות וסיכונים בשוק

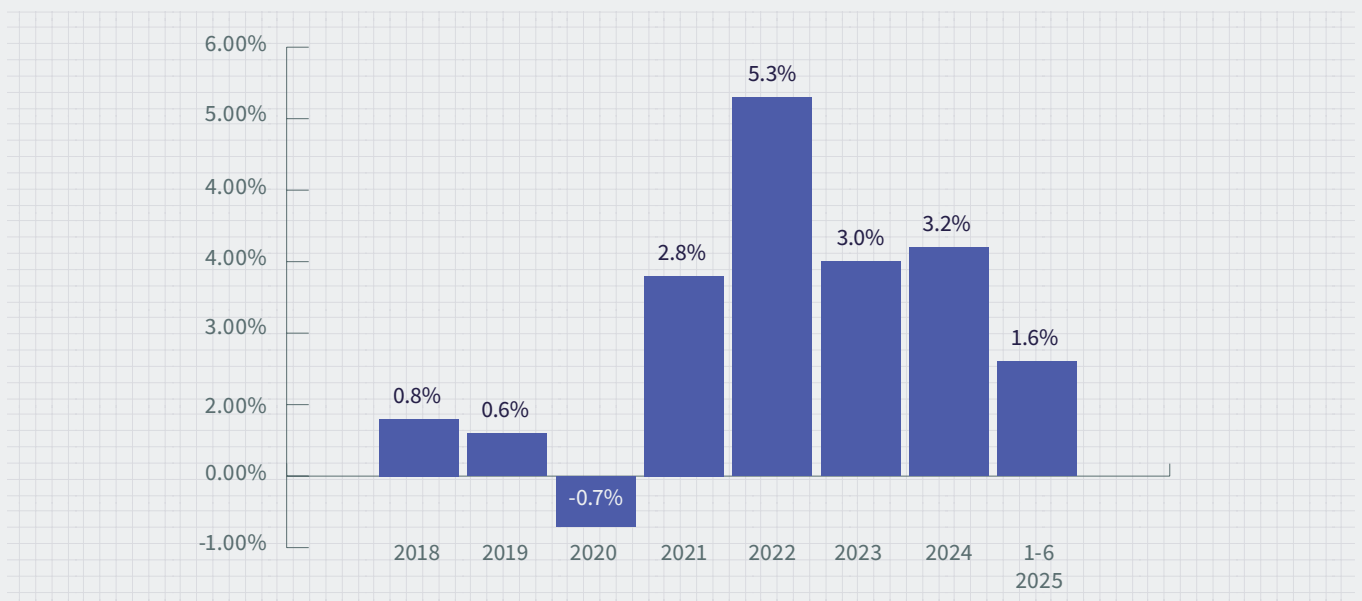
3.1 סקירת מגמות מקרו-כלכליות

תרשים ג-1 תשואות של מדדים נבחרים, 6.2025–2021 (באחוזים)

על פי נתונים של הבורסה לניירות ערך תל אביב, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

תרשים ג-2 שינויים במדד המחירים לצרכן, 6.2025–2018 (באחוזים)

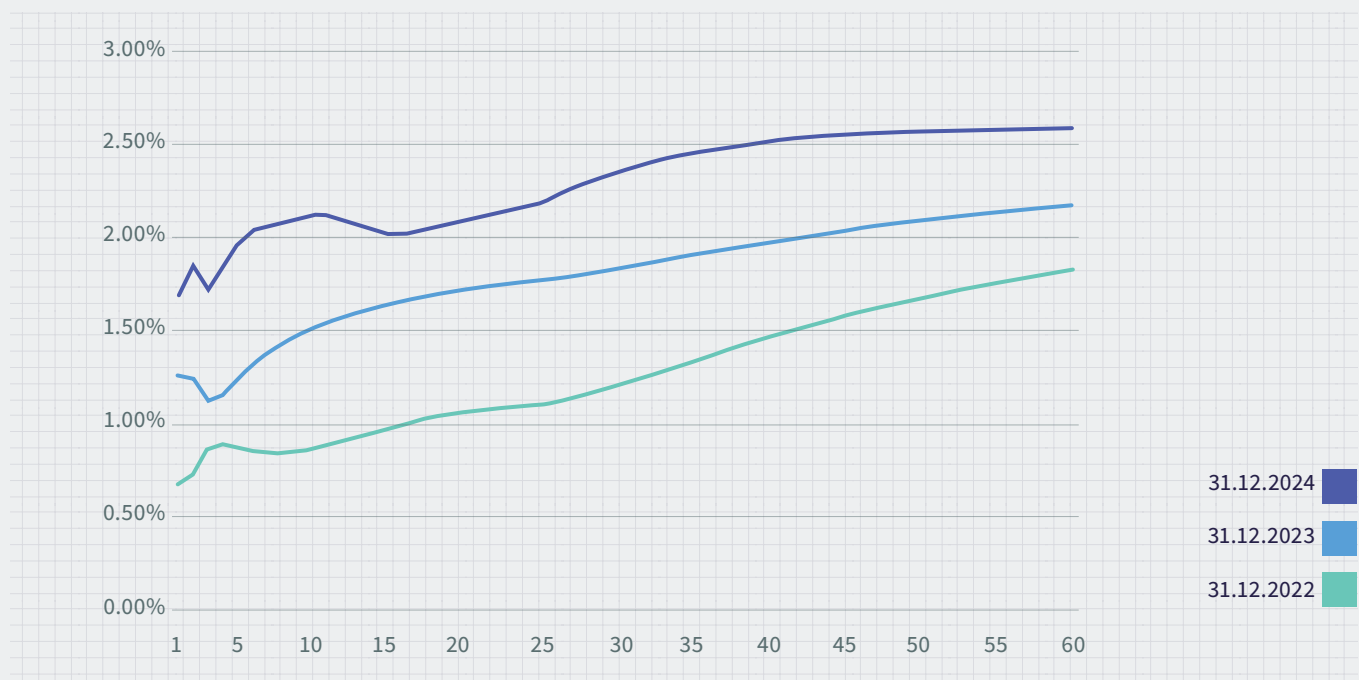

על פי נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

לתנודתיות בשוקי ההון ולסביבת האינפלציה הייתה השפעה על תוצאות חברות הביטוח בשנים האחרונות. אחרי ירידות חדות בשנת 2022, שהתבטאו בתשואות שליליות בשני המדדים המרכזיים, מדד ת"א-125 שירד ב-11.8% ומדד S&P500 שירד ב-19.4%, בשנת 2023 חל היפוך מגמה עם עליות חדות במדד S&P500 שהגיע לתשואה של 24.2% ועלייה מתונה יותר במדד ת"א-125 של 4.1%. מגמה חיובית זו התחזקה בשנת 2024 ונמשכה גם במחצית הראשונה של שנת 2025 עם תשואות מצטברות של 28.6% במדד ת"א-125 בשנת 2024 ו-24.5% במחצית הראשונה של שנת 2025. נתונים אלה מלמדים על תנאים חיוביים בשווקים הפיננסיים.

מגמות חיוביות בשוקי ההון, בשילוב ירידה הדרגתית בסביבת האינפלציה, השפיעו לחיוב על תוצאות חברות הביטוח בשנת 2024. בתוך כך חלה ירידה של כמיליארד ש"ח ב"בור" המצרפי בדמי הניהול המשתנים של תיקי החיסכון המשתתף ברווחים, מכ-3.7 מיליארד ש"ח בתחילת שנת 2023 לכ-2.7 מיליארד ש"ח בסוף השנה. בשנת 2024 נמשכה המגמה החיובית בשוקי ההון שהביאה להמשך צמצום הפער ב"בור" המצרפי שעמד על כ-0.14 מיליארד ש"ח בסוף השנה. עם זאת, שיעור האינפלציה ממשיך להשפיע על תוצאות החברות גם מצד ההתחייבויות, שכן מרבית תשלומי התביעות, דמי הניהול והפרמיות בגין פוליסות הביטוח צמודים למדד המחירים לצרכן.

תרשים ג-3 עקום הריבית חסרת הסיכון, 2022-2024 (באחוזים)

על פי נתונים של "מרווח הוגן", בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

גם בשנת 2024 המשיך עקום הריבית חסרת הסיכון להיות גורם משמעותי המשפיע על התוצאות של חברות הביטוח, בעיקר בענפי ביטוח חיים ובריאות ארוכי טווח ובתחומי ביטוח כללי המאופיינים בתביעות ארוכות טווח. ברוב חודשי השנה נרשמה עלייה בריבית ההיוון, הן בטווחים הקצרים הן בטווחים הארוכים, ביחס לסוף שנת 2023. מגמה זו משקפת את המשך המדיניות המוניטרית המצמצמת של בנק ישראל על רקע סביבת אינפלציה מתמשכת.

בראשית ינואר 2025 פרסם בנק ישראל את ציפיות האינפלציה לשנה העוקבת שעמדו על שיעור הקרוב ל-2.6%. רמה זו עשויה להעיד על מגמת התכנסות הדרגתית של שיעור האינפלציה לגבול העליון של יעד יציבות המחירים, והיא משקפת את הערכת השוק בדבר סביבת ריבית ריאלית גבוהה הצפויה להישמר בטווח הקצר לפחות. מגמות אלו באו לידי ביטוי ביציבות יחסית בטווחים הארוכים של עקום הריבית חסרת הסיכון, אף על פי שנרשמה תנודתיות נקודתית במהלך השנה.

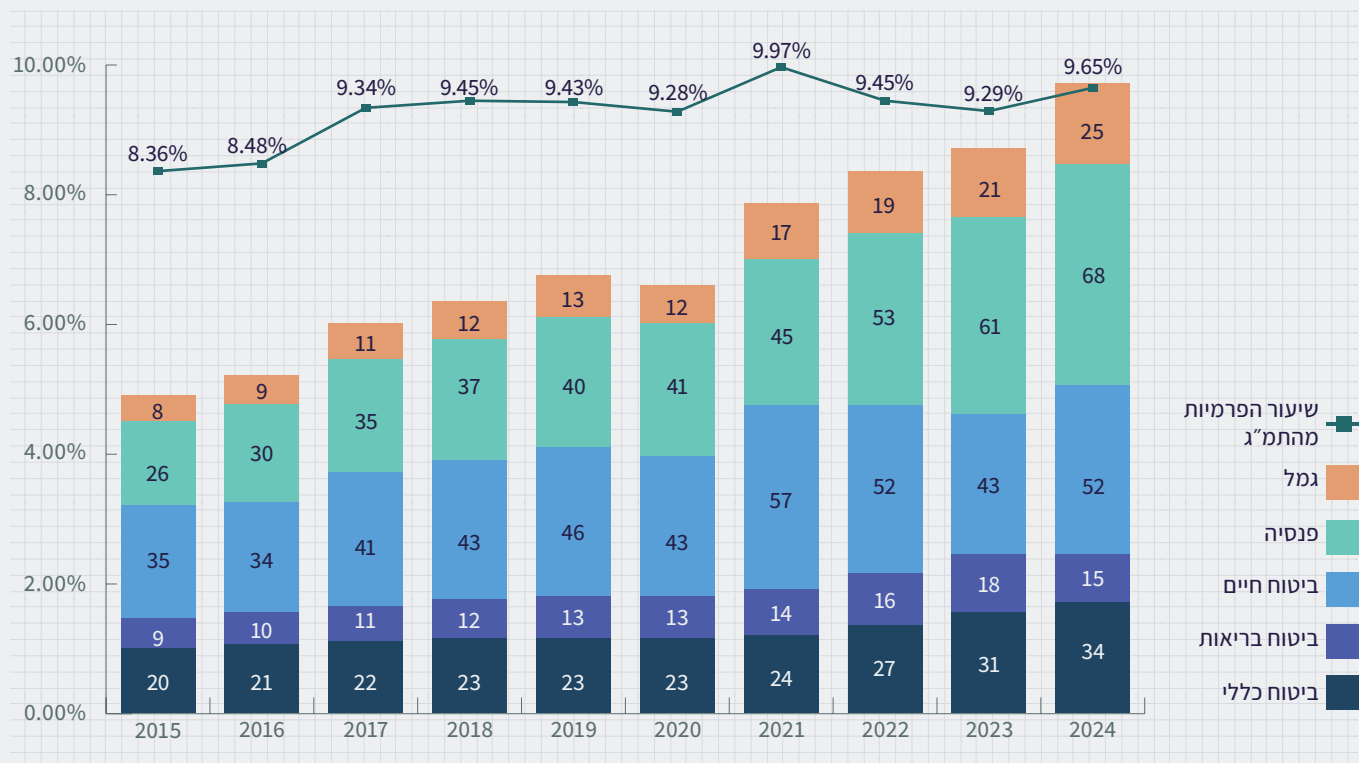
העלייה בריבית ההיוון תרמה להפחתת הערך הנוכחי של ההתחייבויות הביטוחיות, ובכך תמכה בשיפור יחס כושר פירעון וברווחיות בענפים הרגישים להיוון התחייבויות ארוכות טווח. פרמיית אי-הנזילות, המתווספת לעקום לצורך חישוב ריבית ההיוון לפי תקן IFRS-17, נותרה כמעט ללא שינוי במהלך השנה. אף על פי שבמחצית השנייה של השנה נרשמה ירידה מסוימת בריבית חסרת הסיכון, ההשפעה הכוללת לשנת 2024 נותרה חיובית. מגמות אלו ממחישות את השפעתה הישירה של סביבת הריבית על תנודתיות ברווחיות של מגזרי הפעילות השונים ועל מיצוב ההון של חברות הביטוח.

3.2 סקירת מגמות ענפיות

3.2.1 התפתחות פרמיות ודמי גמולים

בתרשים ג-4 שלהלן מוצגים היקפי הפרמיות ברטו בכל מגזרי הפעילות של חברות הביטוח (ביטוח חיים, ביטוח בריאות וביטוח כללי), לרבות תקבולים בגין חוזי השקעה (פוליסות חיסכון), וכן דמי הגמולים בקופות הגמל וקרנות הפנסיה הוותיקות והחדשות המוחזקות על ידי קבוצות הביטוח בלבד.

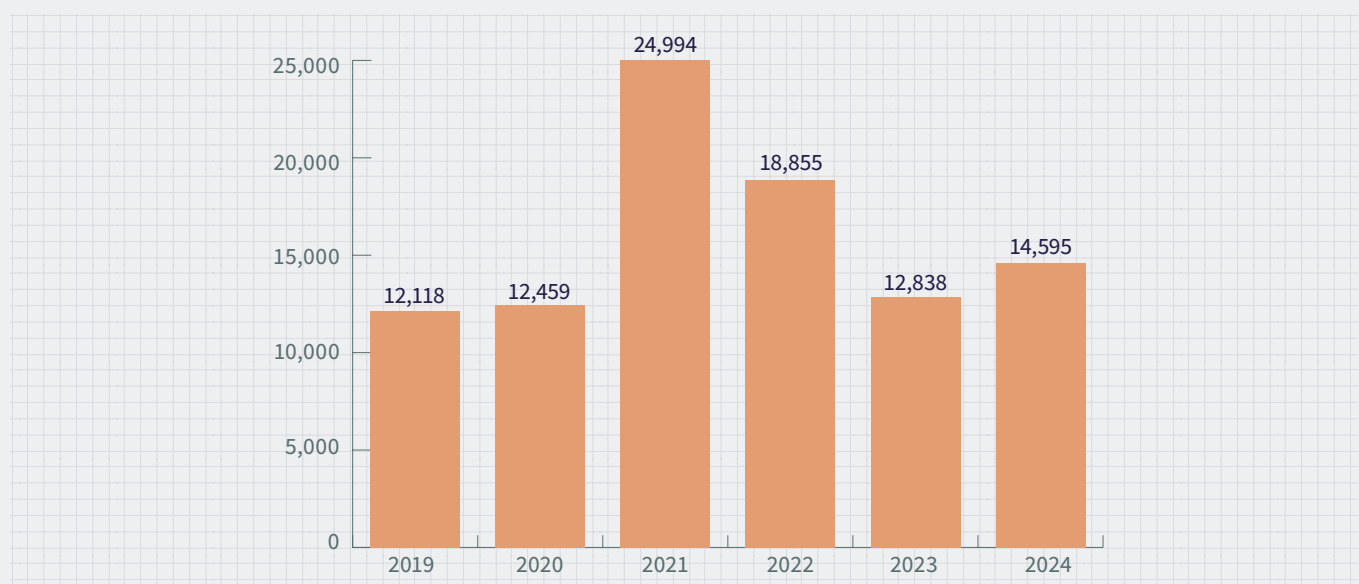
תרשים ג-4 פרמיות ברטו, לרבות תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים בקופות גמל וקרנות פנסיה (במיליארדי ש"ח), ושיעור מתוך התוצר המקומי הגולמי (באחוזים), 2024-2015

על פי נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

בתרשים ג-5 שלהלן מוצגים תקבולים חד-פעמיים בגין חוזי השקעה (פוליסות חיסכון).

תרשים ג-5 תקבולים חד-פעמיים בגין חוזי השקעה (במיליוני ש"ח) בקבוצות ביטוח, 2024-2019

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

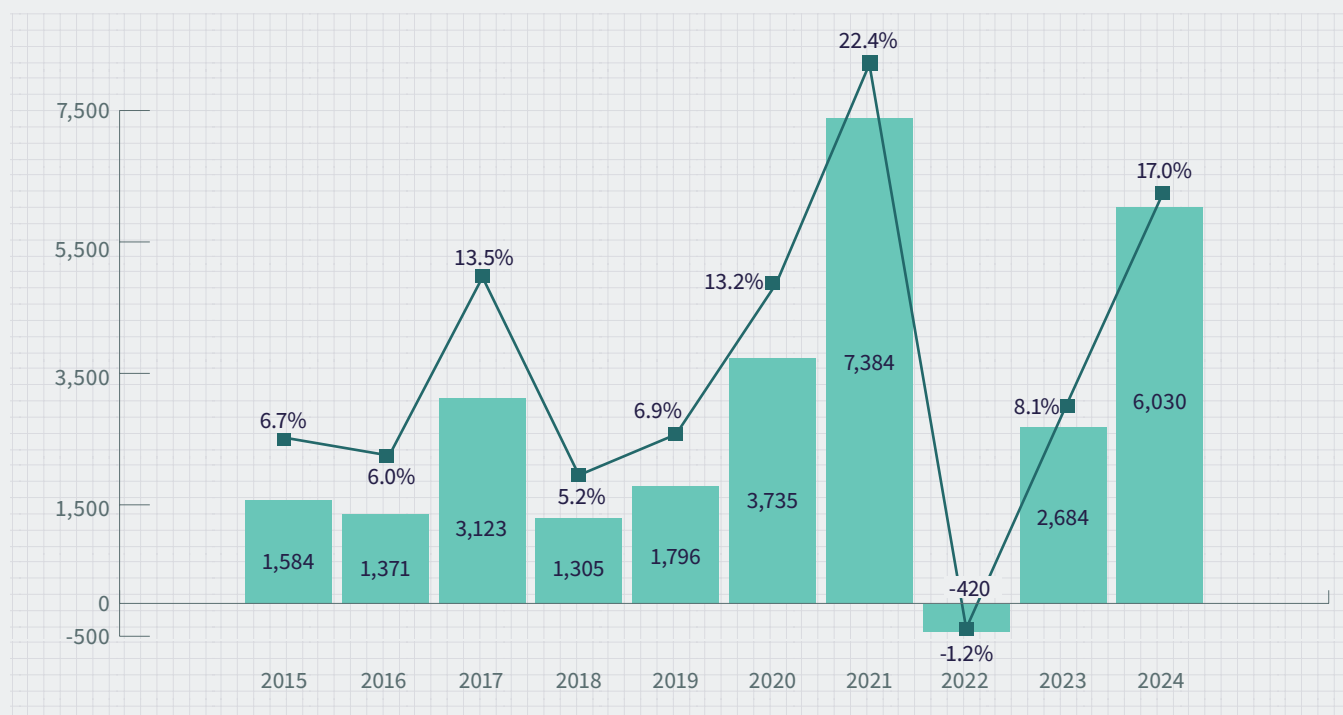
על בסיס ניתוח רב-שנתי של מגמות התקבולים החד-פעמיים בענף ביטוח חיים, הכולל חוזי השקעה, עולה תמונה של תנודתיות משמעותית שעשויה לשקף את השפעת הסביבה המקרו-כלכלית והפיננסית על דפוסי החיסכון וההשקעה של הציבור באפיקים אלו. אחרי יציבות יחסית בשנים 2019 ו-2020, נרשמה בשנת 2021 עלייה חדה בהיקף התקבולים, לרמה של כ-25 מיליארד ש"ח, הרמה הגבוהה ביותר בתקופה שבין השנים 2014-2024. עלייה זו מיוחסת לעודפי נזילות בקרב משקי הבית, בגלל סביבת הריבית הנמוכה, המדיניות המוניטרית המרחיבה והיעדרן של חלופות השקעה סולידיות.

בשנת 2022 חל מפנה במגמה על רקע שינויים חדים בסביבה המקרו-כלכלית: עלייה מהירה בריבית, ירידות בשוקי ההון ועלייה במדדי המחירים. תנאים אלו תרמו לירידה בביקוש למוצרים פנסיוניים מסוימים והשפיעו על המשך מגמת הירידה בהיקפי התקבולים החד-פעמיים. בשנת 2023 חזרו התקבולים לרמות הדומות לאלו שנרשמו בשנים 2019 ו-2020, שקדמו לעלייה החריגה שנרשמה בשנת 2021, עלייה ששיקפה במידה רבה התנהגות חיסכון ייחודית לתקופת היציאה ממשבר מגפת הקורונה. בשנת 2024 הסתכמו התקבולים החד-פעמיים בכ-14.6 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-14% לעומת שנת 2023, אך הם עדיין נמוכים בכ-40% מרמתם בשנת 2021. מגמה זו משקפת התאוששות חלקית בלבד על רקע ריבית גבוהה והעדפת הציבור לשמור נזילות.

3.2.2 התפתחות הון ורווחים

בתרשים ג-6 שלהלן מוצגות תוצאות חברות הביטוח בלבד (בעמודות), ללא תוצאות של חברות אחרות הפועלות בתחום החיסכון לטווח הארוך (פנסיה וגמל). עד שנת 2019 הרווח אינו כולל את השפעת היישום למפרע של חוזר בדיקת נאותות העתודה (LAT). תשואת ההון, המוצגת בקו המגמה, חושבה באמצעות חלוקת הרווח הכולל אחרי מס ביתרת ההון החשבונאי הממוצע במונחים שנתיים ללא התאמה לדיבידנד.

תרשים ג-6 התפתחות הרווח הכולל (אחרי מס, במיליוני ש"ח) לעומת התשואה להון (באחוזים) בענף הביטוח, 2015-2024

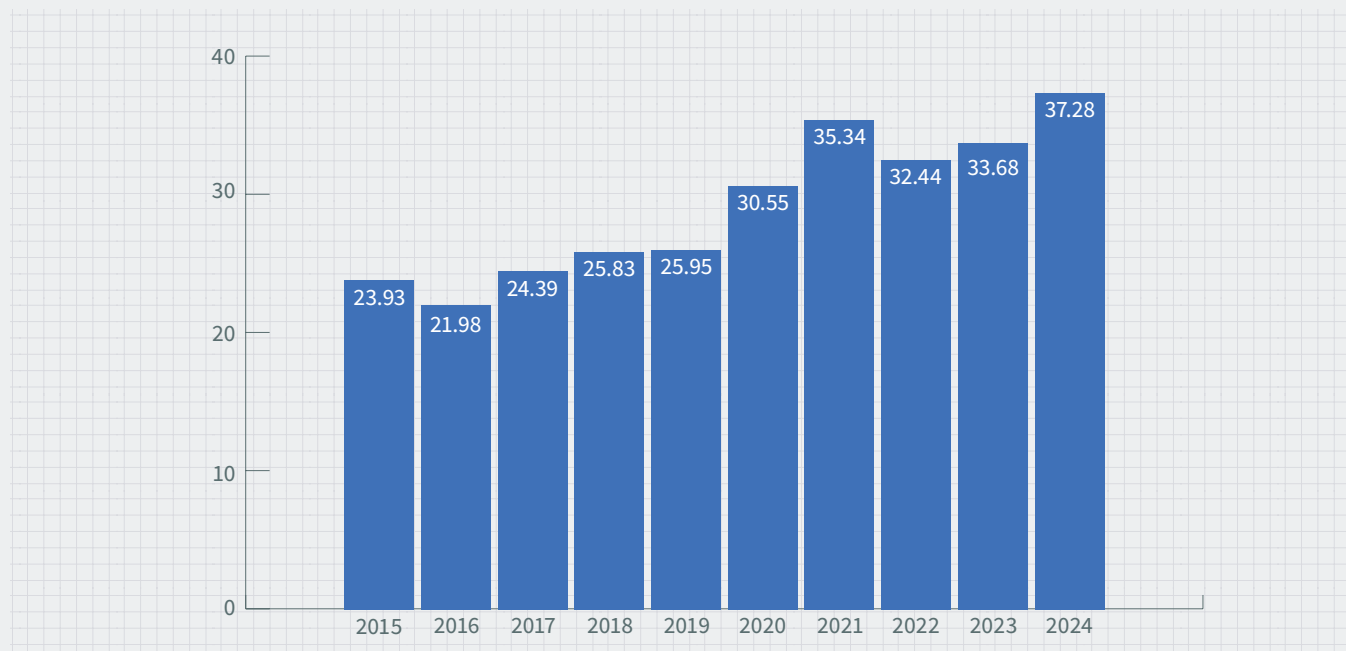
על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מתרשים ג-6 עולה שבשלוש השנים האחרונות נרשמה תנודתיות גדולה בתשואה החשבונאית על ההון בענף הביטוח, כשחלק ניכר מהשונות נובע מהשפעות שוק ההון על תיקי ההשקעות של החברות. בשנת 2022, בשל ירידות חדות במדדי המניות והאג"ח, נרשמה תשואה שלילית על ההון העצמי בשיעור של כ-1.2% שהתבטאה גם ברווח כולל שלילי מצרפי של כ-420 מיליון ש"ח.

בשנת 2023 נרשמה התאוששות מסוימת, עם עלייה בתשואה לכ-8.1%, בין היתר הודות לשיפור בביצועי תיקי ההשקעות ולצמצום השפעתם של גורמי שוק חריגים שאפיינו את שנת 2022, בהם ירידות חדות במדדי מניות ואג"ח, עליית ריבית ואינפלציה גבוהה. מגמה חיובית זו נמשכה גם בשנת 2024 שבה נרשמה תשואה של כ-17% על ההון העצמי ורווח כולל מצרפי של כ-6 מיליארד ש"ח.

בתרשים ג-7 שלהלן מוצגת התפתחות ההון העצמי החשבונאי המצרפי של חברות הביטוח. הנתונים עד שנת 2019 אינם כוללים את השפעת היישום למפרע של חוזר בדיקת נאותות העתודה (LAT).

תרשים ג-7 התפתחות ההון העצמי החשבונאי בענף הביטוח (במיליארדי ש"ח), 2015–2024

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

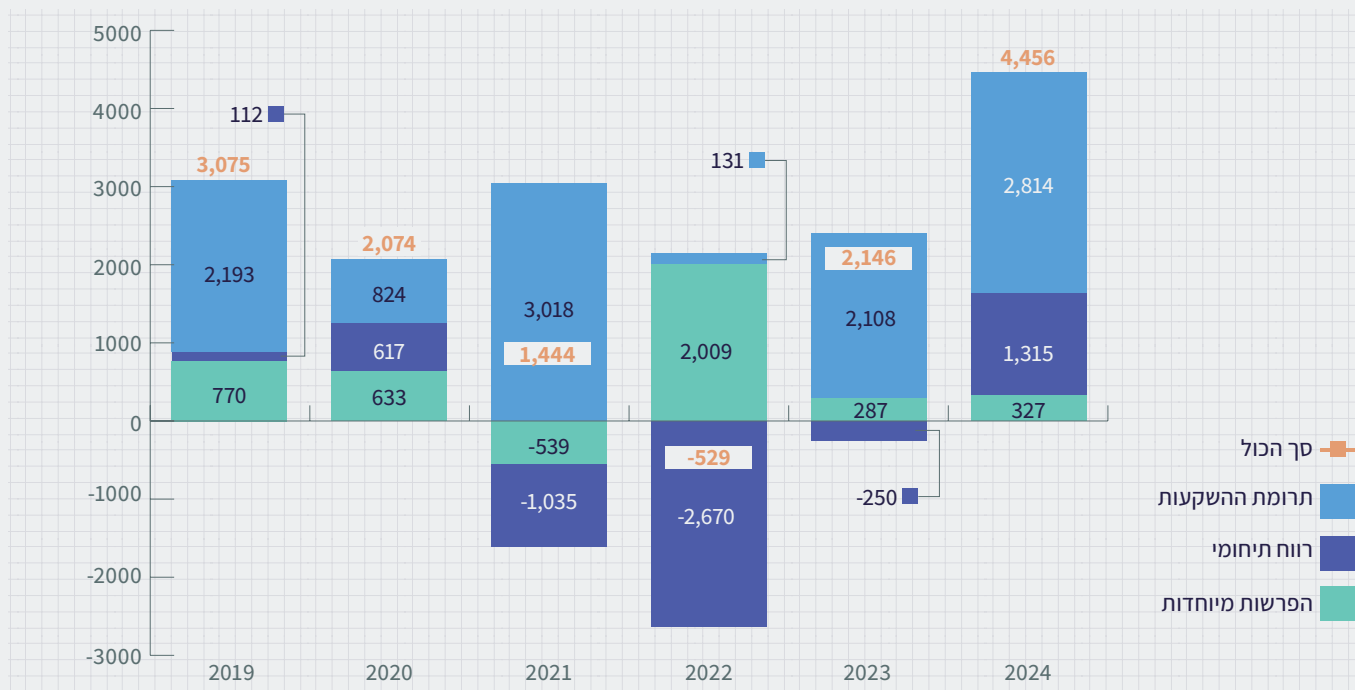
בשנת 2024 נרשמה עלייה בהון העצמי החשבונאי של חברות הביטוח שהסתכם בסוף השנה בכ-37.3 מיליארד ש"ח. זהו גידול של כ-3.6 מיליארד ש"ח המלמד על עלייה של כ-10.7% בהשוואה לשנת 2023. העלייה נבעה בעיקר מהרווח הכולל שנרשם במהלך השנה, בשל עליות שווי נכסי ההשקעה והתנאים החיוביים בשוקי ההון. מנגד, חלוקות דיבידנד בסך כולל של כ-1.8 מיליארד ש"ח צמצמו חלק מהשפעת הרווח על ההון. התפתחות זו משתלבת במגמת גידול עקבית בהון העצמי בענף בשלוש השנים האחרונות, והיא עשויה להעיד על שיפור ביחסי ההון ועל חוסן פיננסי נאות, גם בסביבה כלכלית תנודתית ועתירת אי-ודאות.

3.3. ניתוח הרווח לפי מגזרי הפעילות

3.3.1. מגזר ביטוח כללי

בתרשים ג-8 שלהלן מוצגים מקורות הרווח המצרפי במגזר הביטוח הכללי לפני מס. רכיב תרומת ההשקעות כולל את רווחי (הפסדי) ההשקעות הנזקפים לדוח רווח או הפסד וכן לדוח רווח כולל אחר. רכיב הפרשות המיוחדות כולל את השפעות השינוי בעקום הריבית, את השפעות השינויים בהנחות האקטואריות שאינן הנחת ריבית והשפעות אחרות. רכיב הרווח החיתומי מייצג את הרווח הכולל לפני מס, בניכוי תרומת ההשקעות והפרשות המיוחדות.

תרשים ג-8 מקורות הרווח הכולל (לפני מס) במגזר ביטוח כללי, 2019-2024 (במיליוני ש"ח)

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

מתרשים ג-8 עולה שבשנת 2024 הסתכם הרווח הכולל במגזר הביטוח הכללי בכ-4.5 מיליארד, גידול ניכר לעומת כ-2.1 מיליארד ש"ח בשנת 2023, ובהשוואה להפסד כולל של כ-529 מיליון ש"ח בשנת 2022. נתונים אלו מצביעים על תפנית חיובית אחרי תקופה של תנודתיות גבוהה בענף.

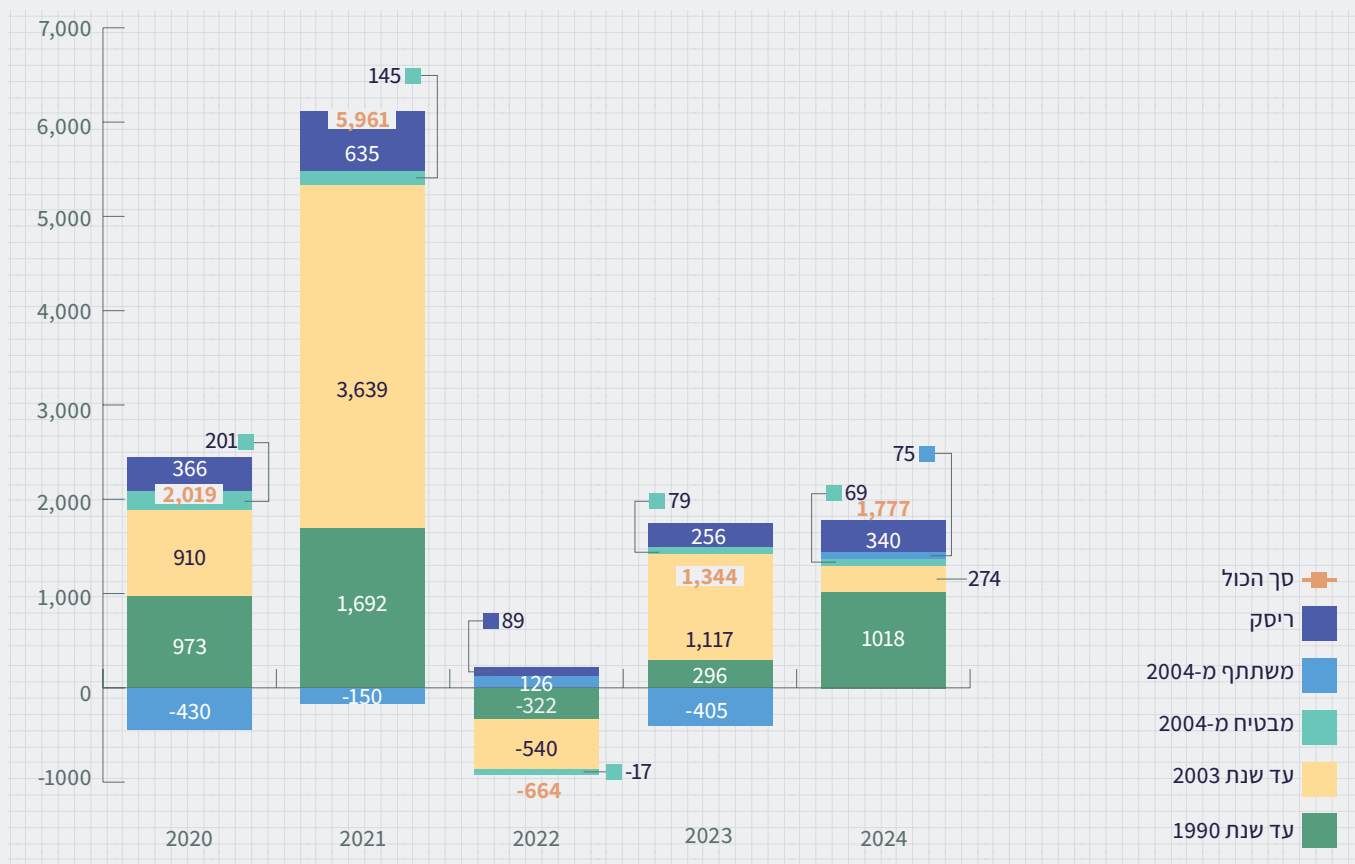
רכיב מרכזי בתרומה לרווחיות בשנת 2024 היה רווח ההשקעות שהסתכם בכ-2.8 מיליארד ש"ח, וזאת בעקבות השיפור הכללי בשוקי ההון. נוסף על כך, נרשם רווח חיתומי של כ-1.3 מיליארד ש"ח שנבע מעדכוני תעריפים בענפי הרכב, מצעדי התייעלות ומשיפור תהליכי העבודה. ברבעון האחרון של השנה נרשמה גם ירידה זמנית בנפח הנסועה ובשיעורי גנבות הרכב, תופעה שככל הנראה הושפעה מהמצב הביטחוני ושתרמה לצמצום היקף התביעות בענפי הרכב.

סך ההפרשות המיוחדות שנרשמו בשנת 2024, שנבעו מריבית בלבד, הסתכמו בכ-327 מיליון ש"ח, רמה דומה לזו של שנת 2023, המשקפת יציבות יחסית בתנאים הכלכליים ובהשפעתם של גורמים חיצוניים, בניגוד לשנת 2022 שהתאפיינה באירועים חריגים. חלוקת הרווחים לשנת 2024 מצביעה על פיזור בין מקורות הרווח, תוך שילוב בין פעילות חיתומית רווחית לתרומת תיקי ההשקעות. תמהיל זה עשוי להעיד על גמישות ניהולית, נוכח ההתמודדות עם סביבה עסקית המאופיינת באי-ודאות כלכלית וביטחונית.

3.3.2. מגזר ביטוח חיים

בתרשים ג-9 שלהלן מוצג הרווח המצרפי במגזר ביטוח החיים לפני מס בחלוקה לסוגי מוצרים שונים. הנתונים בשנת 2019 כוללים את השפעת היישום למפרע של חוזר בדיקת נאותות העתודה (LAT).

תרשים ג-9 רווח כולל (לפני מס) במגזר ביטוח חיים בחלוקה למוצרים, 2020-2024 (במיליוני ש"ח)

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

מתרשים ג-9 עולה שבשנת 2024 נרשמה עלייה ברווח הכולל לפני מס במגזר ביטוח החיים, שהסתכם בכ-1.8 מיליארד ש"ח, המשך למגמת שיפור שנרשמה בשנת 2023 (כ-1.3 מיליארד ש"ח), ואחרי הפסד של כ-664 מיליון ש"ח בשנת 2022. הגורמים העיקריים לשיפור ברווחיות הם תנאים חיוביים בשוקי ההון וסביבת הריבית המשפיעה על הערכת חלק מההתחייבויות הביטוחיות.

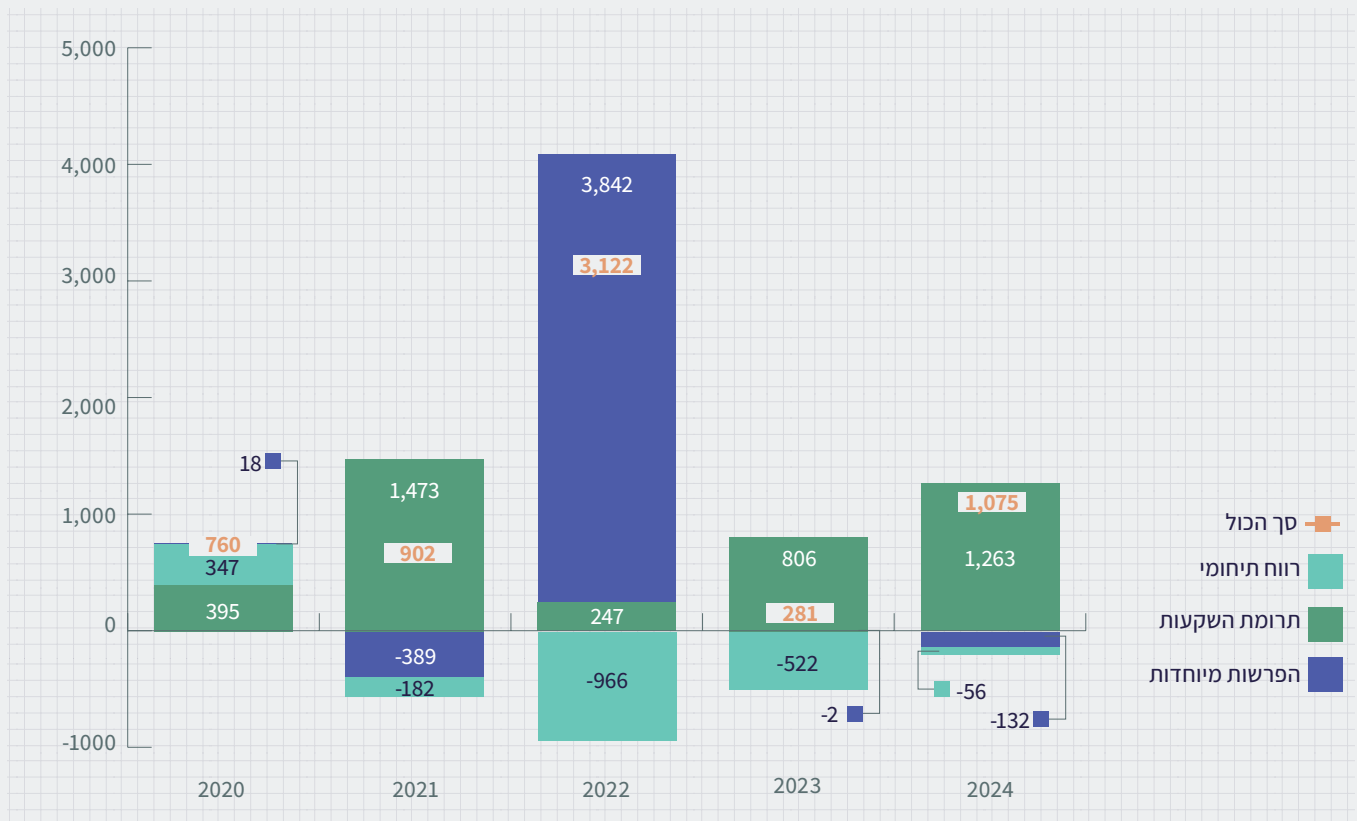
מקור מרכזי לרווח בשנת 2024 היה תיקי החיסכון הוותיקים, התיק המבטיח תשואה והתיק המשתתף ברווחים, שתרמו יחד את עיקר הרווח השנתי של המגזר. בתיק המבטיח תשואה נבע הרווח ממרווח פיננסי חיובי, כתוצאה מתשואות השקעה גבוהות מהריבית המובטחת. מנגד, השפעת עדכון לוחות תמותה ומקדם קצבה בגיל הפרישה הייתה מתונה בהשוואה לשנים קודמות.

במוצרי ביטוח חיים נרשמה תרומה חיובית, בעיקר עקב עדכון ההנחות הקשורות בדפוס מימוש קצבאות בגיל פרישה שהוביל להפחתה בעתודות הביטוח. השפעת הריבית נותרה חיובית, אם כי דומיננטית פחות לעומת השנים הקודמות, בשל יציבות יחסית ברמות הריבית הגבוהות לאורך השנה.

מוצרי ביטוח חיים הכוללים חיסכון, משנת 2004 ואילך, המאופיינים במבנה דמי ניהול קבועים וללא מרכיב משתנה מבוסס תשואה, המשיכו להניב רווחיות מוגבלת.

3.3.3. מגזר ביטוח בריאות

תרשים ג-10 | מקורות הרווח הכולל (לפני מס) במגזר ביטוח בריאות, 2020–2024 (במיליוני ש"ח)

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

בשנת 2024 הסתכם הרווח הכולל לפני מס במגזר ביטוח הבריאות בכ-1.075 מיליארד ש"ח, עלייה משמעותית בהשוואה ל-281 מיליון ש"ח בשנת 2023, אך נמוך מהרמה החריגה שנרשמה בשנת 2022 ושהגיעה לכ-3.1 מיליארד ש"ח. עיקר הרווח בשנת 2024 יוחס להכנסות מהשקעות בסך של כ-1.26 מיליארד ש"ח, הרמה הגבוהה ביותר מאז 2022, בעקבות תשואות חיוביות בשוקי ההון. מנגד, הרווחיות החיתומית נותרה שלילית, עם הפסד כולל של כ-132 מיליון ש"ח המצביע על המשך מגמת השחיקה בענף.

הרווח הגבוה בשנת 2022 נבע בין היתר מהשפעה של עליית הריבית חסרת הסיכון שהובילה לצמצום משמעותי של העתודות האקטואריות באותה שנה, לרבות ביטול עתודת LAT בתחום הסיעוד הפרטי. השפעה זו הייתה נקודתית והלכה ונחלשה משנת 2023 עם התייצבות הריבית. בהתאם לכך, הרווח בשנת 2024 התבסס בעיקר על מרכיב ההשקעות ולא על שיפור תפעולי שוטף, מה שממחיש את הרגישות של המגזר לשינויים בסביבה הכלכלית ולתנודתיות בשוקי ההון.

בתחום הסיעוד הקבוצתי נמשכה מגמה של תוצאות חיתומיות שליליות. במהלך שנת 2024 יושם מודל רגולטורי חדש, במסגרתו הועבר הסיכון הביטוחי והפיננסי לקרנות קופות החולים. שינוי זה נועד לצמצם את חשיפת חברות הביטוח להפסדים עתידיים, אם כי השפעתו המלאה צפויה להתברר לאורך זמן.

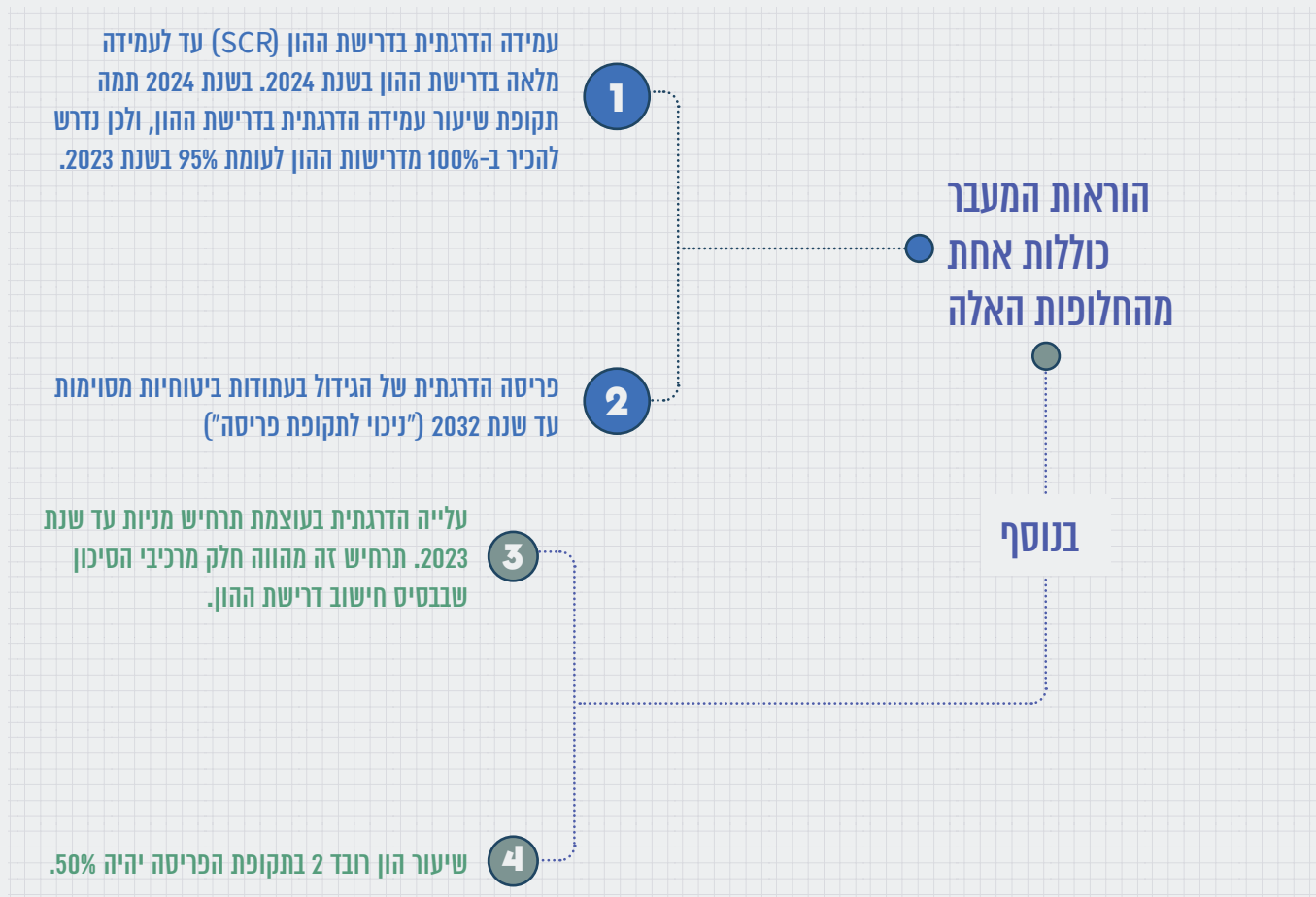
נוסף על כך, במהלך השנה עודכנו הנחות אקטואריות בתחום הסיעוד הפרטי, כולל הנחות תחלואה ותוחלת חיים, והן הובילו לגידול מסוים בעתודות הביטוח. עדכונים אלה קיזזו חלק מהרווחיות, והם מדגישים את רמת הרגישות של תחום הבריאות, ובעיקר של ענפי הסיעוד, לשינויים דמוגרפיים ולהנחות ארוכות טווח.

3.4 סקירת משטר כושר פירעון כלכלי

3.4.1 כללי

החל מיום ה-31 בדצמבר 2017 נדרשות חברות הביטוח בישראל לעמוד בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי המבוססות על הוראות Solvency 2 האירופיות.¹ הוראות אלו נועדו לשפר את ההגנה על כספי המבוטחים באמצעות הבטחת קיומם של אמצעים להערכה נאותה של הסיכונים שחברות הביטוח חשופות אליהם. בהתאם למשטר זה ולפי הנחיות רשות שוק ההון, החברות נדרשות לחשב את המאזן הכלכלי באמצעות הערכת שווי נכסיהן והתחייבויותיהן ולחשב את ההון הנדרש מהן על בסיס הערכת ירידת ההון הכלכלי בתרחישים שונים. על בסיס משטר זה מחושב יחס כושר פירעון כלכלי שנגזר מרמת ההון של חברת הביטוח ביחס להון הנדרש על פי ההוראות המאסדרות והתרחישים השונים.

בשנת 2020 פורסמו הנחיות מעודכנות של הוראות משטר כושר פירעון כלכלי, כדי להתאימן להנחיות האירופיות, תוך התחשבות בתקופת המעבר. מטרת הוראות המעבר הייתה לאפשר מעבר הדרגתי ממשטר ההון שהיה בתוקף עד שנת 2017 למשטר הון מבוסס סיכונים.

עד הדיווח בגין יום 31 בדצמבר 2019 יישמו כל חברות הביטוח את הוראות המעבר שבסעיפים 1, 3 ו-4. החל מיום 31 בדצמבר 2019, בכפוף לאישור הממונה, חברות שעתודות הביטוח שלהן גדלו מהמעבר למשטר כושר פירעון כלכלי רשאיות לפרוס את הגידול בעתודות מסוימות באמצעות הכללת ניכוי בתקופת הפריסה. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 שבע החברות המסורתיות עברו מהוראות המעבר שבסעיף 1 להוראות המעבר שבסעיף 2, ואילו שאר חברות הביטוח דיווחו את תוצאותיהן ללא חישוב הוראות מעבר.

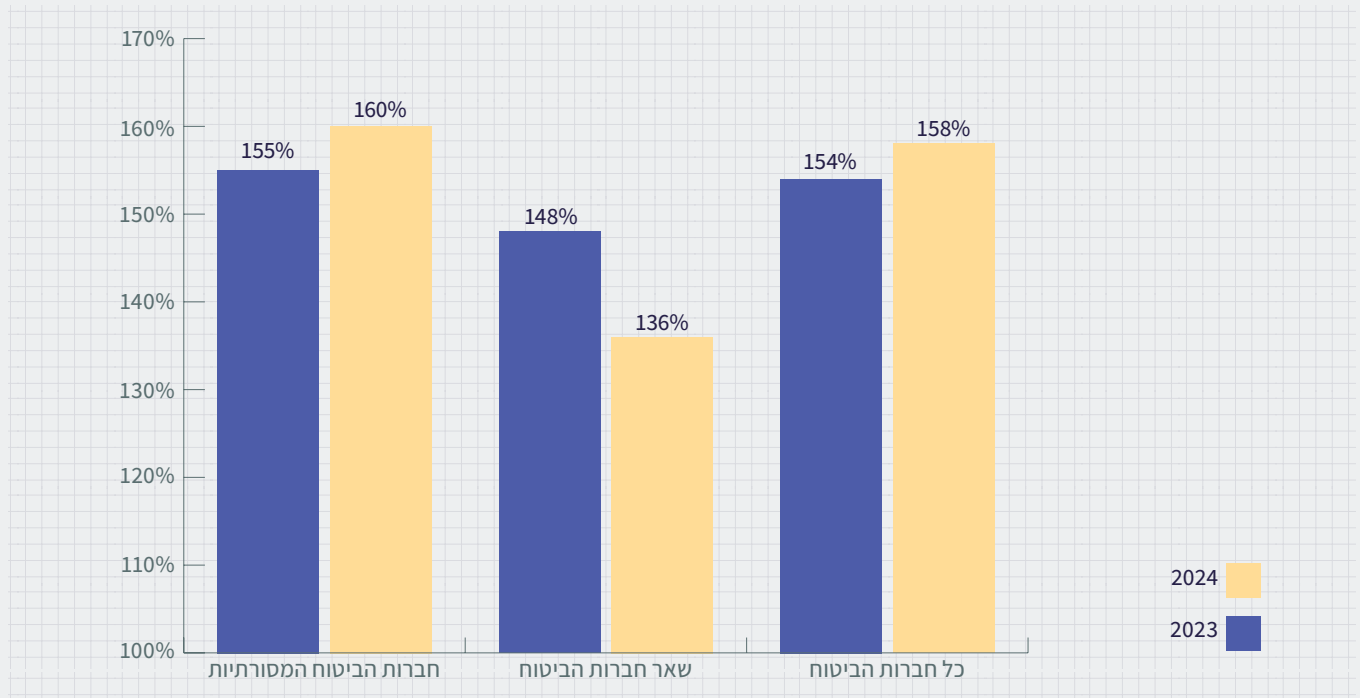
בסעיפים שלהלן מוצגות חברות הביטוח בשתי קבוצות: החברות המסורתיות ושאר חברות הביטוח. החברות המסורתיות מאופיינות בפעילות מגוונת בכל תחומי הביטוח, ובעיקר בתחומי ביטוח חיים (כולל חיסכון ארוך טווח) וביטוח בריאות. קבוצה זו כוללת את החברות האלה: מגדל, כלל, הפניקס, הראל, מנורה, איילון והכשרה. קבוצת שאר חברות הביטוח כוללת את חברות הביטוח הישירות: ביטוח ישיר (איי. די. איי) ו-AIG; חברות ביטוח כללי: ש. שלמה, שומרה, ליברה, ווישור וביטוח חקלאי; חברת ביטוחי הבריאות: דיוויד שילד; חברות ביטוחי האשראי: בסס"ח, כלל ביטוח אשראי, EMI וקופאס.

1. משטר הון מבוסס סיכונים מכונה באירופה Solvency 2 ובישראל "משטר כושר פירעון כלכלי". היחס בין רמת ההון המוכר של חברת הביטוח לדרישת ההון בהתאם למשטר זה מכונה "יחס כושר פירעון כלכלי".

3.4.2 יחס כושר פירעון כלכלי

יציבות חברות הביטוח, כפי שמשקפת ביחס כושר פירעון כלכלי, מושפעת מגורמים המשפיעים על ההתחייבויות ועל הנכסים. בהתאם לכך, יחס כושר פירעון כלכלי מושפע בעיקר משינויים בעקום הריבית, מתשואות שוק ההון ומאינפלציה, וכן משינויים ומסטריות בהנחות דמוגרפיות ותפעוליות, מהתכלות התיק הביטוחי הישן, משינויים בהסדרי ביטוח משנה, מרווחיות ביטוח כללי וממכירות חדשות. בתרשים ג-11 שלהלן מוצג יחס כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח, אחרי פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי. היחס מבוסס על ממוצע משוקלל.

תרשים ג-11 יחס כושר פירעון כלכלי עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה, השוואה בין 2023 ל-2024

ההון הכלכלי המצרפי של חברות הביטוח, עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה, הסתכם בכ-85 מיליארדי ש"ח ביום 31 בדצמבר 2024, עלייה של 10% מיום 31 בדצמבר 2023; ההון הנדרש לכושר פירעון עלה בתקופה זו ב-7% והסתכם בכ-54 מיליארדי ש"ח; כתוצאה מכך, יחס כושר פירעון כלכלי מצרפי של חברות הביטוח, דהיינו היחס בין ההון הכלכלי להון הנדרש, עלה ב-4 נקודות אחוז בין 2023 ל-2024 והגיע ל-158%.

הגידול ביחס כושר פירעון כלכלי משקף בעיקר שינויים בגורמי סיכון בקרב חברות הביטוח המסורתיות שהונן הוא 92% מהון הענף. בקרב שאר חברות הביטוח חלה ירידה חדה של 12 נקודות אחוז ביחס כושר פירעון כלכלי בין 2023 ל-2024. על יחס כושר פירעון כלכלי השפיעו מספר גורמי סיכון בכיוונים מנוגדים. בראש ובראשונה, עליית עקום הריבית חסרת הסיכון והעליות בשוקי ההון בארץ ובעולם תרמו לעלייה ביחס כושר פירעון כלכלי בשנת 2024. ניתן לראות את ההשפעות המהותיות של עקום הריבית ושל שוק ההון בגילוי על אודות מבחני הרגישות שפרסמו חברות הביטוח בדוחות יחס כושר פירעון כלכלי. כך ירידה של 25% בערך הנכסים ההוניים צפויה להקטין את יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברות בין 2 ל-18 נקודות אחוז (ירידה ממוצעת של 8 נקודות אחוז). מחד גיסא העליות בשוקי ההון מעלות את שווי תיקי השקעות הנוסטרו והעמיתים ואת דמי הניהול העתידיים וכך מגדילות את ההון, ומאידך גיסא הן מגדילות את דרישת ההון בשל סיכונים השוק. סיכון המניות מושפע, מלבד מהיקף החשיפה למניות, גם מעוצמת התרחיש שהחלה לעלות בשנת 2024 בעקבות עלייה בהתאמה הסימטרית.²

2. עוצמת תרחיש המניות משתנה בהתאם לגובה ההתאמה הסימטרית. התאמה סימטרית (Symmetric Adjustment; SA) היא מנגנון אנטי-מחזורי הנועד להפחית את עוצמת תרחיש המניות, כשרמות המחירים בשוק ההון נמוכות בהשוואה לממוצע של שלוש שנים במדד ת"א-125, ולהגדיל את עוצמת התרחיש כשרמות המחירים גבוהות בהשוואה לממוצע.

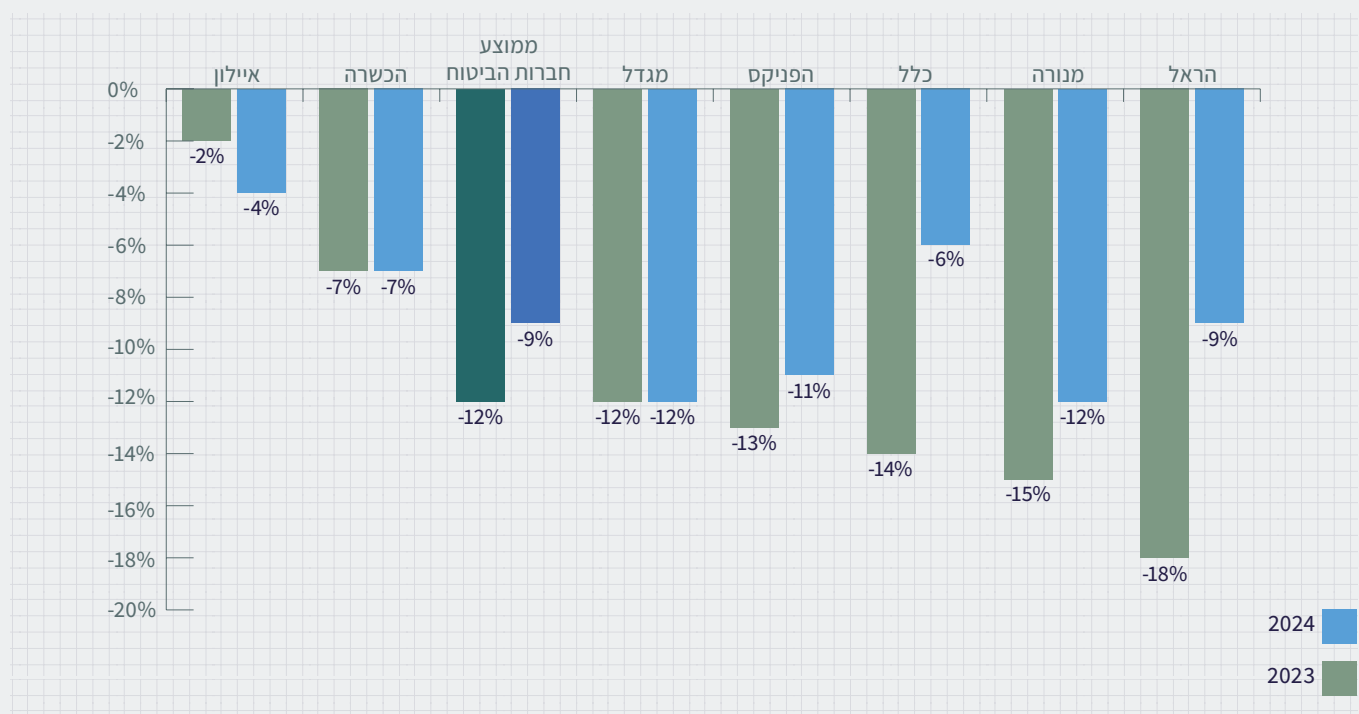
גורמים נוספים שתרמו באופן חיובי ליחס כושר פירעון כלכלי וליציבותן של חברות הביטוח כללו רווחיות חיתומית באלמנטר שהביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוח הכללי ולישיפור משמעותי ביחס כושר פירעון כלכלי של חברות מוטות ביטוח כללי, וכן התכלות דרישת ההון ומרווח הסיכון (Risk margin) בגין עסקים קיימים בביטוחי חיים וביטוח בריאות³ וגיוסי הון. לצד אלה היו עוד גורמים שהביאו לירידה ביחס כושר פירעון כלכלי, ביניהם העלייה במדד המחירים לצרכן, העדכון של טבלאות תמותת גמלאים וחלוקת הדיבידנדים בקרב חלק מהחברות. כמו כן, חישוב הניכוי מחדש בעקבות עליית הריבית הצמודה לצורך חישוב יחס כושר פירעון כלכלי, התכלותו לאורך זמן וסיום תקופת התכלות הוראות המעבר על ה-SCR פעלו לירידה ביחסי כושר הפירעון הכלכלי.

מלבד גורמי הסיכון שצוינו שלהם השפעה רוחבית, לחיוב או לשלילה, על חברות הביטוח, יש גורמי סיכון נוספים שעשויים להשפיע במידה רבה על חברות הביטוח, כגון שינויים וסטיות מהנחות דמוגרפיות ותפעוליות⁴, שינויים בהסדרי ביטוח משנה⁵, רווחיות ביטוח כללי, מכירות חדשות וגיוסי הון.

3.4.3 השפעת עקום הריבית

ההשפעה הממוצעת על חברות הביטוח מבוססת על ממוצע פשוט של חברות הביטוח שפרסמו את ההשפעה של ירידת הריבית. חברות הביטוח נדרשות לפרסם את הרגישות לריבית רק אם יש השפעה מהותית על יחס כושר הפירעון הכלכלי שלהן.

תרשים ג-12 ניתוח רגישות – ההשפעה של ירידת הריבית ב-0.5% על יחס כושר פירעון כלכלי עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה, השוואה בין 2023 ל-2024

3. תמהיל המוצרים של החברות הגדולות כולל גם היקף משמעותי של תיק ביטוחי ישן, כלומר מוצרים שלא ניתן לשווקם למבוטחים חדשים. מוצרים אלו כוללים בעיקר מוצרי היסכון ארוך טווח שנמכרו עד שנת 2003 ופוליסות סיעוד פרט שנמכרו עד שנת 2020. למוצרים אלו יש תרומה שלילית ליחס כושר פירעון כלכלי, עקב דרישת הון גדולה יותר מהתרומה להון הכלכלי, ועל כן להתכלותו של התיק עם הזמן יש תרומה חיובית מהותית ליחס כושר פירעון כלכלי.

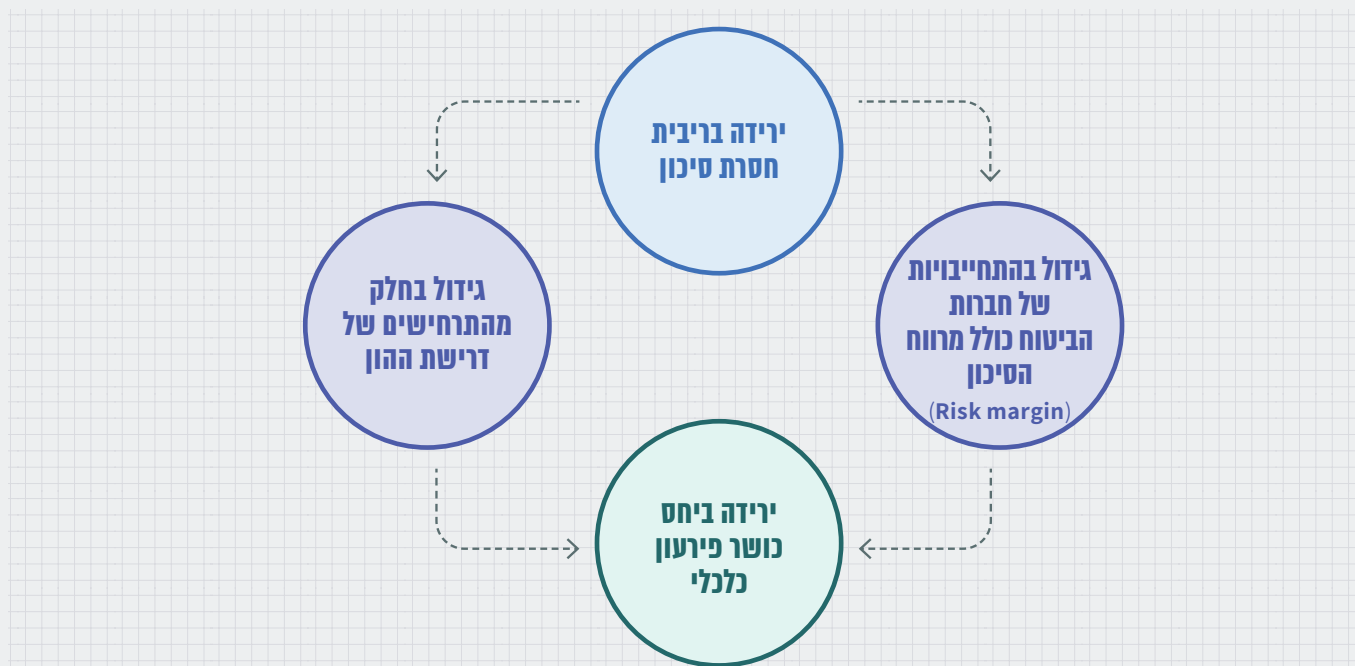
4. אמידת ההתחייבויות הביטוחיות (Best estimate) של החברות מבוססת על הערכה אקטוארית של היקף תשלומי התביעות למבוטחים. הערכה זו מבוססת על מודלים סטטיסטיים מקובלים והנחות אקטואריות, כגון שיעורי ביטולים, שיעורי תמותה, שיעורי לקיחת גמלה ועוד. הנחות אלו נבחנות בקביעות ושינויים בהנחות אלו, או לסטיות מההנחות, עשויים להיות השפעות מהותיות, לחיוב או לשלילה, על ההתחייבויות הביטוחיות, על ההון הכלכלי ועל דרישת ההון, וכתוצאה מכך גם על יחס כושר פירעון כלכלי.

5. מרכיב חשוב בניהול הסיכונים של חברות ביטוח מתבצע על ידי העברת חלק מתשלומי התביעות למבטחי משנה. שינויים בהסכמי ביטוח המשנה, כגון פרמיות, עמלות והיקף הכיסוי של מבטח המשנה עשויים להשפיע באופן מהותי על הרווחיות ועל היציבות של חברות הביטוח, לחיוב או לשלילה. השינויים יכולים לנבוע משיקולים עסקיים ומשיקולי תיאבון לסיכון, הן של חברת הביטוח הן של מבטח המשנה, וכן מהשפעות כלכליות מקומיות או עולמיות, לאור פעילותם הבין-לאומית של מבטחי המשנה.

יחס כושר פירעון כלכלי של חברות הביטוח, ובעיקר של החברות המסורתיות, מושפע מהותית משינויים בעקומי הריבית חסרת הסיכון לכושר פירעון כלכלי. עקומים אלה מבוססים על העקומים שמפרסמת החברה הזוכה במכרז לציטוט מחירים המחושבים מתשואות לפדיון של אג"ח סחירות של ממשלת ישראל. לצורך חישוב יחס כושר פירעון כלכלי, עקומי הריבית זהים לאלו המפורסמים על ידי החברה הזוכה במכרז עד לנקודת ה-LLP (Last Liquid Point) בשנה העשירית. מעבר לנקודה זו נקבעים עקומי הריבית על פי אקסטרפולציית סמית-ווילסון (Smith-Wilson) עד לשיעור הריבית העתידית האחרון (Ultimate Forward Rate; UFR) המוגדר ל-60 שנה. מנקודת ה-UFR והלאה הריבית העתידית קבועה.

הרגישות לעקום הריבית נובעת מפערי משך חיים ממוצע בין **התחייבות שאינן תלויות תשואה**⁶ לנכסים שעומדים כנגדם וכן מהשפעת העקום על דמי הניהול העתידיים, שכן הנחת התשואה **בהתחייבויות תלויות תשואה**⁷ נגזרת מעקום הריבית. בצד ההתחייבויות הרגישות של חברות הביטוח לריבית עולה עם החשיפה שלהן למוצרים ארוכי טווח, ובעיקר למוצרי חיסכון תלויי תשואה וסיעוד, והיא תלויה בהיקף ובמאפייני האמצעים שהחברות נוקטות להפחתת הסיכון.⁸ נוסף על כך, הרגישות לריבית נובעת מהרכב תיק ההשקעות של החברות.

העלייה בעקום הריבית בשנת 2024 הקטינה את ההתחייבויות של חברות הביטוח, כולל מרווח הסיכון (Risk margin), ואת חלק מדרישות ההון, בעקבות הקטנת שווי החשיפה, וכתוצאה מכך עלה יחס כושר הפירעון הכלכלי. מנגד, עליית הריבית הקטינה את שוויים של נכסי החוב ואת ניכוי ההתחייבויות בתקופת הפריסה,⁹ מה שהפחית את עוצמת העלייה של יחס כושר הפירעון הכלכלי. לעומת זאת, הירידה בעקום הריבית¹⁰ השפיעה לשלילה על חברות הביטוח, הואיל וירידה של 0.5% בעקום הריבית מקטינה בממוצע את יחס כושר הפירעון הכלכלי ב-9 נקודות אחוז.

6. בהתחייבויות שאינן תלויות תשואה כל רווח או הפסד מההשקעות משייך לחברות הביטוח, ואילו בהתחייבויות תלויות תשואה למבוטח יש רווח או הפסד בהתאם לתוצאות ההשקעות של החברה.

7. התחייבויות תלויות תשואה הן התחייבויות בגין חוזים שבהם תגמולי הביטוח, שלהם זכאי המוטב, תלויים בתשואה שמיניות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול. לגבי נכסים והתחייבויות בגין מוצרים אלו חברות הביטוח אינן חשופות ישירות לשינויים בריבית, לשווי ההוגן של ההשקעות או למדד. השפעת שינויים אלו מצטמצמת לחשיפה כתוצאה מדמי הניהול המשתנים, בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבות שמהן מחושבים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

8. אמצעי הפחתת הסיכון העיקרי של חברות הביטוח הם הסכמים עם חברות ביטוח משנה שמשותפות בתשלום התביעות למבוטחים בתמורה לפרמיה.

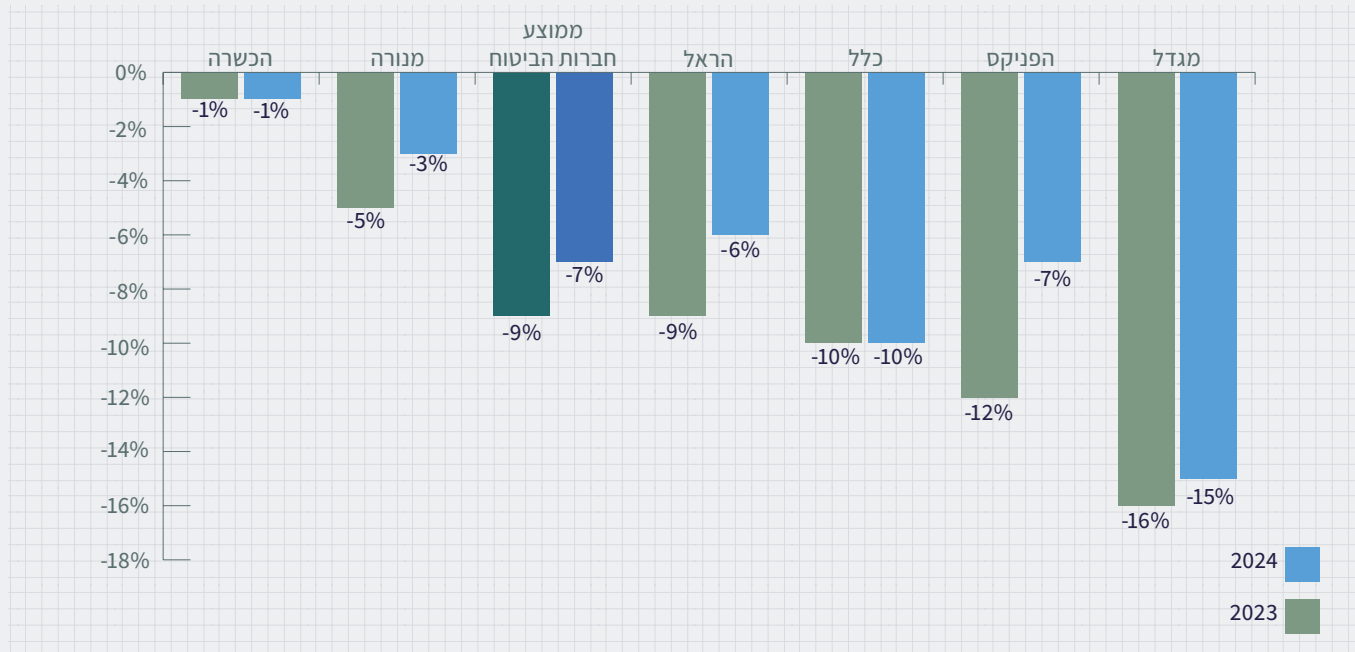
9. ראו לעיל הוראת מעבר מספר 2.

10. עד לנקודת LLP.

3.4.4 השפעת שיעור התמותה

ההשפעה הממוצעת על חברות הביטוח מבוססת על ממוצע פשוט של חברות הביטוח שפרסמו את השפעת הירידה בתמותה. חברות הביטוח נדרשות לפרסם את הרגישות לתמותה רק אם יש השפעה מהותית על יחס כושר הפירעון הכלכלי שלהן.

תרשים ג-13 ניתוח רגישות – השפעת הירידה של 5% בשיעור התמותה על יחס כושר פירעון כלכלי עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה, השוואה בין 2023 ל-2024

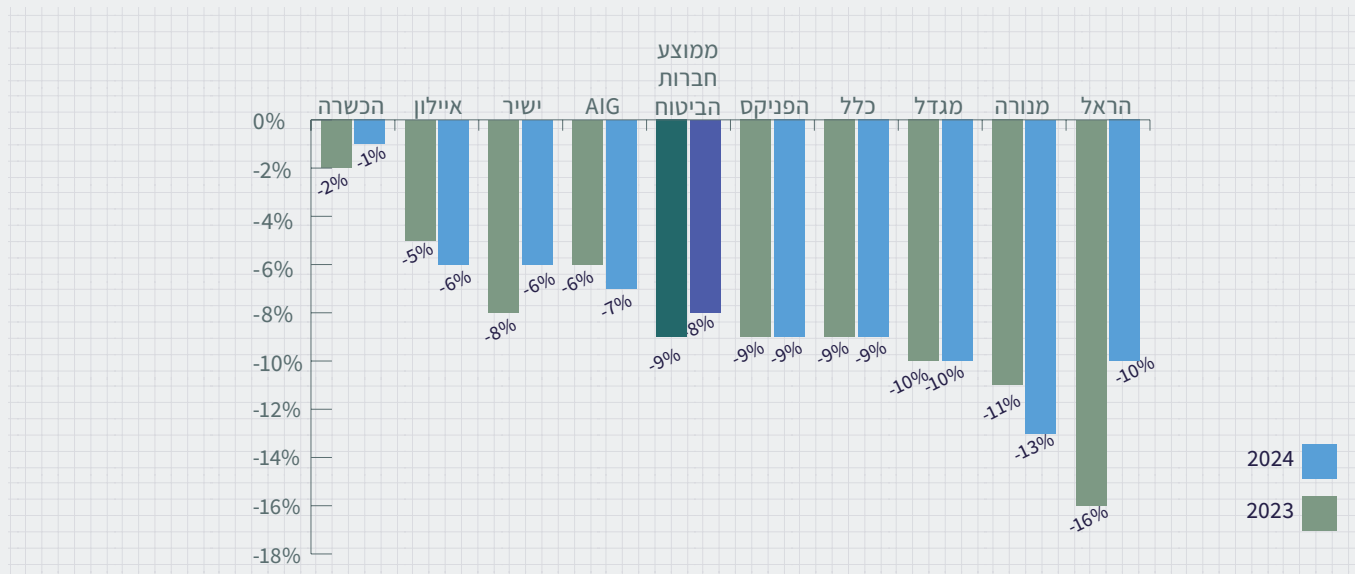
על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מידת הרגישות לירידה בשיעור התמותה תלויה במידת החשיפה של חברות הביטוח למוצרי קצבה, כגון חיסכון ארוך טווח שנמכר לפני שנת 2013 עם מקדמים מובטחים ומוצרי סיעוד. ירידה של 5% בשיעור התמותה מקטינה בממוצע את יחס כושר הפירעון הכלכלי של חברות הביטוח ב-7 נקודות אחוז.

3.4.5 השפעת שיעור התחלואה

ההשפעה הממוצעת על חברות הביטוח מבוססת על ממוצע פשוט של חברות הביטוח שפרסמו את השפעת העלייה בתחלואה. חברות הביטוח נדרשות לפרסם את הרגישות לתחלואה רק אם יש השפעה מהותית על יחס כושר הפירעון הכלכלי שלהן.

תרשים ג-14 ניתוח רגישות – השפעת העלייה של 5% בשיעור התחלואה על יחס כושר פירעון עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה, השוואה בין 2023 ל-2024

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מידת הרגישות לשיעור התחלואה תלויה בהיקף החשיפה של חברות הביטוח למוצרי ביטוח עם כיסוי לתחלואה, כגון סיעוד, אובדן כושר עבודה, הוצאות רפואיות, מחלות קשות, תאונות אישיות ועוד. עלייה של 5% בשיעור התחלואה מקטינה בממוצע את יחס כושר הפירעון הכלכלי של חברות הביטוח ב-8 נקודות אחוז, כשהשפעה על חמש החברות הגדולות היא גדולה יותר ומגיעה ל-13%.

3.4.6. הרכב ההון המוכר

בלוח ג-1 שלהלן מוצג הרכב ההון המוכר של חברות הביטוח, אחרי פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי.

לוח ג-1 הרכב ההון המוכר עם הוראות מעבר בתקופת הכריזה, השוואה בין 2023 ל-2024

	2024			2023		
	סך הכול חברות הביטוח	שאר חברות הביטוח	חברות מסורתיות	סך הכול חברות הביטוח	שאר חברות הביטוח	חברות מסורתיות
הון רוברד 1	57.7	5.7	52.0	55.3	5.1	50.2
הון רוברד 2	24.8	1.0	23.8	22.4	0.8	21.5
סך הכול הון	82.5	6.7	75.8	77.6	5.9	71.7
שיעור הון רוברד 1 מסך ההון	70%	86%	69%	71%	86%	70%
שיעור הון רוברד 2 מסך ההון	30%	14%	31%	29%	14%	30%

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ההון המוכר של חברות הביטוח מורכב משני רכיבי הון עיקריים:

1. הון רוברד 1:

- א. הון רוברד 1 בסיסי – הון מאזני המורכב מהון מניות ופרמיה, עודפים וקרנות הון אחרי ניכוי נכסים בלתי מוכרים, מניות באוצר ודיבידנד שהוכרז אחרי תאריך הדיווח. כל הון רוברד 1 בסיסי מוכר במלואו לצורך חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון כלכלי.
- ב. הון רוברד 1 נוסף – הון ממניות בכורה שאינן צוברות, שטר הון צמית, מכשירי הון רוברד 1 נוסף ומכשירי הון ראשוניים מורכבים. ניתן להכיר בו עד 20% מהון רוברד 1, נוסף על ההון הכלכלי המוכר.

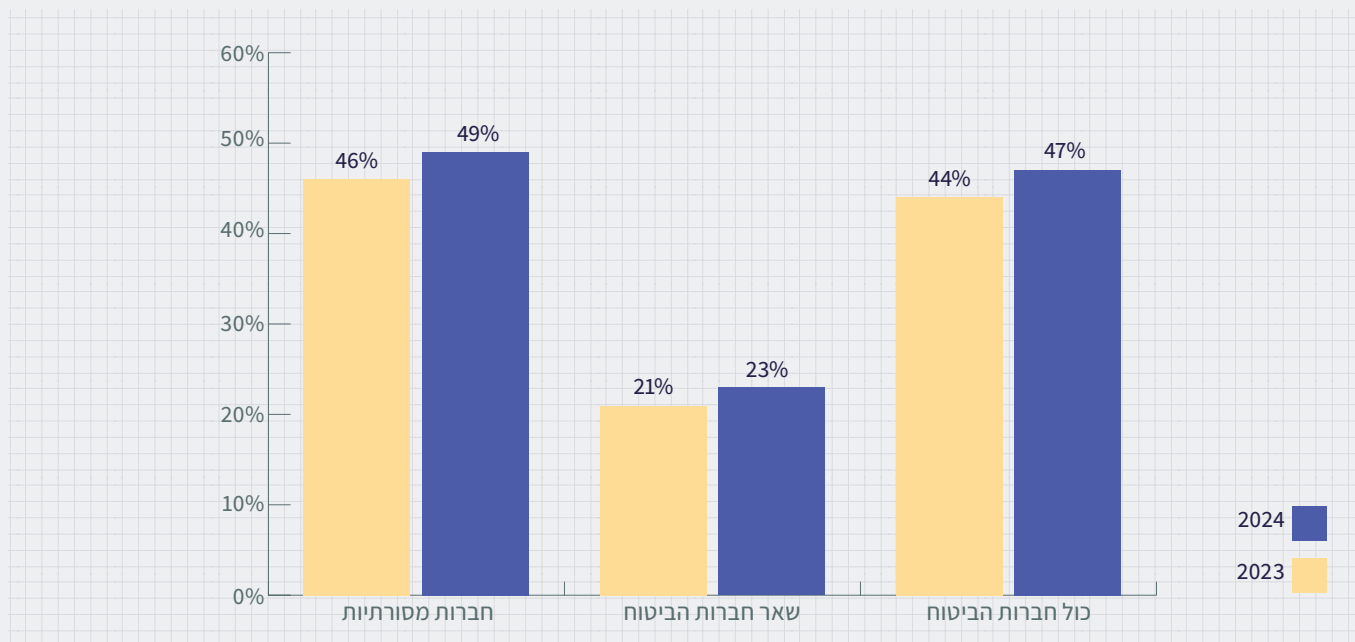
2. הון רוברד 2:

- הון זה מורכב ממכשירי הון רוברד 2 וממכשירי הון ישנים (משני מורכב, שלישוני מורכב ומשני נחות). בתקופת הוראות המעבר ניתן להכיר בו עד 50% מדרישת ההון לצורך ההון הכלכלי המוכר, ואילו ללא הוראות מעבר עד 40% מדרישת ההון. ההבדלים בין רוברד 1 והון ומידת ההכרה בהם משקפים את איכותם, כמפורט להלן:
1. מידת הנדחות בפני הנושים – מיקומו של הרכיב בסדר הנשייה ביחס להתחייבויות ולרכיבי ההון האחרים. ככל שמיקומו נמוך יותר, כך איכות ההון גבוהה יותר ושיעור ההכרה בו גדל.
 2. יכולת לספוג הפסדים במצב של עסק חי – ככל שהרכיב מסוגל לספוג הפסדים במידה רבה יותר, כך איכות ההון גבוהה יותר.
 3. ודאות המכשיר – נבחנת לפי תקופת חייו ואפשרות פירעונו. ככל שהודאות גבוהה יותר, איכות ההון גבוהה יותר.
 4. זמינות ושלטה במקור ההון – ככל שהמכשיר זמין יותר ונשלט בקלות רבה יותר, כך איכותו גבוהה יותר.
 5. היקף מגבלות והעמסות – נוגע למגבלות החלות על הרכיב וליכולת לגרום לפירוק החברה בשל אי-תשלום. ככל שהמגבלות קטנות יותר והיכולת לגרום לפירוק החברה נמוכה יותר, ההון איכותי יותר.
- היקף הון רוברד 1, האיכותי יותר מהון רוברד 2, עלה בין 2023 ל-2024 והסתכם בכ-58 מיליארד ש"ח.
- היקף הון רוברד 2 של החברות המסורתיות, שהוא 96% מהון רוברד 2 של חברות הביטוח, עלה בשיעור של 2% מהשנה הקודמת והסתכם בכ-24 מיליארדי ש"ח. בשאר חברות הביטוח נרשמה עלייה של 16% בהון רוברד 2 שהגיע לכ-1 מיליארד ש"ח. הגידול בהון רוברד 2 המוכר נובע הן מהגידול בדרישות ההון של החברות הן מגיוסי הון שביצעו.

בקרב החברות המסורתיות הון רובד 2 הוא 29% מסך ההון המוכר בתקופת הפריסה לעומת 14% בשאר החברות. פער זה נובע בעיקר מהיכולת הגבוהה של החברות הגדולות והמסורתיות לגייס הון, כשמכשירי ההון הכלולים ברובד 2 זמינים להן יותר וזולים יותר לגיוס וכן ממדיניות ההון של חלק מהחברות הלא מסורתיות.

בתרשים ג-15 שלהלן מוצג שיעור הון רובד 2 המוכר של חברות הביטוח, אחרי פעולות הוניות מהותיות שבוצעו בין מועד החישוב למועד הפרסום של דוח יחס כושר פירעון.

תרשים ג-15 שיעור הון רובד 2 מתוך דרישת ההון (SCR), עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה, השוואה בין השנים 2023 ו-2024

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

לצורך ההון הכלכלי ניתן להכיר בהון רובד 2 בשיעור של עד 50% מדרישת ההון (SCR). בקרב החברות המסורתיות הון רובד 2 בממוצע הוא 49% מה-SCR, כך שרבות מהן מנצלות כמעט לחלוטין את שיעור ההכרה המרבי. לעומת זאת, בשאר חברות הביטוח הון רובד 2 בממוצע הוא רק 23% מה-SCR ולמקצתן אין הון רובד 2. כאמור, בשנת 2024 גדל היקף הון רובד 2 בהשוואה לשנה הקודמת.

3.4.7. הרכב דרישת ההון

לוח ג-2 הרכב מצרפי של דרישת ההון (SCR) בשנת 2024, עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה (במיליארדי ש"ח)

סך הכול חברות הביטוח	שאר חברות הביטוח	חברות מסורתיות	
35.7	2.1	33.6	הון נדרש בשל רכיב סיכון שוק
4.7	0.3	4.4	תת-רכיב סיכון ריבית
25.4	1.5	23.9	תת-רכיב סיכון מניות
4.5	0.2	4.2	תת-רכיב סיכון נדל"ן
4.4	0.3	4.2	תת-רכיב סיכון מרווח
0.1	0.1	-	תת-רכיב סיכון ריכוזיות
3.8	0.2	3.5	תת-רכיב סיכון מטבע
-7.1	-0.5	-6.6	אפקט הפיזור - רכיב סיכון שוק
2.6	0.4	2.2	הון נדרש בשל רכיב סיכון צד נגדי
20.4	0.7	19.7	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח חיים
12.5	0.3	12.1	תת-רכיב סיכון ביטולים
15.3	0	15.3	תת-רכיב סיכון אריכות ימים
3.2	0.4	2.8	תת-רכיב סיכון תמותה
2.4	0.1	2.3	תת-רכיב סיכון הוצאות
0.0	-	0.0	תת-רכיב סיכון גידול בקצבאות
1.2	0.2	1.0	תת-רכיב סיכון קטסטרופה
-14.1	-0.3	-13.8	אפקט הפיזור - רכיב סיכון חיתום בביטוח חיים
30.8	1.0	29.8	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח בריאות
30.3	0.9	29.4	סיכון בריאות SLT
15.0	0.6	14.4	תת-רכיב סיכון ביטולים
8.5	0.0	8.5	תת-רכיב סיכון אריכות ימים
0.1	0.0	0.1	תת-רכיב סיכון תמותה
8.8	0.1	8.7	תת-רכיב סיכון תחלואה - הוצאות רפואיות
12.1	0.4	11.7	תת-רכיב סיכון תחלואה - חלף הכנסה
2.4	0.1	2.3	תת-רכיב סיכון הוצאות

לוח ג-2 הרכב מצרפי של דרישת ההון (SCR) בשנת 2024, עם הוראות מעבר בתקופת הפריסה (במיליארדי ש"ח) - המשך

מסורתיות	שאר חברות הביטוח	סך הכול חברות הביטוח	
0.0	-	0.0	תת-רכיב סיכון גידול בקצבאות
-16.2	-0.4	-16.6	אפקט הפיזור - רכיב סיכון בריאות SLT
0.3	0.0	0.4	סיכון בריאות NSLT
0.6	0.1	0.7	סיכון קטסטרופה בביטוח בריאות
-0.6	-0.1	-0.7	אפקט הפיזור - רכיב סיכון חיתום בביטוח בריאות
8.7	3.4	12.1	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח כללי
8.1	2.8	11.0	תת-רכיב סיכון פרמיות ועתודות
0.7	0.2	0.9	תת-רכיב סיכון ביטולים
1.5	1.0	2.5	תת-רכיב סיכון קטסטרופה
1.0	0.8	1.8	רכיב משנה לסיכון רעידת אדמה
1.0	0.2	1.2	רכיב משנה לסיכון אסונות מעשי ידי אדם
0.0	0.0	0.0	רכיב משנה לסיכונים קטסטרופה אחרים
-0.4	-0.1	-0.5	אפקט הפיזור - תת-רכיב סיכון קטסטרופה בביטוח כללי
-1.6	-0.7	-2.3	אפקט הפיזור - רכיב סיכון חיתום בביטוח כללי
-30.8	-2.2	-33.3	השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון
0.4	0.0	0.4	הון נדרש בשל רכיב סיכון נכסים בלתי מוחשיים
63.5	5.4	68.9	סך הכול הון נדרש בסיסי לכומר פירעון (BSCR)
2.3	0.5	2.8	הון נדרש בשל סיכון תפעולי
-17.2	-1.0	-18.1	התאמה לספיגת הפסדים בשל נכס מס נדחה
0.5	0.0	0.5	סך הכול הון נדרש בשל חברות מנהלות
49.1	4.9	54.1	סך הכול הון נדרש לכומר פירעון (SCR) עם הוראות מעבר

על פי עיבוד נתונים של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

חישוב דרישת ההון של חברות הביטוח מבוסס על הערכת הפסדים בתרחישי קיצון המשקפים מגוון סיכונים. רכיבי הסיכון בחישוב כוללים: סיכונים שוק, סיכונים חיתום בביטוח חיים, סיכונים חיתום בביטוח בריאות, סיכונים חיתום בביטוח כללי, סיכון צד נגדי, סיכון בגין נכסים בלתי מוחשיים וסיכון תפעולי. מרבית רכיבי הסיכון נחלקים לתת-רכיבי סיכון, ומהחישוב הכולל מנוכים הן השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון הן התאמות בגין היכולת לספוג הפסדים מנכס מס נדחה.

עבור החברות המסורתיות רכיב הסיכון הגדול ביותר הוא סיכון השוק בתיק ההשקעות, ובעיקר סיכון המניות. עוצמתו מושפעת הן מהיקף החשיפה למניות הן מחומרת תרחיש הבדיקה שעלתה בשנת 2024 בעקבות גידול בהתאמה הסימטרית. רכיב הסיכון השני בגודלו עבור חברות הביטוח המסורתיות הוא סיכון הנובע מתיק בריאות ארוך טווח (בריאות SLT), כלומר אי-ודאות

הכרוכה במוצרי בריאות לטווח ממושך. בראש רכיב זה נמצא סיכון התחלואה (חלף הכנסה) המושפע ממוצרי קצבה, כגון אובדן כושר עבודה וסיעוד. לצידו נמצאים סיכון ביטולים במוצרי תאונות אישיות והוצאות רפואיות שלהם תרומה חיובית להון הכלכלי, סיכון תחלואה ואינפלציה במוצרי הוצאות רפואיות וסיכון אריכות ימים במוצרי קצבה.

סיכון גדול נוסף של חברות הביטוח המסורתיות הוא סיכון ביטוח חיים, הכולל את סיכון אריכות הימים למוצרי קצבה ואת סיכון הביטולים במוצרי ריסק, שאף להם תרומה חיובית להון הכלכלי.

הסיכונים בתיקי הביטוח הישנים, כגון סיכונים תחלואה ואריכות ימים בסייעוד, צפויים לקטון במידה רבה בחלוף הזמן, עקב התכלות התיקים האלו. נוסף על כך, מאז יישום משטר כושר פירעון כלכלי החברות מנסות לייעל את תמהיל המוצרים ואת הרכב תיק ההשקעות ולהתמקד בפעילויות עסקיות עם תרומה חיובית ליחס כושר פירעון כלכלי.

בשאר חברות הביטוח הסיכון המרכזי הוא סיכון ביטוח כללי, ובעיקר סיכון פרמיות ועתודות, ואחריו סיכון שוק, בעיקר סיכון מניות. מלבד הסיכונים המכומתים ישירות בדרישת ההון, יש גורמי סיכון נוספים הנובעים מהתפתחויות בסביבה העסקית והטכנולוגית ומאירועים מקרו-כלכליים שיכולים להשפיע על הביקוש למוצרי ביטוח, על היקף התביעות הביטוחיות ועל שווי תיק ההשקעות, ובכך להשפיע ישירות או בעקיפין על יחס כושר פירעון כלכלי. בין הגורמים האלה אפשר להזכיר את המלחמה עם איראן, את עוצמת התחרות בין החברות, את התגברות אי-הוודאות הכלכלית המקומית והעולמית בצל מלחמות הסחר, את העלייה בחשיפה לאיומי סייבר ואת משבר האקלים העולמי.

סיכונים אחרים שאינם מכומתים ישירות בדרישת ההון נבחנים על ידי חברות הביטוח ועל ידי רשות שוק ההון במסגרת תהליכי ניהול סיכונים. נוסף על כך, החל מינואר 2023 החברות נדרשות להגיש לרשות שוק ההון דוחות ORSA (Own Risk Solvency Assessment), כחלק מיישום הנדבך השני במשטר כושר פירעון כלכלי. דוחות אלו והתהליך הפיקוחי הנלווה להם נועדו לבחון את פרופיל הסיכון של כל חברה, את מידת התאמתו למודל חישוב דרישת ההון ואת קשרי הגומלין בין הסביבה העסקית, תוכניות העבודה, פרופיל הסיכון, ניהול ההון ואי-הוודאות הכרוכה בהם. כחלק מתהליך זה על החברות לבחון סיכונים ותרחישים נוספים או שונים מאלו המובאים בחשבון בדרישת ההון. תהליך ה-ORSA ובחינתו שקול ל-ICAAP ול-SREP במערכת הבנקאית.

3.5 תיק הנכסים והשקעות הגופים המוסדיים

3.5.1. מל"י

שנת 2024 התאפיינה בדינמיקה גבוהה בשווקים הפיננסיים הגלובליים, ובין היתר היו בה מגמות של צמיחה מרשימה בשוקי ההון ותנודתיות גבוהה הן בשוק המניות הן בשוק איגרות החוב. בין גורמי ההשפעה הבולטים נמנו האטה כלכלית עולמית, לחצים אינפלציוניים מתמשכים ושינויים גיאופוליטיים. חלק מהמדדים הגלובליים המובילים עלו בשיעורים דו-ספרתיים, במקביל לעלייה בתשואות איגרות החוב הממשלתיות. במספר מדינות ננקטו צעדי הקלה מוניטרית באמצעות הפחתת ריבית, בשונה מהשוק המקומי שבו נותרה המדיניות המוניטרית בעינה.

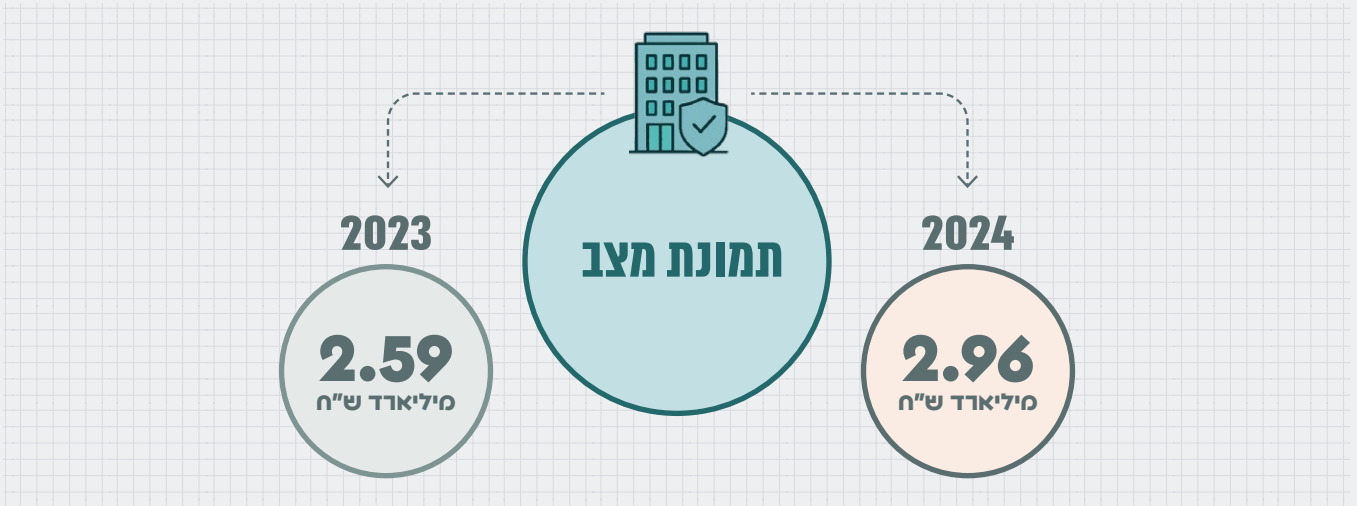
לאור האמור ובצירוף הגידול הדמוגרפי המקומי והעלייה בשכר ובהפרשות לחיסכון, בשנת 2024 נרשמה עלייה של כ-360 מיליארדי ש"ח בתיק הנכסים המנוהלים במוצרי חיסכון ארוך טווח.¹¹ נכון לדצמבר 2024 הסתכם תיק הנכסים המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים בכ-2.96 טריליוני ש"ח (בהשוואה לכ-2.59 טריליוני ש"ח בסוף שנת 2023), מתוכם כ-2.74 טריליוני ש"ח משויכים לתיק החיסכון הפנסיוני (בהשוואה ל-2.39 טריליוני ש"ח בסוף שנת 2023).

הרכב תיק הנכסים של הגופים המוסדיים המשיך לשקף את מדיניות ההשקעות שהם התוו ביחס לאפיקי השקעה שונים, עם דגש על פיזור סיכונים והמשך עלייה בשיעור החשיפה להשקעות בין-לאומיות, בכפוף לכללי ההשקעה הקבועים בחוק.

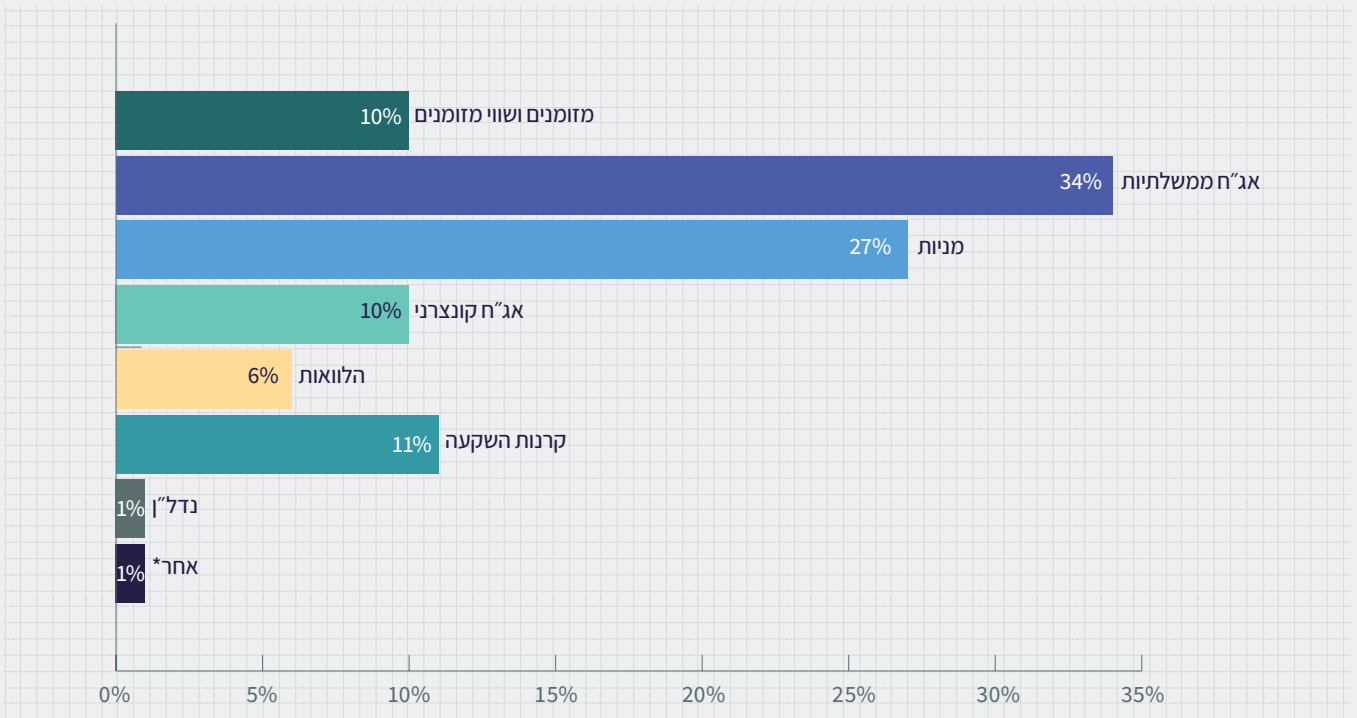
בתרשים ג-16 שלהלן ניתן לראות את התפלגות תיק הנכסים בין אפיקי ההשקעה השונים. נוסף על כך, מגמת העלייה בשיעורי החשיפות לחו"ל, למט"ח ולמניות (תרשים ג-17 שלהלן) נמשכה בשנים האחרונות, בעיקר עקב הגידול בהשקעות בנגזרים ובחוזים עתידיים המשמשים למטרות גידור מטבע ולהשגת חשיפה למדדי מניות.

11. בפרק זה נכסי חיסכון ארוך טווח הם מוצרי הפנסיה החדשה, הוותיקה, הגמל והמשתתף (ביטוח חיים).

3.5.2. סך הכול הנכסים המנוהלים (כולל נוסטרו) ליום ה-31 בדצמבר 2024

בתרשים ג-16 שלהלן מוצגת התפלגות תיק הנכסים המצרפי של הגופים המוסדיים לפי אפיקי השקעה בשנת 2024. תרשים ג-16 התפלגות הנכסים המנוהלים, לפי אפיקי השקעה, 2024¹² (באחוזים)

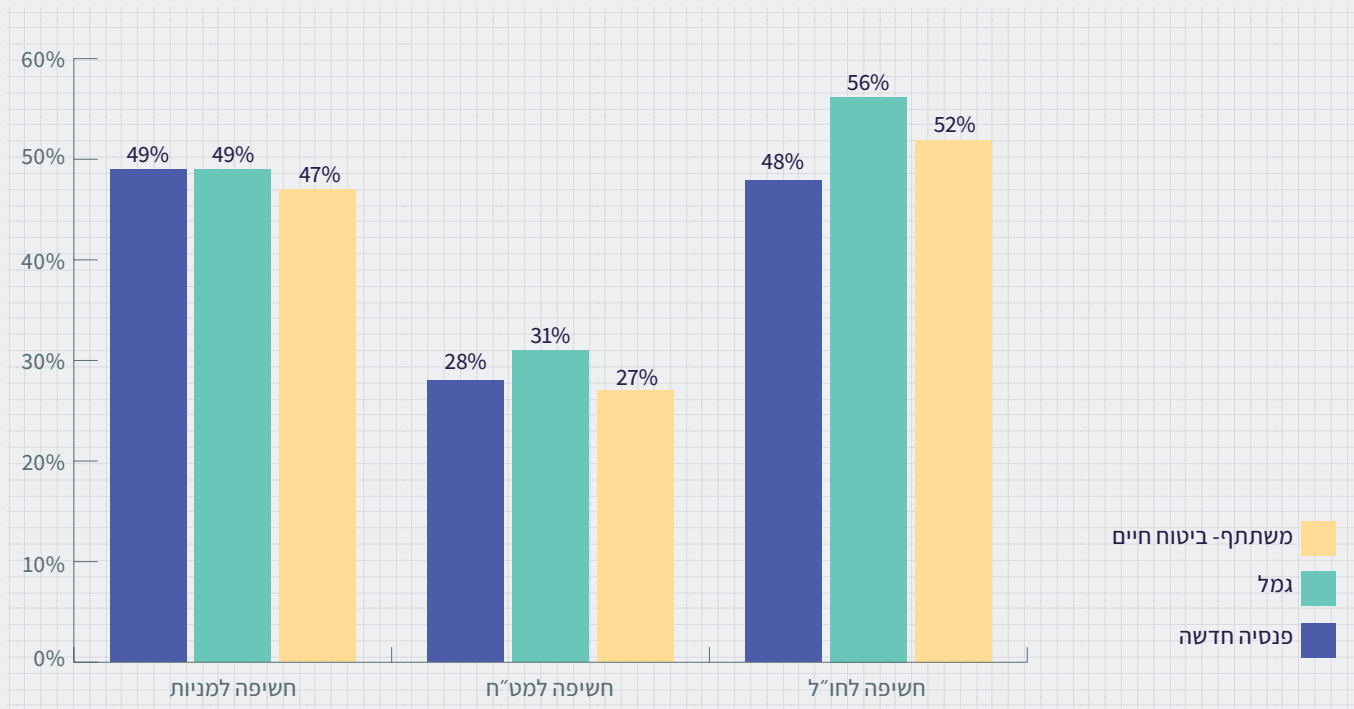

*אחר – פיקדונות מעל שלושה חודשים בבנקים ובמוסדות כספיים, מוצרים מובנים וחוזים עתידיים. מתרשים ג-16 עולה שהחלק הגדול ביותר מהתיק מושקע באגרות חוב ממשלתיות (34%) ואחר כך במניות (27%). אפיקי השקעה אחרים הם השקעה בקרנות השקעה, הלוואות ואג"ח קונצרני.

12. לרבות נוסטרו ביטוח כללי ונוסטרו מבטיח תשואה.

בתרשים ג-17 שלהלן מוצגים שיעורי החשיפות לחו"ל, למט"ח ולמניות בשנת 2024 עבור כל אחד ממוצרי החיסכון ארוך הטווח.

תרשים ג-17 שיעור החשיפה לחו"ל, למט"ח ולמניות, לפי מוצר מתוך סך הנכסים המנוהלים, 2024

בתרשים ג-17 ניכרת העלייה המתמשכת בשיעורי החשיפה לחו"ל. הסיבה העיקרית לכך היא הגידול בהשקעות במדדי מניות בחו"ל, בהתאם לשינויים שחלו במדיניות ההשקעות של הגופים המוסדיים והשינויים בהעדפות הלקוחות. מגמה זו בולטת בעיקר במוצרי הגמל המתאפיינים בשיעור חשיפה גבוה ביותר לחו"ל מבין כלל מוצרי החיסכון ארוך הטווח.

רשות שוק ההון,
ביטוח וחיסכון

פרק 4 נתונים כמותיים בתחום החיסכון הפנסיוני

4.1. נתונים כמותיים של שוק היסכון הפנסיוני

4.1.1 נתונים עיקריים של שוק היסכון הפנסיוני

לוח ד-1 מספר גופי היסכון הפנסיוני לפי קרנות, קופות גמל וחברות ביטוח

	2024	2023	2022	2021	
	36	36	36	32	סך הכול קרנות פנסיה ¹
	10	10	10	10	קרנות פנסיה ותיקות מאזנות
	8	8	8	8	קרנות פנסיה בניהול מיוחד
	9	9	9	7	קרנות חדשות מקיפות
	9	9	9	7	קרנות חדשות כלליות
	4	4	4	4	קופות גמל מרכזיות לקצבה
	162	164	165	160	סך הכול קופות גמל
	51	55	56	56	קופות גמל רגילות ²
	48	47	48	47	קרנות השתלמות
	26	27	27	27	קופות מרכזיות לפיצויים
	7	7	7	7	קופות למטרה אחרת
	18	18	17	13	קופת גמל להשקעה
	10	10	10	10	קופת גמל להשקעה היסכון לכל ילד
	10	10	10	9	סך הכול חברות ביטוח ³

1. לא כולל קופות להשתתפות בפנסיה תקציבית

2. קופות גמל רגילות: קופות גמל לתגמולים, קופות גמל לחיסכון, קופות גמל אישיות לפיצויים

3. כולל חברות לביטוח חיים שאינן משולב היסכון הפנסיוני

לוח ד-2 נתונים מרכזיים בשוק החיסכון הפנסיוני, 2024-2022 (במיליוני ש"ח ובאחוזים)

משיכות/תביעות			הפקדות/פרמיות				נכסים לסוף שנה					
2024	2023	2022	שיעור השינוי 2024-2023	2024	2023	2022	שיעור השינוי 2024-2023	2024	2023	2022	שיעור השינוי 2024-2023	
40,653	36,895	33,092	10.19%	82,323	74,650	64,511	10.28%	1,386,375	1,197,746	1,081,495	15.75%	סך הכול קרנות פנסיה
17,501	15,010	12,721	16.60%	74,649	67,143	56,713	11.18%	898,684	727,745	604,991	23.49%	קרנות חדשות מקיפות
430	309	232	39.16%	5,005	4,132	3,668	21.13%	35,113	23,677	16,461	48.30%	קרנות חדשות כלליות
20,824	19,768	18,442	5.34%	2,633	2,857	3,046	-7.84%	409,480	409,939	418,242	-0.11%	קרנות ותיקות
1,898	1,808	1,697	4.98%	36	517	1,084	-93.04%	43,098	36,384	41,801	18.45%	קופת גמל מרכזית לקצבה
39,961	32,981	25,996	21.16%	50,842	42,570	51,655	19.43%	588,398	544,371	522,831	8.09%	סך הכול ביטוח חיים*
35,746	29,350	22,893	21.79%	44,075	36,354	45,719	21.24%	497,401	455,108	435,767	9.29%	תיק משתתף ברווחים מתוך סך הכול ביטוח חיים
2,483	2,494	2,427	-0.44%	2,223	2,275	2,257	-2.28%	10,240	9,956	9,270	2.86%	אובדן כושר עבודה מתוך סך הכול ביטוח חיים
38,516	41,042	30,479	-6.15%	61,636	50,679	53,200	21.62%	850,397	722,128	647,856	17.76%	סך הכול קופות גמל
10,850	12,857	9,301	-15.61%	7,487	6,292	9,152	18.98%	346,309	303,285	282,373	14.19%	קופות גמל לתגמולים
507	536	655	-5.39%	63	70	69	-9.88%	11,437	10,850	10,347	5.40%	קופות מרכזיות לפיצויים
21,356	22,382	16,343	-4.58%	36,143	33,557	31,278	7.71%	406,898	345,143	304,119	17.89%	קרנות השתלמות
28	36	20	-22.35%	36	36	33	1.29%	1,119	1,007	944	11.05%	קופות גמל למטרה אחרת
5,143	4,768	3,862	7.86%	15,114	8,105	10,299	86.47%	61,087	43,248	35,368	41.25%	קופות גמל להשקעה
633	464	299	36.53%	2,793	2,619	2,369	6.63%	23,548	18,595	14,705	26.64%	חיסכון לכל ילד
119,131	110,918	89,567	7.40%	194,801	167,899	169,366	16.02%	2,825,170	2,464,245	2,252,182	14.65%	סך הכול

המקור: נתוני רשות שות ההון ביטוח וחיסכון

* הנתון נכסי אובדן כושר עבודה מתוך סך הכול ביטוח חיים מחושב ברובו לפי עתודות ביטוח אובדן כושר עבודה. הערה כללית - נתוני השנים הקודמות כוללים עדכונים בהתאם לדיווחי החברות.

לוח ד-3 הפקדות לקרנות הפנסיה החדשות, 2024-2022 (במיליוני ש"ח ובאחוזים)

שם הקרן	2024		2023		2022	
	נתח שוק	הפקדות	נתח שוק	הפקדות	נתח שוק	הפקדות
מנורה	23.6%	17,644	24.4%	16,388	23.5%	13,327
הראל	19.6%	14,638	19.0%	12,733	19.3%	10,941
הפניקס	14.1%	10,530	14.5%	9,760	13.0%	7,363
מגדל מקפת	13.9%	10,339	13.5%	9,066	14.4%	8,160
כלל	13.2%	9,832	13.8%	9,257	13.9%	7,884
איילון מיטב	9.0%	6,716	8.2%	5,474	7.7%	4,341
אלטשולר שחם	5.4%	4,012	6.0%	4,053	8.1%	4,616
מור	1%	815	0.6%	383	0.1%	80
אינפיניטי	0.2%	123	0.0%	29	0.0%	2
פסגות*	0.0%	-	-	-	-	-
הלמן אלדובי*	0.0%	-	-	-	-	-
סך הכול	100%	74,649	100%	67,143	100%	56,713

*בשנת 2021 מוזגו קרנות הפנסיה של פסגות והלמן-אלדובי, כך שהחל משנת 2022 הן אינן פעילות.

לוח ד-4 הפקדות לביטוח חיים בתיק הכולל (כולל ריסק והפקדות לחיסכון), 2024-2022 (במיליוני ש"ח ובאחוזים)

שם הקרן	2024		2023		2022	
	נתח שוק	הפקדות	נתח שוק	הפקדות	נתח שוק	הפקדות
הפניקס	27%	13,754	22.9%	9,746	25.04%	12,935
מגדל	21%	10,739	23.0%	9,798	20.83%	10,761
הראל	18%	9,196	20.3%	8,655	19.42%	10,031
הכשרה	12%	6,000	6.4%	2,728	5.23%	2,703
כלל	12%	5,979	16.7%	7,122	20.36%	10,518
מנורה	7%	3,650	7.4%	3,140	6.56%	3,389
איילון	2%	950	1.9%	828	1.53%	789
ביטוח ישיר	1%	426	1.0%	411	0.76%	391
AIG	0%	141	0.3%	140	0.27%	137
ליברה	0%	6	0.0%	0	-	-
סך הכול	100%	50,842	100%	42,568	100%	51,655

המקור: נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

לוח ד-5 הפקדות לביטוח חיים בפוליסות משתתפות ברווחים שהונפקו משנת 2004, לא כולל פוליסות היסכון טהור, (במיליוני ש"ח ובאחוזים) 2024-2022

שם הקרן	2024		2023		2022	
	נתח שוק	הפקדות	נתח שוק	הפקדות	נתח שוק	הפקדות
מגדל	32.4%	4,263	30.6%	4,969	27.7%	5,204
הראל	21.0%	2,767	22.3%	3,614	21.2%	3,991
כלל	18.9%	2,494	21.0%	3,398	22.4%	4,220
הפניקס	15.7%	2,072	15.4%	2,500	19.3%	3,631
מנורה	9.3%	1,219	7.9%	1,281	6.7%	1,266
הכשרה	1.4%	179	1.5%	248	1.4%	266
איילון	1.2%	153	1.2%	190	1.1%	202
ביטוח ישיר	0.1%	14.3	0.1%	16.6	0.1%	18.5
סך הכול	100%	13,161	100%	16,218	100%	18,798

לוח ד-6 סך הפרמיות וההפקדות לביטוח חיים, לגמל ולפנסיה ושיעורם ביחס לתמ"ג, 2019-2024 (במיליארדי ש"ח ובאחוזים)

2024	2023	2022	2021	2020	2019	
1,999	1,868	1,754	1,578	1,423	1,435	תוצר מקומי גולמי
50.8	42.6	51.7	56.9	42.5	45.2	פרמיות לביטוח חיים
58.8	48.09	50.8	58.7	47.2	45.5	הפקדות לקופות גמל
79.7	71.3	60.4	52.5	44.9	42.6	הפקדות לקרנות פנסיה חדשות
2.6	2.9	3.0	3.3	3.6	4.0	הפקדות לקרנות פנסיה ותיקות
2.54%	2.28%	2.95%	3.60%	2.98%	3.15%	פרמיות לביטוח חיים
2.94%	2.57%	2.90%	3.72%	3.32%	3.17%	הפקדות לקופות גמל
3.99%	3.81%	3.44%	3.33%	3.16%	2.97%	הפקדות לקרנות פנסיה חדשות
0.13%	0.16%	0.17%	0.21%	0.25%	0.28%	הפקדות לקרנות פנסיה ותיקות
9.60%	8.82%	9.46%	10.86%	9.71%	9.57%	סך הכול פרמיות והפקדות לחיסכון ולביטוח הפנסיוני

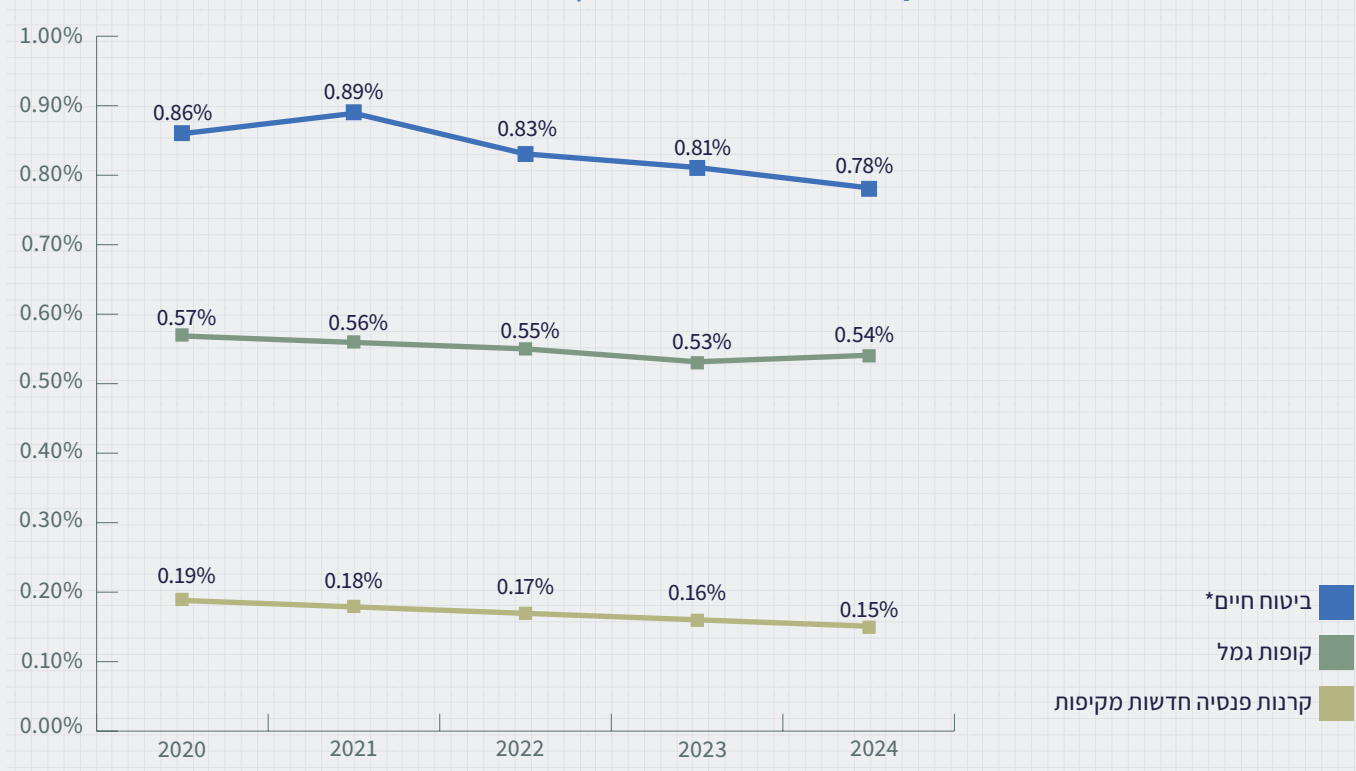
על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נתוני התוצר המקומי הגולמי.

לוח ד-7 פרמיות, תביעות ושיעור ההחזר (Loss Ratio) וביטוח חיים למקרה פטירה, 2021-2024 (באלפי ש"ח ובאחוזים)

	2024	2023	2022	2021		
פרט	4,454,825	4,191,578	3,887,397	3,534,204	פרמיות	
	2,271,853	2,115,461	1,618,042	1,385,554	תביעות	
	51%	50%	42%	39%	Loss Ratio	
קבוצתי	565,680	531,604	494,695	502,530	פרמיות	
	385,653	481,626	426,661	443,809	תביעות	
	68%	91%	86%	88%	Loss Ratio	

4.1.2 דמי ניהול בשוק החיסכון והביטוח הפנסיוני

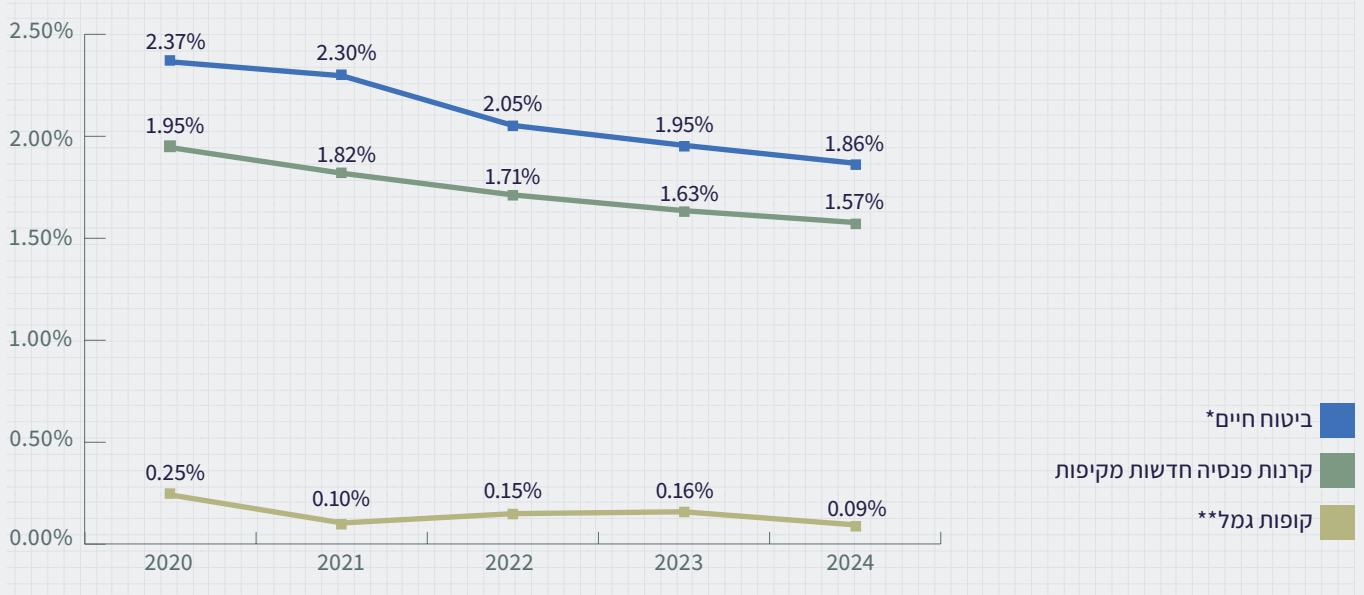
תרשים ד-1 שיעור דמי הניהול הממוצע מתוך הנכסים של הגופים המוסדיים, 2020-2024

המקור: נתוני רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

* דמי ניהול ממוצעים בביטוח חיים - פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך.

תרשים ד-2 שיעור דמי הניהול הממוצע מתוך ההפקדות, 2024-2020

* ביטוח חיים - פוליסות שהונפקו החל משנת 2004 ואילך.

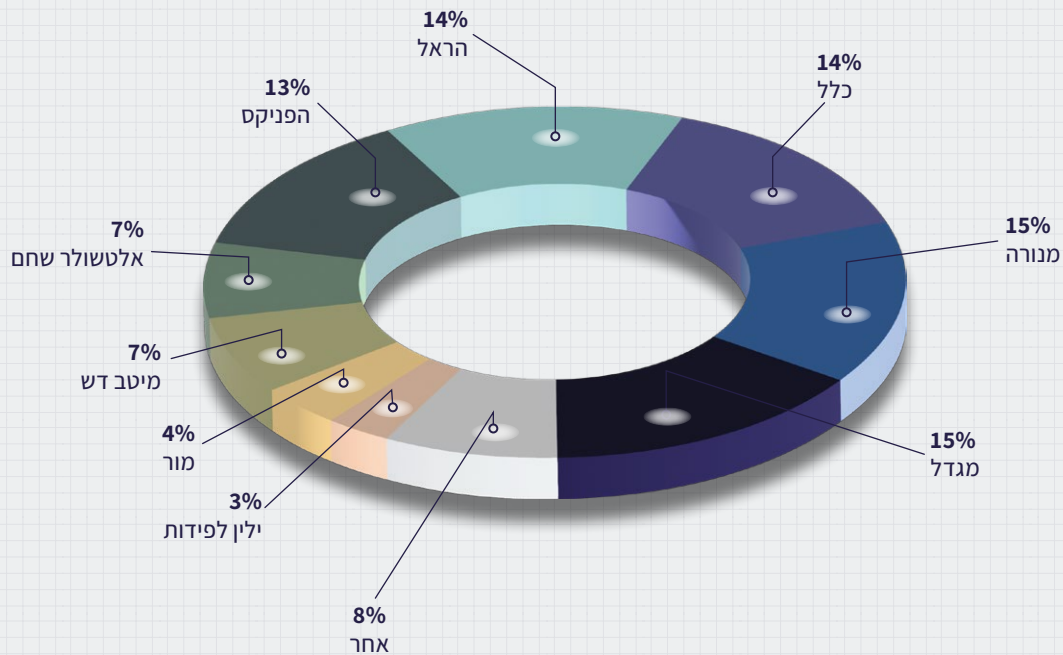
** למעט קרנות השתלמות שבהן אין דמי ניהול מהפקדה.

לוח ד-8 שיעור דמי הניהול הממוצע בקרנות הפנסיה עבור העובדים בחמשת המעסיקים הגדולים ועבור כלל העמיתים המבוטחים אצל המעסיקים האלו, 2024

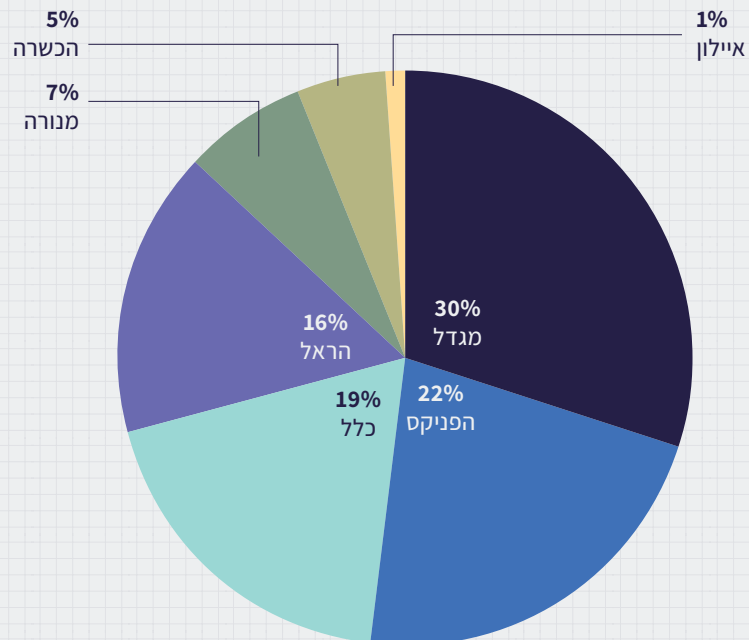
הגוף	שיעור דמי הניהול הממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים מההפקדות	שיעור דמי הניהול הממוצע עבור כלל העמיתים מההפקדות	שיעור דמי הניהול הממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים	שיעור דמי הניהול הממוצע עבור כלל העמיתים מההפקדות	סך היקף הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)	סך היקף הנכסים המנוהלים עבור כלל העמיתים מההפקדות	שיעור הנכסים המנוהלים נטו של חמשת המעסיקים הגדולים	שיעור הנכסים המנוהלים נטו של כלל העמיתים מההפקדות	מספר החשבונות המבוטחים של חמשת המעסיקים הגדולים	שיעור החשבונות המבוטחים מתוך סך המבוטחים של חמשת המעסיקים הגדולים
מנורה מבטחים פנסיה	2.06%	0.07%	16.01%	0.15%	36,103	7.91%	16.01%	0.15%	85,913	7.91%
הראל פנסיה	1.18%	0.07%	20.47%	0.16%	30,155	18.65%	20.47%	0.16%	181,582	18.65%
כלל פנסיה	1.13%	0.11%	17.79%	0.15%	24,220	12.43%	17.79%	0.15%	72,880	12.43%
מגדל מקפת אישית	1.47%	0.15%	6.05%	0.16%	7,933	3.29%	6.05%	0.16%	22,419	3.29%
אלטשולר שחם פנסיה מקיפה	1.39%	0.14%	7.98%	0.14%	2,613	28%	7.98%	0.14%	110,041	28%
הפניקס פנסיה	1.43%	0.10%	3.46%	0.15%	3,400	1.80%	3.46%	0.15%	10,484	1.80%
מיטב מקיפה	1.21%	0.09%	6.48%	0.11%	3,434	12.69%	6.48%	0.11%	113,699	12.69%
מור	1%	0.21%	9.07%	0.20%	8,162	36.25%	9.07%	0.20%	22,528	36.25%
אינפיניטי	1%	0.18%	22%	0.18%	102	84.4%	22%	0.18%	21,711	84.4%

4.1.3. התפלגות הנכסים המנוהלים בין הגופים המוסדיים

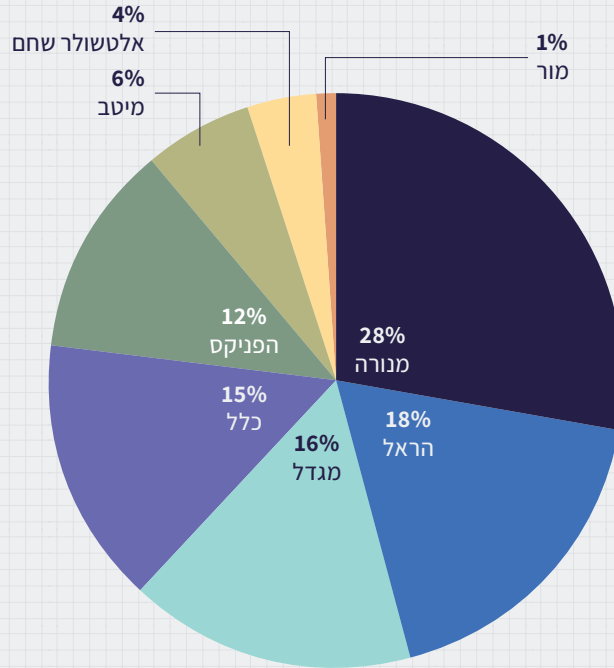
תרשים ד-3 תיק החיסכון הפנסיוני (ללא קרנות הפנסיה הוותיקות), דצמבר 2024 (באחוזים)

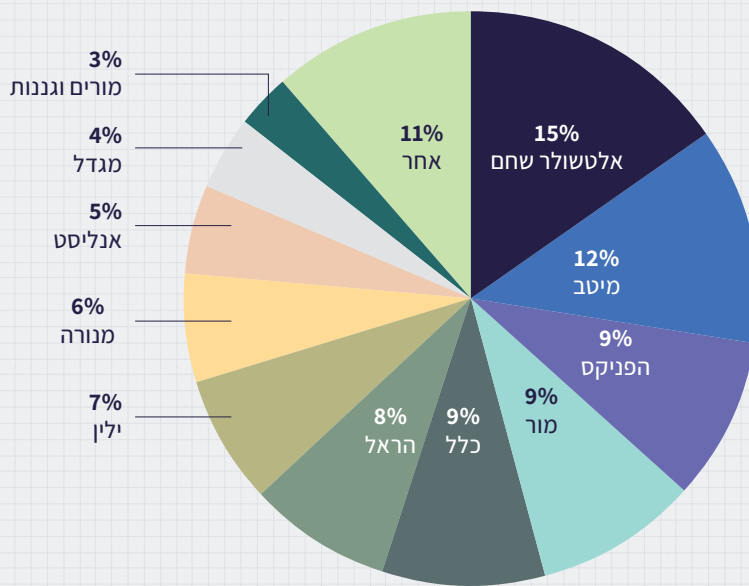
תרשים ד-4 תיק ביטוח חיים משתתף ברווחים, דצמבר 2024 (באחוזים)

תרשים ד-5 נכסי קרנות הפנסיה החדשות, דצמבר 2024 (באחוזים)

תרשים ד-6 קופות הגמל, דצמבר 2024 (באחוזים)

4.1.4 מדדי הריכוזיות ונתח השוק

לוח ד-9 מדדי ריכוזיות ותחרות, 2019–2024

	2024	2023	2022	2021	2020	2019		
מדד CR3	0.37	0.39	0.42	0.49	0.42	0.39	קופות הגמל	
	0.66	0.66	0.66	0.64	0.59	0.62	ביטוח חיים	
	0.57	0.58	0.70	0.61	0.64	0.67	קרנות הפנסיה החדשות	
מדד CR5	0.55	0.56	0.59	0.63	0.56	0.55	קופות הגמל	
	0.90	0.90	0.92	0.92	0.88	0.88	ביטוח חיים	
	0.84	0.85	0.84	0.84	0.87	0.9	קרנות הפנסיה החדשות	
מדד HHI	0.085	0.09	0.10	0.13	0.10	0.09	קופות הגמל	
	0.18	0.18	0.19	0.18	0.17	0.17	ביטוח חיים	
	0.16	0.16	0.16	0.17	0.18	0.18	קרנות הפנסיה החדשות	

רמת הריכוזיות בענף מצביעה על רמת התחרות. בדרך כלל ריכוזיות גבוהה מצביעה על תחרות מועטה. הריכוזיות בענף החיסכון הפנסיוני נמדדה באמצעות שלושה מדדים: מדד CR3 הבודק את נתח השוק של שלושת הגופים הגדולים, מדד CR5 הבודק את נתח השוק של חמשת הגופים הגדולים ומדד הרפינדל-הירשמן (HHI) – סכום ריבועי נתחי השוק של הגופים בשוק. את שלושת המדדים האלה אפשר לחשב הן עבור נכסים הן עבור פרמיות. עבור קופות הגמל המדדים מחושבים על פי הנכסים, ועבור קרנות הפנסיה וביטוחי המנהלים המדדים מחושבים עבור פרמיות/הפקדות.

לוח ד-10 מספר העמיתים בקרנות הפנסיה החדשות המקיפות, 2024-2023

2024				2023								הקן
פעילים	לא פעילים	מקבלי קצבה	סך הכול	פעילים	לא פעילים	מקבלי קצבה	סך הכול	שיעור השינוי במס' פעילים	שיעור השינוי במס' לא פעילים	שיעור השינוי במס' מקבלי קצבה	שיעור השינוי בסך הכול	
672,009	414,975	56,247	1,143,231	670,438	427,469	49,730	1,147,637	0.2%	-2.9%	13.1%	-0.4%	מנורה מבטחים
597,760	375,874	22,217	995,851	554,904	374,483	20,284	949,671	7.7%	0.4%	9.5%	4.9%	הראל פנסיה
470,080	425,741	6,086	901,907	381,045	471,309	4,630	856,984	23.4%	-9.7%	31.4%	5.2%	מיטב
409,770	270,578	28,913	709,261	382,144	280,324	24,992	687,460	7.2%	-3.5%	15.7%	3.2%	מגדל מקפת
360,808	230,126	22,645	613,579	360,835	232,162	19,904	612,901	0.0%	-0.9%	13.8%	0.1%	כלל פנסיה
338,735	189,451	13,764	541,950	355,341	183,075	9,910	548,326	-4.7%	3.5%	38.9%	-1.2%	הפניקס
193,358	203,766	4,229	401,353	182,762	196,660	2,867	382,289	5.8%	3.6%	47.5%	5.0%	אלטשולר שחם
46,188	15,951	182	62,321	18,444	5,560	43	24,047	150.4%	186.9%	323.3%	159.2%	מור
14,805	11,045	21	25,871	6,197	1,186	4	7,387	138.9%	831.3%	425.0%	250.2%	אינפיניטי
3,103,513	2,137,507	154,304	5,395,324	2,912,110	2,172,228	132,364	5,216,702	3.29	10.09	9.18	4.26	סך הכול

לוח ד-11 מספר העמיתים בקרנות הפנסיה הוותיקות, 2023-2024

הקן	2024				2023				שיעור השינוי במס' פעילים	שיעור השינוי בסך הכול
	מספר הפעילים	מספר הלא פעילים	מספר מקבלי הפנסיה	סך הכול	מספר הפעילים	מספר הלא פעילים	מספר מקבלי הפנסיה	סך הכול		
מבטחים*	25,056	170,011	131,164	326,231	28,326	175,337	130,502	334,165	-11.54%	-2.37%
חקלאים*	644	120,382	3,769	124,795	704	121,655	3,978	126,337	-8.52%	-1.22%
קג"מ*	8,724	56,303	46,253	111,280	9,939	58,023	46,356	114,318	-12.22%	-2.66%
בניין*	395	67,491	6,724	74,610	439	68,724	7,202	76,365	-10.02%	-2.30%
מקפת*	9,874	23,733	36,246	69,853	10,963	24,440	36,033	71,436	-9.93%	-2.22%
הע"ל	6,106	10,978	12,894	29,978	6,746	11,726	12,333	30,805	-9.49%	-2.68%
נתיב*	1,859	6,826	11,175	19,860	2,101	7,109	11,303	20,513	-11.52%	-3.18%
עתודות	4,375	4,530	10,246	19,151	4,739	4,912	9,910	19,561	-7.68%	-2.10%
גילעד	1,544	3,831	6,029	11,404	1,724	4,025	5,957	11,706	-10.44%	-2.58%
אגד*	293	633	4,505	5,431	345	667	4,564	5,576	-15.07%	-2.60%
יוזמה	587	1,730	3,083	5,400	679	1,910	2,939	5,528	-13.55%	-2.32%
הדסה*	586	653	2,717	3,956	671	696	2,691	4,058	-12.67%	-2.51%
עתידיית	656	1,534	1,061	3,251	726	1,616	980	3,322	-9.64%	-2.14%
עמית	0	0	860	860	487	2,084	793	3,364	-100.00%	-74.44%
סוכנות יהודית	60	0	2,109	2,169	62	0	2,190	2,252	-3.23%	-3.69%
דן	74	5	1,738	1,817	101	6	1,764	1,871	-26.73%	-2.89%
עו"ד	846	212	1,082	2,140	927	212	1,016	2,155	-8.74%	-0.70%
מגן	139	42	1,040	1,221	149	40	1,089	1,278	-6.71%	-4.46%
סך הכול	61,818	468,894	282,695	813,407	69,828	483,182	281,600	834,610	-11.47%	-2.54%

* שמונה קרנות הפנסיה המוצגות בלוח הן קרנות פנסיה ותיקות גירעוניות המנוהלות תחת ניהול מיוחד של "עמיתים". יתר קרנות הפנסיה המוצגות בלוח הן קרנות פנסיה ותיקות מאוזנות.

4.1.5. תשואות וגירעון אקטוארי

לוח ד-12 התשואה הנומינלית והתשואה הריאלית של גופי החיסכון הפנסיוני, 2019-2024

מנשיר החיסכון	התשואה הנומינלית בממוצע שנתי כשוט	התשואה הריאלית בממוצע שנתי כשוט	2019	2020	2021	2022	2023	2024
סך הכול קופות גמל	7.17%	4.79%	11.8%	4.6%	12.3%	-8.8%	9.78%	13.38%
קרנות השתלמות	7.41%	5.03%	11.9%	4.8%	12.7%	-9.0%	10.25%	13.82%
קופות גמל לתגמולים ואישיות לפיצויים	6.75%	4.38%	11.4%	4.3%	11.9%	-8.2%	8.79%	12.25%
מרכזיות לפיצויים	6.14%	3.78%	10.9%	3.7%	12.1%	-8.7%	7.95%	10.85%
קופת גמל להשקעה	8.84%	6.44%	15.5%	5.7%	13.1%	-11.7%	13.07%	17.38%
חיסכון לכל ילד	7.56%	5.19%	15.0%	4.7%	11.8%	-11.6%	11.14%	14.42%
מטרה אחרת	6.31%	3.94%	10.9%	3.1%	11.0%	-8.9%	9.19%	12.57%
קרנות פנסיה מקיפות	8.75%	4.08%	11.9%	5.4%	15.0%	-3.5%	9.9%	13.8%
קרנות פנסיה כלליות	7.70%	2.94%	12.9%	4.5%	13.2%	-9.0%	9.8%	14.7%
פוליסות ביטוח חיים משתתף ברווחים שהופקו לפני שנת 2004	8.00%	5.59%	12.7%	5.3%	15.6%	-6.3%	8.0%	12.67%
פוליסות ביטוח חיים משתתף ברווחים שהופקו החל משנת 2004	6.74%	4.36%	11.3%	4.6%	12.1%	-7.4%	8.1%	11.87%
ממוצע (לא משוקלל)	7.37%	4.98%	12.4%	4.6%	12.8%	-8.4%	9.63%	13.25%
אינפלציה*	2.36%	8.22%	0.6%	-0.7%	2.8%	5.3%	3.0%	3.20%
מדד המניות הכללי**	10.68%	8.22%	17.8%	-0.4%	30.9%	-15.5%	4.90%	26.40%
מדד האג"ח הכללי**	1.75%	-0.51%	8.7%	0.8%	3.9%	-8.3%	3.80%	1.60%

* על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נתוני האינפלציה.

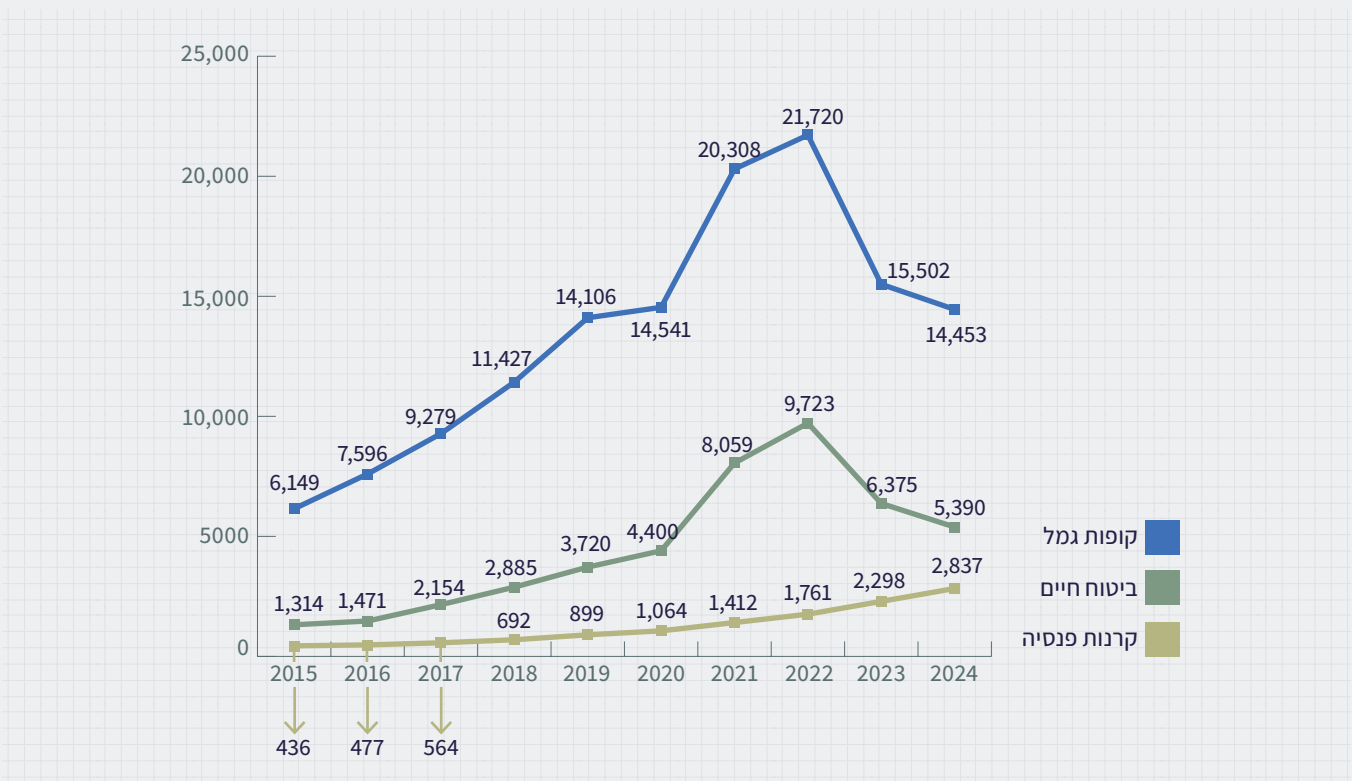
** על פי הבורסה לניירות ערך, נתוני מדד המניות הכללי ומדד אג"ח הכללי.

לוח ד-13 שיעור העודף או הגירעון האקטוארי בקרנות הפנסיה החדשות, 2021-2024

שם הקרן	2024	2023	2022	2021
אינפיניטי	0.57%	0.77%	0.80%	-
אלטשולר שחם	0.27%	0.26%	0.36%	0.12%
מור	0.17%	0.19%	0.11%	-
הפניקס	0%	-0.13%	0.11%	0.19%
מיטב	0.29%	0.03%	0.11%	0.43%
כלל	-0.03%	-0.17%	-0.02%	0.12%
הראל	0%	-0.22%	-0.13%	0.05%
מגדל מקפת אישית	0.15%	-0.15%	-0.15%	-0.07%
מנורה מבטחים	-0.10%	-0.19%	-0.31%	0.01%

4.1.6. הלוואות עמיתים

תרשים ד-7 סך הלוואות לעמיתים כנגד כספי החיסכון הפנסיוני, 2015-2024 (במיליוני ש"ח)

4.1.7. שונות תעריפי ביטוח חיים למקרה פטירה

לוח ד-14 עלות ביטוח חיים לגבר בן 35 שאינו מעשן עבור סכום ביטוח של 1,000,000 ש"ח לתקופה של 30 שנה

שם החברה	הפרמיה החודשית הראשונה	הפרמיה החודשית הממוצעת במשך תקופת הביטוח	הפרמיה המצטברת במשך תקופת הביטוח
ליברה	43	211	75,868
AIG	64	252	90,720
הכשרה ביטוח	68	267	96,210
איילון ביטוח	60	279	100,284
הפניקס ביטוח	70	284	102,310
מגדל ביטוח	60	288	103,565
כלל ביטוח	69	290	104,324
ביטוח ישיר	72	292	104,978
מנורה ביטוח	69	294	105,930
הראל ביטוח	73	307	110,600
שיעור הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	71%	46%	46%
סכום הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	30	96	34,732

לוח ד-15 עלות ביטוח חיים לאישה בת 35 שאינה מעשנת עבור סכום ביטוח של 1,000,000 ₪ לתקופה של 30 שנה

שם החברה	הפרמיה החודשית הראשונה	הפרמיה החודשית הממוצעת במשך תקופת הביטוח	הפרמיה המצטברת במשך תקופת הביטוח
ליברה	34	142	51,225
AIG	49	161	64,242
הכשרה ביטוח	53	197	70,870
איילון ביטוח	43	198	71,200
מנורה ביטוח	60	204	73,441
הראל ביטוח	62	210	75,540
הפניקס ביטוח	67	211	75,990
ביטוח ישיר	55	219	78,758
כלל ביטוח	57	223	80,448
מגדל ביטוח	42	245	88,133
שיעור הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	96%	72%	72%
סכום הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	33	103	36,908

לוח ד-16 עלות ביטוח חיים בש"ח לגבר בן 35 מעשן עבור סכום ביטוח של 1,000,000 ש"ח לתקופה של 30 שנה

שם החברה	הפרמיה החודשית הראשונה	הפרמיה החודשית הממוצעת במשך תקופת הביטוח	הפרמיה המצטברת במשך תקופת הביטוח
ליברה	71	321	115,589
הכשרה ביטוח	110	509	183,100
כלל ביטוח	102	513	184,632
איילון ביטוח	93	532	191,650
מגדל ביטוח	103	534	192,130
AIG	115	513	201,151
מנורה ביטוח	91	595	214,047
הפניקס ביטוח	115	608	218,700
הראל ביטוח	93	614	221,160
ביטוח ישיר	103	664	239,100
שיעור הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	62%	107%	107%
סכום הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	44	343	123,510

לוח ד-17 עלות ביטוח חיים בש"ח לאישה בת 35 מעשנת עבור סכום ביטוח של 1,000,000 ש"ח לתקופה של 30 שנה

שם החברה	הפרמיה החודשית הראשונה	הפרמיה החודשית הממוצעת במשך תקופת הביטוח	הפרמיה המצטברת במשך תקופת הביטוח
ליברה	51	197	70,771
מגדל ביטוח	74	351	126,425
הכשרה ביטוח	81	354	127,570
איילון ביטוח	69	349	141,720
AIG	71	374	146,831
כלל ביטוח	80	425	152,842
מנורה ביטוח	78	456	164,030
הראל ביטוח	81	469	168,950
ביטוח ישיר	85	471	169,714
הפניקס ביטוח	96	478	171,970
שיעור הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	88%	143%	143%
סכום הפער בין המחיר היקר ביותר לזול ביותר	45	281	101,199

4.2 המסלוקה הפנסיונית

4.2.1. רקע

מערכת הסליקה הפנסיונית המרכזית (להלן: המסלוקה הפנסיונית) הוקמה בשנת 2012 מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005. מטרתה העיקרית להנגיש לחוסכים מידע עדכני ומלא על החיסכון הפנסיוני שברשותם, כדי לסייע להם לקבל החלטות מושכלות ולמצות את זכויותיהם. נוסף על כך, המסלוקה הפנסיונית מייעלת את תהליכי העבודה בענף, תורמת להוזלת העלויות ומספקת תשתית איכותית ואחידה למתן ייעוץ פנסיוני ושיווק פנסיוני. בפועל היא צינור להעברת מידע בין גופים מוסדיים ללקוחות, בין גופים מוסדיים לבעלי רישיון ובין הגופים המוסדיים עצמם.

המסלוקה הפנסיונית: הפעולות העיקריות בשנת 2024

1. בוצע עדכון ושדרוג טכנולוגי ופונקציונלי של מערכת CRM במוקד השירות והתמיכה, תוך הוספת כלים מתקדמים להרחבת אפשרויות הגישה של הלקוחות למוקד.
2. שודרגו תשתיות המערכת ותהליכי הטיפול בזרימת המידע, כדי להתמודד עם הגידול בהיקף הפעילות.
3. בעקבות משובים ובקשות שעלו מהשוק בוצעו שיפורים ושינויים בפורטל המסלוקה ובאופן הנגשת הדוחות למשתמשים.
4. הוחלף טוקן הכניסה לכל סוגי המשתמשים בעלי טוקן (סוכנים, יועצים, משווקים, מתפעלים, מעסיקים), ונעשה מעבר לספק שירותי זיהוי משתמשים חדש – קומסיין.
5. בתחילת שנת 2024 הסתיים תהליך עיבוי ושדרוג מערך השרתים והחומרה שבמסגרתו נרכשה והותקנה חומרה נוספת בסכום של כמיליון ש"ח.
6. הותאמו התצוגות והדוחות לשינויים בגרסה החדשה של המבנה האחיד, בדגש על חובת הדיווח של נתוני תחזית לגיל פרישה עבור מוצרי גמל והשתלמות.

4.2.2. מדדי ביצוע

לוח ד-18 מדדי ביצוע שנתיים, 2024

המדד	סך הכול פעולות	הפעולות שעמדו בזמן הנדרש	הזמן הנדרש	הציון
העלאת דף הבית	82,118	82,118	2 שניות	100%
ביצוע שאילתת חיפוש בנתוני מערכת הסליקה	74,948	74,948	20 שניות	100%
העברת היזון חוזר ללקוח על קבלת הבקשה במערכת הסליקה לפנייה שהתקבלה באמצעות הפורטל	133,376	133,376	20 שניות	100%
העברת היזון חוזר ללקוח על קבלת הבקשה במערכת הסליקה בפנייה שהתקבלה שלא דרך הפורטל, אחרי בקרת איכות מידע	202,396	202,396	1 שעה	99.23%
העברת בקשה לגוף מוסדי ממועד קבלת הבקשה במערכת הסליקה	22,717,698	21,587,424	24 שעות	95.02%
העברת מענה מגוף מוסדי ללקוח ממועד קבלת המסר מהגוף המוסדי	25,753,493	19,544,190	24 שעות	75.88%
מענה לביורור בנושא גביית דמי השימוש וסליקת כספים	21	18	2 ימי עסקים	85.7%

מלוח ד-18 עולה שברוב הפעולות שמשך הזמן הנדרש לביצוען קצר יחסית, המסלוקה הפנסיונית עומדת ביעדי הביצוע. עם זאת, קיימות פעולות שבהן נרשמות חריגות מהזמנים שנקבעו למסלוקה במדדי הביצוע, כגון העברת בקשה לגוף המוסדי, העברת מענה מגוף מוסדי ללקוח ומענה לביורור בנושא גביית דמי השימוש וסליקת כספים. ניתן להניח שהחריגות הללו הן תוצאה של עצירות טכניות שמתרחשות עקב השימוש בטכנולוגיית כספות (טכנולוגיה א-סינכרונית) הקיימת בפעולות אלו לצורך ביצוע הפעולה המבוקשת.

לוח ד-19 מספר המשתמשים החדשים במסלוקה, 2024-2020

סוג המשתמשים/ שנה	2024	2023	2022	2021	2020
יועצים	5	7	7	14	12
סוכנים	555	476	468	502	395
סוכניות	142	142	109	105	99
חוסכים	65,709	69,916	57,283	56,617	60,304
מעסיקים	2,615	1,152	1,348	1,173	2,388
סך הכול	69,026	71,693	59,215	58,411	63,198

מלוח ד-19 עולה שבשנת 2024 חלה ירידה במספר המשתמשים החדשים במסלוקה הפנסיונית בהשוואה לשנה קודמת. מספר החוסכים שנרשמו לשירותי המסלוקה פחת ב-6.02% לעומת 2023. מנגד, מספר הסוכנים גדל ב-16.6% לעומת שנים קודמות, ומספר המעסיקים החדשים זינק ב-127% בהשוואה לשנת 2023. ניתן להעריך שהגידול במספר המעסיקים נובע מהצטרפות קבוצת מעסיקים המעסיקים 1-3 עובדים לחובת הדיווח.

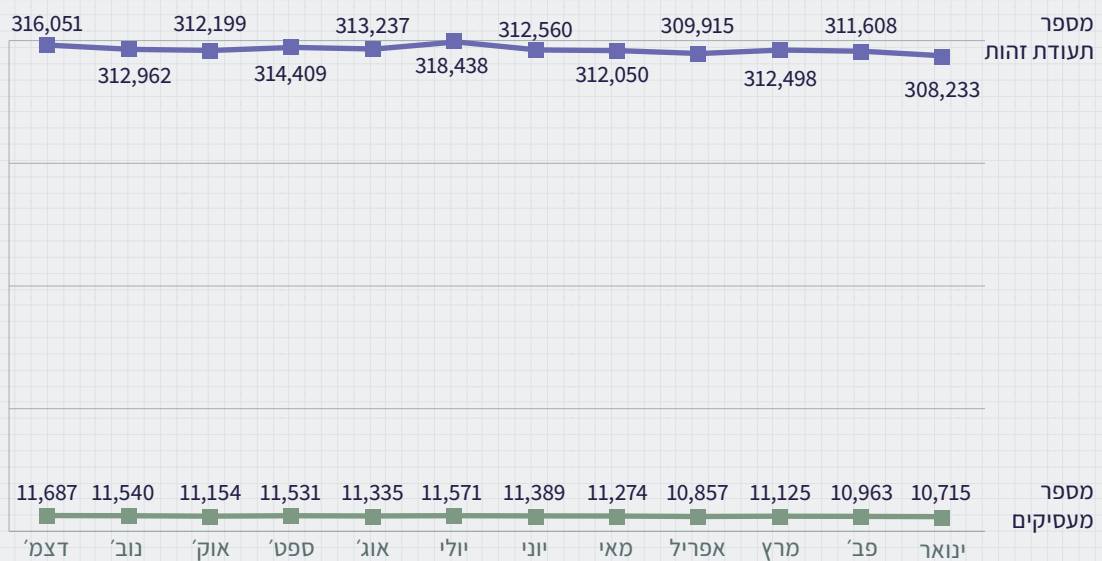
4.2.3 השימוש במסלוקה הפנסיונית

לוח ד-20 מספר הבקשות לקבלת מידע שהופנו למסלוקה, לפי סוג משתמשים, 2024-2018

סוג המשתמשים	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
בעלי רישיון	2,743,136	2,475,701	2,324,483	1,964,888	1,703,615	1,637,059	1,384,616
חוסכים	160,016	84,784	79,405	60,405	47,197	42,953	42,280
סך הכול	2,903,152	2,560,485	2,403,888	2,025,293	1,750,812	1,680,012	1,426,896

מלוח ד-20 עולה שבשנת 2024 גדל סך הבקשות מהמסלוקה ב-13.38% בהשוואה לשנת 2023. מספר הבקשות לקבלת מידע (בקשות מידע 9100, כולל בקשות מידע מתמשך) מצד בעלי רישיון עלה ב-10.8% לעומת השנה הקודמת. זאת ועוד, בשנת 2024 94.49% מפעולות חיפוש המידע בוצעו על ידי בעלי רישיון, ואילו 5.51% מהפעולות בוצעו על ידי החוסכים עצמם. עם זאת, מספר הפעולות שביצעו החוסכים גדל ב-88.73% בהשוואה לשנת 2023.

תרשים ד-8 דיווחי המעסיקים באמצעות המסלוקה, לפי מספר עובדים ומספר מעסיקים, 2024

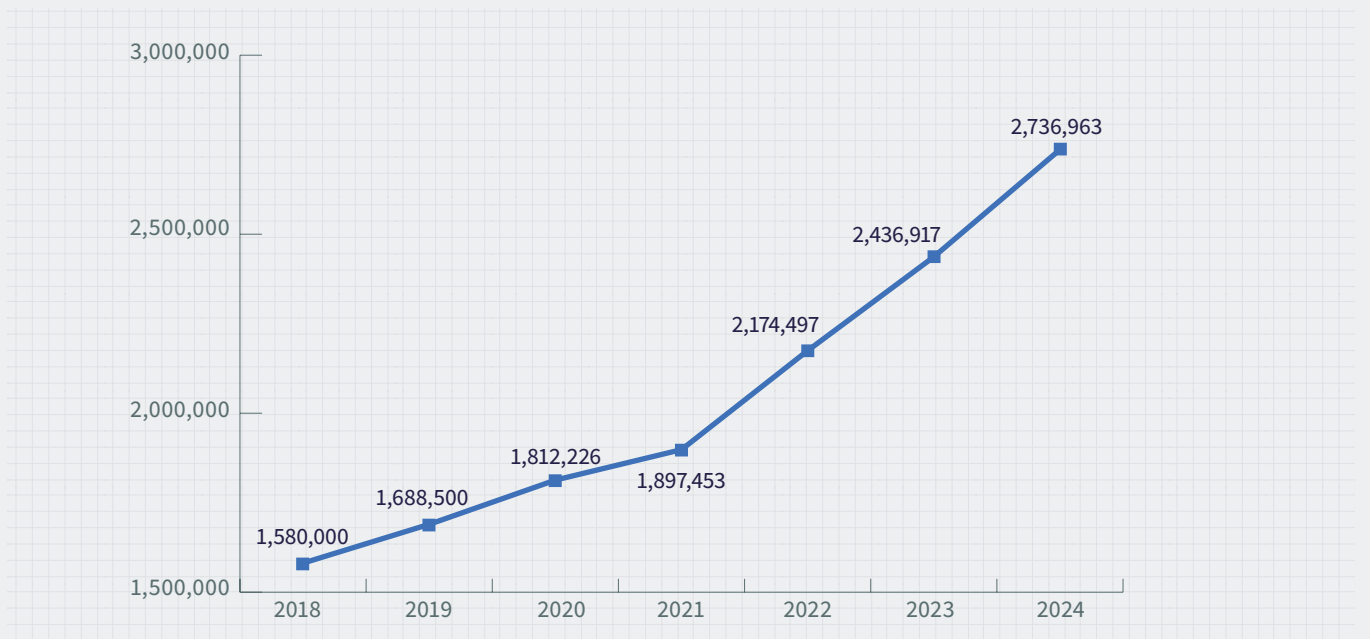
מתרשים ד-8 עולה שבמהלך שנת 2024 נמשכה מגמת העלייה במספר המעסיקים המשתמשים במסלוקה הפנסיונית לדיווח חודשי על הפקדות פנסיוניות של עובדיהם באמצעות ממשק המעסיקים. בשנת 2024 הורחבה חובת הדיווח באמצעות ממשק זה גם למעסיקים של 3-9 עובדים. הרחבה זו הביאה לגידול של 7% במספר המעסיקים שדיווחו דרך המסלוקה הפנסיונית בשנת 2024 בהשוואה לשנת 2023, ושיעור העובדים שדווח עליהם עלה ב-3.9%. בשנת 2024 היה שיעור העובדים שהנתונים שלהם מדווחים באמצעות המסלוקה הפנסיונית כ-7% מכלל העובדים השכירים במשק,⁴ שיעור הדומה לזה שנרשם בשנת 2023.

בתרשים ד-8 מוצגים גם נתונים של מספר המעסיקים המדווחים על המידע הפנסיוני הנדרש בגין עובדיהם במסגרת ההפקדה הפנסיונית באמצעות המסלוקה וכן מספר העובדים שעבורם מדווחים הנתונים (מספר תעודת זהות). הדיווח הממוכן בממשק המעסיקים מתבצע באמצעות המסלוקה הפנסיונית המציעה פלטפורמה לדיווח במחיר מוזל של כ-1 ש"ח עבור כל תעודת זהות מדווחת. עם זאת, הדיווח בממשק המעסיקים אינו מחייב שימוש במסלוקה בלבד, ואפשר לדווח גם באמצעות מתפעל, סוכנות הסדר פנסיוני או באמצעות קובץ דיווח מתוכנת שגר ששלח לגוף המוסדי שבו בחר העובד לחסוך את הפקדותיו הפנסיוניות.

פרודוקציה

פעולת פרודוקציה היא בקשה המוגשת מבעל רישיון ספציפי לגוף מוסדי ספציפי, ובעקבותיה הגוף המוסדי משיב מידע לבעל הרישיון על אודות תיק הנכסים הפנסיוניים של לקוחותיו. מידע זה יכול להתקבל בתדירות חודשית, רבעונית, חצי שנתית, שנתית או חד-פעמית. המידע מהגוף המוסדי מאפשר לבעל הרישיון לעקוב אחר השינויים שחלו בתיקי הנכסים של לקוחותיו ולהתאים את תיקי הנכסים של הלקוחות לצרכים המשתנים שלהם. לראשונה התאפשרה פעולת פרודוקציה במסלוקה הפנסיונית בחודש נובמבר 2015. מכיוון שבפלטפורמות אחרות אי אפשר לבצע פעולת פרודוקציה, במסלוקה הפנסיונית משתמשים בפעולה זו בתדירות גבוהה.

תרשים ד-9 מספר ממוצע של פעולות פרודוקציה בחודש, 2018-2024

מתרשים ד-9 עולה שבמהלך השנים 2018-2024 עלה בעקביות מספר בקשות הפרודוקציה של בעלי הרישיון. בשנת 2024 בכל חודש הועבר במסלוקה מידע על כ-2.7 מיליון לקוחות בממוצע, לעומת כ-2.4 מיליון לקוחות בממוצע בחודש בשנת 2023. זהו גידול של כ-12%.

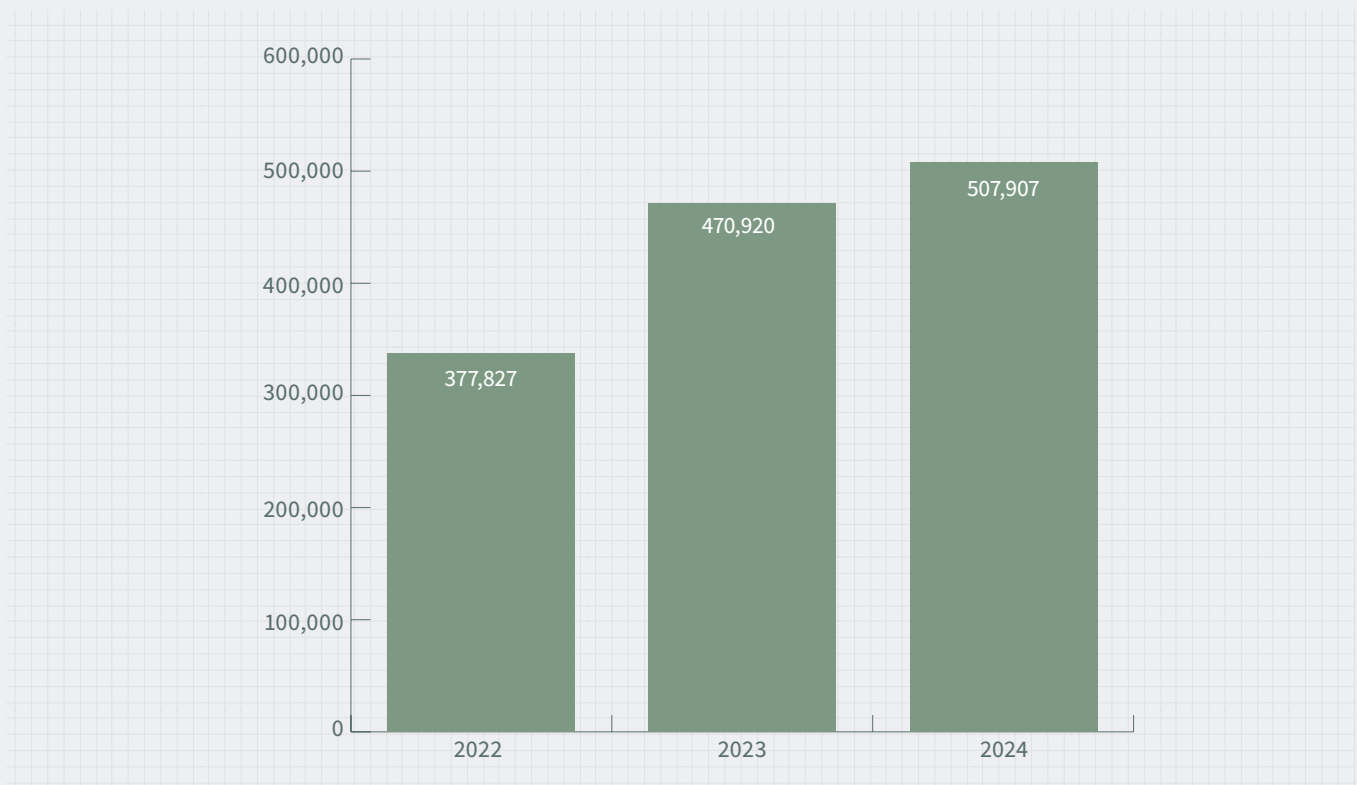
4. ראו [קישור לנתוני השכר הממוצע ברוטו](#) למשרת שכיר בשנת 2024 באתר הלמ"ס.

לוח ד-21 זמני ביצוע פעולות נפוצות במסלוקה הפנסיונית, 2024

סוג הפעולה	זמן הביצוע הממוצע (ימים)	זמן הביצוע הנדרש (ימים)	מספר הפעולות שעמדו בזמן	מספר הפעולות שחרגו מהזמן	אחוז הפעולות שחרגו מהזמן
עדכון פרטים אישיים של העמית, למעט מין ותאריך לידה	2.38	14-21	10,819	581	5.10%
העברת ייפוי כוח	1.01	3	504,602	2,179	0.43%
מידע מכל הגופים	58 דקות	3	2,844,403	48,749	1.685%
בקשה לקבלת מידע על קרנות פנסיה במעמד לא מפקיד	38 דקות	3	973,970	6	0%

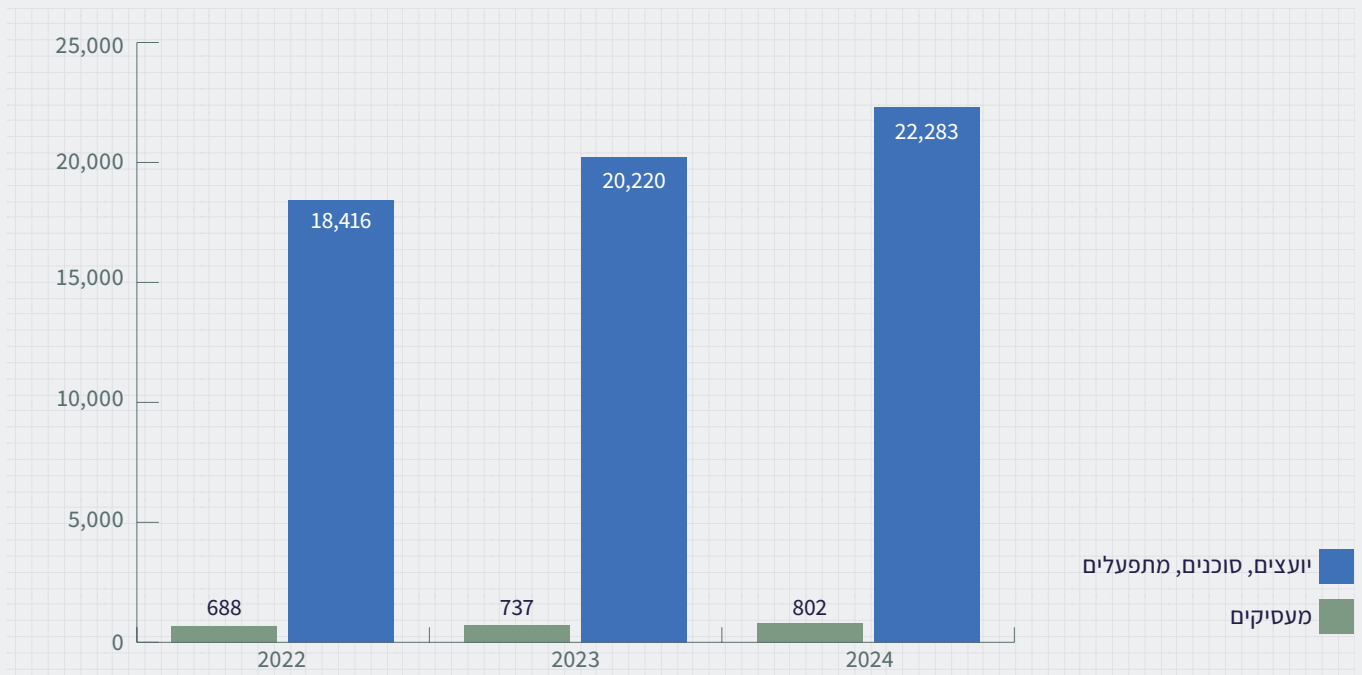
בלוח ד-21 מתוארות מספר פעולות נפוצות שמבוצעות באופן תדיר במסלוקה הפנסיונית. עבור כל פעולה מפורט זמן ביצוע נדרש, זמן ביצוע ממוצע בפועל ומספר הפעולות שחרגו מהזמן הנדרש.

תרשים ד-10 מספר ייפוי כוח שניתנו לבעלי רישיון דרך המסלוקה הפנסיונית, 2022-2024

בתרשים ד-10 מוצגים הנתונים של פעולות מתן ייפוי כוח (נספח ב') שביצעו לקוחות לטובת בעלי רישיון (יועצים וסוכנים). מתן ייפוי כוח לבעל רישיון דרך המסלוקה הפנסיונית היא פעולה שנעשית על ידי הלקוחות לצורך קבלת מידע על החיסכון הפנסיוני המנוהל עבורם בגוף מוסדי, או לטובת ביצוע פעולות בשמם במסגרת ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני. הנתונים מצביעים על מגמת גידול מתמשכת בהיקף ייפוי הכוח שהועברו באמצעות המסלוקה הפנסיונית. גידול זה נובע, בין היתר, מהעלייה במספר בעלי הרישיון החדשים שהחלו לקבל שירות שוטף באמצעות המסלוקה, וכן משיפור הנגישות למערכות מיכון מתקדמות המאפשרות לבעלי רישיון לקבל תמונה מלאה ומקיפה על אודות התיק הפנסיוני של הלקוח ולספק לו שירות הוליסטי לכלל מוצריו הפנסיוניים.

תרשים ד-11 מספר הבקשות לקבלת מידע על יתרות פיצויים, 2022–2024

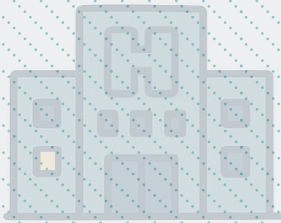
בתרשים ד-11 מוצגים מספרי הבקשות לקבלת מידע על יתרות פיצויים מהמסלוקה הפנסיונית במהלך שלוש השנים האחרונות. הבקשות מוגשות על ידי מעסיקים, מתפעלים הפועלים בשמם ובעלי רישיון לגוף מוסדי מסוים או כבקשה כוללת לכל הגופים. המידע המועבר באמצעות ממשק פיצויים משמש לשלושה צרכים עיקריים: מידע למעסיק בגין עובדיו לצורך הכנת דוחות כספיים; מידע לצורך מילוי טופס 161 בעת סיום העסקת עובד; קבלת מידע ונתונים מגוף מוסדי על יתרות פיצויים הרשומות לזכות חוסך בגין תקופת עבודתו אצל מעסיק קודם. מהנתונים עולה שקיים גידול מתמשך במספר הבקשות לקבלת מידע, וכי רוב השימוש בפעולות אלו נעשה על ידי יועצים, סוכנים ומתפעלים, וחלק קטן מהפעולות מבוצעות על ידי המעסיקים.

רשות שוק ההון,
ביטוח וחיסכון

פרק 5

נתונים כמותיים בתחום הביטוח

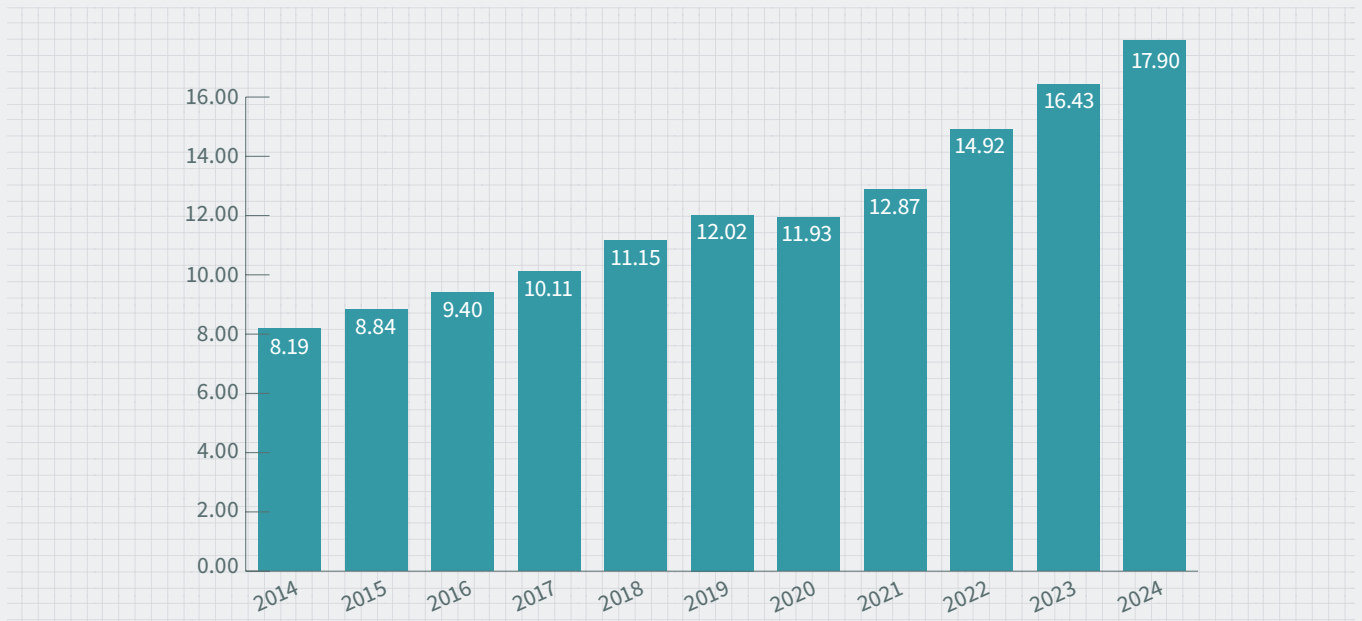
5.1 ביטוח בריאות

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מפקחת על ביטוחי הבריאות והסיעוד המשוקים על ידי חברות הביטוח. ביטוחים אלו נמכרים במתכונת פרט ישירות למבוטחים יחידים או במתכונת קבוצתית, כגון למעסיקים ולקופות חולים.

5.1.1 נתונים עיקריים בביטוח בריאות

ביטוח בריאות כולל שני ענפים: ענף מחלות ואשפוז שבו מתרכזת מרבית פעילות חברות הביטוח בתחום הבריאות וענף תאונות אישיות. ענף מחלות ואשפוז כולל את תתי-הענפים האלה: ביטוח הוצאות רפואיות (דוגמת ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח סיעודי, ביטוח מחלות קשות, ביטוחי שיניים, ביטוחי נכות, ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח בריאות לעובדים זרים.

תרשים ה-1 סך דמי הביטוח ברוטו בביטוח בריאות (מחלות ואשפוז), 2014–2024 (במיליארדי ש"ח)

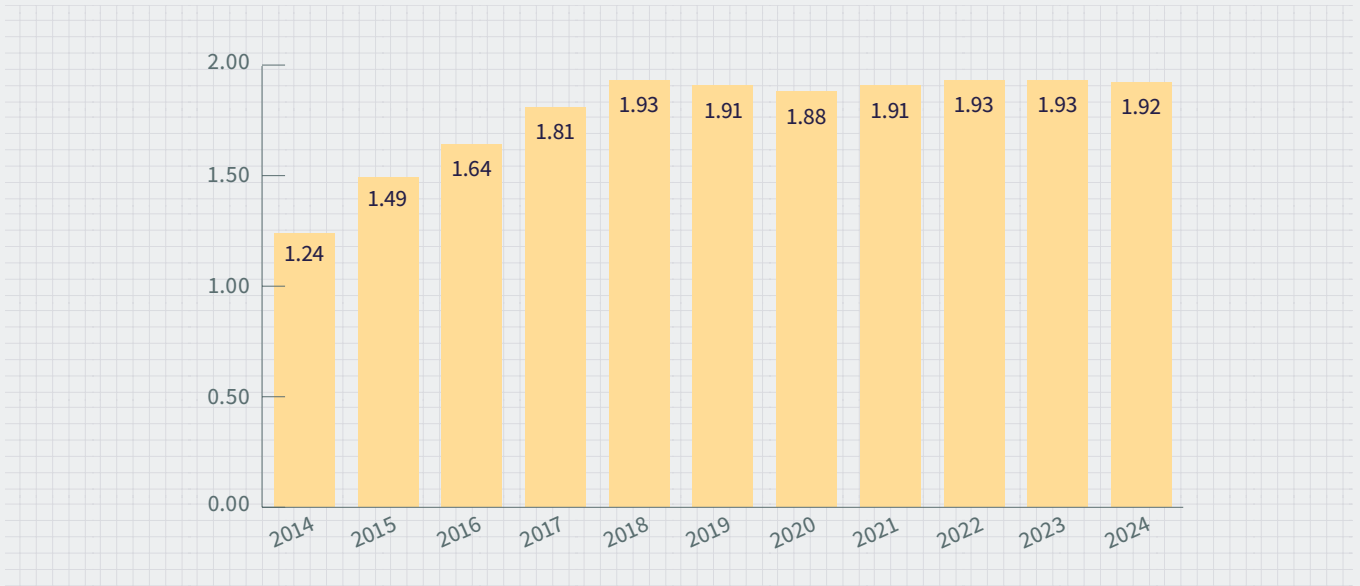
על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

בעקבות שינויי אסדרה בביטוח הסיעודי הקבוצתי לחברי קופות חולים, מיום 1 בינואר 2024 נחתמו הסכמים חדשים שעיקריהם תפעול הביטוח הסיעודי ללא נשיאה בסיכון הביטוחי, ולכן קרן המבוטחים אינה מוצגת כחלק מיתרות הסגירה של הדוחות הכספיים (התחייבויות ונכסים). למרות האמור, המידע המוצג בדוח הממונה כולל נתונים של ביטוח סיעודי לחברי קופות החולים.

מתרשים ה-1 עולה שיש גידול בגובה דמי הביטוח ברוטו בביטוח בריאות. גידול זה נובע בין היתר מעלייה של מדד המחירים לצרכן ומגידול במספר המבוטחים.

1. בפרק זה אין נתונים על ביטוחי אובדן כושר עבודה, הואיל והם מדווחים במסגרת ביטוחי חיים, ראו פרק 4 - החיסכון הפנסיוני.

תרשים ה-2 סך דמי הביטוח ברוטו וביטוח תאונות אישיות, 2014-2024 (במיליארדי ש"ח)

מתרשים ה-2 עולה שהגידול שאפיין את ענף תאונות אישיות בעבר נבלם, ומשנת 2018 סך דמי ביטוח ברוטו תאונות אישיות יציב.

לוח ה-1 דמי ביטוח ברוטו בענף מחלות ואשפוז בחלוקה לביטוח פרט ולביטוח קבוצתי, לפי תתי-ענפים, 2014 לעומת 2024 (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי	נתח שוק		שיעור השינוי	סך הכל		שיעור השינוי	קבוצתי		שיעור השינוי	פרט		
	נתח השוק של תת-הענף לשנת 2024 (באחוזים)	נתח השוק של תת-הענף לשנת 2014 (באחוזים)		2024	2014		2024	2014		2024	2014	
6%	36%	34%	131%	6,509	2,816	125%	2,233	992	134%	4,276	1,824	הוצאות רפואיות
-5%	37%	39%	108%	6,585	3,172	127%	4,556	2,004	74%	2,029	1,169	סיעודי
44%	13%	9%	213%	2,390	763	-19%	63	78	240%	2,327	685	מחלות קשות
-42%	4%	6%	27%	649	510	27%	649	509	-100%	0	1	שיניים
5%	5%	5%	130%	971	423	-32%	86	125	198%	885	298	נסיעות לחו"ל
-51%	1%	3%	7%	233	218	61%	53	33	3%	180	185	נכויות
8%	3%	3%	136%	556	236	150%	24	10	135%	532	226	עובדים זרים
-95%	0%	1%	-89%	7	64	-86%	4	25	-92%	3	39	אחר
-	100%	100%	118%	17,899	8,202	103%	7,667	3,776	131%	10,232	4,426	סך הכול מחלות ואשפוז

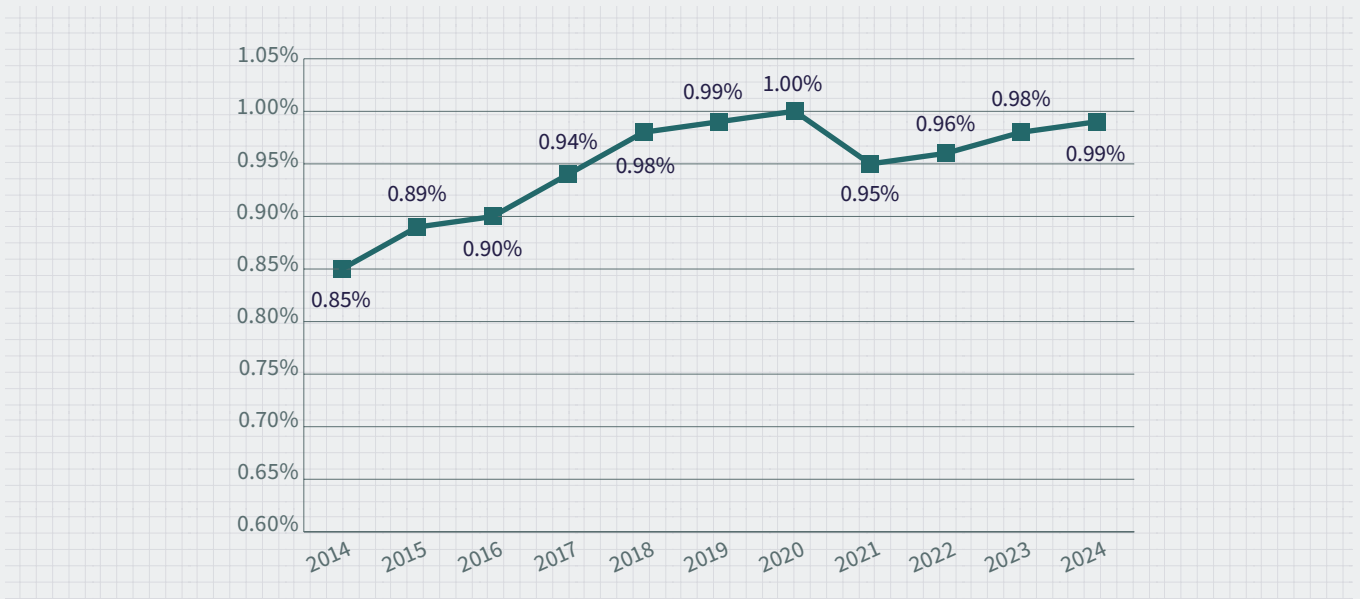
לוח ה-2 נתונים בביטוח בריאות בחלוקה לביטוח פרט ולביטוח קבוצתי, לפי ענפים ותתי-ענפים, 2024 (במיליוני ש"ח)

תת-ענף הביטוח	דמי הביטוח		התביעות ברוטו*		שיעור החזר** (Loss ratio)		העמלות הישירות		שיעור העמלות	
	פרט	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	קבוצתי	פרט	קבוצתי
הוצאות רפואיות	4,276	2,233	2,134	1,983	50%	89%	1,108	158	26%	7%
סיעודי	2,029	4,556	1,344	3,835	לא רלוונטי	לא רלוונטי	261	27	13%	1%
מחלות קשות	2,327	63	935	39	40%	62%	704	4	30%	7%
שיניים	-	649	-	491	-	76%	-	10	-	2%
נסיעות לחו"ל	885	86	382	66	43%	77%	107	8	12%	10%
נכויות	180	53	338	13	188%	25%	22	1	12%	2%
עובדים זרים	532	24	407	18	77%	75%	53	2	10%	9%
אחר	3	4	8	39	לא רלוונטי	לא רלוונטי	0	0	0%	2%
סך הכול מחלות ואשפוז	10,232	7,667	5,548	6,484	54%	85%	2,255	211	22%	3%
תאונות אישיות	1,650	274	872	347	53%	127%	321	11	19%	4%
סך הכול בריאות	11,882	7,941	6,420	6,831	54%	86%	2,576	222	22%	3%

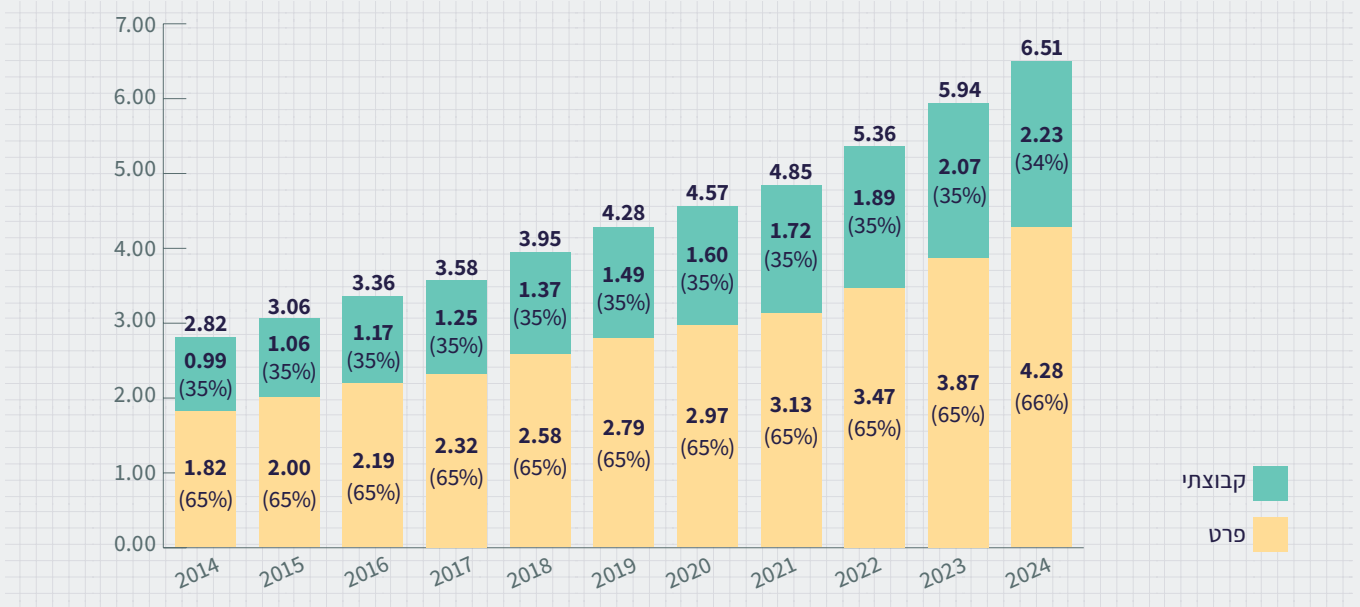
* תביעות ברוטו - תביעות ששולמו, שינוי בתביעות תלויות, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות ששולמו ושינוי בהוצאות עקיפות ששולמו והשינוי בגין חלק העתודה עבור תביעות שבתשלום.

** שיעור החזר (Loss ratio) - בלוח זה מוגדר שיעור החזר כיחס שבין התביעות ברוטו לדמי הביטוח בתת-ענף מסוים באותה שנה, ואין הוא מייצג ענפי ביטוח המתאפיינים בתקופת ביטוח ארוכה, ובכללם ביטוח סיעודי קבוצתי שבו רוב דמי הביטוח משויכים לתוכניות ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות החולים. בתוכניות ביטוח סיעודי קבוצתי חלק מדמי הביטוח מיועדים לכיסוי ארוך טווח לחברי הקבוצה, ובשנה מסוימת דמי הביטוח נגבים גם בגין סיכונים עתידיים, ולכן אין הכרח שדמי הביטוח יבואו לידי ביטוי בתביעות באותה שנה.

תרשים ה-3 שיעור דמי הביטוח בענפי ביטוח בריאות מהתוצר המקומי הגולמי, 2014-2024²

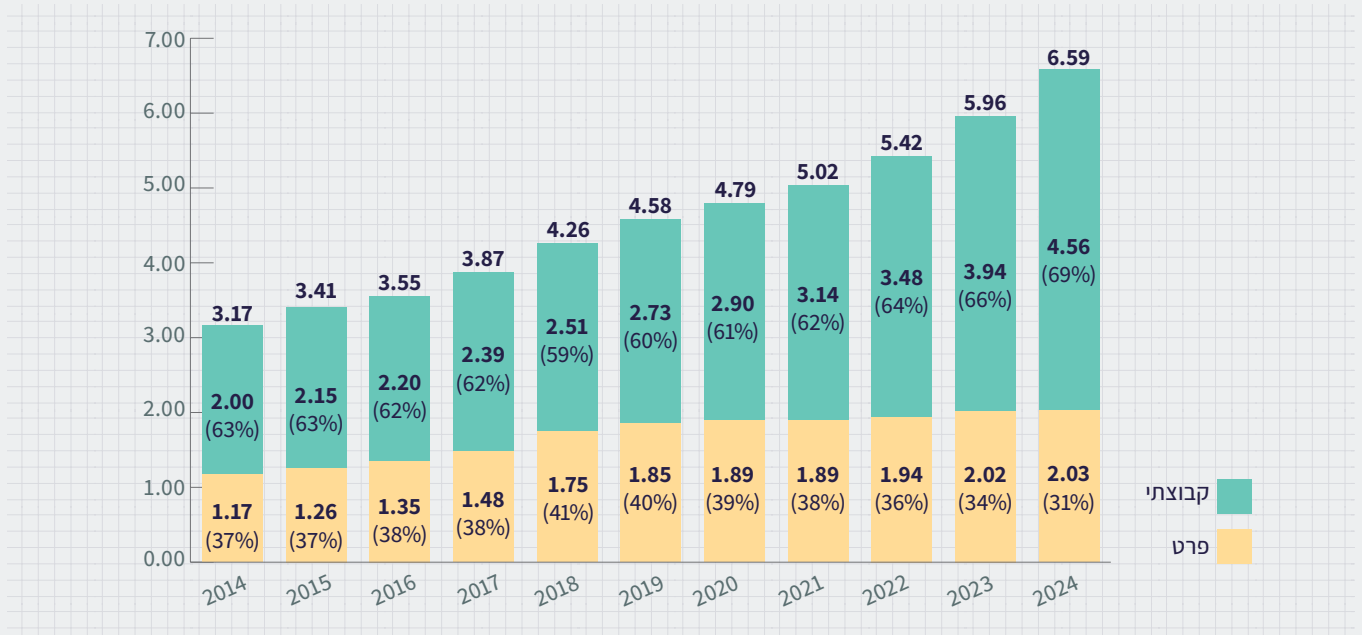

תרשים ה-4 סך דמי ביטוח ברוטו בתת-הענף הוצאות רפואיות בחלוקה לביטוח פרט ולביטוח קבוצתי, 2014-2024 (במיליארדי ש"ח)

2. בסיס הנתונים של הבדיקה הוא התוצר המקומי הגולמי במחירי שוק שוטפים.

תרשים ה-5 סך דמי ביטוח ברוטו בתת-הענף סיעודי בחלוקה לביטוח פרט ולביטוח קבוצתי, 2014-2024 (במיליארדי ש"ח)

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מתרשים ה-5 עולה שבשנת 2024 היו סך דמי הביטוח בתת-הענף סיעודי פרט 2.03 מיליארד ש"ח ובקבוצתי 4.56 מיליארד ש"ח. בסוף שנת 2024 היו בישראל כ-6 מיליון פוליסות ביטוח סיעודי, מתוכן כ-893,000 בביטוח סיעודי פרט, וכ-5.1 מיליון פוליסות ביטוח סיעודי קבוצתי. רוב המבוטחים בביטוח סיעודי קבוצתי, כ-5 מיליון אנשים, מבוטחים בביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות החולים.

5.1.2. מדדי ריכוזיות ונתח שוק

לוח ה-3 מדדי ריכוזיות בביטוחי בריאות בחלוקה לתת-ענפים, 2014 ו-2024 (באחוזים)

	ביטוח קבוצתי						ביטוח פרט					
	CR5		CR3		HHI		CR5		CR3		HHI	
	2024	2014	2024	2014	2024	2014	2024	2014	2024	2014	2024	2014
הוצאות רפואיות	92%	98%	76%	90%	0.28	0.33	91%	95%	62%	68%	0.19	0.20
מחלות קשות	100%	98%	97%	89%	0.65	0.53	94%	94%	64%	65%	0.18	0.19
נסיעות לחו"ל	100%	100%	100%	100%	1.00	0.98	94%	93%	84%	83%	0.30	0.34
סיעודי	100%	100%	100%	98%	0.50	0.43	97%	99%	79%	78%	0.26	0.24
נכויות	100%	100%	99%	94%	0.77	0.34	95%	97%	72%	70%	0.21	0.20
שיניים	100%	98%	88%	88%	0.33	0.35	-	-	-	-	-	-
עובדים זרים	100%	100%	100%	100%	1.00	1.00	100%	100%	100%	97%	0.36	0.54
סך הכול מחלות ואשפוז	96%	98%	89%	92%	0.36	0.29	89%	95%	62%	67%	0.19	0.20
תאונות אישיות	100%	98%	97%	83%	0.72	0.30	82%	81%	64%	61%	0.21	0.17

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

לוח ה-4 נתח שוק חברות הביטוח בדמי ביטוח ברוטו ביטוח בריאות בחלוקה לביטוח פרט ולביטוח קבוצתי, לפי תת-ענפים (במיליוני ש"ח)

תת-ענף	סך לפי	הראל	כלל	הפניקס	מגדל	מנורה	AIG	איילון	ביטוח ישיג	הנשרה	חקלאי	דייד שילד	תת-ענף	
הוצאות רפואיות	פרט	1,286	621	646	728	619	28	112	74	13	0	149	4,276	
	קבוצתי	1,037	117	467	197	178	0	175	0	0	0	62	2,233	
	נתח שוק	36%	11%	17%	14%	12%	0%	4%	1%	0%	0%	3%	100%	
ביטוח סיעודי	פרט	826	279	282	485	99	0	38	0	20	0	0	2,029	
	קבוצתי	2,445	25	0	4	2,082	0	0	0	0	0	0	4,556	
	נתח שוק	50%	5%	4%	7%	33%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	100%	
מחלות קשות	פרט	580	468	329	367	432	20	53	60	18	0	0	2,327	
	קבוצתי	50	0	1	2	1	0	9	0	0	0	0	63	
	נתח שוק	26%	20%	14%	15%	18%	1%	3%	3%	1%	0%	0%	100%	
שיניים	פרט	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	קבוצתי	309	0	181	41	84	0	34	0	0	0	0	649	
	נתח שוק	48%	0%	28%	6%	13%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	100%	
נסיעות לחו"ל	פרט	269	41	89	30	14	50	0	8	0	2	383	885	
	קבוצתי	0	85	0	0	0	0	0	0	0	0	0	86	
	נתח שוק	28%	13%	9%	3%	1%	5%	0%	1%	0%	0%	39%	100%	
נכויות	פרט	44	25	55	30	17	0	7	2	0	0	0	180	
	קבוצתי	0	0	5	1	0	0	46	0	0	0	0	53	
	נתח שוק	19%	11%	26%	14%	7%	0%	23%	1%	0%	0%	0%	100%	
עובדים זרים	פרט	241	0	0	0	159	0	132	0	0	0	0	532	
	קבוצתי	0	0	0	0	0	0	24	0	0	0	0	24	
	נתח שוק	43%	0%	0%	0%	29%	0%	28%	0%	0%	0%	0%	100%	
אחר	פרט	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
	קבוצתי	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4	
	נתח שוק	0%	0%	52%	33%	15%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%	
סך הכול לפי חברה		7,086	1,662	2,059	1,886	3,684	97	632	144	50	2	595	17,899	
סך הכול נתח שוק לפי חברה		40%	9%	12%	11%	21%	0.5%	4%	0.8%	0.3%	0%	3%	100.0%	
תאונות אישיות	פרט	631	249	148	174	141	110	41	144	11	0	0	1,649	
	קבוצתי	25	3	6	11	0	0	230	0	0	0	0	274	
	נתח שוק	34%	13%	8%	10%	7%	6%	14%	8%	1%	0%	0%	100%	

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

5.2 ביטוח כללי

5.2.1 מבוא

ענפי ביטוח כללי כוללים את כל ענפי הביטוח שאינם ביטוח חיים או ביטוח בריאות ומתרכזים בשני תחומים עיקריים: ביטוחי חבויות - רכב חובה, אחריות מקצועית, צד ג', אחריות מעבידים ואחריות המוצר; וביטוחי רכוש - רכב רכוש, אובדן רכוש, מקיף דירות, מקיף בתי עסק, ביטוח הנדסי וכדומה.

בשנת 2024 פעלו בתחום ביטוח כללי בישראל 17 חברות³ ב-15 ענפים. סך דמי הביטוח ברוטו שגבו החברות בשנת 2024 הסתכמו בכ-34.4 מיליארד ש"ח, עלייה של 9.3% בהשוואה לגבייה בשנת 2023.

בשנת 2024 ניתן רישיון מבטח לשתי חברות ביטוח חדשות בענף ביטוח כללי, ובפעילותן צפויה להתחיל במהלך שנת 2025.

5.2.2 דמי הביטוח

בלוח ה-5 שלהלן מפורטים דמי הביטוח ברוטו בענפי ביטוח כללי בשנים 2022-2024, שיעור השינוי בכל אחד מן הענפים וחלקם היחסי של דמי הביטוח בכל ענף מכלל דמי הביטוח בענפי ביטוח כללי.

לוח ה-5 סך דמי הביטוח ברוטו, לפי ענפי ביטוח כללי, 2024-2022 (במיליוני ש"ח ובאחוזים)

	השינוי בדמי הביטוח		התפלגות לפי ענפים			דמי ביטוח ברוטו			
	2024/2023	2023/2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	
רכב רכוש	14.4%	22.8%	40.4%	38.6%	36.0%	13,906	12,150	9,898	
רכב חובה	12.8%	-2.9%	19.1%	18.5%	21.8%	6,576	5,828	5,999	
אובדן רכוש+מקיף בתי עסק	8.1%	19.1%	10.2%	10.3%	9.9%	3,517	3,253	2,730	
מקיף דירות	7.5%	9.1%	6.9%	7.0%	7.4%	2,377	2,211	2,027	
אחריות מקצועית	-1.8%	-1.4%	5.0%	5.5%	6.4%	1,706	1,737	1,762	
צד ג'	8.6%	17.5%	5.6%	5.6%	5.5%	1,925	1,773	1,509	
סיכונים אחרים	-26.1%	72.1%	3.5%	5.2%	3.5%	1,213	1,642	955	
אחריות מעבידים	9.8%	13.0%	2.5%	2.5%	2.6%	871	793	702	
ביטוח הנדסי	19.6%	8.3%	2.6%	2.4%	2.5%	905	757	699	
אחריות המוצר	3.7%	17.3%	1.3%	1.3%	1.3%	434	418	357	
בנקים למשכנתאות	-3.1%	5.9%	0.7%	0.8%	0.8%	240	247	234	
מטענים בהובלה	3.4%	15.0%	0.8%	0.8%	0.8%	259	250	218	
ביטוח אשראי	15.0%	3.5%	0.7%	0.6%	0.7%	235	204	197	
כלי טיס וכלי שיט	7.9%	13.2%	0.2%	0.2%	0.2%	65	60	53	
ענפי עודף אחרים	14.4%	2.1%	0.6%	0.5%	0.6%	190	166	162	
סך הכול	9.3%	14.5%	100%	100%	100%	34,417	31,488	27,500	

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

3. ללא קרן נזקי טבע בחקלאות וקרנית. מנורה מבטחים החזקות בע"מ מחזיקה בבעלות מלאה במנורה חברה לביטוח בע"מ ובשומרה חברה לביטוח בע"מ. בדוח זה שתי החברות האלה מוצגות בנפרד. כלל חברה לביטוח בע"מ היא בעלת השליטה בכלל ביטוח אשראי בע"מ. בדוח זה שתי החברות האלה מוצגות יחד.

בשנת 2024 חל גידול בדמי הביטוח כמעט בכל ענפי ביטוח כללי, למעט ירידה מתונה בענף ביטוח בנקים למשכנתאות וענף ביטוח אחריות מקצועית. חלק מהגידול נבע מעליית מדד המחירים לצרכן שעמדה בשנת 2024 על 3.2%.

בענף ביטוח רכב חובה נרשמה עלייה בדמי הביטוח ברוטו, בעיקר בשל הגידול בשכיחות התביעות הגדולות ובהחמרת חומרת התביעות בכלל. מגמות אלו הובילו לעלייה בעלות הסיכון הכוללת בענף.

בענף ביטוח רכב רכוש נרשם גידול של כ-1% במספר כלי הרכב המבוטחים, מה שתרם לעלייה בסך דמי הביטוח בענף זה. נוסף על כך, ניתן לייחס את העלייה בדמי הביטוח כתגובה של השוק לעלויות בעלות התביעות בשנים 2022-2023. עם זאת, לנוכח מגמת הירידה בשיעור גנבות כלי הרכב ובעלות התביעות בענף רכב בשנת 2024, החליטה הרשות לבחון את ההלימה בין גובה דמי הביטוח לסיכון של המבוטח, במטרה לשקול את הוזלת דמי הביטוח עבור המבוטחים.

בשנת 2024 נרשם גם גידול של 7.5% בדמי הביטוח בענף מקיף דירות. שיעור זה גבוה במידה רבה בהשוואה לגידול במספר הדירות המבוטחות שעמד על 0.2% בלבד. את העלייה הזו ניתן לייחס, בין היתר, להתייקרות עלויות הבנייה, כפי שהיא משתקפת במדד תשומות הבנייה שעלה בשנת 2024 בשיעור של 3.7% והוביל לעלייה בסכומי הביטוח שעל בסיסם מחושבים דמי הביטוח. לכך יש להוסיף גם את התמורות שחלו בשוק ביטוח המשנה הגלובלי, בעיקר בכל הנוגע לכיסויים מפני רעידות אדמה.

לוח ה-6 סך דמי הביטוח ברוטו בביטוח כללי, לפי חברות ביטוח, 2022-2024 (במיליוני ש"ח ובאחוזים)

	השינוי בדמי הביטוח		התפלגות לפי ענפים			דמי הביטוח ברוטו			
	2024/2023	2023/2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	
הראל*	6.1%	5.5%	14.3%	14.8%	16.0%	4,929	4,646	4,404	
הפניקס	8.2%	20.3%	14.0%	14.2%	13.5%	4,827	4,460	3,707	
כלל	9.9%	9.8%	11.5%	11.4%	11.9%	3,952	3,596	3,275	
מנורה	-3.4%	21.4%	9.3%	10.5%	9.9%	3,203	3,316	2,731	
איילון	9.9%	14.7%	8.2%	8.1%	7.5%	2,806	2,554	2,225	
מגדל	12.2%	14.6%	7.7%	7.5%	8.1%	2,654	2,366	2,064	
ביטוח ישיר	28.1%	28.2%	8.9%	7.6%	6.8%	3,079	2,404	1,876	
שלמה	-3.3%	-7.2%	4.6%	5.2%	6.4%	1,573	1,627	1,753	
הכשרה	8.6%	12.4%	4.4%	4.4%	4.5%	1,512	1,392	1,239	
AIG	19.9%	24.0%	4.5%	4.1%	3.5%	1,561	1,302	1,050	
שומרה	19.3%	19.4%	4.0%	3.6%	3.8%	1,367	1,146	960	
ביטוח חקלאי	3.7%	18.8%	1.9%	2.0%	1.9%	649	626	527	
ווישור	-0.5%	28.3%	1.8%	1.9%	1.7%	606	609	475	
ליברה	28.0%	39.5%	2.3%	1.9%	1.6%	782	612	438	
קרן נזקי טבע	9.0%	5.6%	1.4%	1.4%	1.5%	471	432	409	
ב.ס.ס.ח.	14.7%	0.5%	0.6%	0.6%	0.6%	203	177	176	
אשרא	-3.5%	19.5%	0.3%	0.3%	0.3%	105	108	91	
קרנית	9.2%	6.4%	0.2%	0.2%	0.2%	65	60	56	
ענבל	25.9%	24.0%	0.2%	0.2%	0.2%	74	59	47	
סך הכול	9.3%	14.5%	100.0%	100.0%	100.0%	34,417	31,488	27,500	

*כולל שירביט מבית הראל

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. מלוח ה-6 עולה שבשנת 2024 חלה עלייה גדולה בנתח השוק של החברות ביטוח ישיר וליברה, לצד קיטון בנתח השוק של החברות מנורה ושלמה. שינויים אלה משקפים את עוצמת התחרות בין כל החברות הפעילות בענף.

5.2.3 מדדי ריכוזיות ונתח שוק

מדדי הריכוזיות בענף מצביעים על רמת התחרות בו: ריכוזיות גבוהה מעידה על תחרות מועטה ולהפך. בלוח ה-7 שלהלן מוצגים שלושה מדדי ריכוזיות לשנת 2024 בענפי ביטוח עיקריים ובהשוואה לשנים הקודמות ולשנת 2000.⁴

• מדד הרפינדל-הירשמן (מדד HHI) - סכום ריבועי נתח השוק של כל הקבוצות או חברות הביטוח. נתח השוק של כל קבוצה או חברה מחושב כיחס שבין דמי ביטוח ברוטו שגבתה חברה לסך דמי הביטוח בענף. כל המדדים נעים בין 0 ל-1. יחס של 1 מבטא ריכוזיות מרבית, דהיינו בענף פועלת חברה אחת בלבד.

• מדד יחס הריכוזיות CR3 (Concentration Ratio) - סכום נתחי השוק של שלוש הקבוצות או חברות הביטוח הגדולות בענף.
• מדד יחס הריכוזיות CR5 (Concentration Ratio) - סכום נתחי השוק של חמש הקבוצות או חברות הביטוח הגדולות בענף.

לוח ה-7 מדדי הריכוזיות בביטוח כללי, לפי ענפי ביטוח, 2024-2022

	CR5				CR3				הרפינדל-הירשמן				
	2024	2023	2022	2020	2024	2023	2022	2000	2024	2023	2022	2000	
רכב חובה	0.55	0.54	0.57	0.60	0.36	0.37	0.38	0.49	0.08	0.09	0.09	0.29	
רכב רכוש	0.58	0.57	0.57	0.49	0.40	0.39	0.38	0.35	0.09	0.09	0.09	0.16	
מקיף דירות	0.66	0.65	0.63	0.63	0.44	0.43	0.41	0.47	0.11	0.11	0.10	0.25	
אחריות מעבידים	0.76	0.78	0.76	0.62	0.53	0.53	0.52	0.46	0.14	0.14	0.14	0.22	
אובדן רכוש + מקיף בתי עסק	0.75	0.76	0.77	0.62	0.52	0.56	0.56	0.47	0.14	0.14	0.15	0.22	
ביטוח הנדסי	0.85	0.82	0.84	0.81	0.62	0.59	0.56	0.68	0.17	0.16	0.15	0.58	
ענפי אחריות אחרים	0.79	0.79	0.79	0.62	0.57	0.57	0.56	0.47	0.15	0.15	0.15	0.22	
בנקים למשכנתאות	0.93	0.92	0.90	-	0.76	0.74	0.72	-	0.27	0.25	0.24	-	
ביטוח אשראי	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	0.95	0.50	0.50	0.50	0.63	
סך הכול	0.58	0.59	0.59	0.43	0.40	0.40	0.41	0.31	0.09	0.09	0.09	0.12	

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מלוח ה-7 עולה שברוב ענפי הביטוח נשמרת מגמה יציבה בכל מדדי יחס הריכוזיות, למרות העלייה בדמי הביטוח. מגמה זו היא תוצאה של תחרות משוכללת, של גידול בהיקף הפעילות של חברות עם נתח שוק קטן ושל כניסתן של חברות ביטוח חדשות.

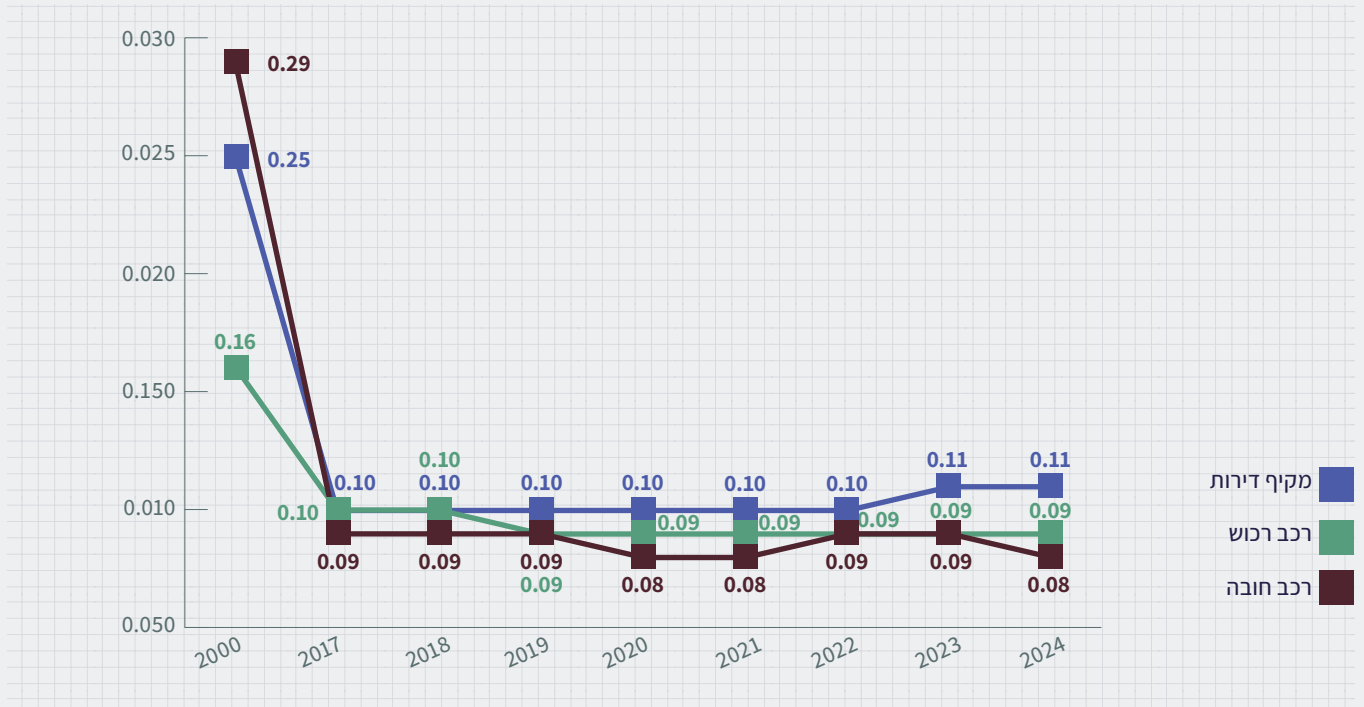
בענף ביטוח אשראי פועלות שתי חברות ביטוח, ולכן מדדי הריכוזיות CR3 ו-CR5 עומדים על 100%. בענף הבנקים למשכנתאות (שיווק באמצעות סוכנויות בבעלות בנקים למשכנתאות) פעילות רק 9 חברות, מקצתן אינן משווקות פוליסות חדשות, ודמי הביטוח מתקבלים אצלן מפוליסות ששווקו בשנים קודמות. נתח השוק שלהן אינו גדול, ומצב זה מביא ליחס ריכוזיות גבוה, בעיקר במדד CR5 שעמד על 0.93 בשנת 2024.

בשנת 2024 ניתן רישיון מבטח לשתי חברות נוספות בתחום ביטוח כללי, אך הן אינן משפיעות על מדדים אלה, כי בפעילותן צפויה להתחיל במהלך שנת 2025.

4. בשנת 1976, עם כניסתו לתוקף של חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, הקימו חברות הביטוח את תאגיד אבנר (איגוד לביטוח נפגעי רכב בערבון מוגבל) שחלק עם חברות הביטוח את האחריות (הסיכונים) לפוליסות שהופקו על ידן לביטוח רכב חובה. באותן שנים היו דמי הביטוח בביטוח רכב חובה מפוקחים ובתעריף אחיד. בשנת 1997 נפתח ענף רכב חובה לתחרות בחוק ביטוח רכב מנועי (ביטוח בתנאי תחרות מבוקרת, הסדרים לתקופת מעבר והוראות לעניין אבנר), התשנ"ז-1997. מטרת החוק הייתה לסיים את פעילותה של אבנר בפוליסות חדשות ולעבור בענף ביטוח רכב חובה למודל של תחרות מבוקרת, באופן שמלוא האחריות הביטוחית (הסיכונים לצד הסיכונים ליצירת רווחים) תעבור מהציבור אל חברות הביטוח. בעקבות החוק, משנת 2000 נשאו חברות הביטוח ברוב האחריות (60%) לפוליסות חדשות שהופקו על ידן, ולכן שנת 2000 נכללת בלוח ה-7.

בתרשים ה-6 שלהלן מוצגת הירידה בריכוזיות בשנת 2000 ובשנים 2017-2024 בשלושת הענפים העיקריים בביטוח כללי: ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש וביטוח מקיף דירות.

תרשים ה-6 מדד הרפינדל-הירשמן (מדד HHI) בענפי הביטוח רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות, 2017-2024

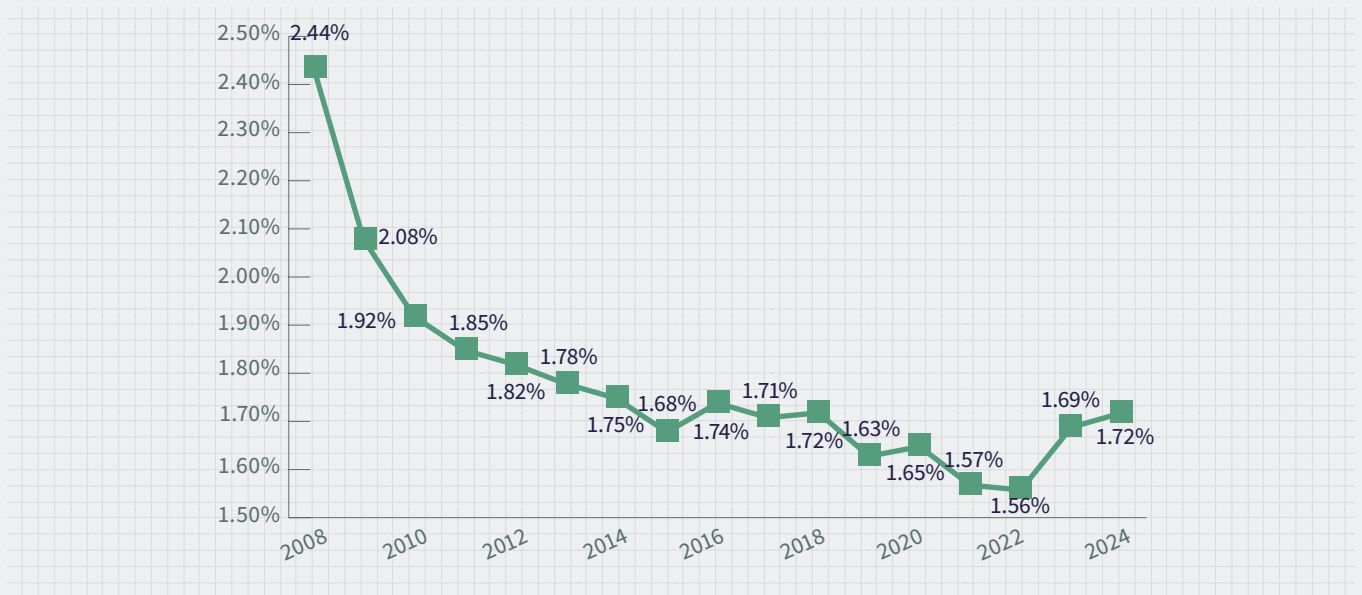
לוח ה-8 נתח שוק דמי הביטוח ברוטו בענפי ביטוח כללי, לפי חברות ביטוח, 2024 (באחוזים)

שם	רנב חובה	רנב רכוש	אובדן רכוש ומקיף בתי עסק	מקיף דירות	אחריות מעבידים	צד ג'	מקצועית	אחריות המוצר	ביטוח הנדסי	בנקאים למשכנתאות	כלי שיט וכלי שיט	מטענים בהגבלה	ענפי עורך אחרים	ביטוח אשראי	סיכונים אחרים	סך הכול
הראל*	11.7%	11.1%	22.3%	17.1%	23.4%	21.2%	23.7%	24.2%	8.6%	43.3%	10.2%	28.2%	0.0%	0.0%	3.6%	16.6%
הפניקס	12.2%	14.4%	16.3%	13.9%	15.3%	15.5%	14.7%	16.5%	10.0%	6.7%	45.8%	30.6%	37.2%	0.0%	6.0%	17.0%
כלל	11.8%	9.4%	13.9%	11.6%	10.4%	10.4%	8.4%	5.5%	26.0%	22.4%	1.5%	10.8%	11.1%	48.7%	15.6%	14.5%
מנורה	8.7%	8.4%	11.5%	8.4%	9.1%	6.7%	18.7%	11.1%	13.8%	9.1%	6.6%	8.1%	15.1%	0.0%	7.2%	9.5%
איילון	5.7%	4.8%	11.3%	5.1%	14.1%	20.7%	19.8%	14.0%	21.8%	9.8%	21.7%	3.0%	36.0%	0.0%	1.0%	12.6%
מגדל	5.8%	7.1%	11.1%	10.4%	12.9%	10.5%	5.3%	13.7%	13.3%	0.4%	6.2%	18.1%	0.0%	0.0%	0.5%	7.7%
איי.די.איי	10.5%	14.7%	0.0%	12.6%	0.2%	1.2%	0.0%	0.0%	0.0%	8.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.2%
ש.שלמה	6.7%	6.1%	1.7%	3.4%	3.5%	3.2%	1.0%	3.1%	0.8%	0.1%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.6%	2.0%
הכשרה	3.7%	5.7%	3.3%	2.8%	5.9%	6.0%	2.2%	4.5%	2.9%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.3%	2.7%
AIG	4.9%	6.4%	1.6%	7.4%	1.2%	0.8%	5.1%	2.0%	0.0%	0.1%	0.0%	0.0%	0.6%	0.0%	0.0%	2.0%
שומרה	6.2%	5.1%	0.5%	4.6%	0.7%	1.4%	0.0%	0.0%	0.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	6.6%	1.7%
ביטוח חקלאי	1.6%	1.5%	4.3%	1.7%	3.4%	2.3%	1.0%	5.5%	2.2%	0.0%	0.0%	1.1%	0.0%	0.0%	0.9%	1.7%
ווישור	5.9%	1.5%	0.0%	0.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.5%
ליברה	3.7%	3.7%	0.0%	0.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.6%	0.6%
קרן נזקי טבע	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	38.8%	2.6%
ב.ס.ס.ח.	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	51.3%	6.8%	3.9%
אשרא	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	8.6%	0.6%
קרנית	1.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.1%
ענבל	0.0%	0.0%	2.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	7.9%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.7%
סך הכול	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

*כולל שירביט מבית הראל

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

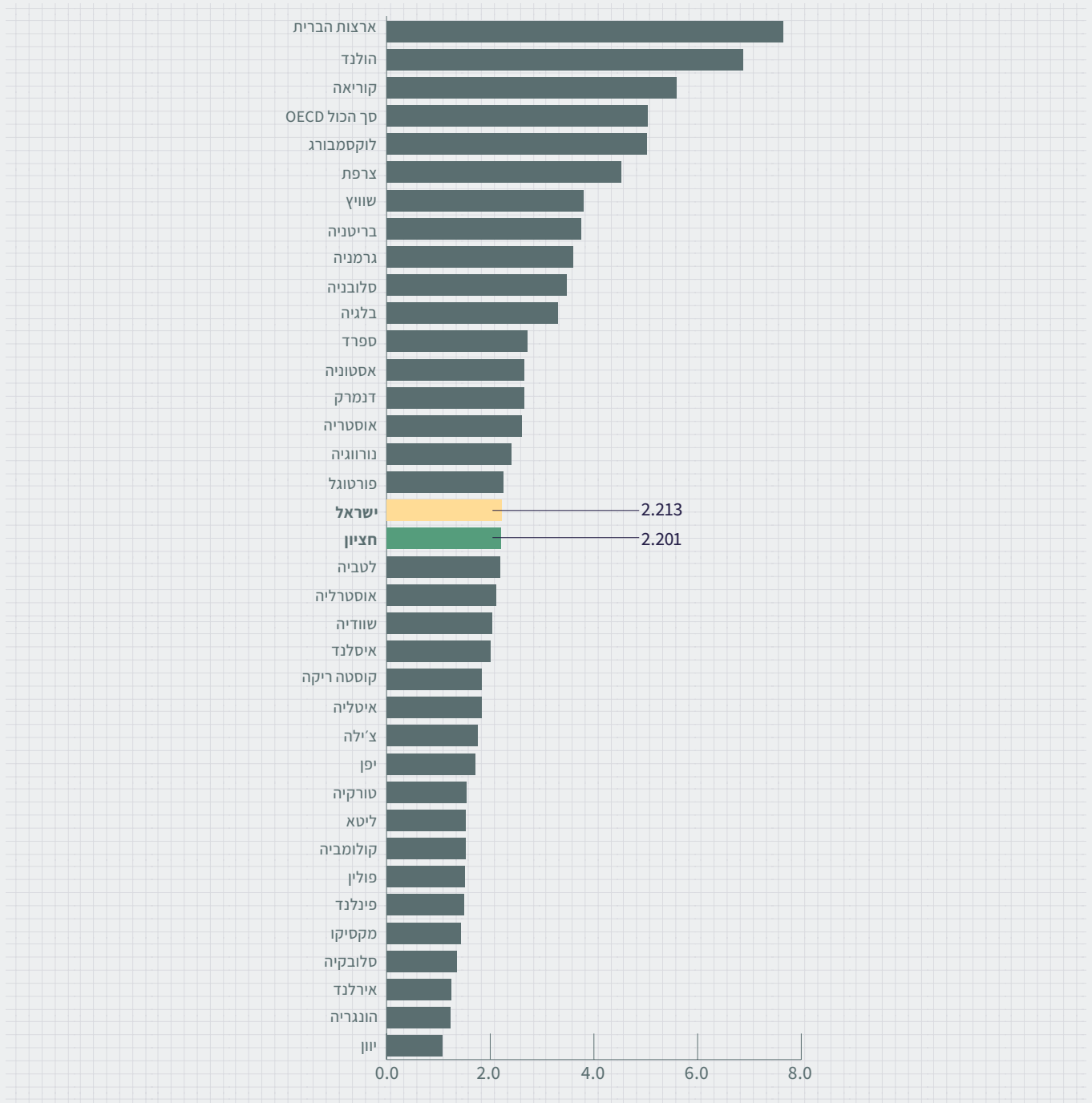
5.2.4 היקף הפעילות בביטוח כללי

תרשים ה-7 שיעור דמי הביטוח בענפי ביטוח כללי, ביחס לתוצר⁵, 2008–2024 (באחוזים)

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
 מתרשים ה-7 עולה כי בשנת 2023 חל שינוי מגמה ביחס שבין דמי הביטוח בענף ביטוח כללי לתוצר. מגמה זו נמשכה גם בשנת 2024, כשיעור דמי הביטוח ביחס לתוצר המשיך לעלות, בניגוד לשנים שקדמו לשנת 2022. הגורמים המרכזיים לעלייה המתמשכת הם העלייה בדמי הביטוח הממוצעים בביטוח רכב וכוש ובביטוח חובה והגידול במספר כלי הרכב המבוטחים. עלייה זו מושפעת בין היתר מהתייקרות כוללת של שירותים נלווים לתביעות ביטוח רכב, והיא מואצת גם על ידי האינפלציה הכללית במשק.

5. בסיס הנתונים של הבדיקה הוא תוצר מקומי גולמי במחירי שוק שוטפים – הכנסה ריאלית ורווחים (הפסדים) מתנאי סחר – לשנת 2024.

תרשים ה-8 שיעור דמי הביטוח בענפי הביטוח (ללא ביטוח חיים) ביחס לתוצר, בישראל ובמדינות OECD, 2023

המקור: OECD Statistics Portal, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

בתרשים ה-8 מוצג בהשוואה בין-לאומית יחס דמי הביטוח לתוצר. נתון זה מייצג את מידת החדירה של ביטוח כללי וביטוח בריאות במשק במדינות ה-OECD בשנת 2023, והוא מהווה אינדיקציה להיקף ההוצאה הכללית של משקי הבית על ביטוח. מהתרשים עולה כי סך דמי הביטוח בענפי ביטוח כללי בישראל⁷ ביחס לתמ"ג בשנת 2023 עמד על 2.213%, גבוה מהנתון החציוני במדינות ה-OECD שעמד על 2.201%. גידול זה נובע מהעלייה בדמי הביטוח בשנת 2023, אך ניתן לראות שגם במדינות ה-OECD נרשם גידול, אף אם בשיעור נמוך יותר, כפי שבא לידי ביטוי בעלייה בנתון החציוני מ-2.134% ל-2.201%.

6. הנתונים מוצגים לשנת 2023, בהלימה לנתונים העדכניים שפורסמו על ידי ה-OECD נכון למועד עריכת דוח הממונה.

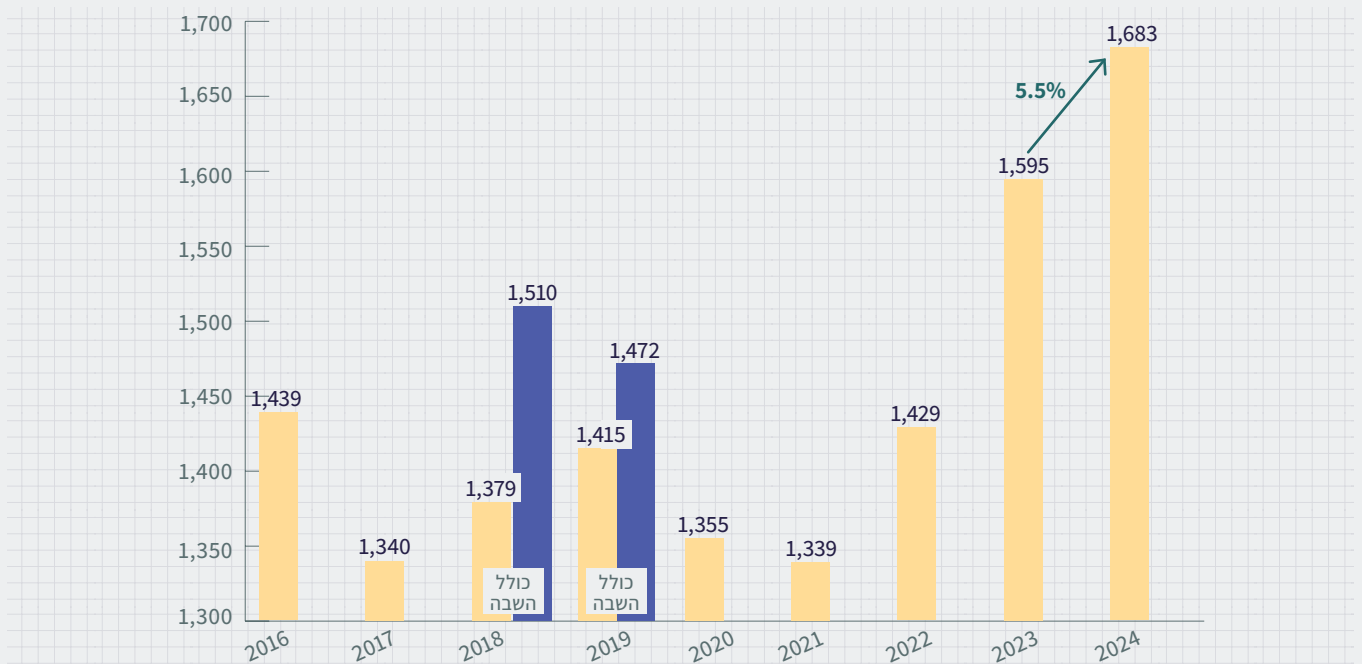
7. במדינות ה-OECD מסווגים כל ענפי הביטוח שאינם ביטוח חיים (non-life insurance lines) בענפי ביטוח כללי. לצורך ההשוואה, בנתונים שבתרשים ה-8 סווגו ענפי ביטוח כללי בישראל בדרך זו.

5.2.5 נתונים נבחרים בענף רכב חובה

דמי ביטוח ממוצעים

בשנת 2024 עלו דמי הביטוח הממוצעים (הפרמיה) לכלי רכב פרטיים ומסחריים עד 3.5 טון בכ-5.5% לעומת שנת 2023. בחודש יוני 2024 ובחודש דצמבר 2024 פרסם מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה את הדוחות הסופיים של עלויות ביטוח רכב חובה בישראל לשנים 2022 ו-2023, בהתאמה. מהדוחות עולה מגמת ירידה בשכיחות התביעות בענף, בעיקר בתביעות קטנות עד 100,000 ש"ח (או אף פחות מכך). לעומת זאת, נרשמה עלייה בשכיחות ובמספר התביעות מעל 100,000 ש"ח. מגמת עלות התביעות הכוללת מושפעת במידה מועטה מירידה בתביעות הקטנות, אך מושפעת מאוד מהעלייה בתביעות הגדולות ומהגברת חומרתן. מגמות אלו הובילו להגדלת עלות הסיכון הכוללת בענף.

מתרשים ה-9 שלהלן עולה שאת מרבית הגידול בדמי הביטוח בשנת 2024 בהשוואה לשנת 2023 אפשר לייחס למדד המחירים לצרכן שבשנה זו עלה ב-3.2%.

תרשים ה-9 דמי הביטוח הממוצעים לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון בענף ביטוח רכב חובה, 2016–2024 (באלפי ש"ח)

המקור: נתוני מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. * עד שנת 2016 כולל דמי הביטוח ברוטו חושבו בהתבסס על דמי הביטוח נטו, לפי דיווחי החברות למפעיל המאגר הסטטיסטי. משנת 2017 דמי הביטוח ברוטו הם בהתאם לדמי הביטוח ברוטו שדווחו למפעיל המאגר על ידי החברות.

* דמי ביטוח ממוצעים לשנים 2018 ו-2019 – בעמודות בסגול מוצגים דמי הביטוח הממוצעים לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון שהיו אמורים להיגבות ללא ההנחה שניתנה לציבור המבוטחים בגין השבת הכספים העודפים שהצטברו בחשבון קרנית. ראו ההסבר המפורט בסעיף 1.5.1 "פרמיה ממוצעת", בפרק ג' "נתונים כמותיים בתחום הביטוח", בדוח הממונה לשנת 2019:

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/head-of-the-authority-reports/he/AnnualReportsCSIMA_2019C.pdf

מימון ביטוח חובה לאופנועים ב"פול"

פקודת ביטוח רכב מנועי⁸ מחייבת כל משתמש ברכב מנועי להחזיק פוליסת ביטוח המכסה נזקים לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונת דרכים, התשל"ה-1975. רוב האופנועים במדינה מבוטחים בתאגיד ה"פול", שנועד, בין היתר, לבטח את המשתמשים ברכב מנועי שלא עלה בידם לרכוש כיסוי ביטוחי אצל מבטח. לפי הדוחות הכספיים של ה"פול" לשנת 2024, כ-49% ממבוטחי ה"פול" הם אופנועים.⁹ בשנת 2024 חלה עלייה של 2.12% במספר האופנועים המבוטחים בביטוח חובה במסגרת ה"פול" (מ-127,800 בשנת 2023 ל-130,512 בשנת 2024). בשנת 2024 עלות הנזקים בגין ביטוח אופנועים הסתכמה בכ-827 מיליון ש"ח, לעומת 892 מיליון ש"ח בשנת 2023, ירידה של 7.3%.

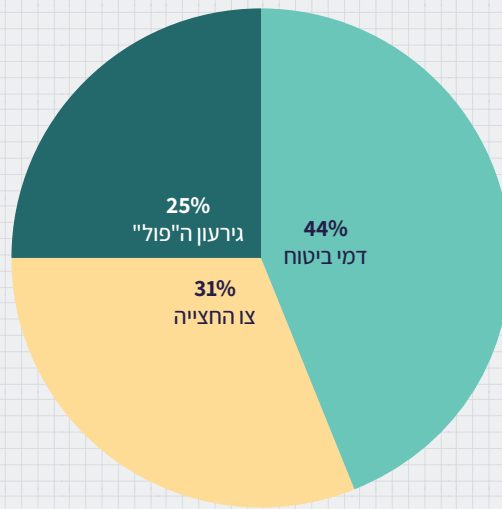
8. פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.
9. במונחי חשיפות.

בתרשים ה-10 שלהלן מוצגים שלושה מקורות מימון של תשלומי ביטוח לרוכבי אופנועים:
 א. **דמי ביטוח** - בשנת 2024 היו סך דמי הביטוח¹⁰ של רוכבי דו-גלגלי ב"פול" 360 מיליון ש"ח, לעומת 349 מיליון ש"ח בשנת 2023, עלייה של 3.2%.

ב. **צו החצייה** - סך הכספים שה"פול" צפוי לקבל מחברות הביטוח מכוח צו החצייה,¹¹ עקב תאונות אופנוע שהתרחשו בשנת 2024 ושבהן היה מעורב רכב אחר, מוערך בכ-259 מיליון ש"ח, לעומת 303 מיליון ש"ח בשנת 2023, ירידה של כ-15%.

ג. **סבסוד על ידי הציבור ("מרכיב העמסה")** - בכל שנה ציבור הנהגים בישראל המבוטחים בביטוח חובה מסבסד את גירעון ה"פול". בשנת 2024 עמד סבסוד ביטוח האופנועים ב"פול" על 208 מיליון ש"ח, לעומת 240 מיליון ש"ח בשנת 2023, ירידה של 13.3%. לפי הדוחות הכספיים של ה"פול" לשנת 2024 הסיבות לקיטון בהפסד הן השפעת העלייה של תעריפי הביטוח על ידי הרשות מיום 1 ביולי 2023, קיטון שיעור רמת המובהקות בחישוב העתודה לנוהג המיטבי בשנת 2024 לעומת שנת 2023 וניכוי הקיטון בהשפעת ההתפתחות החיובית בעתודות הביטוח בשנת 2024 בהשוואה לשנה הקודמת.

תרשים ה-10 המקורות למימון עלות התביעות בגין תאונות אופנועים ב"פול", 2024 (באחוזים)

על פי נתוני הדוחות הכספיים של "הפול" לשנת 2024, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

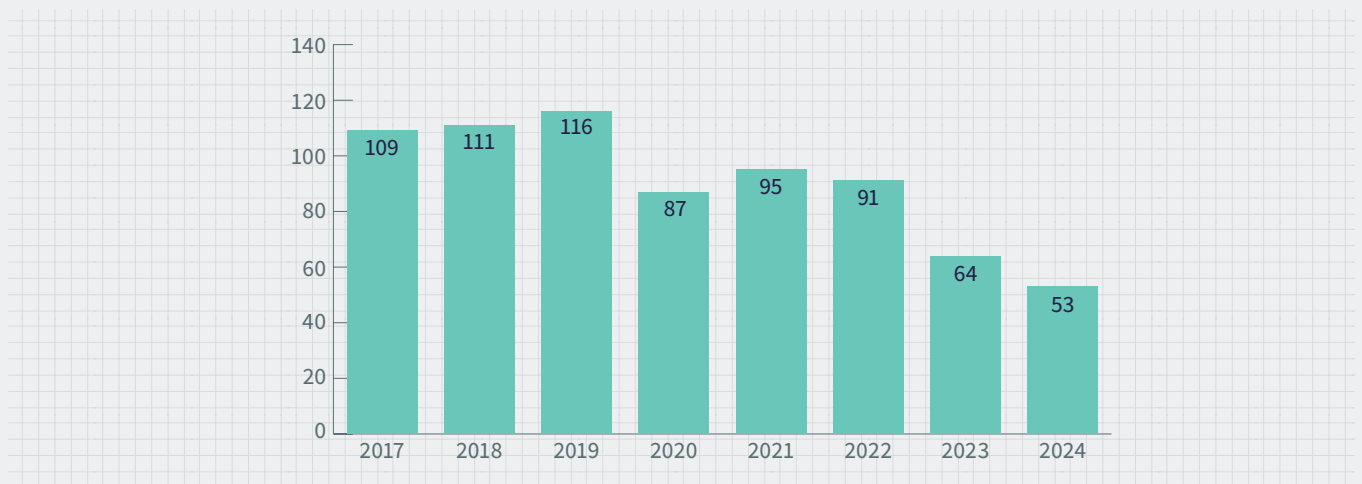
10. פרמיות ודמים שהורווחו.

11. ב-1 ביוני 2008 נכנס לתוקפו תיקון מספר 20 לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975. תיקון זה קבע כי בתאונת דרכים שבה היה מעורב אופנוע ורכב אחר שאינו אופנוע, ישלם המבטח של הרכב האחר למבטח של האופנוע 75% מהפיצויים בגין נזקי הגוף של רוכב האופנוע עקב התאונה, במקום 50% טרם עדכון זה.

בתרשים ה-11 שלהלן מוצג הסבסוד הממוצע בש"ח ששולם על ידי נהגי הרכב בישראל בשנים 2017–2024 עבור הפסדי ה"פול" בגין ביטוח אופנועים. הנתונים חושבו על ידי חלוקה של ההפסד השנתי של ה"פול" מאופנועים במספר כלי הרכב המבוטחים, כפי שהוצגו בדוח של מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי לפי שנות חיתום (לא כולל כלי רכב מיוחדים ופוליסות סחר רכב).

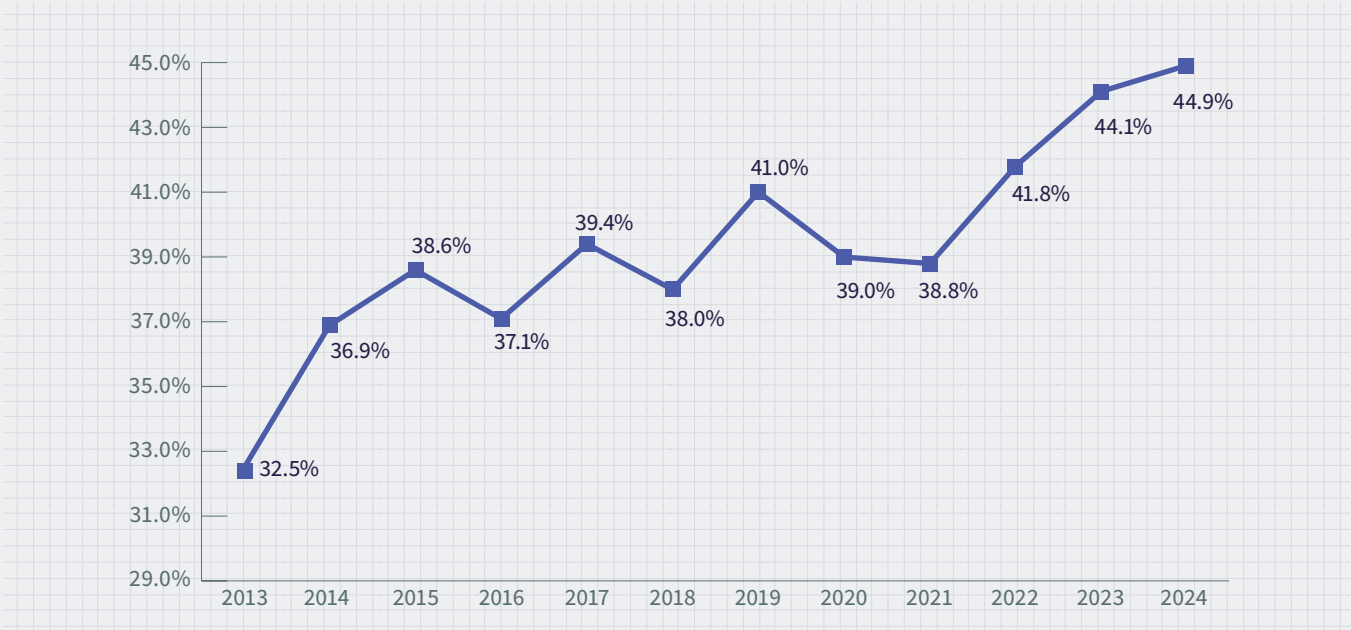
הירידה בסבסוד הממוצע בשנת 2024, כפי שנראה בתרשים ה-11, נבעה בעיקר מהשפעת העלייה של תעריפי הביטוח על ידי הרשות החל מיום 1 ביולי 2023, מקיטון בשיעור רמת המובהקות בחישוב העתודה לנוהג המיטבי בשנת 2024 לעומת שנת 2023 ומניכוי הקיטון בהשפעת ההתפתחות החיובית בעתודות הביטוח בשנת 2024 בהשוואה לשנה הקודמת. נתונים אלו אינם כוללים את סך הכספיים שה"פול" מקבל מחברות הביטוח מכוח צו החצייה עבור כל אחת מהשנים הללו.

תרשים ה-11 מימון תאונות אופנועים ב"פול" על ידי יתר נהגי הרכב בישראל, 2017–2024 (סבסוד ממוצע בש"ח)

על פי נתוני הדוחות הכספיים של ה"פול" לשנת 2024 ועל פי נתוני מפעיל מאגר המידע הסטטיסטי, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.

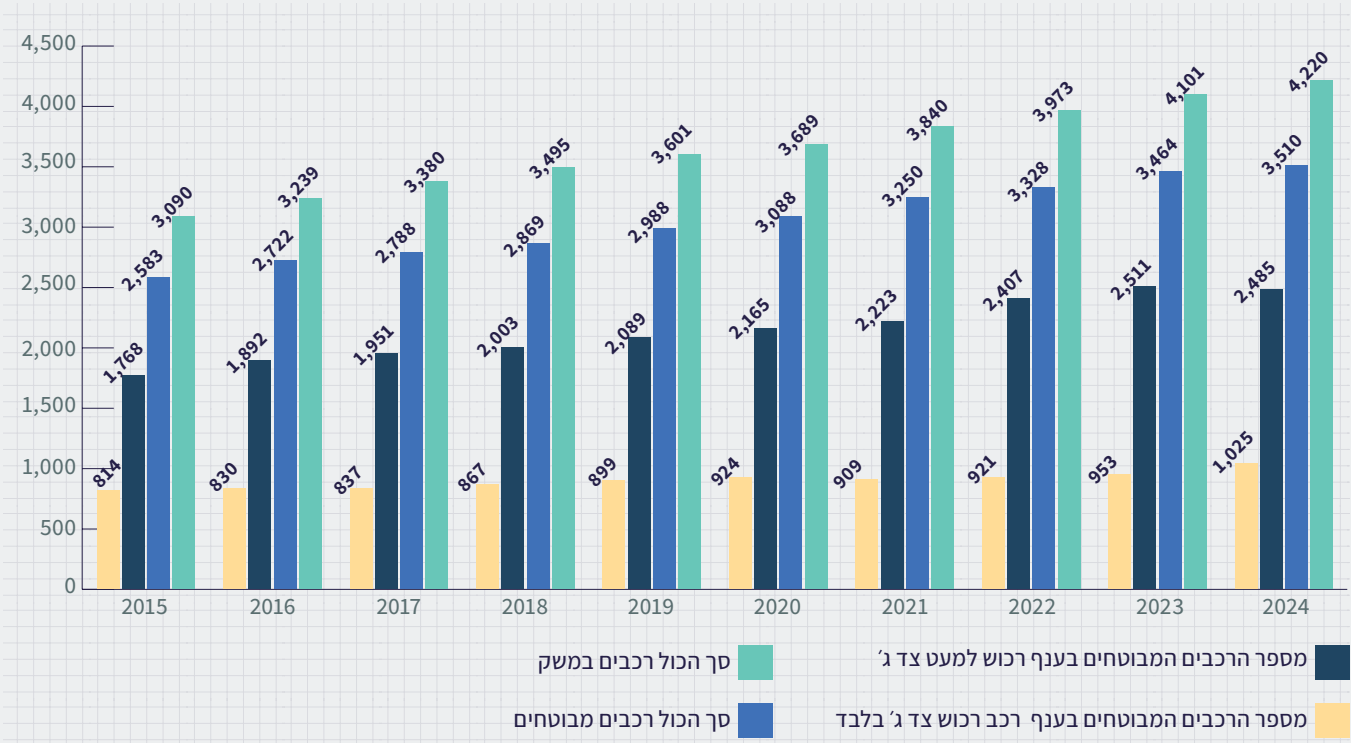
תרשים ה-12 שיעור האופנועים שאינם מבוטחים בביטוח חובה, 2013-2024¹²

על פי נתוני מפעיל מאגר הנתונים הסטטיסטי בביטוח רכב חובה, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

5.2.6 נתונים נבחרים בענף ביטוח רכוש

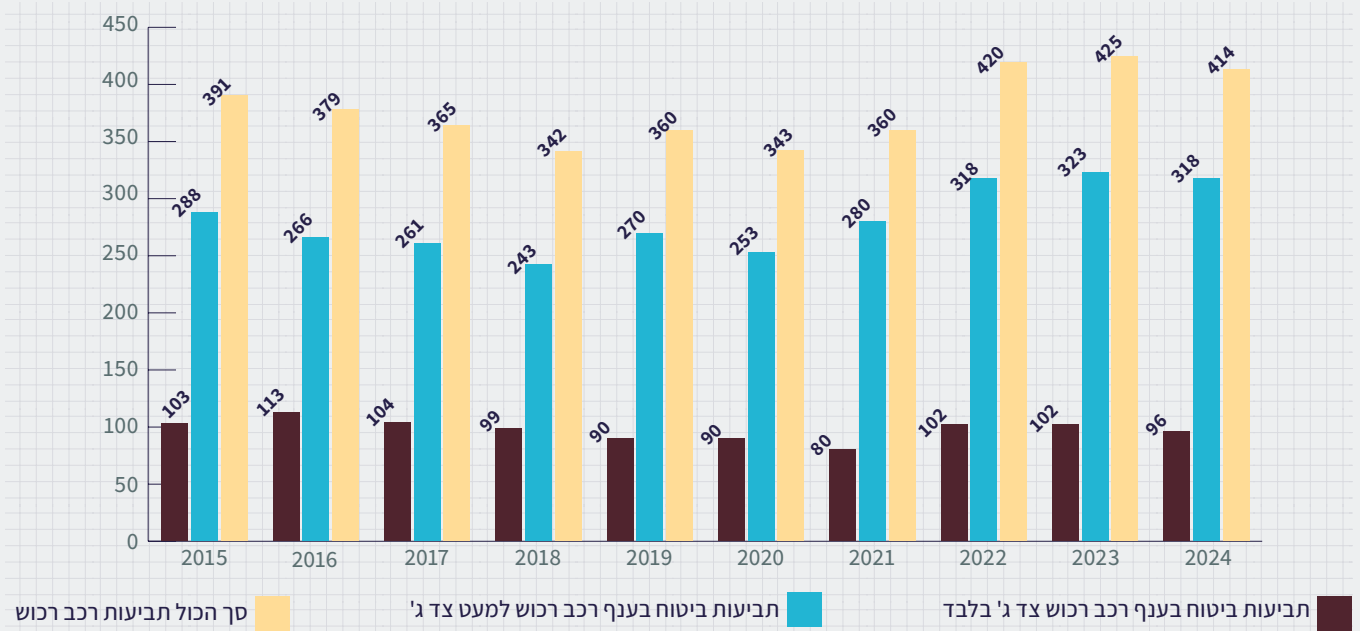
תרשים ה-13 מספר הרכבים המבוטחים בענף ביטוח רכב רכוש, 2015-2024, (באלפי יחידות)

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. מתרשים ה-13 עולה שמשנת 2015 ועד שנת 2023 גדלה מצבת כלי הרכב בישראל בכ-33%, כשיעור כלי הרכב המבוטחים נע בין 80% ל-85%. נכון לשנת 2024 שיעור כלי הרכב המבוטחים הוא כ-83%. בשנת 2024 חל גידול של 1.3% במספר כלי הרכב המבוטחים, לעומת גידול של 2.8% במספר כלי הרכב המנועיים בישראל. זאת ועוד, בשנת 2024 חלה ירידה במספר כלי הרכב המבוטחים בביטוח מקיף, ואילו מספר כלי הרכב המבוטחים בביטוח צד ג' בלבד עלה בכ-7%.

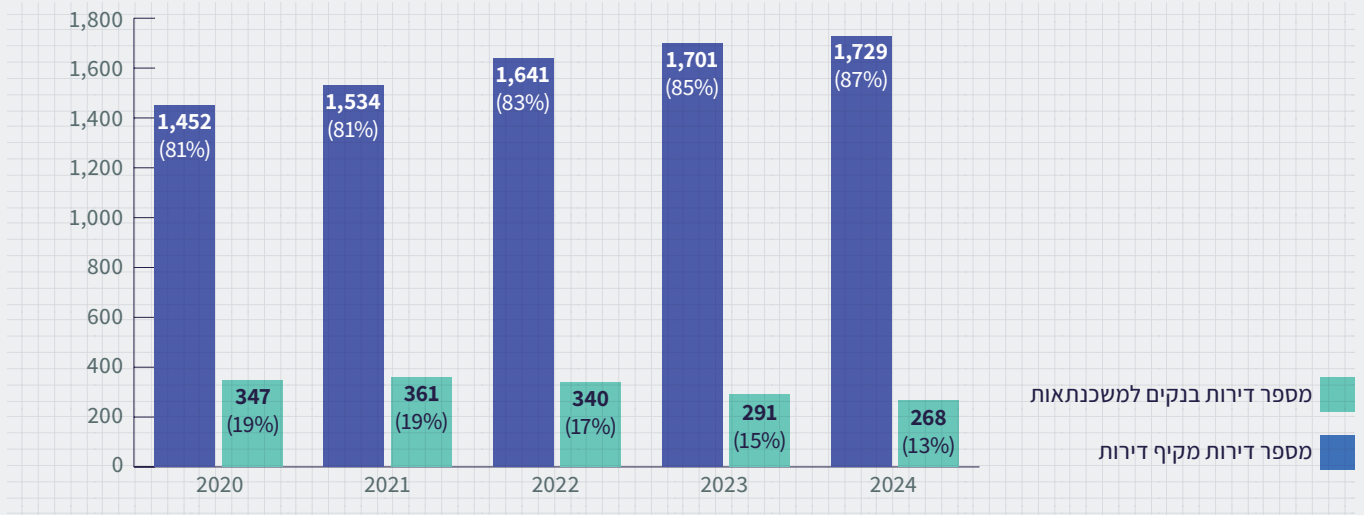
12 במונחי שנות ביטוח.

תרשים ה-14 מספר התביעות בענף ביטוח רכב רכוש, 2015-2024 (באלפים)

על פי נתוני דיווח החברות לפי הוראות קודקס הרגולציה, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. מתרשים ה-14 עולה שאחרי שחלה בשנת 2021 עלייה במספר התביעות בענף ביטוח רכב רכוש, בשיעור של כ-5%, העולה בקנה אחד עם הגידול בהיקף כלי הרכב המבוטחים באותה שנה, בשנת 2024 חלה ירידה בשיעור של 2.6% בשנה בד בבד לעלייה מזערית של 1.3% במספר כלי הרכב המבוטחים, כך שמספר התביעות שנרשם בשנת 2023 נשאר הגבוה ביותר מאז שנת 2015. זאת ועוד, נציפת ירידה במספר התביעות שבהן הרכב הוגדר כאובדן להלכה. מגמה זו החלה בשנת 2023 והתחזקה בשנת 2024 לצד הגידול במספר האובדנים הגמורים. הקיטון באובדנים להלכה קשור לכך שמשנת 2022 הוראות הפוליסה התקנית מאפשרות למבוטח לבחור אם לתקן את כלי הרכב או להשביטו, במקרה ששיעור הנזק הגולמי עולה על האובדן להלכה, ולצד העובדה שהנזק הגולמי נקבע על בסיס מחירי החלפים, כפי שקובעים יבואני החלפים, ללא הנחות, מה שמביא להורדה של יותר כלי רכב מהכביש והם אינם מתוקנים.

תרשים ה-15 מספר הדירות המבוטחות בביטוח מקיף דירות ובביטוח דירות שנמכרו באמצעות סוכנויות הבנקים למשכנתאות, (באלפים ובאחוזים) 2024-2020

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. בשנת 2024 נמשכה מגמת הגידול במספר הדירות המבוטחות. עם זאת, שיעור הדירות המבוטחות באמצעות סוכנויות הביטוח שבבעלות הבנקים למשכנתאות ביחס לכלל הדירות המבוטחות בישראל ירד בשנת 2024 ב-2% לעומת השנה הקודמת אז עמד על כ-15%.

5.2.7 Loss Ratio - שיעור הנזקים

שיעור הנזקים הוא היחס בין התביעות ששולמו והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח לדמי ביטוח (פרמיות) שהורווחו.¹³
לוח ה-9 שיעור הנזקים בקרב חברות בענפי ביטוח כללי, 2024 (באחוזים)

החברה	רכב רכוש	מקיף דירות	בנקים למשכנתאות
AIG	62%	66%	49%
איילון	70%	70%	77%
ביטוח חקלאי	68%	70%	-
ביטוח ישיר	70%	75%	61%
הכשרה	69%	73%	-
הפניקס	65%	46%	82%
הראל	69%	64%	72%
ווישור	79%	92%	-
כלל	65%	54%	67%
ליברה	70%	102%	-
מגדל	68%	67%	59%
מנורה	56%	57%	66%
שומרה	58%	49%	-
שלמה	62%	90%	37%
סך הכול ביטוח	66%	63%	70%

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. חישוב שיעור הנזקים בענפים מקיף דירות ובנקים למשכנתאות משקף את המאפיינים הייחודיים של ענפים אלה, והוא היחס בין תביעות בשייר ועלות ביטוח המשנה (פרמיית משנה מרווחת בניכוי עמלת משנה) ובין דמי הביטוח שהורווחו.

לוח ה-10 התפתחות שיעור הנזקים בענפי ביטוח כללי, 2018-2024 (באחוזים)

ענף ביטוח	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
רכב רכוש	66%	70%	69%	83%	92%	75%	66%
מקיף דירות	57%	61%	57%	54%	57%	59%	63%
בנקים למשכנתאות	65%	63%	67%	68%	68%	70%	70%

על פי בסיס דיווחי סולו של חברות הביטוח בדוחות השנתיים, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. אחרי שנים שבהן שיעור הנזקים בענף רכב רכוש היה במגמת עלייה, משנת 2018 עד שנת 2022, בשנת 2023 חל שינוי כיוון ויש מגמה הפוכה של ירידה ותנודות חדות שנמשכות גם בשנת 2024. למגמה זו עשויות להיות שתי סיבות עיקריות: עלייה בדמי הביטוח מזה וירידה במספר תביעות הביטוח ועלות התביעות מזה. שיעור הנזקים בענף מקיף דירות בשנים 2018-2024 נמצא בתנודתיות קלה, כשבענף בנקים למשכנתאות, אחרי מספר שנים שבהן חלה עלייה בשיעור הנזקים, שיעור הנזקים התייצב על כ-70%.

¹³ אם חברת ביטוח משלמת 60 ש"ח לתביעות, מתוך כל 100 ש"ח שהרוויחה מדמי הביטוח ששילמו לה (ואין תביעות נוספות שנרשמו במהלך השנה), יחס התביעות שלה יהיה 60%. יחס זה עשוי לשקף את איכות החיתום בשנה הנמדדת.

רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון

פרק 6 סוכנים ויועצים

6.1 מבוא

בפרק זה נסקרים פעילות התיווך בענפי הביטוח השונים, המגמות במספר בעלי הרישונות הפעילים והיקף העמלות של סוכנים וסוכנויות הביטוח והייעוץ הפנסיוני בתאגידים הבנקאיים. כמו כן, מוצגים נתונים על בחינות הרישוי של סוכני הביטוח והיועצים הפנסיוניים, לרבות שיעורי ההצלחה בבחינות הנדרשות לקבלת רישונות.

6.2 מספר בעלי הרישונות בענפי הביטוח והפנסיה

6.2.1 יחידים

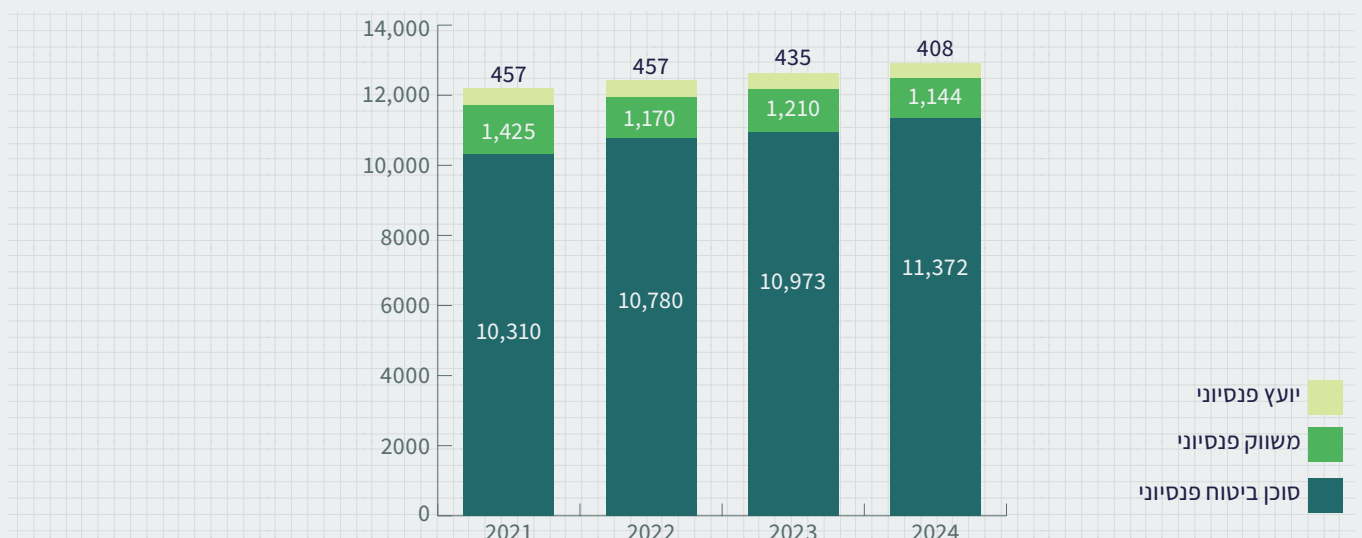
בלוח ו-1 ובלוח ו-2 שלהלן מוצגים הנתונים של בעלי הרישיון, יחידים ותאגידים פעילים, לפי סוגי הרישיון.

לוח ו-1 מספר בעלי רישיון יחיד פעילים, 2021-2024

שיעור השינוי 2024-2023	שיעור השינוי 2023-2022	שיעור השינוי 2022-2021	2024	2023	2022	2021	סוג הרישיון/ שנה
2.42% ↑	1.81% ↑	1.76% ↑	12,924	12,618	12,407	12,192	ביטוח פנסיוני
-0.44% ↓	-0.56% ↓	0.60% ↑	6,474	6,503	6,540	6,501	ביטוח כללי
-2.91% ↓	-2.90% ↓	-4.54% ↓	733	755	778	815	ביטוח ימי
2.07% ↑	1.46% ↑	2.21% ↑	14,471	14,177	13,986	13,684	סך הכול בעלי רישיון

בלוח ו-1 ניתן לראות מגמה קבועה ויציבה של גידול במספר בעלי הרישיון היחידים בענפי הביטוח הפנסיוני, לצד ירידה קלה במספר בעלי הרישיון היחידים בענפי הביטוח הכללי והימי.

תרשים ו-1 מספר בעלי רישיון יחיד פעילים בענפי ביטוח פנסיוני, לפי סוג הרישיון, 2021-2024

1. בעלי רישיון – בעלי רישיון משולם בתוקף. מספר כל בעלי הרישיון אינו שווה למספר בעלי הרישיון בכל ענף וענף, כיוון שיש בעלי רישיון המורשים לעסוק ביותר מענף אחד.
2. בעלי רישיון – בעלי רישיון משולם בתוקף.

מתרשים ו-1 עולה כי בשנת 2024 נמשכת ואף מתחזקת מגמת העלייה במספרם של סוכני הביטוח הפנסיוני, ואילו מספרם של המשווקים הפנסיונים והיועצים הפנסיונים ירד.

6.2.2 תאגידים

לוח ו-2 מספר סוכני תאגיד³ (סוכנויות ביטוח) פעילים, 2021-2024

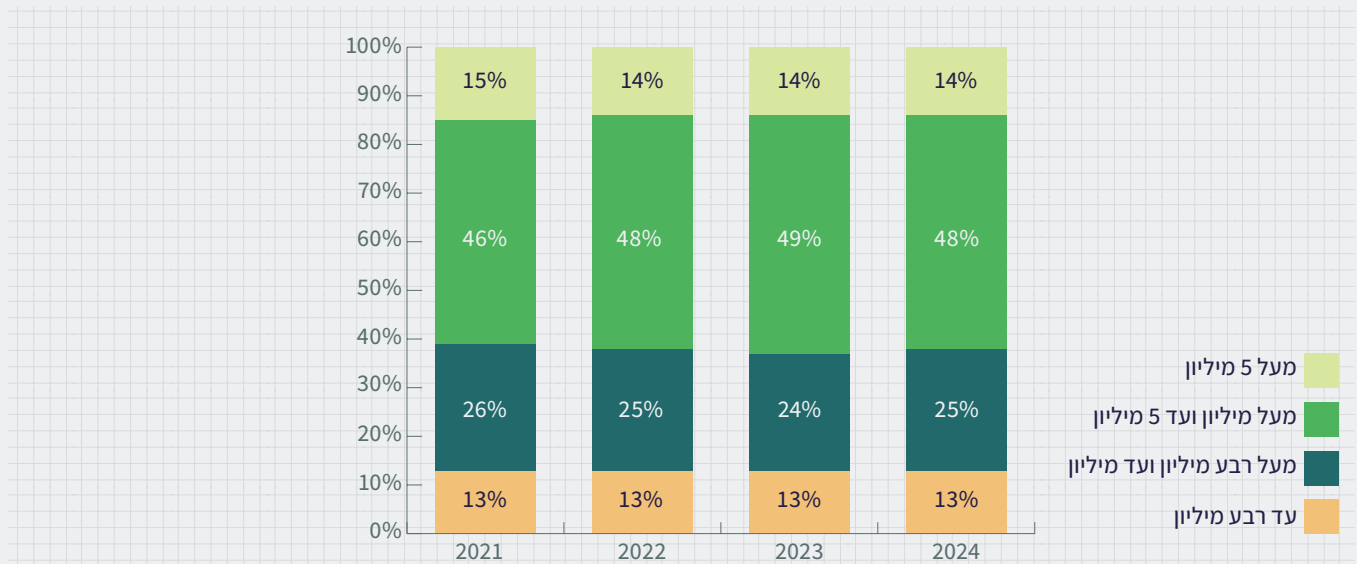
שיעור השינוי 2024-2023	שיעור השינוי 2023-2022	שיעור השינוי 2022-2021	2024	2023	2022	2021	סוג הרישיון/ שנה
5.20% ↑	3.85% ↑	8.49% ↑	1,982	1,884	1,814	1,672	ביטוח פנסיוני
1.89% ↑	3.23% ↑	3.18% ↑	1,397	1,371	1,328	1,287	ביטוח כללי
1.81% ↑	2.83% ↑	4.31% ↑	1,291	1,268	1,233	1,182	ביטוח פנסיוני וכללי
-3.95% ↓	3.68% ↑	-6.16% ↓	243	253	244	260	ביטוח ימי
5.05% ↑	4.88% ↑	7.60% ↑	2,121	2,019	1,925	1,789	סך הכול בעלי רישיון

בלוח ו-2 ניתן לראות שמגמת העלייה במספר סוכנויות התאגיד ממשיכה. העלייה מתבטאת בכלל ענפי הרישיון, אך בעיקר בענף הפנסיוני. העלייה במספר סוכנויות התאגיד נובעת ככל הנראה בעיקר משיעורי הרווחיות הגבוהים שמציגות סוכנויות ביטוח בכלל וסוכנויות ביטוח בענף הפנסיוני בפרט.

6.3 עמלות סוכנים וסוכנויות ביטוח

6.3.1 היקף העמלות של סוכני הביטוח – יחידים ותאגידים

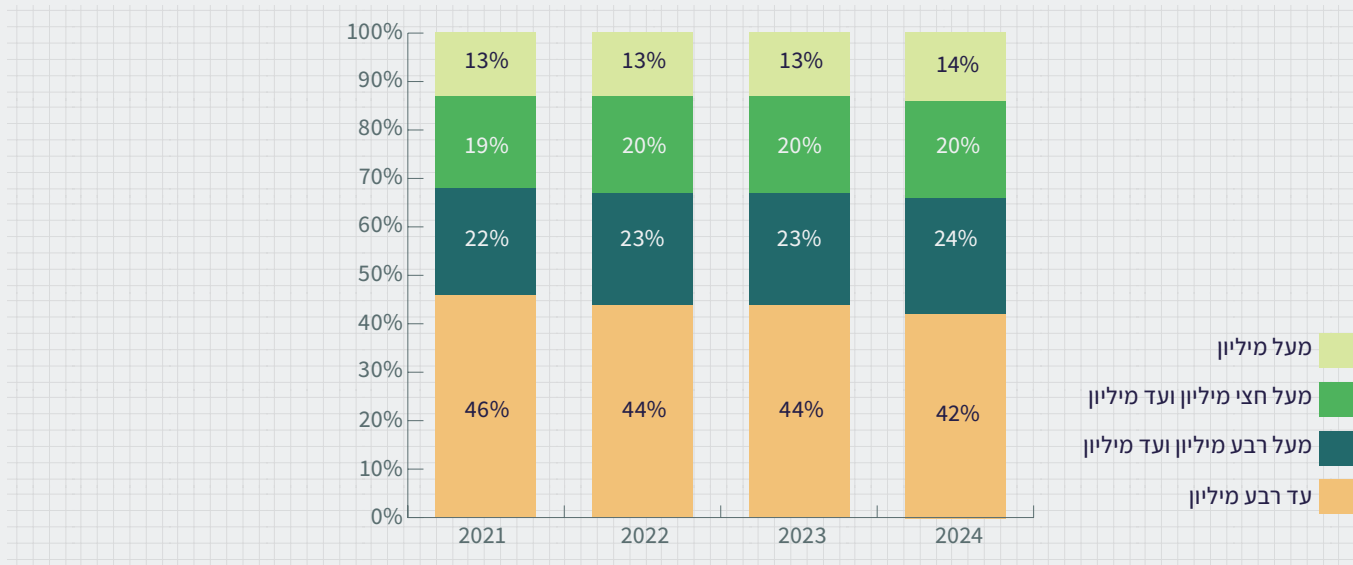
תרשים ו-2 התפלגות הסוכנויות לפי סך העמלות⁴ בענפים פנסיוני וכללי, 2021-2024 (באחוזים)

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון. תרשים ו-2 מציג את התפלגות סוכנויות הביטוח לפי סך העמלות שקיבלו. ניתן לראות כי בשנת 2024 לא היו שינויים גדולים בהתפלגות הסוכנויות לפי סך העמלות שקיבלו, וזאת בהתחשב בגידול במספר סוכני הביטוח היחידים בשנת 2024.

3. סוכני תאגיד – סוכנויות ביטוח שיש להן רישיון משולם בתוקף. מספר כל סוכנויות הביטוח אינו שווה למספר סוכנויות הביטוח בכל ענף וענף, כיוון שיש סוכנויות ביטוח המורשות לעסוק ביותר מענף אחד.
4. ללא סוכנויות שדווח בגיבן תשלום עמלות בסך נמוך מ-24,000 ש"ח בשנה.

תרשים ו-3 התפלגות סוכני הביטוח לפי סך העמלות⁵ בענפים פנסיוני וכללי, 2021-2024 (באחוזים)

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון. בתרשים ו-3 מוצגת התפלגות סוכני הביטוח לפי סך העמלות שקיבלו במהלך שנת 2024. ניתן לראות ששיעור הסוכנים המרוויחים יותר מרבע מיליון ש"ח גדל לאורך השנים, ובשנת 2024 עלה שיעור הסוכנים שקיבלו עמלות בסך של יותר ממיליון ש"ח.

6.3.2 עמלות לבעלי רישיון בחלוקה לענפים

לוח ו-3 העמלות ששולמו לבעלי רישיון בחלוקה לענפים, 2021-2024 (באלפי שקלים)

שיעור השינוי 2024-2023	שיעור השינוי 2023-2022	שיעור השינוי 2022-2021	2024	2023	2022	2021	סוג העמלות / שנה
5% ↑	-4% ↓	3% ↑	2,967,307	2,829,582	2,934,131	2,857,158	עמלות ביטוח חיים (כולל סיכון ללא חיסכון וכולל פוליסות חיסכון)
9% ↑	10% ↑	7% ↑	3,527,925	3,223,389	2,922,730	2,733,091	עמלות ביטוח כללי
8% ↑	6% ↑	11% ↑	2,877,478	2,668,296	2,516,269	2,270,268	עמלות ביטוח בריאות
16% ↑	10% ↑	17% ↑	2,627,198	2,267,985	2,057,375	1,755,624	עמלות גמל ופנסיה
9% ↑	5% ↑	8% ↑	11,999,908	10,989,252	10,430,505	9,616,141	סך הכול

5. ללא סוכנים שדוחו בגינם תשלום עמלות בסך נמוך מ-24,000 ש"ח בשנה.

לוח ו-4 העמלות שחברות הביטוח שילמו בביטוח כללי כשיעור מהפרמיות, 2023-2024 (באחוזים)

החברה	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2023	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2024	שיעור השינוי 2024-2023	הנתח מסך העמלות בשוק לשנת 2024
שומרה	14.73%	14.33%	-2.68%	5.55%
הכשרה ביטוח	13.21%	13.56%	2.67%	5.81%
הפניקס ביטוח	12.79%	13.56%	6.04%	18.58%
מגדל ביטוח	12.75%	12.87%	0.94%	9.69%
איילון ביטוח	12.97%	12.55%	-3.23%	9.98%
הראל ביטוח	12.10%	12.53%	3.57%	17.50%
קבוצת כלל	12.29%	11.80%	-4.05%	13.21%
מנורה ביטוח	10.22%	11.67%	14.25%	10.67%
שלמה ביטוח	11.66%	10.88%	-6.67%	4.87%
ביטוח חקלאי	9.11%	9.32%	2.37%	1.72%
AIG	4.57%	4.60%	0.69%	2.04%
ווישור חברה לביטוח	1.14%	1.19%	4.15%	0.20%
ביטוח ישיר	0.22%	0.18%	-14.95%	0.16%
ליברה חברה לביטוח	0.12%	0.09%	-21.99%	0.02%
אשרא	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
סך הכול ביטוח	10.22%	10.24%	0.21%	100%

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

בלוח ו-4 מוצג שיעור העמלות ששילמו חברות הביטוח לסוכני הביטוח ולסוכנויות הביטוח מהפרמיות בביטוח כללי. ניתן לראות שבין השנים 2023-2024 הייתה עלייה קלה בשיעור העמלות מסך הפרמיות שהחברה גבתה.

לוח ו-14 העמלות שחברות הביטוח שילמו בביטוח בריאות כשיעור מהפרמיות, 2024-2023 (באחוזים)

החברה	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2023	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2024	שיעור השינוי 2024-2023	הנתח מסך העמלות בשוק לשנת 2024
כלל ביטוח	24.97%	27.19%	8.89%	17.96%
מגדל ביטוח	22.87%	23.14%	1.18%	16.75%
מנורה ביטוח	19.19%	20.92%	8.99%	16.75%
הפניקס ביטוח	12.10%	18.36%	51.74%	14.07%
הראל ביטוח	11.97%	16.68%	39.32%	29.18%
איילון ביטוח	14.81%	16.33%	10.28%	5.03%
AIG	3.11%	4.05%	30.28%	0.26%
ביטוח ישיר	0.03%	0.03%	-11.24%	0.00%
דיויד שילד	11.37%	11.43%	0.54%	2.42%
סך הכול ביטוח	14.91%	18.57%	25.50%	100%

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

לוח ו-14 מציג את שיעור העמלות ששילמו חברות הביטוח לסוכני הביטוח ולסוכנויות הביטוח מהפרמיות בביטוח בריאות. ניתן לראות שבין השנים 2024-2023 הייתה עלייה חדה בשיעור העמלות מסך הפרמיות שהחברה גבתה (בכל ערוצי ההפצה).

לוח ו-14 | העמלות שחברות הביטוח שילמו בביטוח חיים כשיעור מהפרמיות, 2024-2023 (באחוזים)

החברה	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2023	שיעור העמלות מהפרמיות לשנת 2024	שיעור השינוי 2024-2023	הנתח מסך העמלות בשוק לשנת 2024
הראל ביטוח	10.10%	13.90%	37.70%	29.48%
איילון ביטוח	11.31%	12.45%	10.05%	2.86%
כלל ביטוח	8.79%	10.34%	17.62%	18.72%
הכשרה ביטוח	9.75%	9.89%	1.45%	5.05%
מנורה ביטוח	10.17%	9.70%	-4.66%	9.16%
הפניקס ביטוח	7.24%	7.71%	6.50%	15.84%
ביטוח ישיר	7.24%	7.65%	5.71%	0.96%
מגדל ביטוח	5.93%	6.40%	8.03%	17.89%
AIG	0.57%	0.66%	16.75%	0.04%
סך הכול ביטוח	8.14%	9.45%	16.04%	100%

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

בלוח ו-14 מוצג שיעור העמלות ששילמו חברות הביטוח לסוכני הביטוח ולסוכנויות הביטוח מהפרמיות בביטוח חיים. בשנת 2024 הייתה העלייה בשיעור העמלות מתוך סך הפרמיות ששילמו חברות הביטוח לסוכני הביטוח ולסוכנויות הביטוח פי 4 משיעור הגידול שנצפה בשנת 2023 (4.74%).

לוח ו-5 מספר סוכני הביטוח וסוכנויות הביטוח שחברות הביטוח⁶ שילמו להם עמלות בענף ביטוח כללי, 2024 (נתונים כמותיים - כללי)

החברה	מספר הסוכנויות	השיעור מסך הסוכנויות	מספר הסוכנים	השיעור מסך הסוכנים	סוכנויות משוקות עיקריות ⁷	סוכנים משוקים עיקריים ⁸
הראל ביטוח	1,212	80.96%	3,338	74.51%	507	1,866
הפניקס ביטוח	836	55.85%	1,974	44.06%	178	585
מגדל ביטוח	791	52.84%	1,737	38.77%	109	430
מנורה ביטוח	723	48.30%	1,586	35.40%	71	246
כלל ביטוח	717	47.90%	1,402	31.29%	106	318
איילון ביטוח	701	46.83%	1,294	28.88%	54	145
הכשרה ביטוח	580	38.74%	1,182	26.38%	41	122
שומרה	537	35.87%	1,066	23.79%	28	146
שלמה ביטוח	504	33.67%	874	19.51%	28	107
ביטוח חקלאי	129	8.62%	221	4.93%	9	33
AIG	99	6.61%	14	0.31%	18	2
ווישור חברה לביטוח	24	1.60%	6	0.13%	2	0
כלל אשראי	17	1.14%	9	0.20%	2	3
ביטוח ישיר	10	0.67%	-	-	5	-
בססח	9	0.60%	3	0.07%	2	2
הפול הישראלי	5	0.33%	2	0.04%	0	1
דיויד שילד	3	0.20%	-	-	3	-
ליברה חברה לביטוח	1	0.07%	-	-	0	-

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מהנתונים המוצגים בלוח ו-5 עולה שבשנת 2024 גדל מספר בעלי הרישיון שאיתם עובדת חברה בענף ביטוח כללי בהשוואה לשנת 2023. כמו כן, ניתן לראות את מספר בעלי הרישיון שקיבלו מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בענף בשנת 2024. יתר בעלי הרישיון שיווקו את המוצרים של אותה חברה ביטוח בשיעור נמוך מ-40%.

6. השיעור הוא מסך הסוכנים והסוכנויות שעבדו עם חברות הביטוח. ייתכן שסוכן או סוכנות עבדו עם יותר מחברת ביטוח אחת.
7. סוכנויות ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח כללי בחברות הביטוח בלבד.
8. סוכנים ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח כללי בחברות הביטוח בלבד.

לוח ו-15 מספר סוכני הביטוח וסוכנויות הביטוח⁹ שחברות הביטוח שילמו להם עמלות בענף ביטוח בריאות, 2024 (נתונים כמותיים - בריאות)

החברה	מספר הסוכנויות	השיעור מסך הסוכנויות ¹⁰	מספר הסוכנים	השיעור מסך הסוכנים ¹¹	סוכנים משוקים עיקריים ¹¹
הפניקס ביטוח	1,540	78.77%	5,252	67.58%	1,297
הראל ביטוח	1,526	78.06%	5,120	65.89%	1,569
מגדל ביטוח	1,513	77.39%	5,194	66.84%	1,418
כלל ביטוח	1,503	76.88%	4,870	62.67%	1,221
מנורה ביטוח	1,366	69.87%	4,474	57.57%	990
איילון ביטוח	835	42.71%	1,854	23.86%	136
הכשרה ביטוח	494	25.27%	994	12.79%	78

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מהנתונים המוצגים בלוח ו-15 עולה שבשנת 2024 גדל מספר בעלי הרישיון שאיתם עובדת כל חברה בענף ביטוח בריאות בהשוואה לשנת 2023. כמו כן, ניתן לראות בלוח את מספר בעלי הרישיון שקיבלו מהחברה עמלה בשיעור גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בענף בשנת 2024. יתר בעלי הרישיון שיווקו את המוצרים של אותה חברת ביטוח בשיעור נמוך מ-40%.

לוח ו-15 מספר סוכני הביטוח וסוכנויות הביטוח¹² שחברות הביטוח שילמו להם עמלות בענף ביטוח חיים, 2024 (נתונים כמותיים - חיים)

החברה	מספר הסוכנויות	השיעור מסך הסוכנויות ¹³	מספר הסוכנים	השיעור מסך הסוכנים ¹⁴	סוכנים משוקים עיקריים ¹⁴
הפניקס ביטוח	1,672	76.21%	6,089	65.43%	1,566
מגדל ביטוח	1,662	75.75%	6,177	66.38%	1,665
כלל ביטוח	1,652	75.30%	5,733	61.61%	1,341
הראל ביטוח	1,599	72.88%	5,593	60.10%	1,622
מנורה ביטוח	1,533	69.87%	5,480	58.89%	1,146
הכשרה ביטוח	969	44.17%	2,635	28.32%	377
איילון ביטוח	942	42.94%	2,317	24.90%	139
AIG	10	0.46%	3	0.03%	0

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

מהנתונים המוצגים בלוח ו-15 עולה שבשנת 2024 גדל מספר בעלי הרישיון שאיתם עובדת כל חברה בענף ביטוח חיים בהשוואה לשנת 2023. כמו כן, ניתן לראות בלוח את מספר בעלי הרישיון שקיבלו מהחברה עמלה בשיעור גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בענף בשנת 2024. יתר בעלי הרישיון שיווקו את המוצרים של אותה חברת ביטוח בשיעור נמוך מ-40%.

9. השיעור הוא מסך הסוכנים והסוכנויות שעבדו עם חברות הביטוח. ייתכן שסוכן או סוכנות עבדו עם יותר מחברת ביטוח אחת.
 10. סוכנויות ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח בריאות בחברות הביטוח בלבד.
 11. סוכנים ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח בריאות בחברות הביטוח בלבד.
 12. השיעור הוא מסך הסוכנים והסוכנויות שעבדו עם חברות הביטוח. ייתכן שסוכן או סוכנות עבדו עם יותר מחברת ביטוח אחת.
 13. סוכנויות ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח חיים בחברות הביטוח בלבד.
 14. סוכנים ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח חיים בחברות הביטוח בלבד.

לוח ו-5 מספר סוכני הביטוח וסוכנויות הביטוח שחברות מנהלות¹⁵ שילמו להם עמלות בענף הפנסיוני, 2024
(נתונים כמותיים - פנסיוני)

החברה	מספר הסוכנויות	השיעור מסך הסוכנויות	סוכנויות משוקות עיקריות ¹⁶	מספר הסוכנים	השיעור מסך הסוכנים	סוכנים משוקים עיקריים ¹⁷
מגדל מקפת	1,481	76.34%	278	4,693	65.59%	1,042
כלל פנסיה וגמל	1,425	73.45%	209	4,426	61.86%	844
הפניקס פנסיה וגמל	1,424	73.40%	172	4,444	62.11%	825
הראל פנסיה וגמל	1,355	69.85%	251	4,039	56.45%	877
אלטשולר שחם גמל ופנסיה	1,133	58.40%	111	3,412	47.69%	493
מנורה מבטחים פנסיה וגמל	1,101	56.75%	115	2,774	38.77%	396
מיטב גמל ופנסיה	871	44.90%	79	2,418	33.79%	377
מור גמל ופנסיה	816	42.06%	26	2,090	29.21%	159
אנליסט	716	36.91%	17	2,101	29.36%	89
ילין לפידות	566	29.18%	19	1,224	17.11%	75
אינפניטי	73	3.76%	0	208	2.91%	5
סלייס גמל	5	0.26%	0	3	0.04%	0

על פי דיווחי חברות הביטוח, בעיבוד רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

בלוח ו-5 מוצגים נתונים של החברות המנהלות ששילמו את היקף העמלות הגבוה ביותר לסוכנויות ביטוח ולסוכני ביטוח בענף הפנסיוני לשנת 2024. ניתן לראות בלוח את מספר סוכנויות הביטוח ואת מספר סוכני הביטוח העיקריים שקיבלו מהחברה עמלה בשיעור גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בענף בשנת 2024. יתר בעלי הרישיון שיוקו את המוצרים של אותה חברת ביטוח בשיעור נמוך מ-40%.

15. חברות אלה מהוות מדגם של 12 החברות שעבדו עם המספר הגבוה ביותר של סוכנים וסוכנויות.

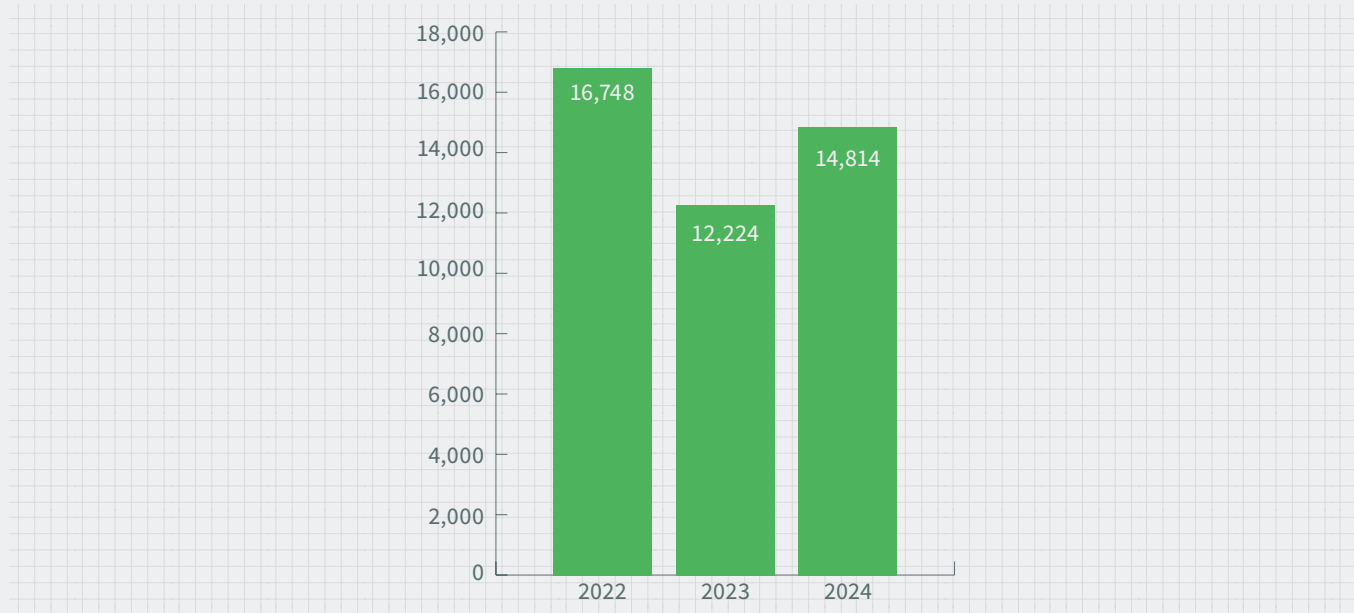
16. סוכנויות ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח פנסיוני בחברות הביטוח בלבד.

17. סוכנים ששיעור העמלות שקיבלו בשנת 2024 מהחברה גדול מ-40% מסך כל העמלות שקיבלו בשנת 2024 בענף ביטוח פנסיוני בחברות הביטוח בלבד.

6.4 הייעוץ הפנסיוני בתאגידים הבנקאיים

בשנת 2024 פעלו התאגידים הבנקאיים בעלי רישיון לייעוץ פנסיוני¹⁸ באמצעות 121 יועצים פנסיוניים ב-310 סניפים ברחבי הארץ. בשנת 2024 ייעצו התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם לגבי נכסים בהיקף כולל של כ-88.5 מיליארד ש"ח שהם כ-3% מסך נכסי החיסכון הפנסיוני של הציבור בישראל. עבור השירותים האלה קיבלו התאגידים הבנקאיים מהגופים המוסדיים עמלות בהיקף של כ-188 מיליון ש"ח. נוסף על כך, הבנקים ייעצו בנוגע לנכסים בסך של כ-41.5 מיליארד ש"ח נוספים שבגינם לא היו זכאים הבנקים לקבל עמלות.¹⁹

תרשים ו-4 מספר הלקוחות החדשים שקיבלו ייעוץ פנסיוני בתאגידים הבנקאיים, 2022-2024

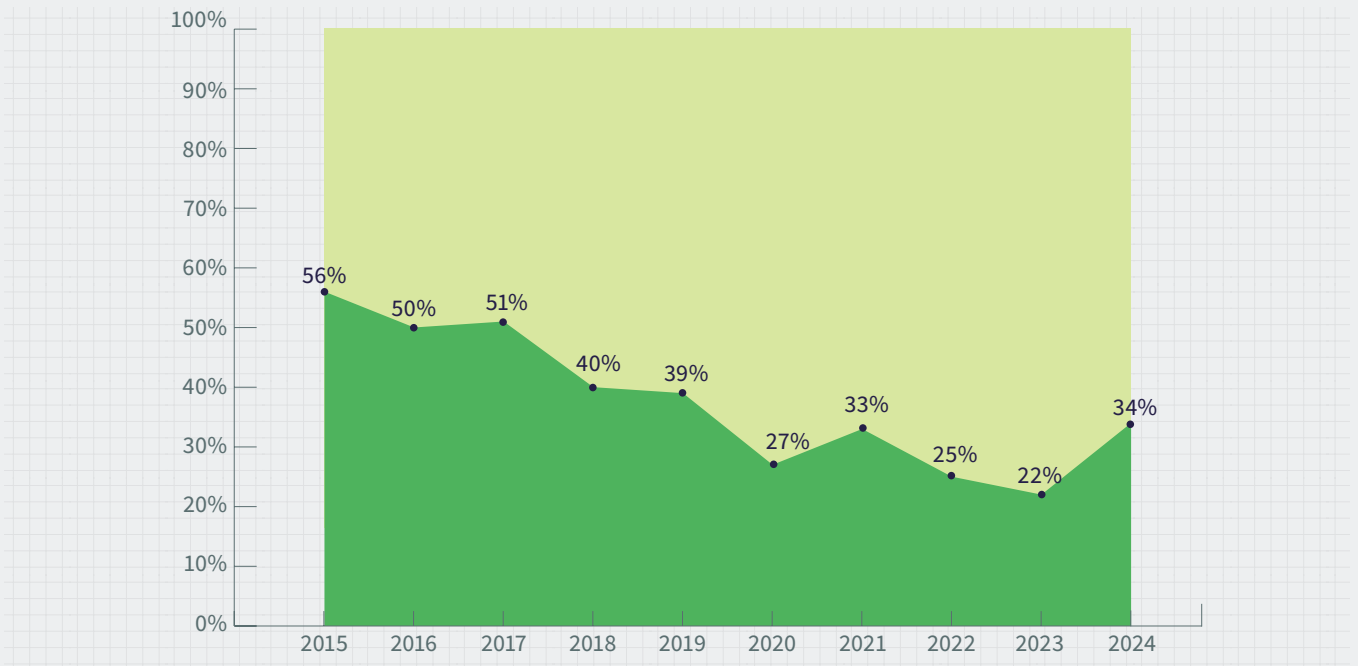

בשנת 2024 נרשמה עלייה מתונה במספר הלקוחות החדשים שקיבלו ייעוץ פנסיוני בתאגידים הבנקאיים בהשוואה לשנת 2023. היעדר שינוי מהותי במספר הכולל של הלקוחות שקיבלו שירותי ייעוץ מוסבר, בין היתר, בהגבלה הקיימת על הבנקים להעניק שירותי ייעוץ בסניפי הבנק בלבד.

ביום 1 בנובמבר 2023 פרסמה הרשות עמדת אי אכיפה על תאגידי ייעוץ בנקאיים בעקבות פניות של תאגידים בנקאיים בבקשה לאפשר לעסוק בייעוץ פנסיוני שלא בסניפי הבנק במטרה לשמור על ביטחון הלקוחות והיועצים הפנסיוניים. זאת נוכח מלחמת חרבות ברזל שפרצה ביום 7 באוקטובר 2023 ובהתאם למדיניות ההתגוננות של פיקוד העורף, ולאור הודעת בנק ישראל: "פעילות סניפי המערכת הבנקאית לאור המצב הביטחוני" מיום 8 באוקטובר 2023. בגלל הימשכות המלחמה, ביום 22 בפברואר 2024 פרסמה הרשות הארכה והרחבה לעמדת הממונה מיום 1 בנובמבר 2023 שלפיה לא יינקטו צעדי אכיפה מנהליים נגד תאגידים בנקאיים שמעניקים ייעוץ פנסיוני באמצעי דיגיטלי או באמצעות הטלפון ללקוחות שעמדו באחד התנאים שלהלן: לקוחות קיימים שקיבלו ייעוץ פנסיוני בסניפי בנק שבהם הפעילות הבנקאית מצומצמת או שאין בהם קבלת קהל נוכח המצב הביטחוני; לקוחות שהם תושבי יישובים שהתפנו המפורטים בתוספת לחוק דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות), התשפ"ד-2023; לקוחות שהם משרתי מילואים פעילים, חיילים בשירות חובה או בשירות קבע בצה"ל, הזכאים לדחיית מועד בתקופה הקובעת השנייה לפי חוק דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חוזה, פסק דין או תשלום לרשות), התשפ"ד-2023. עמדה זו הייתה בתוקף החל מיום 1 בינואר 2024 ועד ליום 31 במאי 2024.

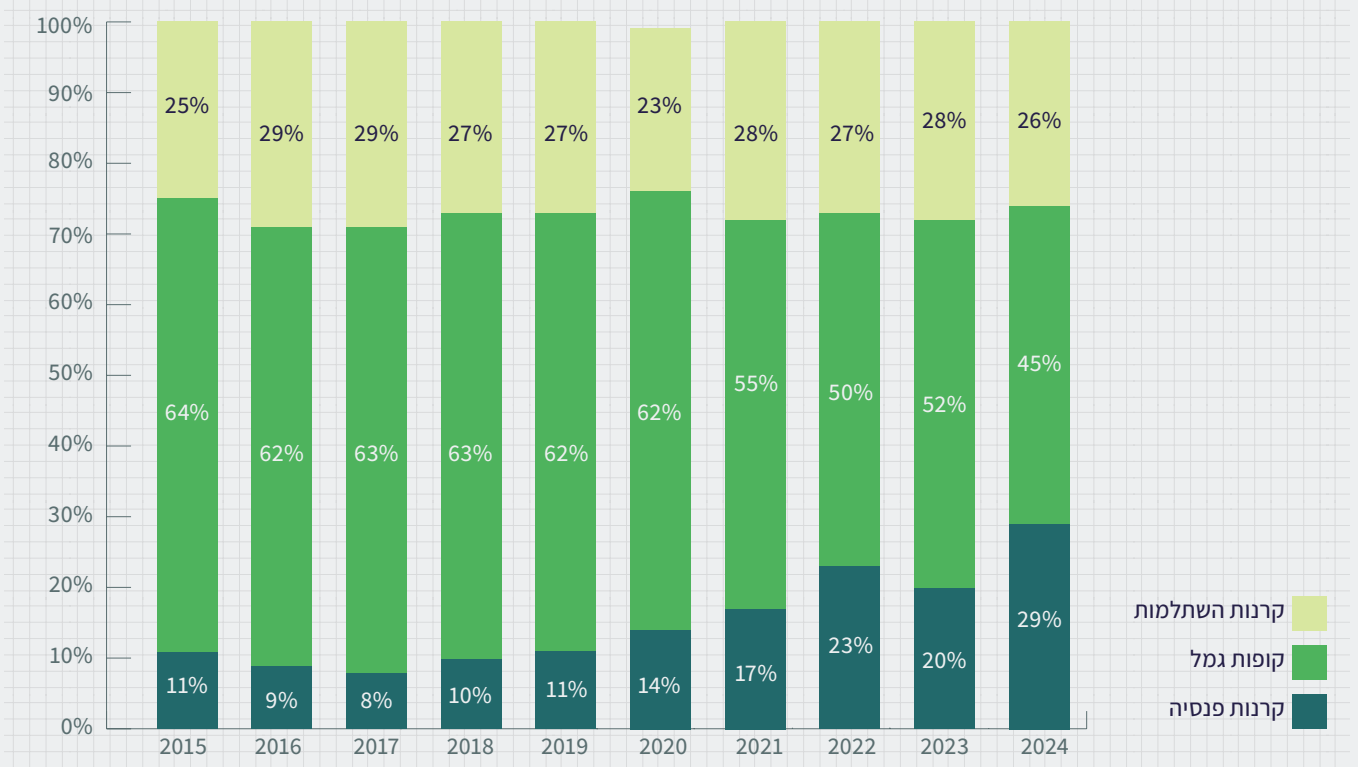
18. תאגידים בנקאיים בעלי רישיון לעסוק בייעוץ פנסיוני ופעילים בתחום: דיסקונט, הבינלאומי, הפועלים, לאומי, מזרחי טפחות ובנק ONE ZERO.
19. עקב שינוי מתכונת הדיווח של הבנקים, נתוני שנת 2024 אינם בהכרח ניתנים להשוואה אל מול נתונים של שנים קודמות. בתרשים ו-4 חלה טעות בדיווח אחד הבנקים בשנים קודמות. הנתונים תוקנו ועודכנו בתרשים זה. החל מהשנה התווספו לדיווח נתוני בנק ONE ZERO שעד השנה פעל במסגרת תוכנית חלוץ (פיילוט) מול לקוחותיו בתחום זה ולכן בשנים הקודמות לא נכלל בדיווח.

תרשים ו-5 שיעור הסניפים שבהם ניתן ייעוץ פנסיוני מתוך כלל הסניפים הפעילים, 2015–2024 (באחוזים)

על רקע השפעותיה של המלחמה, ביניהן ההגבלות על פעילות סניפי המערכת הבנקאית, ובעקבות פרסום עמדת אי האכיפה שאפשרה מתן ייעוץ פנסיוני באמצעי דיגיטלי או באמצעות הטלפון ללקוחות קיימים, בשנת 2023 חלה ירידה קלה בשיעור הסניפים שבהם ניתן ייעוץ פנסיוני מתוך כלל הסניפים הפעילים בתאגידים הבנקאיים. לעומת זאת, בשנת 2024 נרשמה עלייה בשיעור הסניפים שבהם ניתן ייעוץ פנסיוני, עקב הסרת מגבלות התנועה, מה שאפשר ללקוחות להגיע פיזית לסניפים ולקבל ייעוץ פנסיוני.

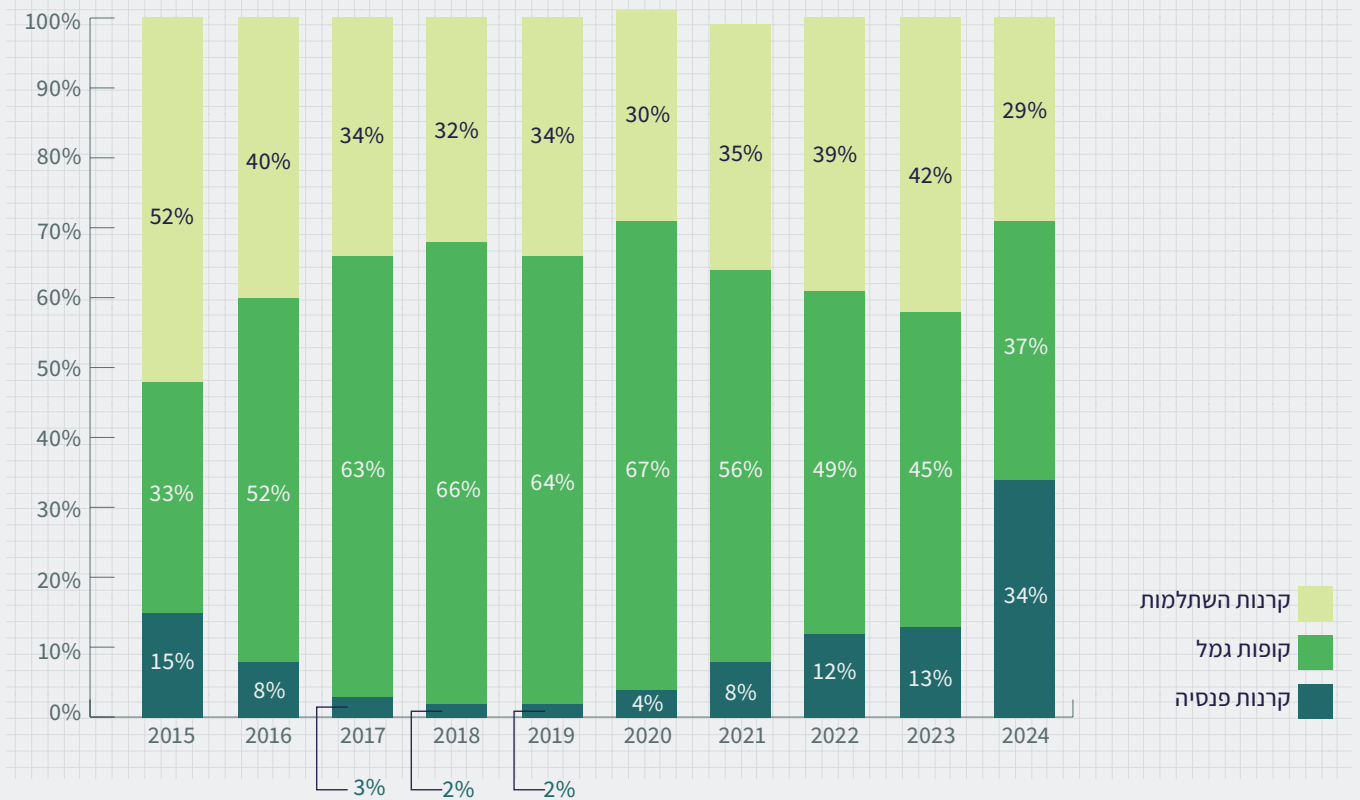
תרשים ו-6 התפלגות נכסים מיועצים של לקוחות התאגידים הבנקאיים לפי מוצרים, 2015–2024 (באחוזים)²⁰

20. בתרשים זה חושבו הנתונים על פי הנתונים המצטברים של כל שנה קלנדרית רק לגבי מוצרים פנסיוניים שבגינם זכאי התאגיד הבנקאי לקבל עמלות.

בתרשים ו-6 ניתן לראות את הגידול בחלקן היחסי של קרנות הפנסיה מסך הנכסים המיועצים בתאגידים הבנקאיים בשנת 2024. גידול זה עשוי לנבוע מעלייה במספר ההתקשרויות של הסכמי ההפצה עם החברות המנהלות של קרנות הפנסיה, בין היתר בעקבות תיקון חוק הייעוץ הפנסיוני והוספת סעיף 28א – "איסור על סירוב בלתי סביר להתקשרות עם יועץ פנסיוני". נוסף על כך, נראה שהיקף הנכסים הכולל בקרנות הפנסיה ממשיך לגדול בקצב מהיר יותר בהשוואה לגידול בנכסי קופות הגמל ובנכסי קרנות השתלמות, ובכך נוצר גם גידול טבעי בחלקן היחסי מתוך כלל הנכסים המיועצים.

תרשים ו-7 התפלגות נכסים פנסיוניים של לקוחות מיועצים חדשים של התאגידים הבנקאיים לפי מוצרים, 2015–2024 (באחוזים)²¹

בדומה להתפלגות הנכסים המיועצים של כלל לקוחות הייעוץ הפנסיוני בבנקים, המוצגת בלוח ו-6 שלעיל, גם בהתפלגות הנכסים המיועצים של הלקוחות החדשים של התאגידים הבנקאיים, המוצגת בלוח ו-7, ניתן לראות שחלקן של קרנות הפנסיה עמד בשנת 2024 על כ-34% מסך הנכסים המיועצים, ואילו חלקן של קופות הגמל וקרנות ההשתלמות יחדיו עמד על כ-66%. מגמת העלייה בחלקן של קרנות הפנסיה מסך הנכסים המיועצים ללקוחות חדשים נמשכת משנת 2020 אל מול הנכסים המיועצים בקופות הגמל ובקרנות ההשתלמות. סביר להניח שהגידול המשמעותי שנרשם בשנת 2024 נבע מאותן סיבות שפורטו לעיל לגבי תרשים ו-6.

21. בתרשים זה חושבו הנתונים על פי הנתונים המצטברים של כל שנה קלנדרית רק לגבי מוצרים פנסיוניים שבגינם זכאי התאגיד הבנקאי לקבל עמלות.

6.5. בחינות הרישוי של סוכני הביטוח והיועצים הפנסיונים

תהליך הרישוי של בעלי רישיון כולל עמידה בבחינות שונות, בהתאם לענפי הרישיון המבוקש, והתמחות של חצי שנה אצל בעל רישיון המורשה לאמן מבקשי רישיון. הבחינות נערכות על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון ועל ידי רשות לניירות ערך שבחינות מסוימות מטעמה מוכרות על ידי רשות שוק ההון.²²

לוח 6-1 חובות ההסמכה המקצועית של מבקשי רישיון

סוג הרישיון	הענף	בחינות יסודות	זמן ההתמחות	בחינות הגמר
סוכן ביטוח	כללי	יסודות הביטוח יסודות ייעוץ השקעות (רשות ני"ע)	6 חודשים	גמר רכוש
	ימי פנסיוני			גמר תאונות
	סוכן שיווק פנסיוני			גמר ימי
ייעוץ פנסיוני				גמר פנסיוני מקצועית א' (רשות ניירות ערך)

לוח 7-1 מספר הנבחנים ושיעור ההצלחה בבחינות הרישוי, לפי ענפים, 2021-2024

התחום/ הענף	2021		2022		2023		2024	
	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה	מספר נבחנים	אחוזי הצלחה
יסודות הביטוח	1,570	65%	1,745	63%	1,376	71%	1,699	63%
ביטוח פנסיוני	1,235	59%	1,108	53%	1,111	60%	1,437	59%
ביטוח רכוש - כללי	366	68%	307	71%	269	61%	257	64%
ביטוח תאונות - כללי	344	81%	276	67%	249	68%	293	65%
ביטוח ימי	15	60%	19	32%	16	69%	15	80%
סך הכול בעלי רישיון	3,530		3,455		3,021		3,701	

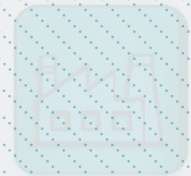
לוח 7-1 מציג את מספר הנבחנים בבחינות הרישוי שעורכת רשות שוק ההון בפילוח לפי שנים. בשנת 2024 נרשמה עלייה של- 680 נבחנים שהם כ-23% מסך הנבחנים בשנה החולפת. עלייה זו נבעה מקיומו של מועד בחינות נוסף שהתקיים בשל התארכות מלחמת חרבות ברזל.

בבחינת יסודות הביטוח נרשמה ירידה בשיעורי ההצלחה בשנת 2024 ל-63%, אחרי שהיה שיפור זמני בשנת 2023. בבחינות הביטוח הפנסיוני ניכרת מגמה של התייצבות בשיעורי ההצלחה סביב ה-60%. בתחום ביטוח תאונות נמשכת מגמת הירידה בשיעורי ההצלחה בשנים האחרונות, ובעיקר בשנת 2024, ואילו בתחום ביטוח רכוש נרשמה התאוששות בשיעורי ההצלחה בהשוואה לשנה החולפת. בענף ביטוח ימי נותר מספר הנבחנים קטן, והוא אינו עולה על 15 נבחנים בלבד. נתון זה מתיישב עם ייחודו המקצועי של הענף, אך בעיקר משקף את השליטה של שתי קבוצות ביטוח מרכזיות בו, לצד עלויות כניסה גבוהות משמעותית בהשוואה לתחום הפנסיוני ולתחום הכללי.

22. מדובר בבחינות לחשבונאות, לסטטיסטיקה ומימון, לכלכלה ובחינה מקצועית א'.

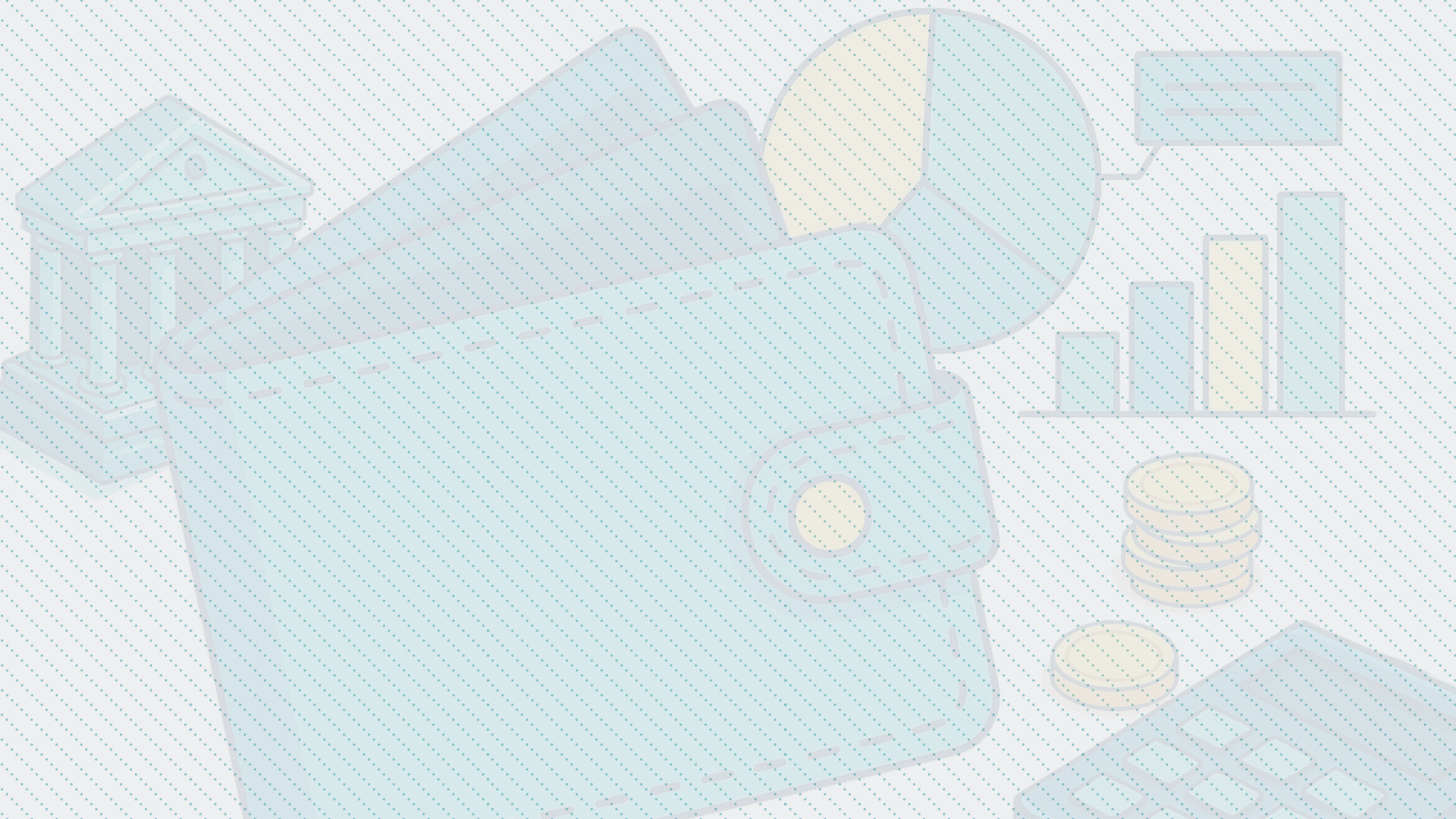
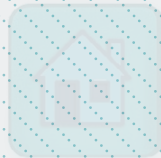

רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון

פרק 7

שירותים פיננסיים מוסדרים

7.1. שוק האשראי החוץ בנקאי

7.1.1. רקע

להלן סקירת פעילותם של הגופים בשוק האשראי החוץ בנקאי, בעלי רישיון למתן אשראי¹ מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016.

שוק האשראי החוץ בנקאי בישראל ממשיך למלא תפקיד חשוב במערכת הפיננסית ובשנים האחרונות מציג מגמת גידול וצמיחה. שנת 2024 התאפיינה באי-ודאות ביטחונית מתמשכת, לצד אתגרים כלכליים משמעותיים, ביניהם עליית מחירים, סביבת ריבית גבוהה ותחזיות להאטה בפעילות המשק. בתנאים אלו נדרשו הגופים בשוק האשראי החוץ בנקאי לאזן בין מתן אשראי לצרכנים ולעסקים ובין ניהול סיכונים הלקוחות, גיוס מקורות מימון ושמירה על יציבות תפעולית.

בשונה משנים קודמות שבהן ניתוח הנתונים התבסס בעיקר על דיווחי החברות הציבוריות הפועלות בתחום האשראי החוץ בנקאי, בשנה זו ניתוח הנתונים מבוסס גם על דיווחים של גופים בעלי רישיון מורחב, שמסרו מידע למפקח על נותני שירותים פיננסיים על פעילותם, בהלימה להוראות שניתנו להם. לגופים אלו היקפי פעילות גדולים, והם מרכזים את עיקר הפעילות המשקית בענף האשראי החוץ בנקאי, לרוב תוך גיוס מקורות מימון מגוונים ומתן אשראי נרחב מאוד.

מתוך 199 בעלי רישיון למתן אשראי מורחב, ואחרי סינון גופים שאינם פעילים או כאלה שפעילותם הופסקה, נכללו בניתוח זה יותר מ-160 גופים שהם ליבת הפעילות העסקית המפוקחת בענף.

7.1.2. מבנה שוק האשראי החוץ בנקאי

בשנת 2024 פעלו בשוק 784 בעלי רישיונות למתן אשראי (לעומת 778 בשנת 2023), מהם 585 בעלי רישיונות בהיקף פעילות בסיסי ו-199 בעלי רישיונות בהיקף פעילות מורחב, כשמתוכם 19 חברות ציבוריות הפועלות בבורסה הישראלית.

להלן מספר נתונים בולטים בשנת 2024:

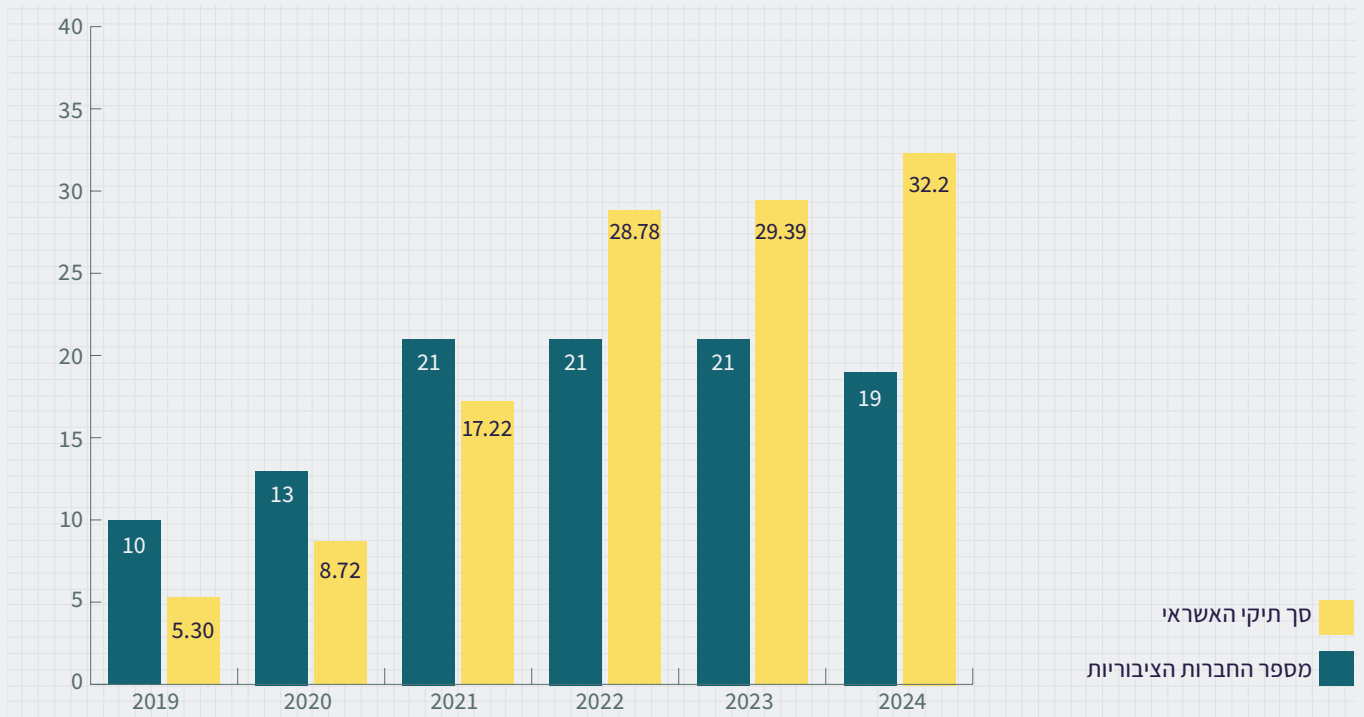

1. בעלי רישיון למתן אשראי מחולקים לפי היקף פעילות. היקף פעילות מורחב הוא צבר אשראי גדול מ-25 מיליון ש"ח, והיקף פעילות בסיסי הוא צבר אשראי פחות מ-25 מיליון ש"ח.

2. מרווח ריבית - ההפרש בין ההכנסות שמפיק גוף פיננסי מהעמדת אשראי (ריבית שגבה) להוצאות שנגרמו לו לצורך גיוס מקורות מימון (הריבית ששילם למלווים). המרווח מחושב ביחס לתיק האשראי.

כאמור, בשנת 2024 פעלו בשוק האשראי החוץ בנקאי 19 חברות ציבוריות,³ לעומת 21 חברות בשנה הקודמת. תיק האשראי המצרפי שלהן עלה ועמד על יותר מ-33 מיליארד ש"ח, ושווי השוק המשוקלל שלהן עמד על כ-8.6 מיליארד ש"ח. נתונים אלה מצביעים על גידול שחל בשנת 2024.

תרשים ז-2 הגודל המצרפי של סך תיק האשראי החוץ בנקאי (במיליארדי ש"ח) ומספר החברות הציבוריות, 2019–2024

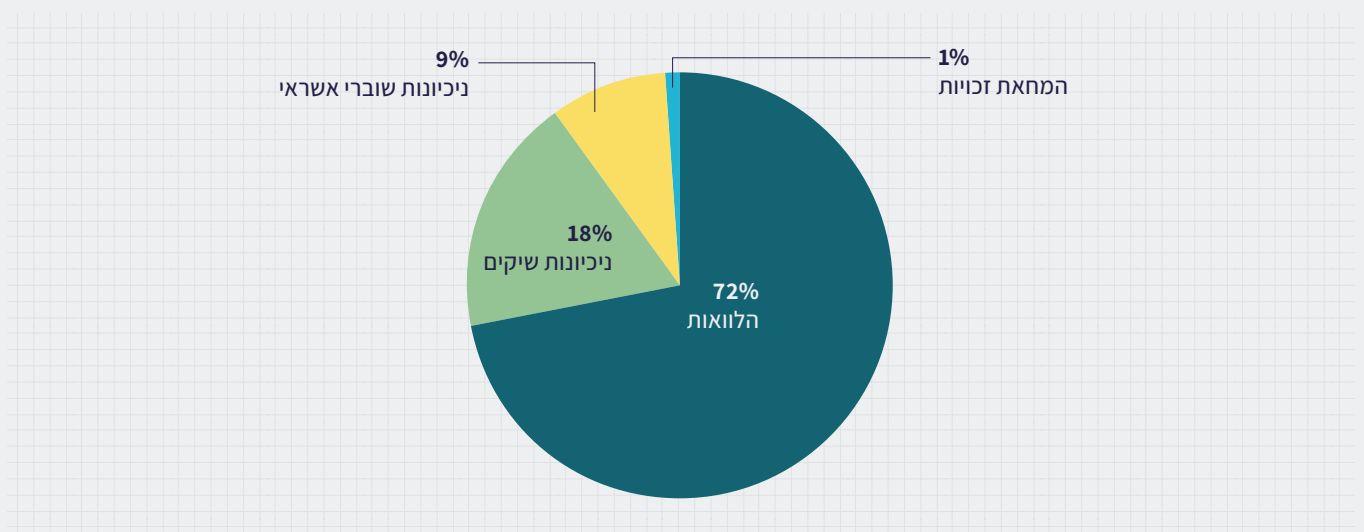

מתרשים ז-2 עולה שאף על פי שמספר החברות הציבוריות קטן בשנת 2024 לעומת שנת 2023, סך יתרת תיק האשראי עלה ביותר מ-10%. כמו כן, אומנם מספרן של החברות הציבוריות הוא מיעוט יחסי מכלל הגופים המדווחים ובעלי הרישיון, אבל חלקן בתיק האשראי המצרפי של גופי האשראי החוץ בנקאי גבוה במידה רבה ועומד על קרוב ל-50%.

7.1.3 מאפייני תיק האשראי בשוק האשראי החוץ בנקאי

להלן יוצג ניתוח הרכב תיק האשראי ופילוח מוצרי האשראי השונים של בעלי הרישיונות המורחבים למתן אשראי וכן מידע על אודות שיעורי הריבית השנתית שבהן האשראי ניתן.

תרשים ז-2 הרכב תיק האשראי החוץ בנקאי (במיליארדי ש"ח), לפי סוג המוצר האשראי, 2024

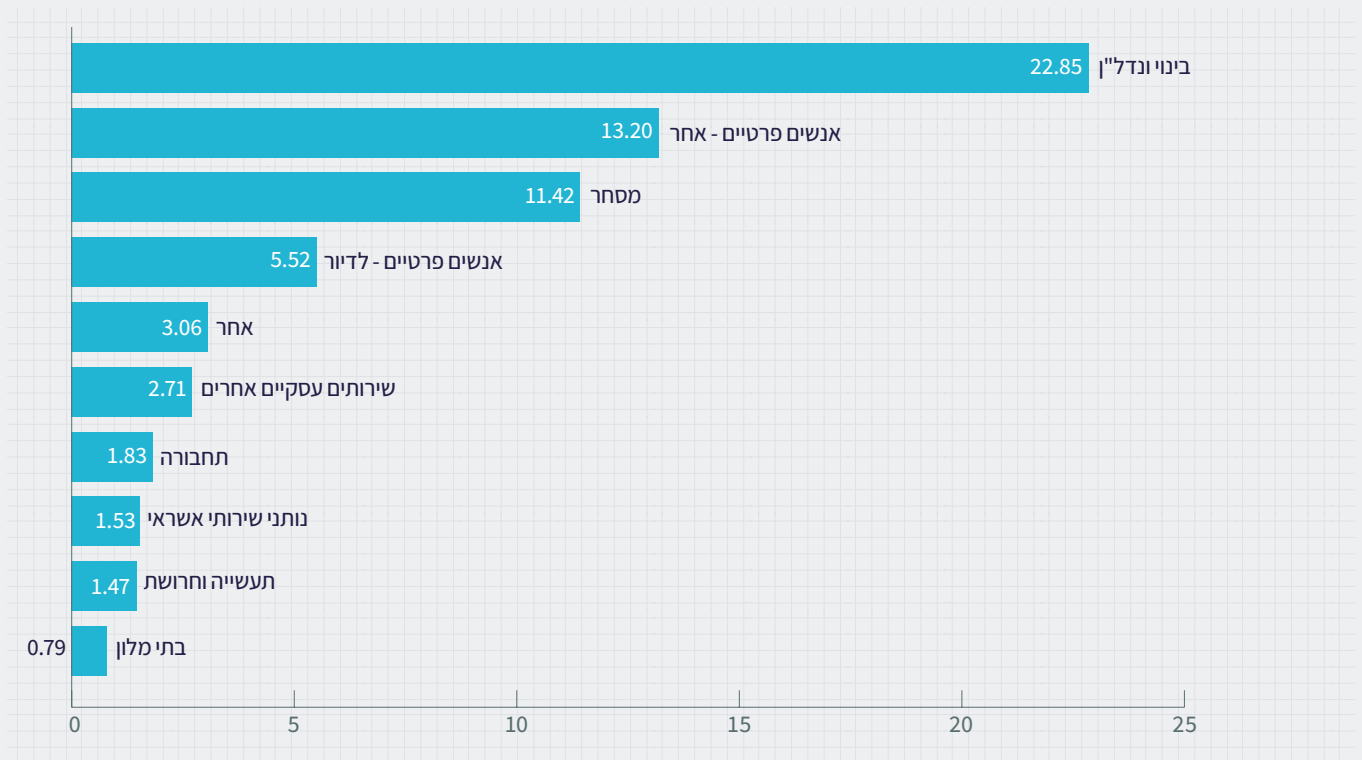

3. לרבות חברות מדווחות. נתוני הדוחות הכספיים עדכניים ליום 31 בדצמבר 2024 עבור החברות האלה: אופל בלאנס השקעות בע"מ, אורשי ג.ש בע"מ, א.ג. שוהם ביזנס בע"מ, א.ס.א. אקורד בע"מ, בול מסחר והשקעות בע"מ, בלנדר פי2פי ישראל בע"מ, ברקת מימון בע"מ, גמא ניהול וסליקה בע"מ, טריא ישראל בע"מ, יעקב פיננסים והשקעות בע"מ, מיכמן בס"ד בע"מ, מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ, מכלול מימון בע"מ, מ.ל.ר.ן פרווינקטים ומסחר בע"מ, מניף שירותים פיננסיים בע"מ, ערך פיננסים כהלכה בע"מ, פיימנט טכנולוגיות פיננסיות בע"מ, קבוצת האחים נאווי בע"מ, קבוצת פנינסולה בע"מ.

מניתוח תרשים ז-2 עולה שרוב הפעילות בשוק האשראי החוץ בנקאי מתרכזת במתן הלוואות ישירות, אך יש גם נתח לא קטן של פתרונות מימון לעסקים, בעיקר בתחום ניכיון שיקים ושוברי אשראי.

ניתוח מפורט של התרשים מעלה שרוב הפעילות של גופי האשראי החוץ בנקאי היא במתן הלוואות ישירות בהיקף של כ-48 מיליארד ש"ח, יותר מ-70% מהתיק המצרפי הכולל. תחום ניכיון השיקים הוא פעילות מרכזית נוספת שבה חברות או עסקים מסבים המחאה דחווה לגורם מממן. פעילות זו מסתכמת בכ-12 מיליארד ש"ח, כ-18% מהתיק המצרפי הכולל. תחום ניכיונות שוברי אשראי, הממוקד בבתי עסק שמקבלים תשלומים בכרטיסי אשראי, הוא רכיב משלים נוסף המסתכם בכ-6 מיליארד ש"ח, כ-9% מהתיק המצרפי הכולל. לבסוף, פעילות המחאת זכויות שבה ניתנת מקדמה כנגד תקבולים צפויים מסתכמת ב-769 מיליון ש"ח, והיא מרכיב מצומצם יותר בתיק המצרפי הכולל. הניתוח הענפי של תיק האשראי החוץ בנקאי לשנת 2024 מצביע על מיקוד בתחומים מסוימים, בעיקר בענף הנדל"ן ובענף האשראי לרכב. בתרשים ז-3 שלהלן מוצגת התפלגות האשראי לפי ענפים, כפי שדיווחו הגופים המפוקחים.

תרשים ז-3 תיק האשראי החוץ בנקאי (במיליארדי ש"ח), לפי ענפי משק, 2024

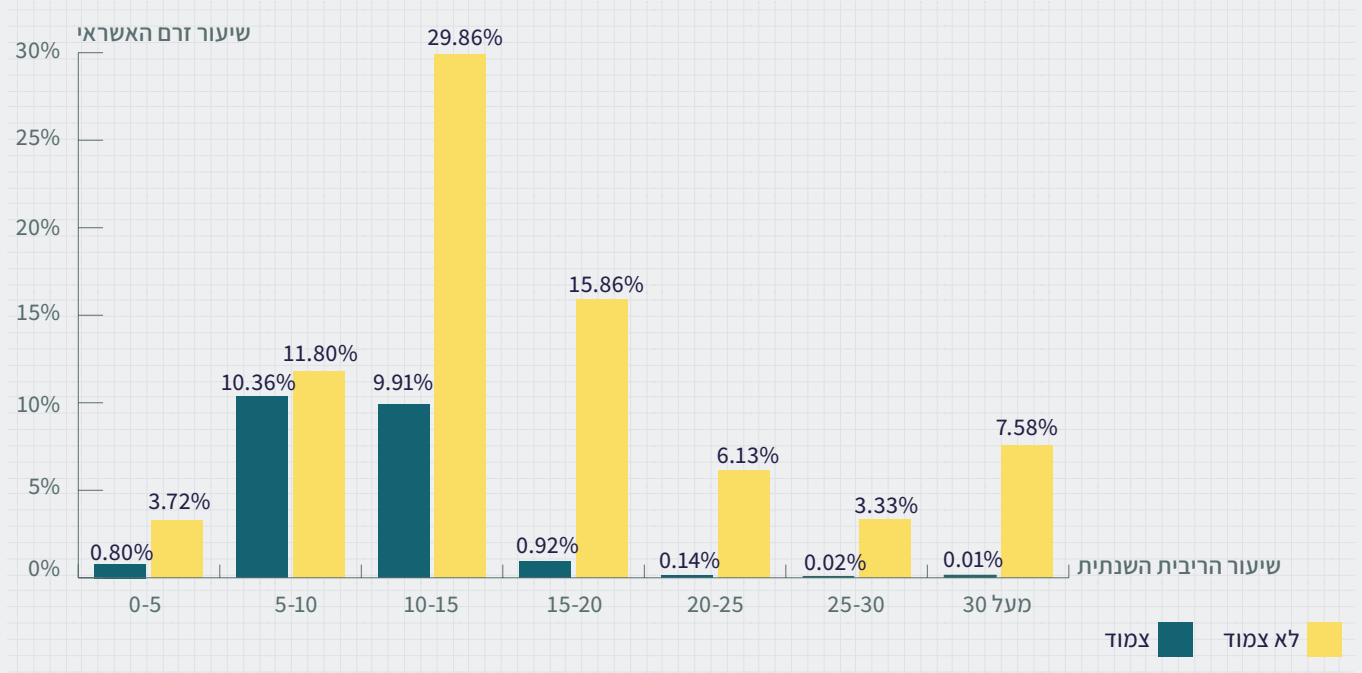
להלן ניתוח הנתונים של תרשים ז-3 המעניק מידע על פילוח תיק האשראי המצרפי. התחום המוביל והבולט בתיק האשראי הוא תחום הנדל"ן שהיקפו כ-28.4 מיליארד ש"ח, כ-42.5% מסך האשראי הכולל. תחום זה מורכב משני ענפים עיקריים: ענף הבינוי והנדל"ן, המתאפיין בעיקר באשראי עסקי בהיקף של כ-22.9 מיליארד ש"ח, וענף אנשים פרטיים - לדיוור, המתאפיין בעיקר באשראי צרכני בהיקף של כ-5.5 מיליארד ש"ח. תחום משמעותי אחר הוא אשראי לרכב. אף על פי שאין קטגוריה ייעודית בדיווחים לאשראי מסוג זה, ניתוח מעמיק של הנתונים מצביע על היקף כולל של כ-10.3 מיליארד ש"ח, כ-15.4% מסך האשראי החוץ בנקאי. שני התחומים - נדל"ן ורכב - מהווים יחד קרוב ל-60% מהאשראי הכולל, והם משקפים את הנטייה של החברות להתמקד בענפים עם ביטחונות מובנים, עם ביקושים יציבים ועם משך חיים ממוצע בינוני.

תחום המסחר הוא אחד ממוקדי הפעילות המסורתיות בשוק, עם אשראי בהיקף של כ-11.4 מיליארד ש"ח ונפח פעילות של 17%. ניתוח מעמיק של נתונים אלה מעלה שיותר ממחצית מסך האשראי בתחום זה נובע מניכיונות שוברי אשראי הנוגעים לפעילות העסקית של עסקים קטנים ובינוניים. יתר התחומים נהנים מנתח מתון יותר של אשראי, ובהם ניתן למנות שירותים עסקיים, תחבורה, נותני שירותי אשראי, תעשייה וענפי אירוח.

עוד עולה מתרשים ז-3 ששיעור האשראי הצרכני שניתן בשנת 2024 היה כ-18.7 מיליארד ש"ח, מתוכו 5.5 מיליארד ש"ח ניתן לפרטיים לדיוור ו-13.2 מיליארד ש"ח לפרטיים שאינו לדיוור. נתונים אלה מצביעים על כך שכ-28% מצבר האשראי החוץ בנקאי מופנה ללקוחות פרטיים במסגרת האשראי הצרכני.

כאמור, היקף זרם האשראי בשנת 2024 היה יותר מ-120 מיליארד ש"ח. בתרשים ז-4 שלהלן ניתן לראות את שיעורי הריבית השנתית שנגבו ביחס לזרם האשראי, תוך הבחנה בין הלוואות הצמודות למדד המחירים לצרכן והלוואות שאינן צמודות.

תרשים ז-4 התפלגות זרם האשראי, לפי אחוזי הריבית השנתית בחלוקה לריבית שקלית וצמודת מדד, 2024 (באחוזים)

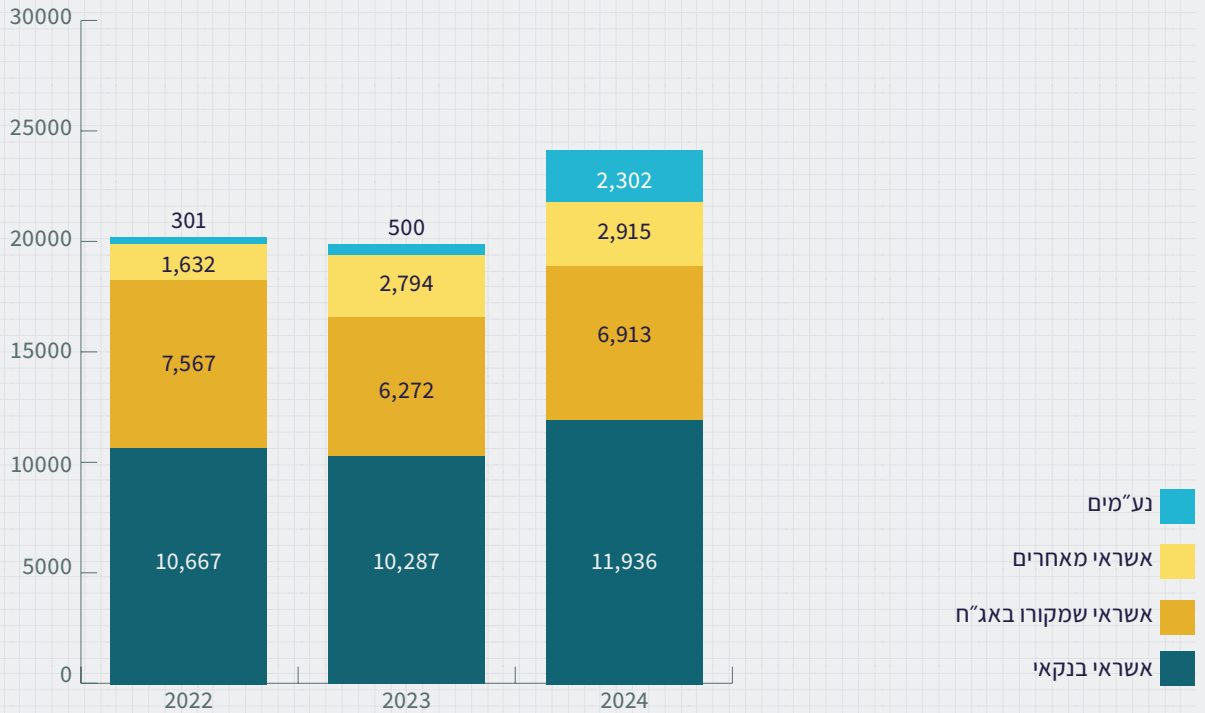
מניתוח הנתונים עולה ששוק האשראי החוץ בנקאי מאופיין בפריסה רחבה של שיעורי ריבית, החל מהלוואות בריבית נמוכה מאוד וכלה בריבית של יותר מ-30% בחישוב שנתי. תופעה זו נובעת מתחומי הפעילות הרבים המוענקים על ידי הגופים החוץ בנקאים, מהרכב מגוון של אוכלוסיית לווים עם פרופיל סיכון שונה וממשך חיים ממוצע קצר המאפיין חלק מהלוואות בשוק.

מניתוח תרשים ז-4 עולה שקרוב ל-80% מזרם האשראי החוץ בנקאי ניתן בטווח ריביות שבין 5%-ל-20%. טווח זה מהווה את עיקר פעילות השוק, וכולל בתוכו אשראי צרכני ואשראי עסקי. זאת ועוד, ניתן לראות שקיים פלח מצומצם של אשראי שניתן בריבית נמוכה, בטווח של 0%-5%. שיעור זה אינו משקף את הריביות האופייניות לשוק האשראי החוץ בנקאי, אלא מיוחס ברובו להסדרי חוב שנעשו מול לווים קיימים. במסגרת הסדרי החוב, החוב נפרס מחדש ונקבעים תנאי אשראי בריבית נמוכה, כדי למקסם את שיעורי הגבייה. בד בבד נרשמת גם פעילות של כ-16% מזרם האשראי שניתן בטווחי ריבית גבוהים של יותר מ-20%. אשראי זה אינו אשראי צרכני, אלא אשראי שניתן ברובו לעסקים, והוראות חוק אשראי הוגן לעניין הגבלת שיעור הריבית המרבי אינן חלות עליו. לרוב אשראי זה מאופיין במשך חיים ממוצע קצר, ולעיתים הוא נפרע בתוך ימים בודדים או מספר שבועות.

7.1.4. מקורות המימון של הגופים החוץ בנקאיים

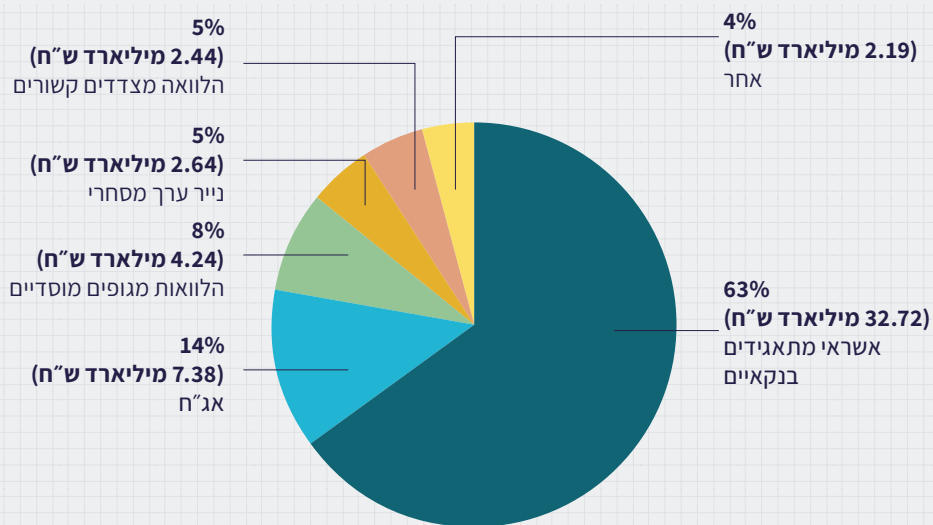
מבנה מקורות המימון של הגופים החוץ בנקאיים לשנת 2024 ממשיך להצביע על תלות גבוהה במערכת הבנקאית, לצד מגמות נוספות של גיוון באמצעות הגופים המוסדיים ושוק ההון. מתרשימים ז-5 ו-ז-6 ניתן לראות את חלוקת מקורות המימון עבור החברות הציבוריות ואת התפלגות מקורות המימון באופן כללי בשוק האשראי החוץ בנקאי.

תרשים ז-5 סכום ההתחייבויות הפיננסיות של החברות הציבוריות, לפי מקורות מימון, 2022-2024 (במיליוני ש"ח)

בתרשים ז-5 מוצג מבנה מקורות המימון של החברות הציבוריות בשנים 2022-2024, ועולה ממנו שחל גידול בהיקף ההתחייבויות הפיננסיות ובגיוון מקורות המימון. בשנת 2024 הסתכמו מקורות המימון של החברות הציבוריות (ללא הון עצמי) בכ-24 מיליארד ש"ח. גידול זה נובע במישרין מהתרחבות תיקי האשראי של החברות. זאת עוד, האשראי מתאגידים בנקאיים נותר הרכיב הבולט ביותר, כ-50% מכלל המימון, ולצידו יש התפתחות וגידול של מקורות נוספים: אג"ח סחירה, הלוואות מגופים מוסדיים וגידול ניכר בניירות ערך מסחריים.

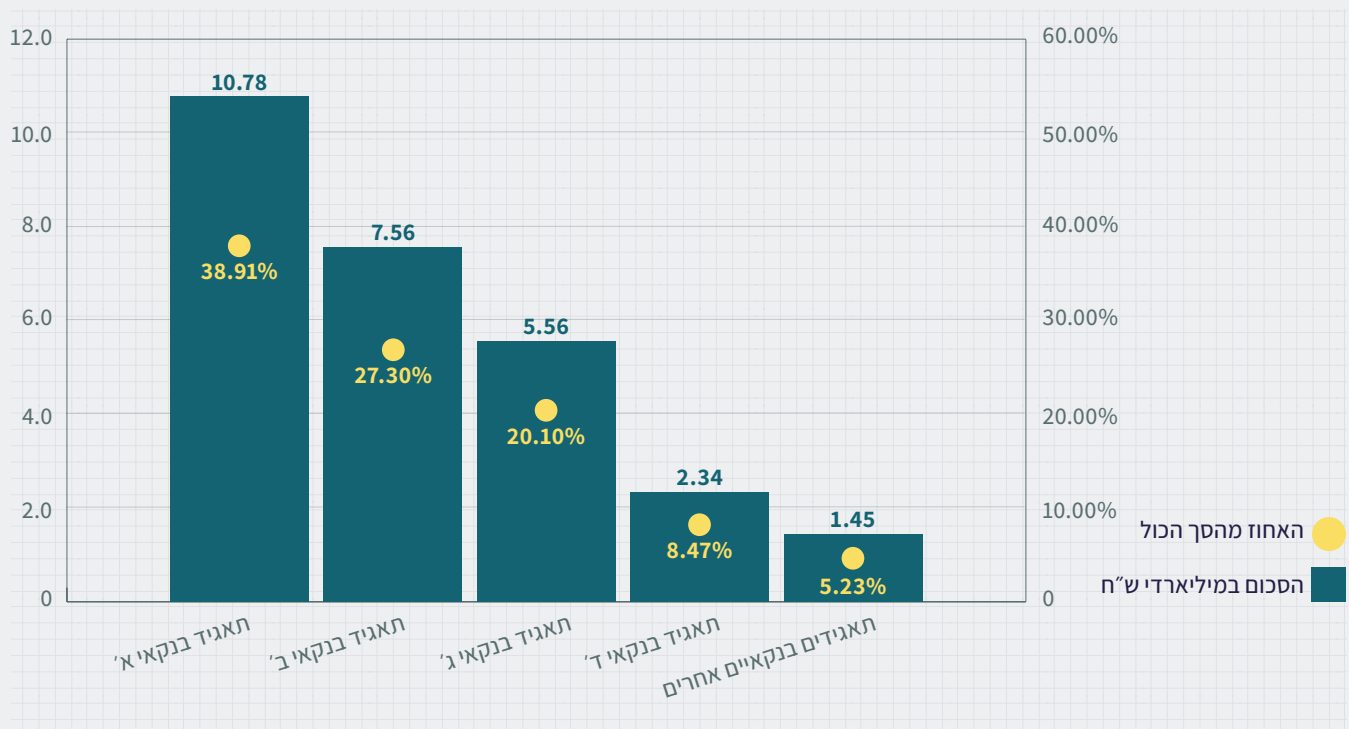
תרשים ז-6 התפלגות מקורות המימון של הגופים החוץ בנקאיים (במיליארדים ובאחוזים)

מתרשים ז-6 עולה שסך מקורות המימון של כלל הגופים החוץ בנקאים (ללא הון עצמי) היה יותר מ-52 מיליארד ש"ח, ומתוכם המשיך האשראי הבנקאי להיות הרכיב העיקרי, עם קרוב ל-33 מיליארד ש"ח, כ-63% מכלל המימון. יתר מקורות המימון נחלקים כך: אג"ח בהיקף של 7.38 מיליארד ש"ח (14%), הלוואות מגופים מוסדיים (8%), ניירות ערך מסחריים (5%), הלוואות מצדדים קשורים (5%) ואחר (4%) הכולל הלוואות מבעלי שליטה ומנותני אשראי אחרים. נוסף על המקורות החיצוניים, ההון העצמי הכולל שדווח על ידי הגופים הוא יותר מ-13 מיליארד ש"ח, זהו מקור פנימי מרכזי לפעילותם של הגופים. השוואה בין כלל הענף לחברות הציבוריות מעלה שהחברות הציבוריות נהנות מגישות גבוהה יותר לשוק ההון, דבר המאפשר להן לפזר את מקורות המימון ולצמצם את תלותן בבנקים. עלויות המימון של החברות הציבוריות משתנות במידה רבה בהתאם למקור המימון, והן משקפות את פרופיל הסיכון של החברות ואת תנאי השוק בעת הגיוס. אשראי בנקאי נותר רכיב מימון עיקרי, ולרוב מחירו נע בטווח ריבית הפריים בשיעור של 5.7%-6.6%. אג"ח סחירות מונפקות בעלויות הנגזרות בין היתר מתשואות השוק ומהריבית בעת ההנפקה, וטווח הריביות בה רחב יותר, 2.95%-7.1%⁴, כשחברות בדירוג גבוה נהנות מעלויות מימון נמוכות יותר. ניירות ערך מסחריים (נע"מ), המשמשים ככלי גיוס לטווח קצר, נושאים עלות מימון הקרובה לריבית בנק ישראל עם מרווח מצומצם יחסית. לרוב הלוואות מגופים מוסדיים ניתנות לטווח בינוני-קצר בעלויות מימון הדומות או מעט גבוהות יותר מהאשראי הבנקאי, אך לעיתים בתנאים גמישים יותר.

טווח שיעורי עלויות המימון מלמד שאף על פי שהמערכת הבנקאית מספקת מימון מרכזי במחירים תחרותיים, הגיוון במקורות החוץ בנקאיים מאפשר לחברות לשפר את פריסת העלויות וליהנות מגמישות פיננסית. כמו כן, נראה שלחברות הציבוריות בענף האשראי החוץ בנקאי נגישות רחבה יותר לשוק ההון ולגופים המוסדיים, כך שהן יכולות לפזר את מקורות המימון שלהן ולהפחית את תלותן במערכת הבנקאית.

תרשים ז-7 פילוח האשראי הבנקאי, לפי בנקים, 2024 (במיליארדי ש"ח ובאחוזים)⁵

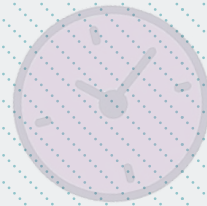
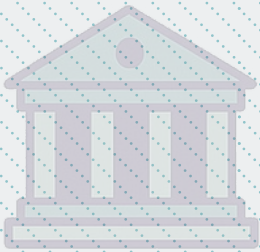
תרשים ז-7 מפרט את פילוח האשראי שניתן על ידי התאגידים הבנקאיים כמקור מימון עבור גופי האשראי החוץ בנקאי. מהנתונים עולה כי שלושה תאגידים בנקאיים מעניקים כ-86% ממקורות המימון הבנקאיים ובכך מהווים כ-54% ממקורות המימון של שוק האשראי החוץ בנקאי.

לסיכום, אף על פי שמבנה מקורות המימון של שוק האשראי החוץ בנקאי בשנת 2024 המשיך להתאפיין בתלות גבוהה במערכת הבנקאית, ובעיקר כשרוב האשראי הבנקאי ניתן על ידי מספר מצומצם של בנקים, ניכרת מגמת שינוי הדרגתית המתבטאת בפנייתם של הגופים לחלופות מימוניות בשוק ההון ובקרב הגופים המוסדיים.

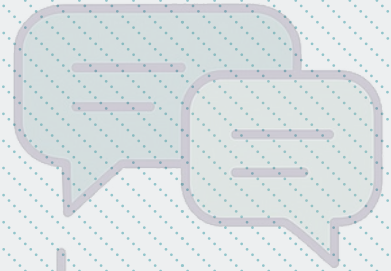
4. שיעורי גיוס הריבית בטווח הנמוך מתייחסים לתקופה שבהם אג"ח הונפקו כשיעור ריבית בנק ישראל היה נמוך.
 5. נתוני התרשים אינם כוללים את הנתונים של ניכיון שוברי אשראי.

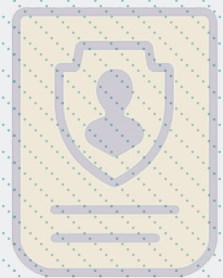
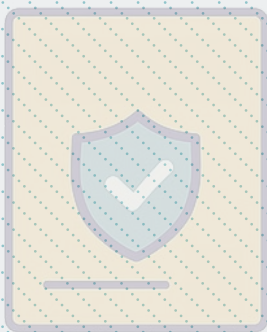
רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון

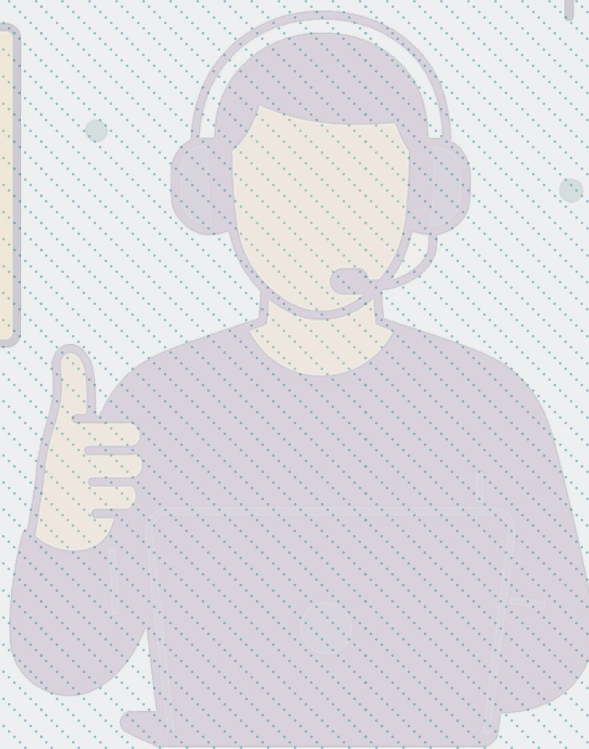
פרק 8 פניות הציבור

+

+

8.1 מבוא

רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון מבררת תלונות המוגשות נגד חברות ביטוח, חברות מנהלות, סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים, המסלקה הפנסיונית ושירותים פיננסיים מוסדרים (להלן – הגופים המפוקחים) ומשיבה על שאלות הציבור בתחומים אלה. בירור התלונות נעשה מכוח הסמכות המוקנית לממונה על שוק ההון על פי דין. לממונה סמכות מעין שיפוטית להורות על תיקון ליקוי שנמצא אגב בירור תלונה, בין בעניינו של פונה מסוים ובין בכלל (כגון הוראה להשבת כספים לכלל הלקוחות). גוף מפוקח רשאי לערער על החלטות הרשות בפני בית משפט מחוזי. הפונה (מגיש התלונה) אינו כבול להחלטת הממונה ורשאי לפתוח בהליכים משפטיים גם אחרי שמתקבלת החלטת הרשות. פניות הציבור מהוות כלי פיקוחי משמעותי ובין היתר משמשות את הרשות לצורך מתן סעד לפונים אליה, איתור כשלים נקודתיים או רחביים, מהוות חלק ממדד השירות המפורסם על ידי הרשות ועוד.

8.2 תהליך הטיפול בפניות הציבור

פניות המגיעות לרשות מסווגות לשלוש קטגוריות טיפול:

א. תלונות בנוהל מיצוי הליכים (נוהל מצ"ה) – התלונות עוברות הליך של מיצוי הליכים אל מול הגופים המוסדיים. כל תלונה עוברת לגוף המפוקח הרלוונטי לתגובתו, והגוף המפוקח מברר אותה, משיב ישירות לפונה ושולח העתק מתשובתו לרשות. פונה שאינו שבע רצון מתשובת הגוף המפוקח יכול לפנות שוב אל הרשות. הפנייה החוזרת עוברת שוב לתגובת הגוף המפוקח הרלוונטי, ומטפל מקצועי ברשות בוחן את הפנייה ומשיב לפונה ישירות.

ב. פניות שאלה – פניות מסוג זה כוללות שאלות כלליות בעניינים שבהם הרשות מטפלת, כגון שאלות בעניין זכויות מבוטחים ועמיתים ובדבר הוראות דין וחוזרים, בקשות למסירת מידע, הצעות לשינויים ועוד.

ג. פניות העתק – פניות שנשלחות על ידי הפונים ישירות לגופים המפוקחים, והעתקי הפניות נשלחים אל הרשות. הרשות שומרת את העתקי הפניות לצורך מעקב ובמקרים מסוימים מבקשת תגובה בעניין הפנייה מאת הגופים המפוקחים.

משנסתיים הליך בירור התלונות ברשות, הפניות מסווגות לאחת משמונה הקטגוריות האלה:

א. תלונות שניתן בהן סעד לפונה בעקבות הפנייה לרשות – הגוף המוסדי או הרשות מחליטים כי יש ממש בפנייה (בחלקה או במלואה) ולפונה ניתן סעד כלשהו, לרבות נתונים, דוחות או מידע שהוא מבקש, הסברים לגבי זכויותיו או סעד כספי.

ב. תלונות לא מוצדקות – תלונות שלא נמצא בהן שהמפוקח לא נהג כשורה.

ג. תלונות שבהן הפונה לא השיג על תשובת החברה – אחרי שקיבל תשובה מהחברה, הפונה לא מגיש השגה נוספת והפנייה נסגרת ברשות.

ד. תלונות ללא הכרעה – הרשות אינה סבורה שיש להכריע לטובת הפונה.

ה. תלונות שהטיפול בהן הסתיים עקב מחלוקת עובדתית – בהיעדר ראיות מספיקות הרשות אינה מכריעה וממליצה לפנות לבית המשפט שלו יש סמכות לזמן עדים, לברר את תשתית הראיות ועוד.

ו. תלונות שנדונות במסגרת הליכים משפטיים – הרשות אינה עוסקת בתלונות שתלויות ועומדות בערכאות שיפוט (בית משפט או בוררות) בין המתלונן לגוף שנגדו הוגשה התלונה, ולא נמצאו טעמים מיוחדים להתערב בהליכים, לפי הוראות סעיף 60(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

ז. תלונות בנושאים שאינם בתחומי האחריות של הרשות – הרשות מעבירה תלונות מסוג זה לרשות המוסמכת לטיפול בהן.

ח. תלונות שנסגרות עקב חוסר מעש של המתלונן – תלונות שבהן הרשות ביקשה מהפונה להמציא מסמכים או פרטים הדרושים לצורך בירור פנייתו, אך הוא לא עשה כן, ולכן נמנעה מהיחידה האפשרות להמשיך בבירור הפנייה.

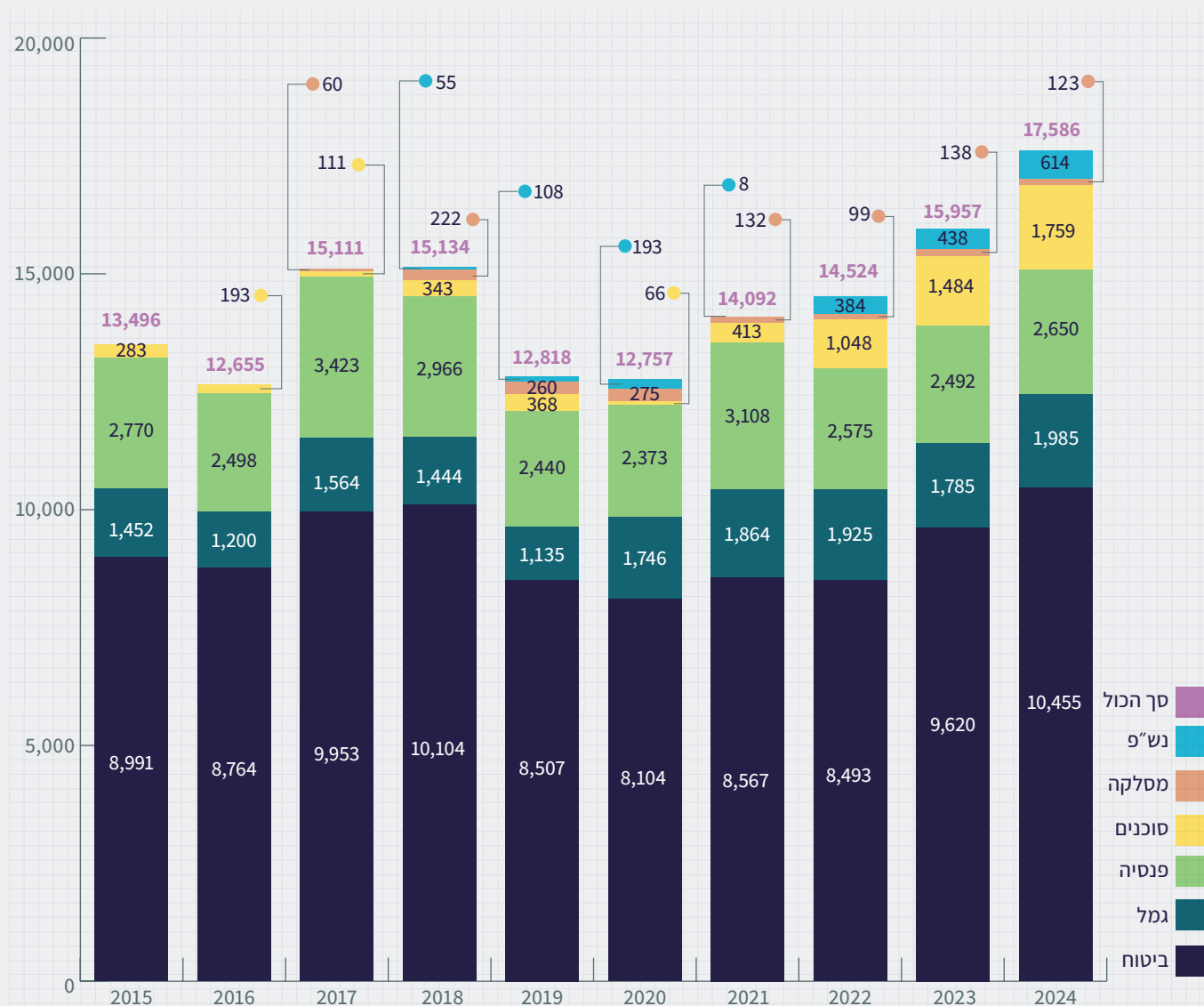
8.3 נתוני פניות הציבור

8.3.1 פניות הציבור שהוגשו לרשות

לוח ח-1 מספר הפניות שהוגשו לרשות, לפי סוג פנייה, 2022-2024

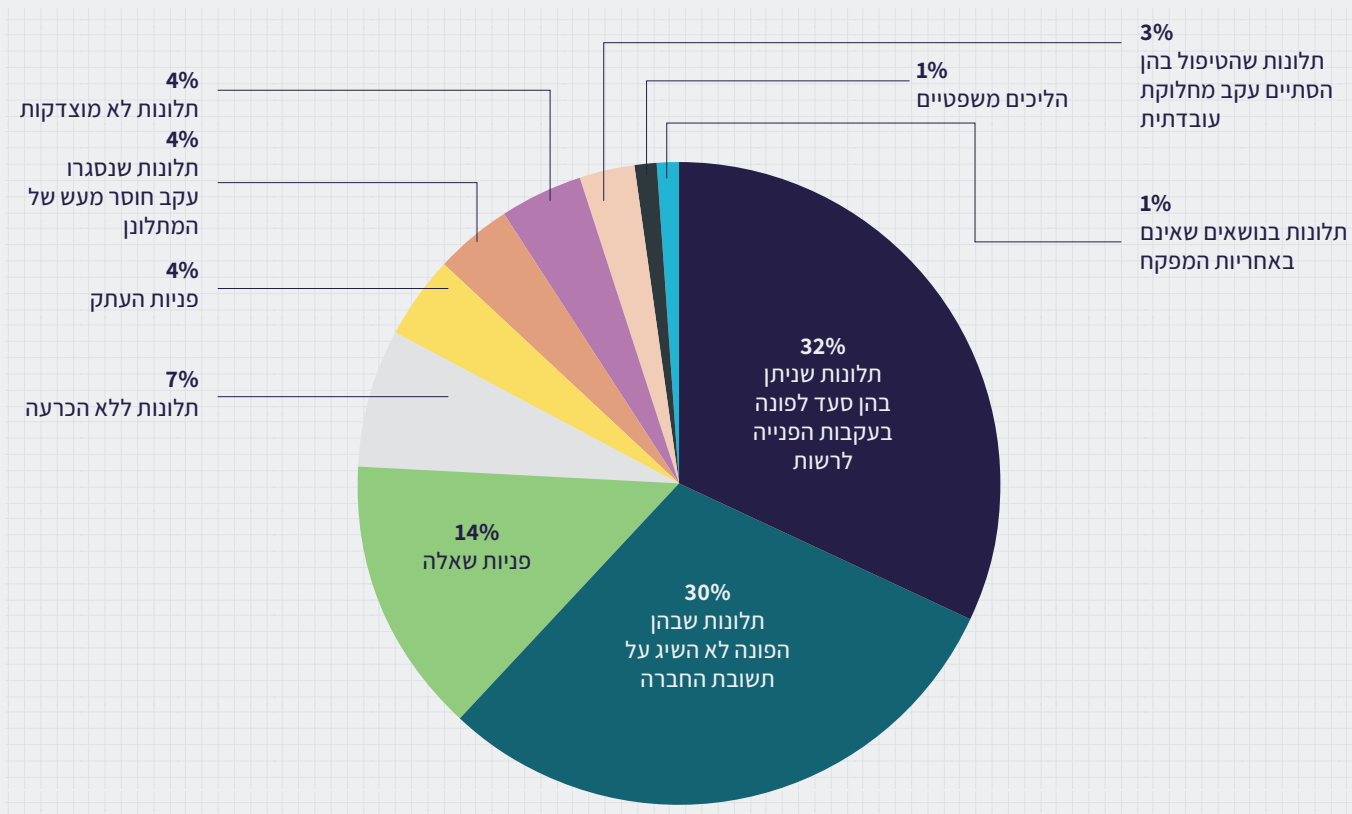
שירותים פיננסיים			מסלוקה פנסיונית			סוכנים ויועצים			פנסיה			גמל			ביטוח			סוג הפניה
2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	
263	156	96	71	65	115	1,625	923	309	1,965	1,959	2,206	1,504	1,460	1,445	8,023	7,169	6,496	תלונות
334	223	117	50	33	15	96	110	102	560	483	723	430	374	323	1,947	1,636	1,368	פניות שאלה
17	5	8	2	1	2	38	15	2	125	133	179	51	91	96	485	815	629	פניות אחרות
614	384	221	123	99	132	1,759	1,048	413	2,650	2,575	3,108	1,985	1,925	1,864	10,455	9,620	8,493	סך הכול

תרשים ח-1 מספר הפניות שהוגשו לרשות, לפי תחומים, 2015-2024

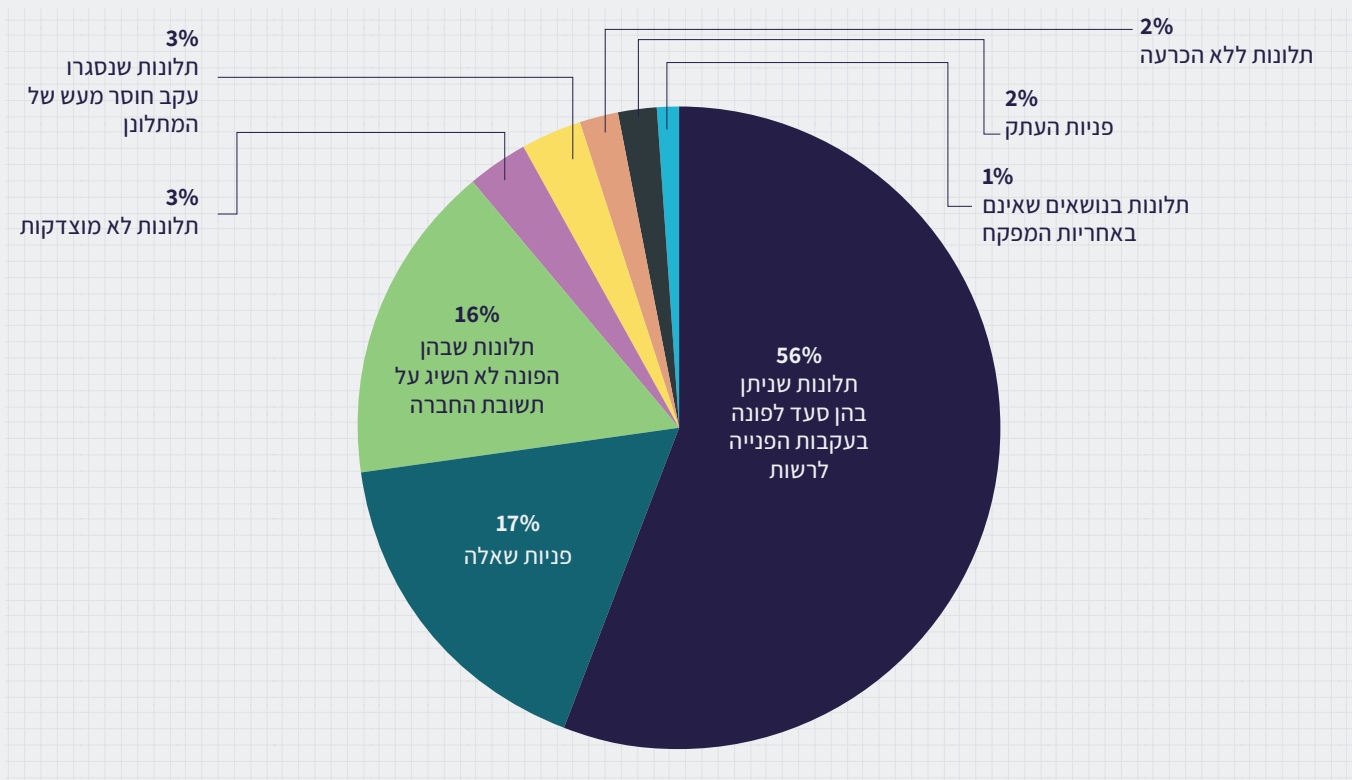

8.3.2 פניות הציבור שנסגרו ברשות

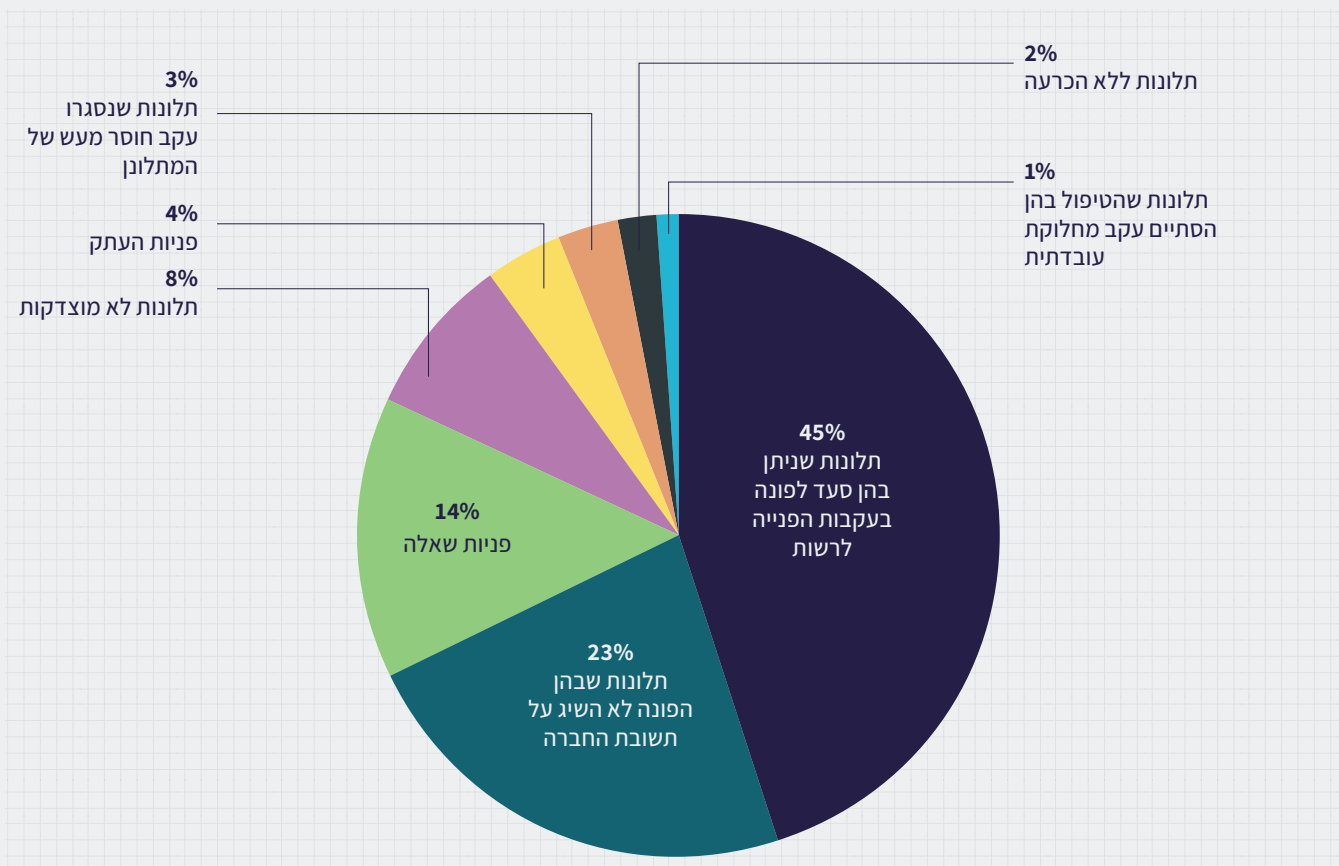
תרשים ח-2 תלונות ציבור שנסגרו בתחום הביטוח, לפי סוג הכרעה, 2024 (באחוזים)

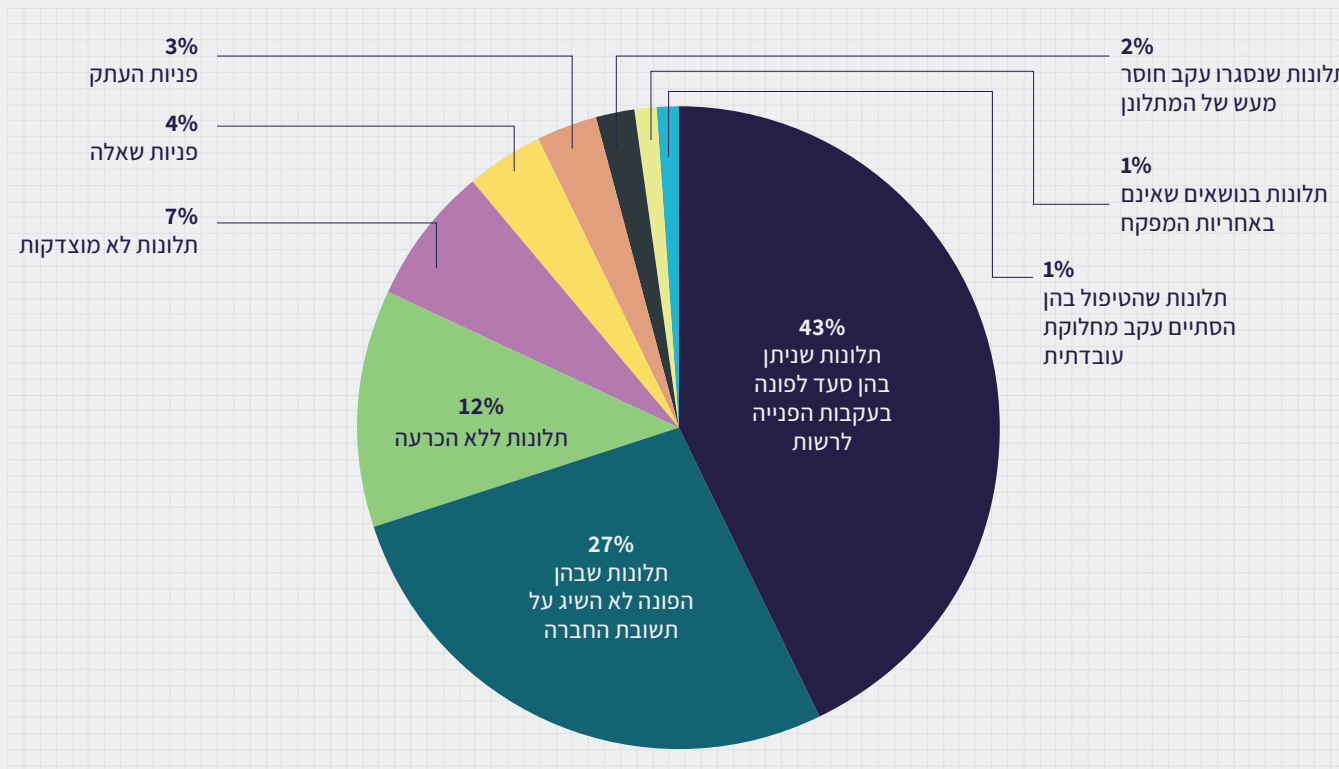
תרשים ח-3 תלונות ציבור שנסגרו בתחום הגמל, לפי סוג הכרעה, 2024 (באחוזים)

תרשים ח-4 תלונות ציבור שנסגרו בתחום הפנייה, לפי סוג הכרעה, 2024 (באחוזים)

תרשים ח-5 תלונות ציבור שנסגרו בתחום ביטוח חיים משולב חיטון, לפי סוג הכרעה, 2024 (באחוזים)

דוח פניות הציבור המפורט זמין

באתרנו בקישור הזה:

<https://www.gov.il/he/departments/topics/consumer-public-inquiries/govil-landing-page>

ציוני מדד שירות חברות הביטוח זמינים

באתרנו בקישור הזה:

<http://mof.gov.il/hon/Consumer-Information/ServiceIndex>

רשות שוק ההון,
ביטוח וחסכון